

ספר ויקרא

תוכן העניינים

v	Introduction
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
57	פרשת מצרע
70	פרשת אחרי מות
82	פרשת קדשים
93	פרשת אמור
112	פרשת בהר
121	פרשת בחקתי
135	פרשת במדבר
137	הפטרות
137	הפטרת ויקרא
139	הפטרת צו
141	הפטרת שמיני
145	הפטרת תזריע
147	הפטרת מצרע
149	הפטרת אחרי מות
151	הפטרת קדשים
152	הפטרת אמור
153	הפטרת בהר
156	הפטרת בחקתי
158	מפסיר לשבת ראש חודש
158	הפטרת שבת ראש חודש
161	הפטרת שבת מחר חודש
163	מפסיר לפרשת זכור

163	הפטרת פרשת זכור
166	מפטיר לפרשת פרה
168	הפטרת פרשת פרה
170	מפטיר לפרשת החודש
172	הפטרת פרשת החודש
175	הפטרת שבת הגדול

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the "Targum"—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metzudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash.

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum.

I hope this text will be helpful to those who use it.

<p>And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו מֵאֹהֶל מוֹעֵד לֵאמֹר: ויקרא למֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עָמִיה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר:</p>	<p>ויקרא</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה יְיָ מִן בְּעִירָא מִן תּוֹרֵי וּמִן עֶגְלָא תִקְרְבוּן יֵת קוֹרְבָנוֹן:</p>	<p>2</p>
<p>If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם־עֹלָה קָרְבָנוֹ מִן־הַבְּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>3</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל מֹשֶׁה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עבד"ס נגלה אליהן בשלשן עראי וטומאה, שנאמר וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה (צמדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמעות, ליתן ריוח למשה להבחין בין פרשה לפרשה וצין ענין לענין, קל וחומר להדיט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בחורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואילו הן י"ג מיעוטין לְדָבָר אֹתוֹ (צמדבר ז, פט), מִדְּבָר אֲלֵיו (שס), וַיִּדְבֹּר אֲלֵיו, וְנוֹעַדְתִּי לָךְ (שמות כה, כג), כולן בחורט כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר אֶת הַקּוֹל (צמדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בתהלים קול ה' צפח, קול ה' צִהֲדָר, קול ה' שִׁבַּר הַרְצִים (תהלים כט ד, ה), אס כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול פִּנְסֵי הַרְצִים נִשְׁמַע עַד הַקֶּזֶר הַסִּינָיָה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קֶקוֹל אֶל שְׂדֵי צִדְדָיו (שס), אס כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הבית, תלמוד לומר מֵעַל הַפֶּתַח (צמדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מִצֵּינִי שְׁנֵי הַרְצִים (שס): לאמר. לא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי, שכן מצוין שכל ל"ח שנה שהיו ישראל צמדבר כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר וַיְהִי פֶאֶשֶׁר פָּמוּ כָּל אֲנָשֵׁי הַמִּלְחָמָה קָמוּת. וַיִּדְבֹּר ה' אֲלֵי אֶלְמֶר (דברים צ טו, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואמור להן דברי, והשיבני אס יקבלום, כמו שנאמר וַיִּשָּׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי יְהוָה וְגו' (שמות יט, ח):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, צקרבנות נדבה דָּבָר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אס לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר דָּבָר וְאֵן: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד שִׁשְׁנֵים־עשר מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולה קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שבועות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (צבורות מא): תמים. צל מוס: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והיה הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו.ו): לפני ה' וסמך. אין סמיכה צָבָה:

- 4 And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: וְיָסְמוּךְ יָדֶיךָ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לְיָדֶיךָ לְכַפֵּר עָלֶיךָ:
- 5 And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting. וְשָׁחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהַקְרִיבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיִבְחַשׁ יְתֵב בְּרַחֲמֵי קֶדֶם יְיָ וְיִקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם יֵת דָּמָא וְיִזְרְקוּ יֵת דָּמָא עַל מִדְבַּחַּא סְחוּר דְּבִתְרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:
- 6 And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces. וְהַפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לְנִתְחֶיהָ: וְיִשְׁלַח יֵת עֲלֵתָא וְיִפְלִיג יֵתָהּ לְאַבְרָהָא:
- 7 And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire. וְנִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ: וְיִתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם אֵשְׁתָּא עַל מִדְבַּחַּא וְיִסְדְּרוּן אֲעִיָּא עַל אֵשְׁתָּא:
- 8 And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar; וְעָרְכוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַנִּתְחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ: וְיִסְדְּרוּן בְנֵי אֶהֱרֹן כְּהֹנִיִּם יֵת אֲבָרִיָּא יֵת רִישָׁא וְיֵת תְּרֵבָא עַל אֲעִיָּא דְּעַל אֵשְׁתָּא דְּעַל מִדְבַּחַּא:
- 9 but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD. וְקִרְבּוֹ וּכְרָעָיו יִרְחֹץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלֶיהָ אִשָּׁה רֵיחַ־נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס) וְגִיּוּהָ וּכְרָעֶיהָ יַחֲלִיל בְּמֵיָא וְיִסִּיק כְּהֹנֵן יֵת כּוֹלָא לְמִדְבַּחַּא עֲלֵתָא קוֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְיָא קֶדֶם יְיָ:

(4) על ראש העולה. להציא עולת חובה לסמיכה, ולהציא עולת האון: העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אם תאמר על כריתות ומיתות ד', או מיתה בידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילן מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה זור: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתיין (ס"א ששתיין) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם צ' פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החזוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר ק' דמו (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שהיא הדם נחת צד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרצות את כל העולות להפשיט ונתות: אותה לנתחיה. ולא נחמיה לנחמים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא זכיהונו, הא אם עזד צבגדי כהן הדיוט, עזודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם זכיהונם, הא כהן הדיוט שעזד צמונה צגדים, עזודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש כולל הפשט, שכבר הותו צשחיטה, לפיכך הוצרך לנמותו לעצמו (חולין כו.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמד שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, והו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הגזירין יולאין חוץ למערכה:

<p>10 And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ מִן אִמְרִיא אוֹ מִן בְּנֵי עִזִּיא לְעֹלֹתָ דְּכַר שְׁלִים יִקְרִיבֶנָּה:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ מִן־הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן־הָעִזִּים לְעֹלֹת זֶכֶר תָּמִים יִקְרִיבוּנוּ:</p>	<p>ישראל</p>
<p>11 And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.</p>	<p>וְיִכּוּס יָתִיהָ עַל שְׂדָא דְּמִדְבָּחָא צְפוֹנָא קֳדָם יי וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֶהְרֹן כְּהֻנִּיא יְת דְּמִיהָ עַל מִדְבָּחָא סְחוּר:</p>	<p>וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וַיִּזְרְקוּ בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת־דָּמּוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>11</p>
<p>12 And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.</p>	<p>וַיַּפְלִיג יָתִיהָ לְאַבְרוּהִי וַיִּשִׂיהָ וַיִּת תַּרְבִּייהָ וַיִּסְדֵּר כְּהֵנָא יְתֵהוֹן עַל אֵעִיא דְּעַל אִישָׁתָא דְּעַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וַנִּתַּח אֹתוֹ לִנְתָחוֹ וְאֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־פָּדְרוֹ וְעֶרְךָ הַכֶּהֶן אֹתָם עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>12</p>
<p>13 But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַנִּנָּא וּבְרַעֲיָא יְחֻלִּיל בְּמִיא וַיִּקְרִיב כְּהֵנָא יְת כּוֹלָא וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא עֹלֹתָא הוּא קוֹרְבֵן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעֲיָא קֳדָם יי:</p>	<p>וְהִקְרִיב וְהַכְרִיעַ יְרֵתָן בְּמִים וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עֹלָה הִוא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחָח לַיהוָה: (פ)</p>	<p>13</p>
<p>14 And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.</p>	<p>וְאִם מִן עוֹפָא עֹלֹתָא קוֹרְבָנִיהָ קֳדָם יי וַיִּקְרִיב מִן שְׁפִינִיָּא אוֹ מִן בְּנֵי יוֹנָה יְת קוֹרְבָנִיהָ:</p>	<p>וְאִם מִן־הָעוֹף עֹלָה קֹרְבָנוֹ לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן־הַתִּירִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת־קֹרְבָנוֹ:</p>	<p>שני</p>
<p>15 And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.</p>	<p>וַיִּקְרִיבֶנָּה כְּהֵנָא לְמִדְבָּחָא וַיִּמְלֹק יְת רִישִׁיהָ וַיִּסִּיק לְמִדְבָּחָא וַיִּתְמַצֵּי דְּמִיהָ עַל כּוֹתֵל מִדְבָּחָא:</p>	<p>וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּמְלֹק אֶת־רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה וַנִּמְצָה דָּמּוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>15</p>

- (9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניהודה. נחת רוח לקני, שאמרתי ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהה:
- (11) על ירך המזבח. על 77 המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צמחה:
- (12) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר קמים וְכָר צִדְקָר צִפְּצִים וְעֵזִים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צבהמה, ואין תמות וזכרות צעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת ההיזב, שזוה ושזוה שהוא פסול, שהוא גדול אצל בני יונה וקטן אצל תורים:
- (13) והקריבו. אפילו פרייה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא בעצמו של כהן, קוצץ בצפרו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסימנין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפים (משלי ל, ג), פי אָסַם הַמֶּן (ישעיה טז, ד), כוזב צית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמזה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מוצה, אלא מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

<p>16 And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.</p>	<p>וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָּהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מִקְוֵם הַדָּשָׁן קִטְמָה:</p>	<p>16 וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנִצְתָּהּ וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵי הַמִּזְבֵּחַ קִדְמָה אֶל־מִקְוֵם הַדָּשָׁן:</p>
<p>17 And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וּפָרִיק יִתִּיה בְּכַנְפֹּהֶי לֹא יִפְרִישׁ וְיִסִּיק יִתִּיה כְּהֵנָּה לַמִּדְבָּחָה עַל אֵשׁ אֵל עֹלָה הוּא קֹרְבָן דְּמִתְקַבֵּל בְּרֵעָא קָדָם יי:</p>	<p>17 וְשָׁסַע אֹתוֹ בְּכַנְפֹּי לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֹלָה הוּא אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)</p>
<p>II And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.</p>	<p>וְאִישׁ אֲרִי יִקְרִיב קֹרְבָן מִנְחָתָא קָדָם יי סֹלֶתָא יְהִי קֹרְבָנִיה וִירִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא וִיתֵין עֲלֶיהָ לְבוֹנָתָא:</p>	<p>II וְנִפְשׁ כִּי־תִקְרִיב קֹרְבָן מִנְחָה לַיהוָה סֹלֶת יִהְיֶה קֹרְבָנוֹ וַיִּצֶק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנָּתַן עָלֶיהָ לְבָנָה:</p>
<p>2 And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיְבִיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֹּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>2 וְהִבִּיאָהּ אֶל־בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקִמֹּץ מִשֶּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֹּלֶתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזָכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

- (16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד); ונוצה לשון דבר המאוס, כמו כי קָנוּ גֵם נְעו (איכה ד, טו), וזהו שתרגס אונקלוס באוקליה, וזה מדרכו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארוצה ונוטלו עם הנוצה שעל העור (זכאים סה). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצאצא בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנזון מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל זוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא):
- (17) ושסע. אין שיסוע אלא ציד, וכן הוא אומר בשמשון וַיִּשְׁפָּעוּהוּ קָשָׁע הַגָּדִי (שופטים יד, ו זכאים סה): בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוחת: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קלה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שָׁצַע ומבודד בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לז' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכוין את לבו לשמים:
- (1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדב מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו (מנחות קד): סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמט כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סֶלֶת חֲטִים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר וַעֲשֹׂרוֹן סֶלֶת לְמִנְחָה (להלן יד, כא), עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לזכר אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמט עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שייקה וצילקה כשרים בזר:
- (2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מלות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמד שהקמיצה

<p>But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשִׁין מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־אֵלֹהִים:</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים מֵאֲשֵׁי קֹדֶשִׁין מִקֹּדֶשׁ בְּנֵי־אֵלֹהִים: (ס)</p>
<p>And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָּן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת גִּרִּיצָן פִּטִּירָן דְּפִילָן בְּמִשְׁחָ וְאַסְפֹּגִין פִּטִּירִין דְּמִשְׁחִין בְּמִשְׁחָ:</p>	<p>וְכִי תִקְרֹב קָרְבָּן מִנְחָה מֵאֲפֶה תִנּוֹר סֶלֶת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וְרִיקִיקִי מִצֹּת מִשְׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֹרְבָּנָהּ סֶלֶתָּ דְּפִילָּא בְּמִשְׁחָ פִּטִּיר תִּהְיֶה:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָה עַל־הַמַּחְבֶּת קֹרְבָּנָהּ סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצֹּתָהּ תִּהְיֶה:</p>
<p>Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>בָּצַע יְתֵהּ בְּצוּעִין וְתָרִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא מִנְחָתָהּ הִיא:</p>	<p>פָּתוּת אֶתְהָ פִתִּים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הִוא: (ס)</p>
<p>And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.</p>	<p>וְאִם מִנְחָתָה רִדְתָּא קֹרְבָּנָהּ סֶלֶת בְּמִשְׁחָ תִּתְעַבֵּיד:</p>	<p>וְאִם־מִנְחָת מִרְחֶשֶׁת קֹרְבָּנָהּ סֶלֶת בְּשֶׁמֶן תִּעֲשֶׂה:</p>
<p>And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.</p>	<p>וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָרְבָּנָהּ לְמִדְבָּחָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>	<p>וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה לְקָהֵן וּלְקָרְבָּנָהּ לְמִדְבָּחָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>

כשרה בכל מקום בעזרה, אף צ"א אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמחו. יכול מצדק, מצדק ויוצא לכל כד, תלמוד לומר במקום אחר וְהָרִים מִמֶּנּוּ צִקְמָנוּ (להלן ו, ח), לא יחא כשר אלא מה שצחוק הקומץ, אי צקמנו יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזה קומץ במשמע, לשון העברית: על כל לבנותה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבנותה והקשר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמחו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה צידו אגריר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר בעליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והעדיף במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד'. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיצא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחין וחוזקין ומושחין עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחין כמין כף יוגית, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן ששמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלש' היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפיות לפני קמיתן ונקמזות על ידי פחיתת כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין בא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המזבח. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא כף, ומעשה המנחה שצמחו קשין, שמתוך שהיא צפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות' שמן יציקה, וכלילה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. מלמד שצוללן בעודן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפחיתתה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא. לרבות כל המנחות ליציקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה במקדש עמוק, ומתוך שהיא עמוקה שְׁמָנָה לְצֹר וְאִין קָאור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשוין לתוכה רוחשין, כל דבר רך ע"י משקה נראה כרוחש ומנענע:

And the priest shall take off
from the meal-offering the
memorial-part thereof, and shall
make it smoke upon the
altar—an offering made by fire,
of a sweet savour unto the LORD.

But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.

No meal-offering, which ye shall
 bring unto the LORD, shall be
 made with leaven; for ye shall
 make no leaven, nor any honey,
 smoke as an offering made by
 fire unto the LORD.

12.
12.
 קָרְבַּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ קֹרְבַּן מִדְמַי תִּקְרְבוּן
 אַתֶּם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִתְּהוּן קֹדֶם יְיָ
 לֹא יִסְקֹנוּ לְאַתֶּרֶם בְּלֹא בְרֵעָא:
 As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD;
 but they shall not come up for a sweet savour on the altar.

And every meal-offering of
thine shalt thou season with salt;
neither shalt thou suffer the salt
of the covenant of thy God to be
lacking from thy meal-offering;
with all thy offerings thou shalt
offer salt.

13 וְכָל־קָרְבַּן מִנְחָתֶךָ בַּמֶּלַח
תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁפֹת מֶלַח
בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתֶךָ
עַל כָּל־קָרְבְּנֶךָ תִּקְרִיב
מֶלַח: (ס)

14	<p>And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.</p>	<p>וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים קֹדֶם יי אָכִיב קִלְי בְּנוֹר פִּירִיכֹן רִבְכִּין תִּקְרִיב יֵת מִנְחַת בִּכּוּרֶךָ :</p>	<p>וְאִם־תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לִיתֵהָ אָכִיב קִלְי בְּאֵשׁ גֵּרֶשׁ פִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ :</p>	14
----	---	--	--	----

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקדיבה. צעליה אל הכהן: והגישה. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מזבח (זבחים סג:):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יש לך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שמי הלחם של עזרת הבאים מן השאור, שנאמר **תִּמְצֵא תִּפְאֵינָה** (להלן כג, יז), ובכורים מן הדבש, כמו בכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלך ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצטחו המים התחתונים ליקרצ במזבח צמלת, וניסוך המים צגה: על כל קרבנד. על עולת צהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ.).

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש בלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יקרה היוצא וגו' (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא באה אצבי בשעת ציטול התבואה, ומן השעורים היא באה, נאמר כאן אצבי, ונאמר להלן כי השעורה אצבי (מנחות סח:): קלוי באש. שמיצטין אותו על האור באצבז של קלאים, (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נמנחת בריחים לפי שהיא לשה: גרש כרמל. גרוסה בעודה לשה: גרש. לשון שצירה וטחינה גורסה בריחים

<p>15 And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.</p>	<p>וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ וְנָתַתָּ מִנְחָתָהּ הִיא: עֲלֶיהָ לְבֹנֶתָהּ מִנְחָתָהּ הִיא:</p>	<p>15 וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָה עָלֶיהָ לְבֹנֶתָהּ מִנְחָתָהּ הִיא:</p>
<p>16 And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסֶּיךָ כֹהֵנָא יֵת אֲדָכְרָתָהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל לְבֹנֶתָהּ קֹרְבָנָא קָדָם יי:</p>	<p>16 וַהֲקִטִּיר הַכֹּהֵן אֶת־אֲזִכְרָתָהּ מִגִּרְשָׁהּ וּמִמִּשְׁחָהּ עַל כָּל־לְבֹנֶתָהּ אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>III And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.</p>	<p>וְאִם נִכְסֵת קֹדֶשֶׁיֶא קֹרְבָנִיהָ אִם מִן תּוֹרִי הוּא מִקְרִיב אִם דָּכָר אִם נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָהּ קָדָם יי:</p>	<p>וְאִם־זֶבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן־הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם־זָכָר אִם־נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֶנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>2 And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדָהּ עַל רִישׁ קֹרְבָנִיהָ וַיִּכְסֶּנָהּ בְּתַרְעָה מִשְׁכָּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אֹהֶלן כֹּהֲנִים יֵת דְּמָא עַל מִדְּבָחָא סְחֹר סְחֹר:</p>	<p>2 וַיִּסְמֹךְ יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וַיִּשְׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי־אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּקְרִיב מִזִּבְחָהּ קֹדֶשֶׁיֶא קֹרְבָנָא קָדָם יי יֵת תַּרְבָּא דְּחִפִּי יֵת גִּנָּא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּנָּא:</p>	<p>3 וַהֲקִרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.</p>	<p>וְיֵת תַּרְתֵּין כּוֹלֵין וְיֵת תַּרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיֹת יִסִּירֶנָּה:</p>
<p>5 And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקוּן יִתִּיה בְּנֵי אֹהֶלן לְמִדְּבָחָא עַל עֲלֹתָא דְּעַל אֵשׁ דְּעַל אִשְׁתָּא קֹרְבָנִין דְּמִתְקַבֵּל בְּרִיעָא קָדָם יי:</p>	<p>5 וַהֲקִטִּירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אֹהֶלן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)</p>

של גרוסות, כמו וַיִּגְרַס בְּשֶׁטֶן (איכה ג, טז), וכן גָּרַסָה נִפְשִׁי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצואה לחה ומלאה צקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פָּרַמֵּל בְּצִקְלוֹנוֹ (מלכים ב' ד, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש צהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

(2) ואת כל החלב וגו'. להביא חֶלֶב שעל קצוה, רבי עקיבא אומר, להביא חֶלֶב שעל הדקין:

(3) הכסלים. (פלגין"ן צלע"ו) שהחלב שעל הכליות כשהצהמה חיה הוא בגוזה הכסלים, והם מלמטה, וזהו החלב שחמת המתים שקורין צלע"ו לונצילו"ש, לוצן הגראה למעלה בגוזה הכסלים, וצמחיתו הצער חופה: היותה.

היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי תִּקְרָא דְּכָבֵד: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיִּסְתָּח מִן הַכָּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו:

(5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שמקדים עולת תמיד לכל קרבן, על המערכה:

<p>And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.</p>	<p>וְאִם מִן עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת קָדָם יְיָ דָּכַר אוֹ נִקְבָּא שְׁלִים יִקְרְבֶנָהּ:</p>	<p>וְאִם־מִן־הַצֹּאן קֹרְבָנוֹ לְזֶבֶחַ שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אוֹ נִקְבָּה תָמִים יִקְרִיבֶנּוּ:</p>
<p>If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב קוֹרְבָנִיהָ וַיִּקְרִיב יָתִידָהּ קָדָם יְיָ:</p>	<p>אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֶת־קֹרְבָנוֹ וַהֲקָרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְסָמַךְ יָת יְדִיהָ עַל רִישׁ קוֹרְבָנִיהָ וַיַּכּוּס יָתִידָהּ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמִיהָ עַל מִדְבַּחַא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קֹרְבָנוֹ וַשְׁחֹט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶל אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַהֲקָרִיב מִזֶּבֶחַ הַשְּׁלָמִים קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ תְּרִיבִיהָ אֲלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקָבִיל שְׁזִרְתָּא יַעֲדִינָהּ וַיִּתְּ תִרְבָּא דַּחֲפֵי יָת גִּזָּא וַיִּתְּ כָל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>וַהֲקָרִיב מִזֶּבֶחַ הַשְּׁלָמִים אִשָּׁה לַיהוָה חֲלָבֹו הָאֲלִיָּה תְּמִימָה לַעֲמַת הָעֶצֶה יִסְרֶנָּה וְאֶת־הַחֲלָב הַמִּכְסָּה אֶת־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:</p>
<p>and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וַיִּתְּ תִרְתִּין כּוֹלִין וַיִּתְּ תִרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וַיִּתְּ חֲצָרָא דְּעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיתָא יַעֲדִינָהּ:</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֲלָב אֲשֶׁר עַל־הֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכְּבִד עַל־הַכְּלָיֹת יִסְרֶנָּה:</p>
<p>And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּסְקַנִּיהָ כֹהֵנָא לְמִדְבַּחַא לְחִים קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וַהֲקִטִּירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אִשָּׁה לַיהוָה: (פ)</p>
<p>And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.</p>	<p>וְאִם מִן בְּנֵי עֹזָא קוֹרְבָנִיהָ וַיִּקְרְבֶנָהּ קָדָם יְיָ:</p>	<p>וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וַהֲקָרִיבוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.</p>	<p>וְסָמַךְ יָת יְדִיהָ עַל רִישֶׁיהָ וַיַּכּוּס יָתִידָהּ קָדָם מִשְׁכַּן זִמְנָא וַיִּזְרְקוּן בְּנֵי אַהֲרֹן יָת דְּמִיהָ עַל מִדְבַּחַא סָחוּר סָחוּר:</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וַשְׁחֹט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶל אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>

(7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכשז מה שאין צאימורי העז, שהכשז אליהו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות:

(8) וזרקו. שתי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן צאצא אלא בחטאת:

(9) חלבו. המוצמר שזו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.):

(11) לחם אשה לח. לחמו של אש לשם גזוה: לחם. לשון מאכל, וכן נשקפה עץ בְּלִחְמוֹ (ירמיה יא, יט), עֲצָד

לָקַס רַב (דניאל ה, א), לְשֹׁמֵק עֵשִׂים לָקַס (קהלת י, יט):

14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וַיִּקְרִיב מִנִּיהָ קֹרְבָנִיהָ קֹרְבָנֶיךָ יְיָ יִתְּ תִּרְבָּא דְּחִפִּי יִתְּ גִּזָּא וְיִתְּ כָּל תִּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא:	וַיִּקְרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה אֶת־הַחֶלֶב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקָּרֵב וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:	14
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיִתְּ תִרְתִּין כּוֹלִין וְיִתְּ תִרְבָּא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וְיִתְּ חֲצָרָא דְּעַל כְּבָדָא עַל כוֹלִיתָא יַעֲדִינָה:	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיֹת וְאֶת־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עֲלֵהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֶד עַל־הַכְּלָיֹת יְסִירֶנָּה:	15
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD'S.	וַיְסִיקֵנּוּ כֹהֵנָּא לְמִדְבַּחַא לְחִים קֹרְבָנֶיךָ לְאֹתִקְבָּלָא בְּרַעְנָא כָּל תִּרְבָּא קֳדָם יְיָ:	וַיִּקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַח לֶחֶם אִשָּׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֶלֶב לַיהוָה:	16
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	קִים עֲלֵם לְדִרְיֹכֹן כָּכָל מוֹתְבְּנִיכֹן כָּל תִּרְבָּא וְכָל דְּמָא לֹא תִיכְלוּן:	חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֶלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)	17
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּמְלִל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	חמשי
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשָׁלוּ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְּלֹא כְּשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	דִּבְרֵי אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֹפֶשׁ כִּי־תַחֲטָא בְּשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וַעֲשֵׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:	2
3	if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.	אִם כֹּהֵנָּא רַבָּא יְחֹב לְחֹבֶת עֲמָא וַיִּקְרִיב עַל חֻבְתִּיהָ דְּחֵב תוֹר בֶּר תוֹרֵי שְׁלִים קֳדָם יְיָ לְחַטָּאת:	אִם הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחֲטָא לְאַשְׁמַת הָעָם וַיִּקְרִיב עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן־בָּקָר תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת:	3

(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

(2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרת ושגגתו חטאת (שבת סט.).

מאחת מזהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותב בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דין מדינאל:

(3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלויין צו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: פיר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טון, תלמוד לומר פיר, הא כיצד, זה פיר בן ג'.

<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיֹא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>4 וַיָּבִיֹא אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפָּר וַשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסַּב כֹּהֵנָא רַבָּא מִדְּמַא דְּתוֹרָא וַיַּעֲלֵל יְתִיה לְמַשְׁכַּן זְמָנָא:</p>	<p>5 וַלְקַח הַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ מִדָּם הַפָּר וַיָּבִיֹא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵנָא יָת אֶצְבָּעִיה בְּדָמָא וַיִּדִּי מִן דְּמָא שִׁבְעַ זְמָנִין קֳדָם יְיָ קֳדָם פְּרוֹכֶתָא דְּקוֹדֶשָׁא:</p>	<p>6 וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּהְיֶה מִן־הַדָּם שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת־פְּנֵי פֶרֶכֶת הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּתֵּן כֹּהֵנָא מִן דְּמָא עַל קַרְנֵת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת בְּסִמָּא קֳדָם יְיָ דְּבִמְשָׁכָן זְמָנָא וַיִּתְּ כָּל דְּמָא דְּתוֹרָא יִשְׁפּוֹךְ לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא דְּעֻלְתָּא דְּבַתְרַע מַשְׁכָּן זְמָנָא:</p>	<p>7 וַנִּתֵּן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסִּמִּים לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֹתוֹ כָּל־דָּם הַפָּר יִשְׁפּוֹךְ אֶל־יִסּוּד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרֵב תוֹרָא דְּחֻטָּאתָא יִפְרִישׁ מִמֶּיהָ יְת תְּרֵבָא דְּחֻפִּי עַל גִּזָּא וַיִּתְּ כָּל תְּרֵבָא דְּעַל גִּזָּא:</p>	<p>8 וְאֶת־כָּל־חֵלֶב פֶּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:</p>
<p>9 and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,</p>	<p>וַיִּתְּ תַרְתֵּין כּוֹלִין וַיִּתְּ תְּרֵבָא דְּעַל־יְהוֹן דְּעַל גִּסְסִיָּא וַיִּתְּ חֶצְרָא דְּעַל כְּבָדָא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָה:</p>	<p>9 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַפְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּלָיִת יִסִּירָנָה:</p>
<p>10 as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.</p>	<p>כְּמָא דְּמִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא וַיִּסִּיקֶנּוּ כֹהֵנָא עַל מִדְּבָחָא דְּעֻלְתָּא:</p>	<p>10 כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם מִשּׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וַהֲקִטִּירֵם הַכֹּהֵן עַל מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>

(5) אל אהל מועד. למשכן. וצזית עולמים להיכל:

(6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז).

(7) ואת כל דם. שירי הדם:

(8) ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרצות פר של יום הכפורים לכליות ולחלצים ויומרת: החטאת. להביא שעירי עבודה אלילים לכליות ולחלצים ויומרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחמו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ד, ח):

<p>But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,</p>	<p>וְיָת מִשַּׁךְ תֹּרֶא וְיָת כָּל בְּסָרְיָה עַל רִישָׁהּ וְעַל כְּרַעְוָהּ וְגִוְיָהּ וְאוֹכְלֶיהָ:</p>	<p>וְאֶת־עֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בָּשָׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כְּרַעְיוֹ וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:</p>
<p>even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.</p>	<p>וַיִּפִּיק יֵת כָּל תֹּרֶא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי לְאַתֵּר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא וַיִּקְיַד יִתְיָה עַל אֵעִיָּא בְּאִישְׁתָּא עַל אֵתֵר בֵּית מִישַׁד קִטְמָא יִתְוֹקֵד:</p>	<p>וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הָפָר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מְקוֹם טָהוֹר אֶל־שַׁפָּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שַׁפָּךְ הַדָּשָׁן וְשָׂרַף: (פ)</p>
<p>And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:</p>	<p>וְאִם כָּל כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּלּוּן וַיְהִי מְכֻסָּא פְתִגְמָא מֵעֵינֵי קְהֵלָא וַיַּעֲבֹדוּן חַד מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֲבָדָא וַיַּחֲבוּבוּ:</p>	<p>וְאִם כָּל־עַדַּת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלָם דְּבָר מֵעֵינֵי קְהֵלָא וַעֲשׂוּ אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־תַעֲשִׂינָהּ וְאָשְׁמוּ:</p>
<p>when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.</p>	<p>וְתַתִּידַע חֻבָּתָא דְּחִבּוּ עֲלֶיהָ וַיִּקְרְבוּן קְהֵלָא תוֹר פֶּר תוֹרִי לְחַטָּאת וַיִּיתוּן יִתְיָה לְקֹדֶם מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְנוֹדַעַה הַחַטָּאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ קְהֵלָא פֶּר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְהִבְיִאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.</p>	<p>וַיִּסְמְכוּן סָבִי כְנִשְׁתָּא יֵת יִדְיָהוֹן עַל רִישׁ תֹּרֶא קֹדֶם יְיָ וַיִּכּוּס יֵת תֹּרֶא קֹדֶם יְיָ:</p>	<p>וַיִּסְמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעֲלֵל כְּהֵנָא רַבָּא מִדָּמָא דְּתֹרֶא לְמִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וְהִבְיֵא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמֵם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.</p>	<p>וַיִּטְבּוֹל כְּהֵנָא אֶצְבָּעִיהּ מִן דָּמָא וַיִּדִּי שִׁבְעַ זְמַנִּין קֹדֶם יְיָ קֹדֶם פְּרוֹכְתָּא:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַיִּזְחֹף שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:</p>

- (10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין צשור וצח השלמים, וכי מה פירש צזח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. וצחית קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד בקדשים, צפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד:
- (12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולצית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצצית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשהו רבותינו צמס' יומא (סח.) וצסנהדרין (מצ:). אל שפך הדשן. מקום ששופכין צו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר וְהוֹלִיֵא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מַחוּץ לַמִּטְנֶה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמד שאפילו אין שם דשן:
- (13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות צצמורה שהוא מותר (הוריות ו:): הקהל ועשו. שעשו צצור על פיהם:

<p>And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וּמִן־הַדָּם יָתִין עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	<p>18</p>
<p>And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.</p>	<p>וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ: וְיָסִיק לַמִּדְבָּחַ:</p>	<p>19</p>
<p>Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד לְתוֹרָא כְּמָא דְעַבֵּד לְתוֹרָא דְחַטָּאת כֵּן יַעֲבִיד לִיהּ וַיִּכְפֹּר עֲלֵיהוֹן כְּהֵנָּא וַיִּשְׁתַּבֵּי לְהוֹן:</p>	<p>20</p>
<p>And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.</p>	<p>וַיִּפְּקֵי יֵת תּוֹרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּקְרִיד יִתְיָה כְּמָא דְאֻקְרִיד יֵת תּוֹרָא קְדָמָא חַטָּאת קַהֲלָא הוּא:</p>	<p>21</p>
<p>When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:</p>	<p>אִם רֹבֵא יַחֲוֵב וַיַּעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דֵינִי אֱלֹהֵיהּ דְּלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא בְּשָׁלוּ וַיַּחֲוֵב:</p>	<p>22</p>
<p>if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.</p>	<p>אִז אֲתִידַע לִיהּ חֻבַּתְיָה דְּחָב בֵּיהּ וַיָּנִיתִי יֵת קוֹרְבָּנִיהּ צִפִּיר בֵּר עֲזִין דְּכַר שְׁלִים:</p>	<p>23</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָדֵיהּ עַל רִישׁ צִפִּירָא וַיּוֹכּוֹס יִתְיָה בְּאַתְרָא דִּיכּוּס יֵת עֲלֵתָא קֳדָם יְיָ חַטָּאת הוּא:</p>	<p>24</p>

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרח עליו מדינה, אם מעוטה סרח פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אינ פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זבחים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח: (19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מן־עֶשֶׂה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נפרשו צו, תנא דבי ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (ס:): (20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שמפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול צמזמות העבדות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו צניתנין על המזבח החיצון שנמתן צמזמה אחת כפר, הוצרך לומר כאן שמחנה אחת מהן מעכבת:

(22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לצ להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:

(23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרבה או יש שמשמשין בלשון אם, ואם במקום או, וכן אז נודע פי שזר נָגַח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכאן נודע לו שאיסור היה:

<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.</p>	<p>וְיִסַּב כֹּהֵן מַדְבָּחַת דְּחַטָּאת בְּאַצְבָּעֵיהָ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְבָּחַת דְּעֹלָתָא וַיִּתְּ דְּמִיָּה יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחַטָּאת בְּאַצְבָּעוֹ וַיִּתֵּן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-דָּמּוֹ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד מִזְבֵּחַ הָעֹלָה:</p>
<p>And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרֵבִיָּה יֹסֶק לַמִּדְבָּחַת כְּתֵרֵב נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁיֶת וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵן מַחֲבִיתָהּ וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַת כְּחֵלֶב זֶבַח הַשְּׁלָמִים וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ וַיִּסְלַח לוֹ: (ד)</p>
<p>And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:</p>	<p>וְאִם אִישׁ חַד יַחֲוֹב בְּשָׁלוֹ מַעֲמָא דְאַרְעָא בְּמַעֲבָדִיָּה חַד מִפְקוּדֵיָּא דִּי־דִלָּא כְּשֵׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וַיַּחֲוֹב:</p>	<p>וְאִם-נִפְשׁ אִתָּת תַּחַטָּא בְּשִׁגְגָה מֵעַם הָאָרֶץ בַּעֲשֻׁתָּהּ אִתָּת מִמִּצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ וְאָשָׁם:</p>
<p>if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.</p>	<p>אִז אֲתִידַע לָהּ חֻבָּתִיָּה דְּחַב וַיִּתֵּי קוֹרְבָּנִיָּה צִפִּירַת עֲזִי שְׁלֵמָא נִיקְבָּא עַל חֻבָּתִיָּה דְּחַב:</p>	<p>אִז הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְהָבִיא קֹרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל-חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ יָת יְדֵיהָ עַל רִישׁ חַטָּאתָא וַיַּכּוּס יָת חַטָּאתָא בְּאַתְרָא דְּעֹלָתָא:</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ אֶת-יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחַטָּאת וַיִּשְׁחַט אֶת-הַחַטָּאת בַּמָּקוֹם הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וַיִּסַּב כֹּהֵן מַדְמָה בְּאַצְבָּעֵיהָ וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְבָּחַת דְּעֹלָתָא וַיִּתְּ כָּל דְּמָה יִשְׁפֹּךְ לִיסוּדָא דְּמִדְבָּחַת:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדְּמָה בְּאַצְבָּעוֹ וַיִּתֵּן עַל-קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דְּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.</p>	<p>וַיִּתְּ כָּל תְּרֵבָה יַעֲדִי כְּמָא דְּאַתְעֵדָא תְּרֵב מֵעַל נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁיֶת וַיִּסֶּק כֹּהֵן לַמִּדְבָּחַת לְאַתְקַבְּלָא בְּרִעְוָא קָדָם יְיָ וַיִּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵן מַחֲבִיתָהּ וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָהּ:</p>	<p>וְאֶת-כָּל-חֲלָבָהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֵלֶב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַת לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַיִּסְלַח לוֹ: (ה)</p>

(24) במקום אשר ישחט את העולה. צנפן שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:

(25) ואת דמו. שירי הדם:

(26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי עז האמורים בשלמים:

<p>And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.</p>	<p>וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ וְאִם אָמַר יִיתִי קֹרְבָּנִיהָ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה לַחֲטָאת נִקְבָּה וְנִקְבָּא שְׁלָמָא יִבְיָאָנָה:</p>
<p>And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.</p>	<p>וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>
<p>And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמֵי הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־כָּל־חִלְבֶּה יֹסִיר בְּאֶשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב־הַפֶּשֶׁבֶט מִזֶּבֶח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>
<p>And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;</p>	<p>וְנִפְשׁ כִּי־תִחָטָא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהָיָא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יִגִּיד וְנִשְׁא עֹנּוֹ:</p>
<p>or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;</p>	<p>אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בְּכָל־דָּבָר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרִץ טָמֵא וְנִעְלַם מִמֶּנּוּ וְהָיָא טָמֵא וְאָשָׁם:</p>
<p>or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;</p>	<p>אוֹ אִדִּי יִקְרַב בְּסוֹאֶת אָדָם אֲנִשָּׁא לְכָל סְאוֹבְתִיהָ דִּי־סְתָאב בֵּהּ וְיָהּ מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהָיָא יָדַע וְחָב:</p>

(33) ושחט אותה לחטאת. שמהא שחיטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שנתרצו אמורין ואלֵה, אף חטאת כשהיא צאה כצעה טעונה אֵלֶיהָ עם האמורין:

על אשי ה'. על מדורות האש העשויות לשם, פואילי"ש בלע"ז:

(1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשזיעוהו שזועה שאם יודע לו צעדות שיעיד לו:

(2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת

שזועות (ז). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. באכילת קודש או בצריכת מקדש:

<p>or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;</p>	<p>או אָנֹכִי אֲשָׁרִי יָקִים לְפָרֶשֶׁת בְּשִׁפְתָּיו לְאַבְאָשָׁא או לְאִיטָבָא לְכָל דִּיפְרִישׁ אָנֹכִי בְּקִיּוּם וַיְהִי מְכֻסָּא מִנִּיהּ וְהוּא יָדַע וְחָב לְחַדָּא מֵאֵלִין:</p>	<p>או נָפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבָטָא בְּשִׁפְתָּיִם לְהַרְעוֹ או לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטֵא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַתָּת מֵאֵלָה:</p>
<p>and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;</p>	<p>וַיְהִי אָרִי יְחֹב לְחַדָּא מֵאֵלִין וַיִּנְדֵּי דְחָב עָלָה:</p>	<p>וַיְהִי כִּי־יֵאָשֵׁם לְאַתָּת מֵאֵלָה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:</p>
<p>and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.</p>	<p>וַיָּבִי יֵת אֲשָׁמִיהּ לְקָדִם יְיָ עַל חֻבָּתֶיהָ דְּחָב נִקְבָּא מִן עֵזָא אֲמִרְתָּא או צִפִּירַת עֵזָא לְחַטָּאת וַיְכַפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָּא מִחֻבָּתֶיהָ:</p>	<p>וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן כֶּשֶׂבֶה או־שְׂעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ:</p>
<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצִי יָדֶיהָ כְּמִסַּת סִיחָא וַיָּבִי יֵת חֻבָּתֶיהָ דְּחָב תְּרִין שְׂפָנִינִין או תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקָדִם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לְעֹלָתָה:</p>	<p>וְאִם־לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הֵי שֶׁהִי וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תְּרִים או־שְׁנֵי בְּנֵי־יוֹנָה לִיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וַיָּבִי יֵתָּהוֹן לְוִית כְּהֵנָּא וַיִּקְרִיב יֵת דְּלְחַטָּאת קְדָמוּתָהּ וַיִּמְלֹק יֵת רִישֶׁיהָ מִקְּבִיל קִדְלֶיהָ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהֵבִיא אֹתָם אֶל־הַכֹּהֵן וַיִּקְרִיב אֶת־אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וַיִּמְלֹק אֶת־רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֶרְפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>
<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וַיִּנְדֵּי מִדָּמָהּ דְּחַטָּאתָהּ עַל כְּתֹל מִדְּבָחָהּ וַיִּדְּשָׁתָּהּ בְּדָמָהּ יִתְמַצִּי לִיסוּדָה דְּמִדְּבָחָהּ חַטָּאתָהּ הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל־קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנָּשָׂא בָּדָם יִמָּצֶה אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>

- (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרצות טומאת מגע זצין וזכות: אשר ישמא. לרצות הנוגע בצוועל נדה: בה. לרצות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. באכילת קודש או צביאת מקדש:
- (4) בשפתיים. ולא צלצ: להרע. לעצמו: או להיטיב. לעצמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרצות לשעצר (שצועות כו.). ונעלם ממנו. ועצר על שצועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שצועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:
- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרצות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכאים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גוצה הראש המשופע לזד הזואר: מול עורף. מול הרואה את העורף, והוא אורך כל אחורי הזואר:
- (9) והזה מדם החטאת. צוולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזאה ומזוי, אוחז בעורף ומזוי, והדס ניתז והולך למזבח (זכאים סד:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:

<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֶת־הַשְּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כַּמִּשְׁפָּט וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לּוֹ: (ס)</p>
<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם־לֹא תִשָּׂיג יָדוֹ לְשֵׁנִי תֹרִים אוֹ לְשֵׁנִי בְנֵי־יוֹנָה וְהָבִיא אֶת־קֶרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֵת הָאֵפָה סֵלֶת לְחֻטָּאת לֹא־יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא־יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנָה כִּי חֻטָּאת הִוא:</p>
<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְהָבִיאוּהָ אֶל־הַכֹּהֵן וּקִמֵּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קַמָּצוֹ אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַתָּה עַל אֲשֵׁי יְהוָה חֻטָּאת הִוא:</p>
<p>And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.</p>	<p>וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן וּכְפָר עֲלֹהֵי כְהֵנָּא עַל חֻבַּתְיָה דְּחָב מִחֻטָּא מֵאֲלִין וַיִּשְׁתַּבֵּי לִיה וְתָהִי לְכֵהֵנָּא כַּמִּנְחָתָא:</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֵלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר: לְאָמַר:</p>

- (10) כַּמִּשְׁפָּט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זרזאש הפרשה:
 (11) כי חטאת הוא. ואין דדין שיהא קרָבָנוּ מִהָדָר (מנחות ו.):
 (12) חטאת הוא. נקמצה ונקטרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:
 (13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי בעשירות ודלות נאמר מחטאתו, וכאן בדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו רבותינו (כריתות כז:) מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשזה או שעירה והעני, יציא ממקלָתו שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקלָתו עשירית האיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות בענין, או בעשירות, או בדלות, או בדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול הקטורים שזהם יהיו כשזה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו בעשירית האיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשזה ושעירה אם השיגה ידו, ואח החמורין לקלין לעשירית האיפה בדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה גאללין, וזה לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קָלִיל תְּהִיָּה לֹא תִקָּבֵל (ויקרא ו, טז):

<p>If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי־תִמְעַל מֵעַל וְחִטָּאָהּ בְּשִׁגְגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ כֶּסֶף־שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל־הַקֹּדֶשׁ לְאֲשָׁם:</p>	<p>15</p>
<p>And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְאֵת אֲשֶׁר חִטָּא מִן־הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֹם וְאֶת־חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֶף עָלָיו וְנָתַן אֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַפְּהֵן יְכַפֵּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)</p>	<p>16</p>
<p>And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם־נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֹא וְעִשְׂתָּה אַחַת מִכָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂנָּה וְלֹא־יָדַע וְאֲשָׁם וְנָשָׂא עֹנָו:</p>	<p>17</p>

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יז), וכן הוא אומר וימעלו באלהי מצותיהם ויזנו אתרי עלי עמי הקרן (דצרי הימים-ה, ה), וכן הוא אומר במוטה וימעלה זו מעל (במדבר ה, יז): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בחרומה ולא יגאלו עלי חטא (ויקרא כז, ט), מה להלן הזהיר אף כאן הזהיר, אי מה להלן לא הזהיר אלא על האוכל אף כאן לא הזהיר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח): מקדשי ה'. המיוחדים לשם, יגאלו קדשים קלים: איל. לי קשה, כמו ואת אלי הקרן לקח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה בן שתי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שזה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קרן וחומש להקדש (כריתות כו):
(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר במי שזא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לא, כגון קלב ושומן לפניו, וכסבור ששתיהן היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של קלב היתה, ולא ידע אם זו של קלב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שזדאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יז, ז), הרי הכחוז ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדה פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ציוס הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכחוז ג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דיו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכחוז לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שישלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי תקצור קצירך צדקך (דברים כד, יט) ויפסק עומק צדקה (שם יג), הרי הוא אומר למען יצרכך וגו', קצב הכחוז ברכה למי שזאת על ידו מזהיר בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע נרורה בכנפיו, ונפלה הימנו, ומנחה העני ונתפרנס בה, הרי הקצב"ה קוצב לו ברכה:

<p>And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיָּא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לוֹ:</p>
<p>It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אִשָּׁם הוּא אִשָּׁם אִשָּׁם אֲשָׁמָא הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחָב אֲשָׁמָא יִקְרִיב קָדָם יי: לִיהוָה: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאמֹר:</p>
<p>If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וּכְחָשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקְדוֹן אוֹ־בְתְּשׁוּמַת יָד אוֹ בְּגִזְלָא אוֹ עֶשֶׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:</p>
<p>or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אוֹ־מֵצָא אֲבֵדָה וּכְחָשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־אֲחֵת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בְּהֵנָה:</p>
<p>then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יַחֲטָא וְאִשָּׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגִּזְלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עֶשֶׂק אוֹ אֶת־הַפִּקְדוֹן אֲשֶׁר הִפְקִיד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֵדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>

(18) בערךך לאשם. צורך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נתכפר לו באשם זה, עד שיציא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה יהרג (ח"כ פרק כא, 3):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לצורך הוא, כבר נדרש הוא צח"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להציא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שמי שנים) [שזה שמי סלעים]. יכול שאני מרצה אשם נזיר ואשם מזרע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אמר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה, לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים ובשטר, לפיכך זומן שהיא מכחש, מכחש צעדים ובשטר, אבל המפקיד אלא חזירו ואינו רוצה שחזר צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. ששם צידו ממון להתעסק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

(22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון:

(23) כי יחטא ואשם. כשיכיר צעמו לשוץ בשוזה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג"ס"א) וצדעתו להתודות כי חטא ואשם:

or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even
24 restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.

אוֹ מִכָּל אֲשֶׁר-יִשָּׁבַע עָלָיו
לְשָׁקֵךְ וּשְׁלָם אֹתוֹ בְּרֹאשׁוֹ
וּחְמֻשָּׁתָיו יִסֹּף עָלָיו לְאִשֶּׁר
הוּא לוֹ יִתְּנֶנּוּ בַּיּוֹם אֲשֶׁמָּתוֹ:

אוֹ מִכּוּלָּא דִּישְׁתַּבַּע עָלֵיהּ
לְשָׁקֵרָא וּשְׁלָמִים יִתִּיה
בְּרִישָׁתָהּ וּחְמֻשׁוֹתָהּ יוֹסִיף
עָלֵיהּ לְדֵהוּא דִּילִיָּה
יִתְּנִינָהּ בְּיוֹמָא דְחוֹבִתֵיהּ:

מפתיר

25 And he shall bring his forfeit
unto the LORD, a ram without
blemish out of the flock,
according to thy valuation, for a
guilt-offering, unto the priest.

וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵל
 פָּתִימִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ
 לְאִשָּׁם אֶל־הַכֹּהֵן:
 וְיָת אֲשָׁמֶיהָ יוֹתִי לַקֹּדֶם
 יְיָ דָּכַר שָׁלִים מִן עֹנָא
 בְּפָרְסִינִיהָ לְאֲשָׁמָא לְזוֹת
 כְּהֵנָּה:

25

26 And the priest shall make
atonement for him before the
LORD, and he shall be forgiven,
concerning whatsoever he doeth
so as to be guilty thereby.

וַיִּכְפֹּר עָלָיו חִפְתָּן לַפָּנִי
וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לֵיהּ עַל-חֲדָא מִכָּל
אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה לְאִשְׁמָה
בָּה: (פ)

קיא
פסוקים

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23 on page 137. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 163. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 170.

VI And the LORD spoke unto
Moses, saying:

וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:

15

Command Aaron and his sons,
saying: This is the law of the
burnt-offering: it is that which
goeth up on its firewood upon
the altar all night unto the
morning; and the fire of the altar
shall be kept burning thereby.

עו אַת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו
לֵאמֹר זֹאת תִּזְכֶּה הָעֵלָה הַזֶּה
הָעֵלָה עַל מִזְבֵּחַהּ (בספרי
תִּימֵן מִזְבֵּחַהּ בַּמִּים רִגְלִיהָ)
עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלֵּילָהּ
עַד־הַבֹּקֶר וְאִשׁ הַמִּזְבֵּחַ
תֻּקַּד בּוֹ:

פִּקְדֵי יֵת אַהֲרֹן וְיֵת בְּנוֹתָי
לְמִימַר דָּא אֲוִרִיתָא דְעֵלְתָא
הִיא עֵלְתָא דְמִתְקַדָּא עַל
מִדְבַּחָא כָּל לֵילָא עַד
צִפְרָא וְאִשְׁתָּא דְמִדְבַּחָא
תְּהִי יְקַדָּא בֵּיתָ:

2

And the priest shall put on his
linen garment, and his linen
3 breeches shall he put upon his
flesh; and he shall take up the
ashes whereto the fire hath
consumed the burnt-offering on
the altar, and he shall put them
beside the altar.

וּלְבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ כֹּדֹ
וּמִכְנָסֵי-בֹדֵי יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ
וְהַתְּרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר
תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֹלָה
עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל
הַמִּזְבֵּחַ:

3

(24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשתיו. (צ"ק קח.) רצתה תורה חמסיות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש וגשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיתמעט הקרן שגשבע עליו פחות משוקה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוהי צנו ושלוחו מ"כ) למי שהממון שלו:

(2) צו את אהרן. אין זו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ביותר כריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כים: זאת תורת העולה וגו'. הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלצים ואיצרים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), ויולמד על הפסולין איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל מורה לריבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ופאילו פסולין, שאם עלו לא ירדו: הוא העולה. למעט את הרובע ואת הנרבע, וכיוצא בזה, שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שצאו לעזרה (כל הענין בח"כ (פרשתא א, ח) וזכאים פ"ג ופ"ד):

(3) מדדו בד. היא הכתומה, ומה ת"ל מדו, שמהא כמדמו (ת"כ פרק 3, א): על בשרו. שלא יהא דצר חונף

- 4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.
- 5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.
- 6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.
- 7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.
- 8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.
- וַיִּשְׁלַח יְתָ לְבוֹשׁוֹהִי וַיִּלְבַּשׁ
לְבוּשֵׁי אֲחֵרֵינוּ וַיִּפִּיק יְתָ
דָשָׁנָה לְמִשְׁרֵיתָהּ
לְאַחֵר דָּכִי:
- וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּקְדַּבּוּ
לֹא תִכְבֶּה וּבֹעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן
עֲצִים בְּבֹקֶר בְּבֹקֶר וְעֵרֶךְ
עָלֶיהָ הָעֹלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ
חֵלְבֵי הַשְּׁלָמִים:
- אֵשׁ תָּמִיד תִּקְדַּבּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ
לֹא תִכְבֶּה: (ס)
- וְזֹאת תֹּרַת הַמִּנְחָה הַקֹּרֶב
אַתָּה בְּנֵי-אַהֲרֹן לִפְנֵי יְהוָה
אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
- וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ
מִסֵּלֹת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה
וְאֵת כָּל-הַלֶּבָנָה אֲשֶׁר
עַל-הַמִּנְחָה וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ
הֵיחַ יִתָּח אֲזַכְּרֶתָהּ לַיהוָה:
- וַיִּפְרִישׁ מִנֶּה בְּקִמְצִיהָ
מִסֵּלֹתָ דְּמִנְחָתָהּ וּמִשְׁחָהּ
וְיֵת כָּל לְבוֹנָתָהּ דָּעַל
מִנְחָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְּבַחָהּ
לְאַתְקִפְלָא בְּרַעְוָא
אֲדַכְּרֶתָהּ קָדָם יְיָ:

צנחם (ערכין ג): והרים את הדשן. היה חותה מלא המחתה מן המאוכלות הפנימיות ונותן במזרחו של כבש (תמיד כח): הדשן אשר תאכל האש את העולה. ועשאתה דשן, מאותו דשן ירים תרומה: ושמו אצל המזבח. (על המזבח. מלא אצרים שעדיין לא נאכלו, מחזירין על המזבח לאחר שחתה גחלים אליך ואילך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח (יומא מה.)):

(4) ופשט את בגדיו. אין זו חוצה אלא דרך ארץ, שלא ילכלך בהוצאת הדשן בגדים שהוא משמש בהן תמיד, בגדים ששכל בהן קדרה לרצו אל ימוג בהן כוס לרצו, לכך ולבש בגדים אחרים, פחותין מהן (יומא כג): והוציא את הדשן. הַצָּבֹר צִפְפוּת כשהוא קָצָה ואין מקום למערכה, מוציא משם (תמיד כח), ואין זה חוצה בכל יום, אצל התרומה חוצה בכל יום:

(5) והאש על המזבח תוקד בו. ריצה כאן יקידות הרצה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במס' יומא (מה). שנחלקו רבותינו צמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה. עולת תמיד היא תקדים (פסחים נח). (בר"י ומניין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר, תלמוד לומר העולה עולה ראשונה) חלבי השלמים. אם יציאו שם שלמים. ורבותינו (שם נט). למדו מכאן עליה, על עולת הבוקר השלם כל הקרצנות כולם, מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של צין הערבים:

(6) אש תמיד. אש שנאמר זה תמיד היא שמדליקין זה את הנרות שנאמר זה לְהַעֲלֹת גֵר קָמִיד (שמות כז, כ), אף היא מעל המזבח החיון תוקד (יומא מה): לא תכבה. המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

(7) וזאת תורת המנחה. תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין צענין. שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא מנחת ישראל שהיא נקמטת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לַעֲד אֶהֱל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהמחזור, שיהא עשרון שלם צבת אחת בשעת קמיצה. בר"י) בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנתרצה שמנה (סוטה יד): המנחה.

<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶרֶן וּבְנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>	<p>9 וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֹהֶרֶן וּבְנָיו מִצֹּת תֹּאכֹל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֹה חֲמִץ חֲמִיעַ חֻלְקָהוֹן יִתָּהּ מִקֹּרְבָנֵי קֹדֶשׁ קֹדֶשֶׁשׁ הִיא כַּחַטָּאת וְכַאֲשֶׁמָּא:</p>	<p>10 לֹא תֵאֲפֹה חֲמִץ חֲלָקִים נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וְכַאֲשֶׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶרֶן יֹאכְלֶנָּה יִכְלֶנָּה קִים עֲלֵם לְדֹרֵיכֹן מִקֹּרְבָנֵי דָיו כָּל דִּיקָרָב בְּהוֹן יִתְקַדֵּשׁ:</p>	<p>11 כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֹהֶרֶן יֹאכְלֶנָּה חֶק-עוֹלָם לְדֹרֵיתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה כָּל אֲשֶׁר-יִגַּע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר:</p>	<p>שני וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קֹרְבַּן אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְיֻבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֵפָה סֶלֶת מִנֶּחֱחַ תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>	<p>13 זֶה קֹרְבַּן אֹהֶרֶן וּבְנָיו אֲשֶׁר-יִקְרְיֻבוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַמָּשָׁח אֹתוֹ עֲשִׂירֶת הָאֵפָה סֶלֶת מִנֶּחֱחַ תָּמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>
<p>14 On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>עַל-מִסְרִיתָא בְּמִשַּׁח תַּחְעֲבִיד רַבִּיכָא תִּיתִינָה תּוֹפִינִי מִנְחַת בְּצִוְעִין תִּקְרִיב לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא קֹדֶם יי:</p>	<p>14 עַל-מִחְבַּת בִּשְׁמֵן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאָנָה תְּפִינִי מִנְחַת פְּתִים תִּקְרִיב רִיח־נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>

שלא תהא מעורצת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה): ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמינה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא באחת מן המנחות צויקרא (לעיל ז, ב), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד:

(10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים בחמץ (מנחות נה): כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמנה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמנה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד):

(11) כל זכר. אפילו זעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לקם ללקיח מקדשי הקדשים וגו' (ויקרא כא, כב), אלא לרבות זעלי מומין למחלוקת (זבחים קג): כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו): יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים ז:):

(13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריצין עשירית האיפה ציוס שהן מתחננין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מבניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא):

(14) מרבכת. חלוטה צרותחין כל לרכה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויא אפיוס הרצה, שאחר חליטתה אופה צמור, וחוזר ומטענה צמחת (מנחות נ:): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיה:

- 15 And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD. וְהִכְהִין הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו וַיִּקְהֵנָּה דִּיתַרְבָּא תַּחֲתוֹהִי מִבְּנֵיהִי יַעֲבִיד יְתָה קָיָם עָלֶם קָדָם יי גְּמִיר תַּתְּסֵק: כָּלִיל תִּקְטָר:
- 16 And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten. וְכָל־מִנְחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה וְכָל מִנְחָתָא דִּכְהֵנָּה גְּמִיר תִּהְיֶה לֹא תֵאָכֵל: (פ)
- 17 And the LORD spoke unto Moses, saying: וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לֵאמֹר:
- 18 Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering; in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy. דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאָת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִשְׁחַט הַחֲטָאָת לִפְנֵי יְהוָה קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא: לְמִימַר עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנָיו לְמִימַר דָּא אֲוִרִיתָא דִּחֲטָאָתָא בַּאֲתָרָא דִּתְתַנְכִּים עֲלֵתָא תַתַּנְכִּים חֲטָאָתָא קָדָם יי קָדָשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:
- 19 The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting. הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטָא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קָדָשׁ תֵּאָכֵל בַּחֲצֵר אֹהֶל מוֹעֵד: כְּהֵנָּה דִּמְכַפֵּר בְּדִמָּה יִיכַלְנָה בַּאֲתָר קוֹדֶשׁ תִּתַּאֲכִיל בְּדֶרֶת מִשְׁכַּן זִמְנָא:
- 20 Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled of the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place. כָּל אֲשֶׁר־יִגַּע בַּבֶּשָׂרָה יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִיָּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִיָּה עָלֶיהָ תִכְבֵּס בַּמָּקוֹם קָדָשׁ: כָּל דִּיקָרַב בַּבֶּשָׂרָה יִתְקַדֵּשׁ וְדִידֵי מִדָּמָהּ עַל לְבוּשָׂא דִידֵי עָלֶיהָ תִחֲוֹר בַּאֲתָר קוֹדֶשׁ:
- 21 But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water. וְכָל־יְתֵרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל־בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם־בְּכֵלִי נִחְשַׁת בִּשְׁלָה וּמִרְק וְשֻׁטָף בַּמַּיִם: וּמִן דִּחְסַף דִּתְתַבְּשַׁל בֵּיהּ יִתְבֵּר וְאִם בְּמִנָּה דִנְחֻשָׂא תִתְבְּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּיף בַּמַּיָּא:
- 22 Every male among the priests may eat thereof; it is most holy. כָּל־זָכָר בִּכְהֹנִים יֹאכְל אֹתָהּ קָדָשׁ קָדָשִׁים הוּא: כָּל דְּכוּרָא בְּכַהֲנָיָא יִיכֹל יְתָה קָדָשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא:

(15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטר. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:

(16) כליל. כולה שזה לגזרה:

(19) המחטא אותה. העוזד עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא' טמא צעט זריקת דמים שאינו חולק צדש (זכחים טו), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים באכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:

(20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויצלע ממנה: יקדש. להיות כמזה, אם פסולה תפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שסז): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בחור העזרה (ת"כ פרק ו, י): אשר יזה. יזה נזה כמו ולא יטה לארץ מנגלם (איוב טו, כט), יזה נטוי:

(21) ישבר. לפי שהזליעה שנצלת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקיה הקשים (אסתר ג, יז) אשקורי"ר צלע"ז: ומרק ושטף. לפלוט את זליעמו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

<p>23 And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.</p>	<p>וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יִזְבָּח מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֹאכְלָהּ בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכְלָהּ בְּגֹאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)</p>	<p>23 וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יִזְבָּח מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֹאכְלָהּ בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכְלָהּ בְּגֹאֵשׁ תִּשְׂרֹף: (פ)</p>
<p>VII And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.</p>	<p>וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:</p>	<p>VII וְזֹאת תֹּרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ וְדָא אוֹרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁים הוּא:</p>
<p>2 In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.</p>	<p>בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֹטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחֹטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>2 בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחֹטוּ אֶת-הַעֹלָה יִשְׁחֹטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָּו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>3 And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,</p>	<p>וְאֵת כָּל-חֲלָבֹו יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:</p>	<p>3 וְאֵת כָּל-חֲלָבֹו יִקְרִיב מִמֶּנּוּ וְאֵת הָאֵלֶּיָּה וְאֶת-הַחֲלָב וְהַמִּכְסָּה אֶת-הַקֶּרֶב:</p>
<p>4 and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.</p>	<p>וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיִת יִסְרֹנָה:</p>	<p>4 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלָב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיִּתְּרֹת עַל-הַכֶּבֶד עַל-הַכְּלָיִת יִסְרֹנָה:</p>
<p>5 And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.</p>	<p>וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הוּא:</p>	<p>5 וְהַקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אֲשָׁה לַיהוָה אֲשָׁם הוּא:</p>
<p>6 Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בִּפְּהֵינִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ יֹאכְלֵהוּ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:</p>	<p>6 כָּל-זָכָר בִּפְּהֵינִים יֹאכְלֶנּוּ בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ יֹאכְלֵהוּ קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:</p>
<p>7 As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.</p>	<p>כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַת אֶחָת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לֹו יִהְיֶה:</p>	<p>7 כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַת אֶחָת לָהֶם הִכְהֵן אֲשֶׁר יִכְפֹּר-בּוֹ לֹו יִהְיֶה:</p>

- (22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמטמא אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לחטוי:
- (23) וכל חטאת וגור. שאם הכניס מדם חטאת החיונה לפני פסולה (זכחים פ.3): וכל. לרבות שאר קדשים:
- (1) קדש קדשים הוא. הוא קרבו ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ח"כ פרש"א ד, 3):
- (2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם נצור נאמר ישחטו, רבים, ותלאו בעולה להציא עולת נצור לנפון:
- (3) ואת כל חלבו וגור. עד כאן לא נתפרשו אמורין באשם לכך הוצרך לפרשם כאן, אצל חטאת כזר נתפרשו זה בפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו בא אלא איל או כבש, ואיל וכבש נתרצו באליה:
- (5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנתכפרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ המזבח, אם שחטו סחם אינו כשר לעולה קודם שנתק לרעה. ואינו בא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב בחטאת, לפי שאשם לא נאמר בו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עצמו שלא הוקטרו אמוריו כשר (זכחים ה: וע"ש ב"רש"י):
- (6) קדש קדשים הוא. בתורת כהנים הוא נדרש (פרש"א ה, י):

<p>8 And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.</p>	<p>וְהִכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹדֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>	<p>8 וְהִכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת-עֹלֹת אִישׁ עֹדֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִכְהֵן לוֹ יִהְיֶה:</p>
<p>9 And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.</p>	<p>וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְחָשֶׁת וְעַל-מִחְבֵּת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p>	<p>9 וְכָל-מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאָפֶה בַּתֹּנֹר וְכָל-נֶעֱשֶׂה בַּמִּדְחָשֶׁת וְעַל-מִחְבֵּת לִכְהֵן הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִהְיֶה:</p>
<p>10 And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.</p>	<p>וְכָל-מִנְחָה בְּלוֹלָה-בְּשֶׁמֶן וְדָלָא פִּילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחֵיו: (פ)</p>	<p>10 וְכָל-מִנְחָה בְּלוֹלָה-בְּשֶׁמֶן וְדָלָא פִּילָא לְכָל בְּנֵי אַהֲרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאַחֵיו: (פ)</p>
<p>11 And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.</p>	<p>וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>	<p>11 וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:</p>
<p>12 If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.</p>	<p>אִם עַל-תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:</p>	<p>12 אִם עַל-תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל-זֶבַח הַתּוֹדָה חֲלֹת מִצּוֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן וְסֻלֹת מִרְבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן:</p>
<p>13 With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.</p>	<p>עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח תּוֹדָתוֹ קֹדֶשׁוֹ:</p>	<p>13 עַל-חֲלֹת לֶחֶם חֲמֵץ יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ עַל-זֶבַח תּוֹדָתוֹ קֹדֶשׁוֹ:</p>

- (7) תורה אחת להם. דצד זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:
- (8) עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים בעורות (זכאים קג):
- (9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכולן, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לבית אב של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):
- (10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה. וחרבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:
- (12) אם על תודה יקריבנו. אם על דצר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחצושי בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם נריבין להודות שכתוב בהן יודו לה' סקדו ונפלאו קצו לנגי אדם. וינצחו וזכאי מודה (מהלם קז, כא-כב), אם על אחת מהלם נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליוס ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עז.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדצירות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:
- (13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח): ליפסל ביוצא וטבול יוס, ומלצא לחולין בפדיון עד שיטחט הזבח:

14 And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.

וַיִּקְרִיב מִנִּיָּה חֵד מִכָּל
קוֹרְבָּנָא אַפְרָשׁוּתָא קָדָם יי
לְכַהֵנָּא דִּיזְרוּק יַת דָּם נִכְסַת
קוֹדֶשִׁיא דִּילִיָּה יְהִי:

וְהַקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד
מִכָּל-קָרְבָן תְּרוּמָה לַיהוָה
לִפְתָּן תִּזְרַק אֶת-יָדָם
הַשְׁלֵמִים לוֹ יְהוָה:

15 And the flesh of the sacrifice of
his peace-offerings for
thanksgiving shall be eaten on
the day of his offering; he shall
not leave any of it until the
morning.

וּבִשְׁעַר נִכְסֵי תוֹדַת קוֹדֶשׁוֹהִי
בְּיוֹם קוֹרְבָנֶיהָ יִתְאָכִיל לֹא
יֵצֵעַ מִנֶּה עַד צֶפְרָא:

וּבִשְׂרָזָבַח תִּזְדַּחַת שְׁלָמִי
 15 בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֹאכֵל לֹא־יָנִית
 מִמֶּנּוּ עַד־בֶּקֶר:

16 But if the sacrifice of his offering
be a vow, or a freewill-offering,
it shall be eaten on the day that
he offereth his sacrifice; and on
the morrow that which
remaineth of it may be eaten.

וְאִם נִדְרָא אֹל נִדְבָתָא נִכְסֵי
קוֹרְבָנֵיהּ בְּיוֹמָא דִּיקְרִיב
יֵת נִכְסֵיהּ יִתְאַכִּיל וּבְיוֹמָא
דְּבִתְרוּהִי וְדִשְׁתָּאֵר מִנֵּיהּ
יִתְאַכִּיל:

וְאִם־נִדְרָא אֹו נִדְבָה זָבַח
קָרְבָּנוֹ בָּיּוֹם הַקָּרִיבוֹ 16
אֶת־זָבָחוֹ יֹאכֵל וּמִמַּחֲלֹת
וְחִנוּתָר מִמֶּנּוּ יֹאכֵל:

17 But that which remaineth of the
flesh of the sacrifice on the third
day shall be burnt with fire.

וְדִישְׁתָּאֵר מִבְּשָׁר נִכְסְתָּא
בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוּרָא
יְתוּקָד:

וְהַנּוֹתָר מִבֶּשֶׂר הַזֵּבַח בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי בְּאֵשׁ יִשְׂרָף׃

And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be
18 at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.

וְאִם אֵתְאָכְלָא קוּדְשׁוֹהִי
מִבֶּשֶׁר נִכְסֵת בְּיוֹמָא
תְּלִיתָאָה לֹא יְהִי לְרַעְוָא
דְּמִקְרִיב יְתִיהָ לֹא יִתְחַשֵּׁב
לִיהּ מִרְחַק יְהִי וְאִלָּשׁ
דְּיִיכּוּל מִגִּיָּה חוּבְיָה יִקְבִּיל:

וְאִם הָאָכַל יֹאכֵל
מִבֶּשֶׁר-זָבַח שְׁלֵמִיו בֵּינוֹם
הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב
אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ כַּגִּוֹל יִהְיֶה
וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכָלֹת מִמֶּנּוּ עֹנֶה
תֵּשָׂא:

19 And the flesh that toucheth any
unclean thing shall not be eaten;
it shall be burnt with fire. And as
for the flesh, every one that is
clean may eat thereof.

וּבֶשֶׁר קוֹדֵשׁא דִּיקָרֵב בְּכָל
מִסָּאב לֹא יִתְאַכִּיל בְּנוּרָא
יִתּוּקֵד וּבֶשֶׁר קוֹדֵשׁא כָּל
דִּידְכִי לְקוֹדֵשׁא יִיכּוֹל בֶּשֶׁר
קוֹדֵשׁא:

וְהַבֶּשֶׂר אֲשֶׁר-יֵגַע בְּכָל-טָמֵא
 19 לֹא יֵאָכֵל בְּאֵשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַבֶּשֶׂר
 כָּל-טָהוֹר יֵאָכֵל בִּשְׂרָר:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוֹזֵד עֲבוֹדָתוֹ וְהַשָּׂאֵר נֶאֱחָל לַצִּעֲלִים (מנחות ועו:), וְצִרְעָה לַצִּעֲלִים חוּץ מִחֲזֵה וְשׁוֹק שֶׁצֶה, כְּמוֹ שֶׁמִּפְּרֹשׁ לַמָּטָה תְּנוּפֹת חֲזֵה וְשׁוֹק בְּשָׁלָמִים (פסוק לד), וְהַתּוֹדָה קְרוּיָה שְׁלָמִים (וצחים ד):

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רבויין הרבה, לרבות חטאת ואשם, ואיל נזיר, וסוגית י"ד, שיהיו נאכלין ליום ולילה (וצחים לו. ת"כ פרק יב, א): ביום קרבנו יאכל. וכזמן צפרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ב.):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הביאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לצ' ימים, כמו שמפורש בענין: בראשון, יאכל. (ס"א והגותר ממנו יאכל) וי"ו יתירה היא, ויש כמורה הרבה במקרא, כגון ואלה בני יצחק ואלה ואלה (בראשית לז, כד) פת וקדש וצבא מרמס (דניאל ח, יג):

(18) וְאִם הָאֵכֶל יֵאָכֵל וְגו'. במחשבת ששחיתתה לכלול בשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו בשלישי יפסל ללמפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, בשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי (ת"כ פרשתא ח, א). וכן פירושו בשעת הקרבתו לא תעלה זאת במחשבה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת מזמנו. אפילו בתוך הזמן, עונה משא:

(19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אצר שיצא מקצחו, שהפנימי מותר:

<p>20 But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּה הִנֵּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>20 וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹאכַל בָּשָׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשָׂמְאָתוֹ עָלָיו וּנְכַרְתָּה הִנֵּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>21 And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲרִי יִקְרַב בְּכָל מְסֹאֵב בְּסוֹאֵבָת אִנְשָׁא אוֹ בְּבִעִירָא מְסֹאֵבָא אוֹ בְּכָל שְׂקִין מְסֹאֵב וְיִיכּוֹל מִבָּשָׂר נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא דְקָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיצִי אִנְשָׁא הַהִוא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>21 וְנִפֶּשׁ כִּי-תִגַּע בְּכָל-טְמֵא בְּטִמְאָת אָדָם אוֹ בְּבִהְמָה טְמֵאָה אוֹ בְּכָל-שְׂקִין טְמֵא וְאָכַל מִבָּשָׂר-זָבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וּנְכַרְתָּה הִנֵּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז)</p>
<p>22 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>22 וַיֹּדְבֵר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>23 Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר כָּל תֶּרֶב תּוֹר וְאֹמַר וְעִז לֹא תִיכְלוּן:</p>	<p>23 דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כָּל-חֵלֶב שׁוֹר וְכֶשֶׂב וְעִז לֹא תֹאכְלוּ:</p>
<p>24 And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.</p>	<p>וְתֶרֶב נָבִילָא וְתֶרֶב תְּבִירָא יִתְעַבִּיד לְכָל עֲבִידָא וּמִיכָל לֹא תִיכְלוּנִיהּ:</p>	<p>24 וְחֵלֶב נָבִילָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל-מְלָאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלוּהוּ:</p>
<p>25 For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.</p>	<p>אֲרִי כָל דִּיכּוֹל תְּרֵבָא מִן בְּעִירָא דִּיקָרִיב מִנֵּה קוֹרְבָנָא קָדָם יְיָ וְיִשְׁתִּיצִי אִנְשָׁא דִּיכּוֹל מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>25 כִּי כָל-אָכַל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנֶּה אִשָּׁה לַיהוָה וּנְכַרְתָּה הִנֵּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:</p>
<p>26 And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.</p>	<p>וְכָל דְּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבִיכּוֹן דְּעוֹפָא וְדְבִעִירָא:</p>	<p>26 וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבִהְמָה:</p>

כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְדָם יִשְׁפֹךְ וְהַצֵּר תֹאכַל (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צפר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך בחטאת ואשם שאם יאכלו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחר צחר אהל מועד יאכלוהו, צפר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צפר, אפילו צל העיר):

(20) ושמאתו עליו. צטומאת הגוף הכתוב מדבר (צחים מג:), אזל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והצפר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת בתורה, אלא חכמים למדוה בגזירה שוה (ת"כ יד, ג. מכות יד:). ג' כריתות אמורות צאכלי קדשים צטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו צצבעות (ז), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו:

(24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלצ שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשת א, ח): ואכל לא תאכלוהו. אמרה תורה יצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלצ, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר אין איסור חל על איסור (חולין לז):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגזים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע

<p>27 Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.</p>	<p>כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־תֹּאכַל כָּל־אִנֶּשׁ דִּי־יִכּוֹל כָּל־דָּם וְיִשְׁתִּיץ אִנֶּשָׁא תְּהִיָּא מֵעַמּוּיָהּ:</p>	<p>27 כָּל־נֶפֶשׁ וְנִכְרְתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמּוּיָהּ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)</p>
<p>28 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא:</p>	<p>28 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרָא:</p>
<p>29 Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זֶבַח שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמֹו:</p>	<p>29 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת־זֶבַח שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת־קָרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזֶּבַח שְׁלָמֹו:</p>
<p>30 His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>יָדָיו תְּבִיאִינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנְיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>30 יָדָיו תְּבִיאִינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת־הַחֶלֶב עַל־הַחֹזֶה וְיִבְאֲנוּ אֶת הַחֹזֶה לְהִנְיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>31 And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.</p>	<p>וַיִּסִּיךְ כֹּהֵנָא יֵת תְּרֵבָא לְמִדְבָּחָא וַיְהִי חֲדָיא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:</p>	<p>31 וַהֲקִטִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַחֶלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:</p>
<p>32 And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.</p>	<p>וַיֵּת שֶׁקָא דִּימִינָא תַתְּנֹון אַפְרָשִׁיתָא לְכֹהֵנָא מִנְכַּסְתָּ קוּדְשִׁיכוֹן:</p>	<p>32 וְאֶת שׁוֹק הַיָּמִין תַּתְּנוּ תְּרוּמָה לִפְתָּן מִזִּבְחֵי שְׁלָמִיכֶם:</p>
<p>33 He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.</p>	<p>דִּמְקָרִיב יֵת דָּם נְכַסְתָּ קוּדְשִׁיא וַיֵּת תְּרֵבָא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילִיָּה תַהִי שֶׁקָא דִּימִינָא לְחֶלֶק:</p>	<p>33 הַמִּקְרִיב אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֶלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לֹא תַהֲיָה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנָּה:</p>

נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צפ"א (לו:) מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהם יד הצעלים מלמעלה והחלז והחזות נחונין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא:): את אשיו ה'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמציאו מצית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמלא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שוק הבָּרוּמָה וְזֶה הַתְּנוּפָה על אשיו העלזים יציאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמלא החזה למטה, וזהו שנאמר וַיִּשְׂמוּ אֶת הַעֲלָזִים על הַקְּזוֹת וַיִּקְטֹר הַעֲלָזִים הַמְּצָקָה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז:): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מציא, להניף אותו הוא מציאו, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשיו ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הבשר נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טז, ז):

(32) שוק. מן הפרק של ארכובה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סובך של ירך (חולין קלד:):

(33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזיו, ילא טמא בשעת זריקת דמים או בשעת הקטר חלזים שאינו חולק בבשר:

<p>For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.</p>	<p>כִּי אֶת־חֵזֶה הַתְּנוּפָה וְאֶת־שׁוֹק הַתְּרוּמָה לְקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֶּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃</p>	<p>34</p>
<p>This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;</p>	<p>זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הִקְרִיב אֹתָם לְכַהֵן לַיהוָה׃</p>	<p>35</p>
<p>which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתָם׃</p>	<p>36</p>
<p>This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;</p>	<p>זֹאת הַתּוֹרָה לָעֹלָה לַמִּנְחָה וּלְחֻטָּאת וּלְאֲשָׁם וּלְמִלֻּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים׃</p>	<p>37</p>
<p>which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.</p>	<p>אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהִקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנֵיהֶם בַּמִּדְבָּר סִינַי׃ (פ)</p>	<p>38</p>
<p>VIII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּמַלֵּל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימְרוֹ׃</p>	<p>רציעי</p>
<p>2 'Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קַח אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו אִתּוֹ וְאֵת הַבְּגָדִים וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־פֶּר הַחֻטָּאת וְאֵת שְׁנֵי הָאֵילִים וְאֵת כֹּל הַמִּצּוֹת׃</p>	<p>2</p>

(34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז):

(37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה:

(2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שזעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צתורה: קח את אהרן. קחנו צדכרים ומסכה: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין נוואת המלואים צואתה תלזה (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלואים חזר וזרו צשעת מעשה:

3	and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.'	וְאֵת כָּל-הָעֵדָה הִקְהֵל אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וְיָת כָּל כְּנֹשְׁתָּא כְּנוֹשׁ לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא:
4	And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.	וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: וַעֲבַד מֹשֶׁה כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יְתִיה וְאַתְּכְנִישַׁת כְּנֹשְׁתָּא לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא:
5	And Moses said unto the congregation: 'This is the thing which the LORD hath commanded to be done.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-הָעֵדָה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְכְנֹשְׁתָּא דִין פִּתְגָמָא דְפִקִּיד יְיָ לְמַעַבַד:
6	And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-אַהֲרֹן וְאֶת-בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם: וְקָרִיב מֹשֶׁה יָת אַהֲרֹן וְיָת בְּנוֹי וְאַסְחִי יְתֵהוּן בְּמֵיָא:
7	And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.	וַיִּתֵּן עָלָיו אֶת-הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבִּשׁ אֹתוֹ אֶת-הַמְעִיל עָלָיו אֶת-הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לוֹ בּוֹ: וַיִּהְיֶה עָלוּהִי יָת כְּתוּנָא וְזָרִיז יְתִיה בְּהַמִּינָא וְאַלְבִּישׁ יְתִיה יָת מְעִילָא וַיִּהְיֶה עָלוּהִי יָת אֶפֶדָא וְזָרִיז יְתִיה בְּהַמִּנָּן אֶפֶדָא וְאַתְקִין לִיה בֵּיה:
8	And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.	וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת-הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל-הַחֹשֶׁן אֶת-הָאוּרִים וְאֶת-הַתֻּמִּיִּם: וְשָׂוִי עָלוּהִי יָת חוּשְׁנָא וַיִּהְיֶה בְּחוּשְׁנָא יָת אוּרִיָא וְיָת תוּמִיָא:
9	And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.	וַיִּשֶׂם עַל-רֹאשׁוֹ אֶת-הַמִּצְנֶפֶת וַיִּשֶׂם עַל-הַמִּצְנֶפֶת אֶל-מוֹל פָּנָיו אֶת צִיץ הַזָּהָב גִּזָּר הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וְשָׂוִי יָת מִצְנֶפֶתָא עַל רִישִׁיה וְשָׂוִי עַל מִצְנֶפֶתָא לְקַבִּיל אַפּוּהִי יָת צִיצָא דְדִדְהָבָא כְּמֹא דְפִקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה:
10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמְשַׁח אֶת-הַמִּשְׁכָּן וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-בּוֹ וַיְקַדֵּשׁ אֹתָם: וְנָסִיב מֹשֶׁה יָת מִשְׁחָא דְרַבּוּתָא וְרַבִּי יָת מִשְׁכָּנָא וְיָת כָּל דְּבִיה וְקַדִּישׁ יְתֵהוּן:

- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרוצה:
 (5) זה הדבר. דברים שמראו שאני עושה לפניכם זוני הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכזודי ולכזוד אחי אני עושה.
 כל הענין הזה צפרשת המלואים פירשתי צואתה חלוא (סס):
 (8) את האורים. כמז של שם המפורש:
 (9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים ציץ נתן על המצנפת נמלא הציץ תלוי במצנפת:

<p>11 And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.</p>	<p>וַיִּזְקַם מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע זִמְנִין וְרִבִּי יֵת מִדְּבַחָא וְיֵת כָּל מְנוּחֵי וְיֵת כִּיּוֹרָא וְיֵת בְּסִיסֵיהּ לְקֹדְשׁוֹתֵיהוֹן:</p>	<p>11 וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-כָּל-כֵּלָיו וְאֶת-הַכִּיּוֹר וְאֶת-כַּנּוֹ לְקֹדְשָׁם:</p>
<p>12 And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.</p>	<p>וַיִּצַק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רִישָׁא אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקֹדְשׁוֹ:</p>	<p>12 וַיִּצַק מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקֹדְשׁוֹ:</p>
<p>13 And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶלְבִּישָׁנָם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִט וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>	<p>13 וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-בְּנֵי אַהֲרֹן וַיִּלְבָּשֵׁם כִּתְנֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִט וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>
<p>14 And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.</p>	<p>וַיִּקְרַב יֵת תוֹרָא דְחַטָּאת וְסִמֵּד אַהֲרֹן וּבְנוֹתָיִי יֵת וַיִּדְּחוּן עַל רִישׁ תוֹרָא דְחַטָּאת:</p>	<p>חמישי 14 וַיִּגֵּשׁ אֵת פֶּר הַחַטָּאת וַיִּסְמְדוּ אַהֲרֹן וּבְנָיו אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רֹאשׁ פֶּר הַחַטָּאת:</p>
<p>15 And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.</p>	<p>וַיִּשָּׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַק אֶל-יֶסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>	<p>15 וַיִּשָּׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת-הַדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יִצַק אֶל-יֶסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:</p>
<p>16 And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.</p>	<p>וַיִּקַּח יֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גּוֹא וְיֵת חִצֵּר כַּבְּדָא וְיֵת תַּרְתִּין כּוּלָּן וְיֵת תַּרְבֵּהוֹן וַאֲסִיק מֹשֶׁה לְמִדְּבַחָא:</p>	<p>16 וַיִּקַּח אֶת-כָּל-הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת-שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת-חֲלִבֵּתָן וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>17 But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְיֵת תוֹרָא וְיֵת מִשְׁפִּיהּ וְיֵת בְּשָׂרֵהּ וְיֵת אוֹכְלֵיהּ אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא כַּמָּא דְּפָקִיד יֵי יֵת מֹשֶׁה:</p>	<p>17 וְאֶת-הַפֶּר וְאֶת-בְּשָׂרוֹ וְאֶת-פֶּרְשׁוֹ שָׂרֵף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:</p>

(11) וַיִּזְז מִמֶּנּוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ. לֹא יִדְעָמִי הֵיכָן נִטְוֶה זֵהוּאֹת הַלָּלוּ:

(12) וַיִּצַק. וַיִּמָּשַׁח. זַחְחֵלָה יוֹצֵק עַל רֹאשׁוֹ, וְאִחֲ"כ נֹחַן בִּין רִיסֵי עֵינָיו, וּמוֹשֵׁךְ זַחֲזָעוּ מִזֶּה לִזֶּה (כְּרִיתוֹת ה:):

(13) וַיַּחְבֹּשׁ. לְשׁוֹן קִשְׁיָה:

(15) וַיַּחַטֵּא אֶת הַמִּזְבֵּחַ. חֲטָאוֹ וְטַהֲרוֹ מִזְרוֹת לִיכְנֹס לְקֹדֶשֶׁה: וַיְקַדְּשֵׁהוּ. זַעֲזֹדָהּ: לְכַפֵּר עָלָיו. מַעֲתָה

כָּל הַכִּפּוּרוֹת:

(16) וְאֵת יִתְרַת הַכֶּבֶד. לִזְד הַכֶּבֶד, שֶׁהִיא נוֹטֶל מֵעַט מִן הַכֶּבֶד עִמָּה:

18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרַב יֵת דְּכָרָא דְעֹלָתָא וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא:	וַיִּקְרַב אֵיל הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּנְסַח וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יֵת דְּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחֹר סָחֹר:	וַיִּשְׁחֹט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וַיֵּת דְּכָרָא פְּלִיג לְאַבְרוּהִי וַאֲסִיק מֹשֶׁה יֵת רִישָׁא וַיֵּת אֲבָרָא וַיֵּת תַּרְבָּא:	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטַר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפֶּדֶר:	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וַיֵּת גִּזָּא וַיֵּת כְּרַעֲיָא חֲלִיל בְּמִיָּא וַאֲסִיק מֹשֶׁה יֵת כָּל דְּכָרָא לְמִדְבָּחָא עֲלִיתָא הוּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעֲוָא קוּרְבָּנָא הוּא קָדָם יְיָ כְּמָא דְּפִשְׁדִּי יְיָ יֵת מֹשֶׁה:	וְאֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־הַכְּרָעִים רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטַר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אִשָּׁה הוּא לִיהִנָּח כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרַב יֵת דְּכָרָא תַנְיָנָא דְּכַר קוּרְבָּנָא וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו יְדֵיהֶן עַל רִישׁ דְּכָרָא:	וַיִּקְרַב אֶת־הָאֵיל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֶהֱרֹן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	22
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּנְסַח וַיִּנְסִיב מֹשֶׁה מִדְּמֵיהּ וַיִּתֵּב עַל רוּם אוֹדְנָא דְּאֶהֱרֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיהּ דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלֵיהּ דִּימִינָא:	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדְּמוֹ וַיִּתֵּן עַל־תְּנוּפֹד אֶזְנו־אֶהֱרֹן הַיְּמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְּמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית:	23
24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרַב יֵת בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּתֵּב מֹשֶׁה מִן דְּמָא עַל רוּם אוֹדְנָהוֹן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדֵיהֶן דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלָהֶן דִּימִינָא וַיִּזְרַק מֹשֶׁה יֵת דְּמָא עַל מִדְבָּחָא סָחֹר סָחֹר:	וַיִּקְרַב אֶת־בְּנֵי אֶהֱרֹן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תְּנוּפֹד אָזְנָם הַיְּמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדָם הַיְּמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלָם הַיְּמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	24
25	And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.	וַיִּנְסִיב יֵת תַּרְבָּא וַיֵּת אֲלִיתָא וַיֵּת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גִּזָּא וַיֵּת חֲצֵר פִּכְדָּא וַיֵּת תַּרְתִּין כּוֹלֵין וַיֵּת תַּרְבֵּהֶן וַיֵּת שְׂקָא דִּימִינָא:	וַיִּקַּח אֶת־הַחֶלֶב וְאֶת־הָאֲלִיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת יִתְרַת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־חִלְבֵּהֶן וְאֶת שׁוֹק הַיְּמִין:	25

(22) איל המלאים. איל השלמים שמלואים לשון שלמים שממלאים ומשלימים את הכהנים זכהונתם:

<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּל הַמִּצֹּת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹךְ הַיָּמִין:</p>	<p>26 וּמִסֵּל הַמִּצֹּת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרָקִיק אֶחָד וַיִּשֶׂם עַל־תְּחֻלָּבִים וְעַל שׁוֹךְ הַיָּמִין:</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיָּהֵב יָת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהֵי וְאַרְיִם יְתָהוֹן אֲרָמָא קָדָם יי:</p>	<p>27 וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּגִּף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה:</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה:</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּוּ תְנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאֵיל הַמִּלֵּאִים לְמֹשֶׁה הָיָה לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁחָה דְרִבּוּחָא וּמִן דָּמָא דְעַל מִדְּבָחָא וְאָדִי עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה וְקִדִּישׁ יָת אַהֲרֹן יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיָת בְּנוֹהִי וְיָת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה:</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁחָה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־דָּמָם אֲשֶׁר עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּזְּ עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בָּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֵּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>
<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁלּוֹ יָת בִּשְׂרָא בְּתַרְע מִשְׁכֹּן זִמְנָא וְתִמְן תִּיכְלוּן יְתִיה וְיָת לֶחֶמָא דְּבִסֵּל קוֹרְבָנָא כִּמָּא דְּפִקִּידִית לְמִימַר אַהֲרֹן וּבְנוֹהִי יִיכְלֻנְיָה:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו בְּשִׁלּוֹ אֶת־הַבָּשָׂר פָּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְשָׁם תֹּאכְלוּן אֹתוֹ וְאֶת־הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בְּסֵל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאֵר בְּבִשְׂרָא וּבְלֶחֶמָא בְּנוֹרָא תִּיִקְדּוּן:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתֵר בְּבִשְׂרָא וּבְלֶחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ:</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיקין, כך מפורש בזמנחות (ע.ח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שבעת ימי המלוואים בחלוק לכן (עבודה זרה ל.ד): על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.

ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם פי שבעת ימים ימלא את ידכם:

מפטיר

34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.

כמא דעבד ביומא הדין פקיד יי למעבד לכפרא עליכון:

34 כאשר עשה ביום הזה צוה יהוה לעשות לכפר עליכם:

35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.

ובתערע משכן ומנא תתבון יימם ולילי שבעא יומין ותטרונו ית מטרת מיימרא דיי ולא תמוותון ארי כן אתפקדי:

35 ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים ושמרתם את משמרת יהוה ולא תמוותו כי כן צויתי:

36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.

ועבד אהרן ובגוהי ית כל פתגמא דפקיד יי בידא דמשה:

36 ויעש אהרן ובגוהי את כל-הדברים אשר-צוה יהוה ביד-משה: (ס)

15 פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 139. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 163. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 166. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 175.

IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;

ויהי בינום השמיני קרא משה לאהרן ולבגוהי ולסבי ישראל:

שמיני

2 and he said unto Aaron: "Take thee a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.

2 ויאמר אל-אהרן קח-לך עגל בר תזרי לחטאת ודבר לעלתא שלמין וקריב קדם יי:

3 And unto the children of Israel thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;

3 ואל-בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר-עזים לחטאת ועגל וכבש בני-שנה תמימים לעלה:

(34) צוה ה' לעשות. כל שזעת הימים ורז"ל דרשו (יומא ז'): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שזעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:

(35) ולא תמוותו. הא אם לא תעשו כן, רי אתם חייבים מיתה:

(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שזמן שלא הטו ימין ושמאל:

(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בקדר עולם (פרק ז'): ולזבני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש ככהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקב"ה ע"י עגל זה על מעשה העגל ששה:

4	and an ox and a ram for peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.	וְשׁוֹר וְאַיִל לְשָׁלָמִים לְזִבְחֹךָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בְּלוֹלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֵלֶיכֶם: וְתֹר וְדָבָר לְנִכְסֹת קוֹדֶשׁ־אֵשׁ לְדִבְחָא קָדָם יי' וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אֲרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּינִי מִתְגַּלִּי לְכוּן:	4
5	And they brought that which Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.	וַיָּקִחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמֻדוּ לִפְנֵי יְהוָה: וְקָרְבוּ יֵת דְּפִקִּיד מֹשֶׁה לְקָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְקָרְבוּ כָּל כְּנַשְׁתָּא וְקָמוּ קָדָם יי':	5
6	And Moses said: 'This is the thing which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֵלֶיכֶם כְּבוֹד יְהוָה: וַאֲמַר מֹשֶׁה דִּין פִּתְגָמָא דְּפִקִּיד יי' תַּעֲבִידוּן וַיִּתְגַּלִּי לְכוּן יִקְרָא דִּינִי:	6
7	And Moses said unto Aaron: 'Draw near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'	וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קָרֵב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֵדֶךָ וּבְעֵד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֵדָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קָרֵב לְמִדְּבַחָא וַעֲבִיד יֵת חַטָּאתְךָ וְיֵת עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר עָלֶיךָ וְעַל עַמָּא וַעֲבִיד יֵת קֹרְבַּן עַמָּא וְכַפֵּר עֲלֵיהֶון כְּמָא דְּפִקִּיד יי':	7
8	So Aaron drew near unto the altar, and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.	וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ: וְקָרִיב אַהֲרֹן לְמִדְּבַחָא וַיַּכֵּס יֵת עֹגֶלָא דְּחַטָּאתָא דִּילֵיהּ:	8
9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן אֶת-הַדָּם אֵלָיו וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בַּדָּם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יָצַק אֶל-יֶסוּד הַמִּזְבֵּחַ: וְקָרְבוּ בְנֵי אַהֲרֹן יֵת דָּמָא לֵיהּ וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעֵיהּ בְּדָמָא וַיִּתֵּב עַל קַרְנֹת מִדְּבַחָא וַיִּתֵּן דָּמָא אֲרִיק לִיסוּדָא דְּמִדְּבַחָא:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכִּלְיֹת וְאֶת-הַיֹּתֶרֶת מִן-הַכֶּבֶד מִן-תַּחַטָּאת הַקִּטִּיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: וַיֵּת תַּרְבָּא וַיֵּת כּוֹלֵיתָא וַיֵּת חֲצָרָא מִן כְּבִדָּא מִן חַטָּאתָא אֲסִיק לְמִדְּבַחָא כְּמָא דְּפִקִּיד יי' יֵת מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: וַיֵּת בָּשָׂרָא וַיֵּת מִשְׁכָּא אוֹקִיד בְּנוֹרָא מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא:	ישראל

(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעה ידיכם, לכן קרצנות הללו צאין חוצה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן צוה וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה צוה, לכן נצחרת (ת"כ פרשת א, ח):
את חטאתך. עגל צן צקר: ואת עולתך. איל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל
צן שנה הוא, ומכאן אתה למד:

<p>12 And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>	<p>12 וַיִּשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת־הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>13 And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.</p>	<p>וַיָּתַתְּ עֲלֵתָא אֲמָטִיאוּ לִיה לְאִבְרָהָא וַיֵּת רִישָׁא וְאָסִיק עַל מִדְבָּחָא:</p>	<p>13 וְאֶת־הָעֹלָה הִמְצִיאוּ אֵלָיו לִנְתָחֶיהָ וְאֶת־הָרֹאשׁ וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>14 And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.</p>	<p>וַיְחַלִּיל יֵת גִּוָּא וַיֵּת כְּרַעֲיָא וְאָסִיק עַל עֲלֵתָא לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>14 וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וַיִּקְטֹר וְאֶת־הַכְּרַעִים עַל־הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>15 And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.</p>	<p>וַקְרִיב יֵת קֹרְבַּן עֲמָא וַנְּסִיב יֵת צִפְיָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַנְּכַסִּיה וְכַפֵּר בְּדָמֶיהָ כְּקִדְמָאָה:</p>	<p>15 וַיִּקְרֹב אֶת קֹרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת־שְׂעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחַטְהוּ וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשֹׁן:</p>
<p>16 And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.</p>	<p>וַקְרִיב יֵת עֲלֵתָא וְעִבְדָּה כְּדָחוּי:</p>	<p>16 וַיִּקְרֹב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:</p>
<p>17 And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.</p>	<p>וַקְרִיב יֵת מִנְחָתָא וּמִלָּא יְדֵיהָ מִמֶּנָּה וַאֲסִיק עַל מִדְבָּחָא בֶּר מַעֲלַת צִפְיָא:</p>	<p>שני 17 וַיִּקְרֹב אֶת־הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל־הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד עֲלֵת הַבֶּקֶר:</p>
<p>18 He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,</p>	<p>וַנְּכַס יֵת תּוֹרָא וַיֵּת דְּכָרָא וַנְּכַסֵּת קֹדֶשִׁיָּא דְּלַעֲמָא וַאֲמָטִיאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמָא לִיה וַיִּזְרְקוּהוּ עַל מִדְבָּחָא סָחֹר סָחֹר:</p>	<p>18 וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיִּזְבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:</p>
<p>19 and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.</p>	<p>וַיֵּת תְּרִבִּיָּא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֲלִיתָא וְחָפִי גִוָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבָדָא:</p>	<p>19 וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֲלִיָּה וְהַמְכֶסֶּה וְהַכְּלִית וַיִּתֵּרֶת הַכְּבֵד:</p>
<p>20 And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.</p>	<p>וַשְׂוִיאוּ יֵת תְּרִבִּיָּא עַל חֲדָתָא וְאָסִיק תְּרִבִּיָּא לְמִדְבָּחָא:</p>	<p>20 וַיִּשְׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:</p>

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חילונו נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הוספה והזמנה:

(15) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש בעולת נדבה צויקרא (צ"ה כ):

(17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

(19) והמכסה. חלז המכסה את הקרב:

(20) וישמו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתן כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים

21 And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.

וַיֵּת חֲדוֹתָא וַיֵּת שָׁקָא דִּימִינָא
אֲרִיִּם אֲהֵלֵן אֲרֻמָּא קֳדָם יֵי
כְּמָא דְּפִקִּיד מִשָּׁה:

וְאַתָּה הַחַזוֹת וְאַתָּה שׁוֹק הַיָּמִין
הַנִּיף אֶתְרֵן הַנוֹפֵּה לִפְנֵי
יְהוָה כְּאִשֶּׁר צִוָּה מֹשֶׁה:

22 And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.

וְאֵרִים אֶחָד יָת יְדוּהִי
לְעָמָּא וּבְרִיכְנִין וּנְחַת
מִלְמַעְבַּד חֲטָאָא וְעֵלְתָּא
וּנְכַסְתָּ קוּדְשִׁיא:

וַיֵּשֶׁא אֶהֱרָן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעַם
וַיְבָרְכֵם וַיֵּרֶד מִעֲשֵׂת
הַחֲטָאֹת וְהַעֲלָה וְהַשְׁלָמִים׃

23 And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.

וַעֲלֵ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִשְׁכַּן
זִמְנָה וַיִּפְקְדוּ וַיִּבְרְכוּ יֵת עַמָּה
וְאַתְּגִילִי יִקְרָא דִּי לְכָל
עַמָּה:

וַיֵּבֶא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל-אַהֲלֵי
מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיִּבְרְכוּ
אֶת-הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד-יְהוָה
אֶל-כָּל-הָעָם:

24 And there came forth fire from
before the LORD, and consumed
upon the altar the
burnt-offering and the fat; and
when all the people saw it, they
shouted, and fell on their faces.

וּנְפַקְתָּ אִשְׁתָּא מִן קֳדָם
יְיָ וְאָכַלְתָּ עַל מִדְבָּחָא יְתָ
עֲלֵתָא וְיֵת תִּרְבִּיָּא וְחֹזָא
כָּל עָמָא וְשִׁבְחוּ וּנְפְלוּ עַל
אִפְּיָהוֹן:

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה
וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ
אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים
וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּלְנוּ וַיִּפְּלוּ
עַל-פְּנֵיהֶם:

X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.

וַיִּסְבּוּ בְנֵי אֶחָדָם
וַאֲבִיהֶם גָּבַר מִחֵיתִיָּה
וַיִּתְּבוּ בְּהֹן אִשְׁתָּא וְשִׁיאוֹ
עַלָּה קִטְרֶת בְּסִמִּין וְקִרְיֹבו
קָדָם יִי אִשְׁתָּא נֹכְרִיתָא
דְּלֹא פְקִיד יִתְּהֹן:

וַיִּקְחוּ בְנֵי־אֶחָדָן
וַאֲבִיהֶוּא אִישׁ מִזִּמְתּוֹ וַיִּתְּנוּ
בָּהֶן אִשׁ וַיִּשִּׁימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת
וַיִּקְרְבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה
אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:

And there came forth fire from
2 before the LORD, and devoured
them, and they died before the
LORD.

וּנְפַקַת אִשְׁתָּא מִן קָדָם יי
וְאָכַלְתָּ יְתֵהוֹן וּמִיתוּ קָדָם
יי:

וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה
וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיִּמָּתוּ לִפְנֵי
יְהוָה:

למטה (מנחות סב.):

(22) ויברכם. צרכת כהנים, יצרכך, יאֵר, יֵשׂא: וירד. מעל המזבח:

(23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מלאכי צדקה מלואים צדיקים הנוספים על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות צדקה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מנטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתזתי, מיד נכנס משה עמו ובקש רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אֱלֹהֵינוּ עִלָּינוּ (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר רואה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרבנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום בחר בו:

(24) וירנו. כתרגומו:

(2) ותבא אש. רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן, רבי ישמעאל אומר שמוי"י יין נכנסו למקדש. חדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שמוי"י יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיחא צויקרא רבה (יב, א):

<p>Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, 3 saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָּל־הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדָּשׁ וְעַל־פְּנֵי כָּל־הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>
<p>And Moses called Mishael and 4 Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וְלֵאלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל אֲחֵיבְהֵי דַּהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָהֶוּן קְרֹבוּ טוּלוּ יָת אֲחֵיכֶם מִן קֹדֶם קֹדֶשׁ לַמִּבְרָא לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־מִישָׁאֵל וְאֶל אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל דִּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קְרִבוּ שְׂאוּ אֶת־אֲחֵיכֶם מֵאֶת פְּנֵי־הַקֹּדֶשׁ אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>So they drew near, and carried 5 them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַקְרִיבוּ וַנְטִלוּנִין בְּכַתְּנֵיהֶוּן לַמִּבְרָא לְמִשְׁרִיתָא כְּמֹא דְּמִלֵּיל מֹשֶׁה:</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאֻם בְּכַתְּנֵתָם 5 אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, 6 his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וְלֵאלְעָזָר וְלִאִיתָמָר בְּנֵיהֵי רִישִׁיכֹן לֹא תִרְבּוּן פִּירֹעַ וּלְבוּשִׁיכֹן לֹא תִבְזְעוּ וְלֹא תִמוּתוּן וְעַל כָּל כְּנֻשְׁתָּא יְהִי רוּגָא וְאֲחֵיכֹן כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ יָת יְקִידָתָא דְּאִיקִּיד יְיָ:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֵאלְעָזָר וְלִאִיתָמָר 6 בְּנָיו רִאשִׁיכֶם אַל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תִמָּתוּ וְעַל כָּל־הַעֲדָה יִקְצֹף וְאֲחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרָף יְהוָה:</p>
<p>And ye shall not go out from the 7 door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן דְּלִמָּא תִמוּתוּן אֲרִי מִשַּׁח רַבּוּתָא דִּי עֲלִיכֹן וְעַבְדוּ כְּפִתְגָמָא דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>וּמִפְתָּח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא תֵצְאוּ 7 פֶן־תָּמוּתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדִּבֶּר מֹשֶׁה: (פ)</p>

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעדי שמה לגבי ישראלי ונקדש בקדש (שמות כט, מג), אל תקרי בכבודי אלא במכודי (זכאים קטו). אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הבית במידועיו של מקום, והייתי סבור או כי או צד, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג). ויקרא רבה יב, ב): וידום אהרן. קבל שחר על שחיקתו, ומה שחר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שמוי יין (ת"כ שם לו). ויק"ר (שם). בקרובי צנחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקב"ה עושה דין צדדיקים מתיירא, ומחללה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן צרשעים, וכן הוא אומר נורא אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקודשך:

(4) דד אהרן. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר וצני קהת וגו' (שמות ו, יח): שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחצירו, העזר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

(5) בכתנתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו צגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לחוך חוטמיהם (סנהדרין נב, שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שצביל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אבל אתם אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיכם כל בית ישראל. מכאן, שזרען של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להתאבל זה:

8 And the LORD spoke unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וַיֹּמַר לֵאמֹר:	8 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-אַהֲרֹן וַיֹּמַר לֵאמֹר:
9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.	וַיֵּן וְשָׁכַר אֶל-תְּשֻׁבָתוֹ אֶתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	9 וַיֵּן וְשָׁכַר אֶל-תְּשֻׁבָתוֹ אֶתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תִמָּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:
10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;	וְלִהְבִּדִיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:	10 וְלִהְבִּדִיל בֵּין קֹדֶשׁ וּבֵין חֹל וּבֵין טָמֵא וּבֵין טָהוֹר:
11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.	וְלַהּוֹרֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל-הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה:	11 וְלַהּוֹרֹת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל-הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה:
12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-עֲלֵעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאֶכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא:	12 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-עֲלֵעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאֶכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קִדְּשִׁים הוּא:
13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.	וְאֶכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻקְ בְּנֵיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:	13 וְאֶכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻקְ בְּנֵיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:

- (9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צבואם להיכל, צגשתם למזבח מנין, נאמר כאן צבואת אהל מועד, ונאמר צבואת ידים ורגלים צבואת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישת מזבח כצבואת אהל מועד, אף כאן עשה גישת מזבח כצבואת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):
- (10) ולהבדיל. כדי שתצדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. זבחים יז):
- (11) ולהורת. למד, שאסור שיכור צהוראה (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אתה וצניך אשך ולא תמותו, כהנים בעבודתם מיתה, ואין חכמים צהוראה צמיתה:
- (12) הנותרים. מן המיתה, תלמוד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וצניך אשך וצניך אשך ה' מאד להשמידו (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא כלוי בנים, שנאמר ואשמיד פקדו ממעל (עמוס ב, ט), ותפלו של משה בטלה מחנה, שנאמר ואשפיל גם צעד אהרן צעתי והוא (דברים טז): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאונין (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמיי ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת זכור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:
- (13) וחק בניך. אין לצנות חק צדקים: כי כן צויתי. צאנינות יאכלוה (ת"כ פרק א, ח זבחים קא):

14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.

וְאֵת חֻזָּה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אַתָּה וּבְנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי־חֶקֶךָ וְחֶקֶךָ בְּנֵי־נָתַנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:

15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.

שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֻזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבְנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶקֶד־עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ יְהוָה:

16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:

וְאֵתוֹ שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרַשׁ דָּרַשׁ מֹשֶׁה וְהָיָה שָׂרָף וַיִּקְצֹף עַל־אֶלְעָזָר וְעַל־אִיתָמָר בְּנֵי אֹהֲרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר:

17 'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?

מָדוּעַ לֹא־אָכַלְתֶּם אֶת־הַחַטָּאת בְּמָקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא וְאַתֶּה נָתַן לָכֶם לְשֹׂאת אֶת־עוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:

(14) ואת חזה התנופה ואת שוק התרומה. של שלמי צור: תאכלו במקום טהור. וכי את הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצק אכילתם במקום קדוש, אכלו אלו אין צריכים תוך הקלעים, אכל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אמה ובניך בחלק, אכל צומח לא בחלק, אלא אם חתנו להם מתנות רשאות הן לאכול צחזה ושוק, או אינו אלא אף הצנות בחלק, תלמוד לומר כי חקך וחקך בניך נתנו, חק לבנים, ואין חק לצנות (ת"כ ש"י): (15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכחוצ תרומה בשוק ותנופה צחזה. לא ידענו. ששניהם בהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה בשעת תנופה, וישוצ המקרואות שלא יכחישו זה את זה כד פרשמי שלשון צחזה את אהרן (לעיל ז, ל): (16) שער החטאת. שער מוספי ראש חודש. ושלושה שעירי חטאות קרבו בו ציום שער עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכאן לא נשרף אלא זה, ונחלקו בדבר חכמי ישראל, (בת"כ פרק ז, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אניות נשרף, לפי שהוא קדש דורות, אכל צקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוה מנחת: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צחזה כהנים (פרק ז, ז) על אלעזר ועל איתמר. צחזה צחזה של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיצוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא שרפוה, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת צינא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמנחה הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אוכלים ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמייני וחטאת נחשון לא לכפרה צחזה:

- 18 Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'
 18 הֵן לֹא-הוּבָא אֶת-דָּמָהּ הָאֵל לֹא אֲתַעַל מִדָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אָכֹל לְבֵית קֹדֶשׁא גִּוּוּאָהּ מִכָּל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוִּיתִי:
- 19 And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?'
 19 וַיִּדְבֹר אַהֲרֹן אֶל-מֹשֶׁה הֵן הַיּוֹם הִקְרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֶכְלֹתִי חַטָּאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינֵי יְהוָה:
- 20 And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.
 20 וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֵב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַשֹּׁפֵר בְּעֵינֵי ה':
- XI And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:
 XI שֵׁי וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וְלֹא-הֵרָן לְמִימֵר לָהֶן:
- 2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.
 2 דִּבְרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל-הָאָרֶץ:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חַטָּאת אֲשֶׁר יוֹצֵא מִדָּמָהּ וגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאתם אוגנים: כאשר צוית. לכס צמנחה: (19) וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עז, שנאמר וַיִּדְבֹר הָעָם וגו' (צמדבר כא, ה). אפשר משה קָפַץ על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו צדין שיהא אצינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו צדין שיהא תלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר הִפֵּהוּ אֶל אֲנָשֵׁי הַצָּבָא וגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מנאצי צספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוגנים, שהאוגן שעבד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדיוטות, אני הקרצתי, שאני כהן גדול, ומקריב אוגן (זבחים קא): ותקראנה אותי כאלה. אפילו לא היו המחים צני, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אוגן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכחן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטצ וגו': היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אוגן אלא יום קצורה (שם ק:): הייטב בעיני ה'. אם שמעת צקדשי שעה, אין לך להקל צקדשי דורות: (20) וייטב בעיניו. הודה ולא צוה לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יצ):

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים צדור זה, לפי שהשוו צדמימה וקצלו עליהם גזירת המקום מאהצה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל צדוקים צמקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מזה, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס צבקר את החולה וכו', כדאיתא צמדש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, צ): זאת החיה. מלמד שהיה משה אוחז צחיה ומראה אותה לישראל וזאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף צשרצי המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן צעוף ואת אלה תשקצו מן העוף, וכן צשרצים וזה לכס הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהצהמה צכלל חיה (חולין עא.):

<p>3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.</p>	<p>כל דִּסְדִּיקָא פִּרְסָתָהּ וּמִטְּלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׁרָא בְּבַעֲיָרָא יִתְה תִּיכְלוּן:</p>	<p>3 כָּלֹ מִפִּרְסַת פִּרְסָה וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פִּרְסַת מַעֲלַת גֶּרֶה בְּבַהֲמָה אֹתָהּ תֹאכְלוּ:</p>
<p>4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>בָּרֶם יֵת דִּין לֹא תִיכְלוּן מִמִּסְקֵי פִּשְׁרָא וּמִסְדִּיקֵי פִּרְסָתָהּ יֵת גְּמֵלָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתִיהָ לֹא סְדִיקָא מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>4 אֲךְ אֶת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי הַגֶּרֶה וּמִמִּפְרָסֵי הַפִּרְסָה אֶת־הַגְּמֵל כִּי־מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפִרְסָהּ אֵינָנּוּ מִפְּרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת טַבְּזָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתִיהָ לֹא סְדִיקָא מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>5 וְאֶת־הַשָּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גֶרֶה הוּא וּפִרְסָהּ לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you</p>	<p>וְיֵת אֲרִנְבָא אֲרִי מִסְקָא פִּשְׁרָא הוּא וּפִרְסָתָהּ לֹא סְדִיקָא מִסְאֵבָהּ הוּא לְכוּן:</p>	<p>6 וְאֶת־הָאֲרִנְבָּת כִּי־מַעֲלַת גֶּרֶה הוּא וּפִרְסָהּ לֹא הַפְּרִיסָה טָמֵאָה הוּא לָכֶם:</p>
<p>7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.</p>	<p>וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סְדִיק פִּרְסָתָהּ הוּא וּמִטְּלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתִיהָ וְהוּא פִּשְׁרָא לֹא פִּשֵׁר מִסְאֵב הוּא לְכוּן:</p>	<p>7 וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פִּרְסָהּ הוּא וְשִׁסְעַת שִׁסְעַת פִּרְסָהּ וְהוּא גֶרֶה לֹא־יִגֵּר טָמֵא הוּא לָכֶם:</p>
<p>8 Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.</p>	<p>מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן וּבְנִבְלָתָהוֹן לֹא תִקְרְבוּן מִסְאֵבִין אֲנִין לְכוּן:</p>	<p>8 מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמְאִים הֵם לָכֶם:</p>

(3) מפרסת. כתרגומו סְדִיקָא: פרסה. פלאנט"ה צלע"ז: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה צסתי צפרינן, כתרגומו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוצרות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת פיס הפגרים (שמואל-צ יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרגומו פִּשְׁרָא, שעי הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבחמה. תיצה זו יתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא צמעי אמו: אתה תאכלו. ולא צהמה טמאה, והלא באזהרה היא, אלא לעזור עליה בעשה ולא תעשה (צחיס לד):

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין צט"כ פרק ג, צ): מבשרם. על צרם באזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר יִלְמֹד קַל הַפְּעִינִים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר צה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, צרגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייז אדם לטהר עצמו צרגל):

9 These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, them may ye eat.	9 וְאֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לּוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים וּבַנְּחָלִים יִתְּחוּן תִּיכְלוּן:	9 וְאֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּמַּיִם כָּל אֲשֶׁר־לּוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים וּבַנְּחָלִים יִתְּחוּן תִּיכְלוּן:
10 And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לּוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:	10 וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לּוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּיַּמִּים וּבַנְּחָלִים מִכָּל שָׂרֵץ הַמַּיִם וּמִכָּל נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הֵם לָכֶם:
11 and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	11 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ:	11 וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת־נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ:
12 Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לּוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	12 כָּל אֲשֶׁר אֵין־לּוֹ סָנְפִיר וְקַשְׂקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:
13 And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	13 וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׁקֹצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֹנִיָּה:	13 וְאֶת־אֵלֶּה תִּשְׁקֹצוּ מִן־הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֶץ הֵם אֶת־הַנֶּשֶׁר וְאֶת־הַפֶּרֶס וְאֶת־הָעֹנִיָּה:
14 and the kite, and the falcon after its kinds;	14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזֵנָה:	14 וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָּה וְדִיתָא וְטִרְפִּיתָא לְזֵנָה:
15 every raven after its kinds;	15 אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינּוֹ:	15 אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינּוֹ:
16 and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	16 וְאֶת־בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּץ לְמִינֵהוּ:	16 וְאֶת־בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתְּחֻמָּס וְאֶת־הַשֶּׁחַף וְאֶת־הַנֶּץ לְמִינֵהוּ:
17 and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	17 וְאֶת־הַשְּׂלִיָּה וְאֶת־הַיִּנּוֹנָא וְקַפּוֹפָא:	17 וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַיִּנּוֹנָא:

(9) סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשָׂרִיץ קַשְׂקָשִׁים הוּא לְבוֹשׁ (שמואל-א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוחש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו בנותן טעם (חולין נט.). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרבות יצחושין שסינן (חולין סז.), יצחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו גור. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירן במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת במים, הא אם היו לו במים אף על פי שהשירן בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכלין לקטנים (יצמות קיד.). שכן משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסור בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יב), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר צו למינה, למינו, למינהו, יש באותו המין שאין דומין זה לזה לא במראהם ולא בשמותם, וכולן מין אחד:

(16) הנץ. אישפרו"ר:

18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתְּנִשְׁמֹת וְאֶת־הַקָּאֵת וּבֹתָא וְקָתָא וִירְקָרִיקָא: וְאֶת־הָרָחִם:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנָפָה וְחִזְרִיתָא וְאִבּוֹ לִזְנֵה וְנֶגֶד לְמִינָהּ וְאֶת־הַדּוֹכִיפֹת טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא: וְאֶת־הָעֵטְלָף:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל־שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: כָּל־רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלֵיךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֶת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־(כ' לֹא) [ק' לֹא] כְרָעִים מִמֶּעַל לְרַגְלָיו לְנִתֵּר בָּהֶן עַל־הָאָרֶץ: בָּרֶם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלֵיךְ עַל־אַרְבַּע דְלִיהַ קְרָסוּלִין מִעֲלֵי רַגְלֵהּ לְקַפְצָא בְּהוֹן עַל־אַרְעָא:	21
22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אַלְהָ מַהֵם תֹאכְלוּ יֵת אֲלִין מִנְּהוֹן תִּיכְלוּן אֶת־הָאֲרָבָה לְמִינּוֹ יֵת גּוֹבָא לִזְנִיהַ וְיֵת רְשׁוּנָא לְמִינָהּ וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינָהּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינָהּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינָהּ: וְיֵת חֲגָבָא לִזְנֵהּ וְיֵת חֲרָגָלָא לִזְנֵהּ:	22
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ וְכָל־רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְלִיהַ אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	23
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹאֲלֵה תִטְמָאוּ כָּל־הַנִּגַּע וְלֹאֲלִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִכִּילְתָּהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רְמָשָׁא:	24

- (17) השלך. פירשו רבותינו (חולין סג.) זה השולה (פי' מגציה) דגים מן הים, וזהו שתרסם אונקלוס וְשִׁלְיִנְיָא: כוס וינשוף. הם לואיטי"ש הזועקים כלילה, ויש להם לסתות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייז"ך:
- (18) התנשמות. היא קלז"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת כלילה, ותנשמת האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה עיניים, וקורין לה טלפ"א:
- (19) החסידה. זו דיה לזנה, זיגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חזרותיה במזונות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה היירון": הדוכיפת. תרגול הזר, וְכַרְצָלְתוּ כפולה, וכלעז הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלחו, וְנֶגֶד טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו במס' גיטין בפרק מי שאלחו (דף סח:):
- (20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרומשין על הארץ, כגון זבובים וזרעין ויתושין וחגבים:
- (21) על ארבע. על ד' רגלים: ממועל לרגליו. סמוך לזארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרואה לעוף ולקפץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים ופורת, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגוט"א, אבל אין אנו בקיאין בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרוסולין אלו כרעים הכחוצים כאן, וכנפיו חופין את רובו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מציין באותן שנינוטיו, אבל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), ונריך שיהא שמו חגב, וזהו אין אנו יודעים להצדיל ביניהם:
- (23) וכל שרץ העוף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
- (24) ולא לה. (ת"כ) העמידין להאמר למטה בענין: תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טומאה:

25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנֶּשֶׂא מִגְבֻלָּתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: יִצָּבַע לְבוּשׁוֹ וְיָהִי מְסֹאֵב עַד רִמְשָׁא:	וְכָל דִּישׁוּל מִגְבִּילָתְהוֹן יִצָּבַע לְבוּשׁוֹ וְיָהִי מְסֹאֵב עַד רִמְשָׁא:
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסֶּת פְּרִסָּה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעֵלָּה טָמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגָּע בָּהֶם וְטָמֵא:	לְכָל בְּעִירָא דְּהִיא סְדִיקָא פְּרִסְתָּה וְטַלְפִּין לִיתְהָא מִטְּלָפָא וּפִשְׂרָא לִיתְהָא מִסְקָא מְסֹאֲבִין אֲנוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בְּהוֹן יָהִי מְסֹאֵב:
27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל הַחַיָּה הַחֹלֶד עַל-כַּפָּיו בְּכָל-הַחַיָּה הַחֹלֶד עַל-אַרְבַּע טָמְאִים הֵם לָכֶם כָּל-הַנִּגָּע בְּגֻבְלָתָם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל דְּמַהֲלִיד עַל יְדוּהִי בְּכָל חֵיתָא דְּמַהֲלִיקָא עַל אַרְבַּע מְסֹאֲבִין אֲנוּן לְכוּן כָּל דִּיקְרַב בְּגֻבִילָתְהוֹן יָהִי מְסֹאֵב עַד רִמְשָׁא:
28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשֶׂא אֶת-גְּבֻלָּתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב טָמְאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	וְדִישׁוּל יֵת גְּבִילָתְהוֹן יִצָּבַע לְבוּשׁוֹ וְיָהִי מְסֹאֵב עַד רִמְשָׁא מְסֹאֲבִין אֲנוּן לְכוּן:
29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטָּמֵא בַּשָּׂרָץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ הַחֹלֶד וְהַעֲכָבֵר וְהַצָּב לְמִינֵהוּ:	וְדִין לְכוּן דְּמְסֹאֵב בְּרַחֲשָׁא דְּרַחֲשִׁישׁ עַל אַרְעָא חוּלְדָּא וְעַכְבָּרָא וְצָבָא לְזִנְיָהִ:
30	and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.	וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּחַ וְהַלְטָאָה וְהַחֲמַט וְהַתַּנְשֵׁמֶת:	וְיֵלָא וְכֹחָא וְהַלְטָתָא וְחֹמְטָא וְאַשְׁתָּא:
31	These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.	אֵלֶּה הַטָּמְאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרָץ כָּל-הַנִּגָּע בָּהֶם בְּמָתָם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	אֵלִין דְּמְסֹאֲבִין לְכוּן בְּכָל רַחֲשָׁא כָּל דִּיקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יָהִי מְסֹאֵב עַד רִמְשָׁא:

(25) וכל הנשא מגבולתם. כל מקום שנאמרה טומאת משא, חמורה מטומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא 7, 1):

(26) מפרסת פרסה ושסע איננה שוסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אזל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנזלת צהמה טמאה מטמאה, וזענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:

(27) על כפיו. כגון כלב ודודו וחמול: טמאים הם לכם. למגע:

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא צמגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פויי"ט, שדומה לצפרדע:

(30) אנקה. הרינון: הלשאה. לשרד"ה: החמט. לימנ"א: הנשמת. טלפ"א:

And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.

And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.

All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.

And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.

Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.

וְכָל אֲשֶׁר יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם | וְכָל דִּיפּוּל עֲלוֹהֵי מִנְהוֹן
בְּמָוֶתָהוֹן יִהְיֶה מְסָאב מִכָּל
מָאן דָּאֵע אוֹ לְבוּשׁ אוֹ מִשְׁךְ
אוֹ שֶׁק כָּל מָאן דִּיתְעַבִּיד
עֲבִידָא בְּהוֹן בְּמִיָּא יִתְעַל
וְיִהְיֶה מְסָאב עַד רַמְשָׁא
וַיִּדְכִּי:

וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכּוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכּוֹ יִטְמָא וְאֵתוֹ תִּשְׁבְּרוּ:

מִכָּל-הָאֵכָל אֲשֶׁר יֵאָכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מִיָּם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כְּלִי יִטְמָא:

וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנְבֵּילָתָם | וְכָל דִּיפּוּל מִנְבִּילִיתָהוֹן
עָלָיו יִטְמָא תַּנּוּר וְכִירִים
וְיִתֵּן טִמְאִים הֵם וְטִמְאִים יִהְיוּ
לָכֶם:

אֵד מַעַן וּבֹר מְקוֹה-מַיִם | בְּרַם מַעַן וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת
יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם
יִטְמָא:

(32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. זה ערצ השמש (יצמות עה):

(33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:). כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאוירו (ס"א ז"ל בתוכו): ואתו תשבורו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג):

(34) מכל האכל אשר יאכל. מוסד על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה ככל כלי והוא צחוק כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבא עליו מים פעם אחת, ומשבו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה ככל כלי יטמא האוכל. ועוד למדנו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ:). יכול יהיו כל הכלים מטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אינו הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצחוקו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צחוקו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ואתה הפת תחילה, שאם אתה אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושיערו חכמים אין צית הצליעה מחזיק יותר מביצת תרנגולת:

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקצ החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מלווה אני לטומאם, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן רשאי:

37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם וְאִרִי יִפֹּל מִנִּבְלַתְהוֹן עַל עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר כָּל בֶּר זֶרַע זֶרַע דִּיזְדָּרַע יִזְרַע טָהוֹר הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: (ס)	38
39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה וְאִרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לְאֹכְלָהּ הַנֶּפֶע בְּנִבְלָתָהּ יִטָּמָא עַד-הָעֶרֶב:	39
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְהָאֹכֵל מִנִּבְלָתָהּ יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֹּשֵׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב: וְדִי־יִכּוֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָי וְיִהְיִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וְדִי־טוֹל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבֹּעַ לְבוּשׁוֹתָי וְיִהְיִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא:	40
41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל-הַשֶּׁרֶץ הַשֶּׁרֶץ וְכָל רֹחֶשָׁא דְרָחִישׁ עַל עַל-הָאָרֶץ שֶׁשֶּׁן הוּא לֹא יֵאָכֵל:	41

(36) אך מעין ובור מקודה מים. המחוברים לקרקע, אין מקצלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל זהם מטומאתם: ונוגע בנבלתם יטמא. (ת"כ פרשתא ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטמא את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שילך את הטהור מליטמא, לכן נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרע. זריעה של מיני זרעונים. זרע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנמלש, שאם תאמר יש הכשר במחוצר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח:): מים על זרע. זין מים, זין שאר משקין, זין הם על הזרע, זין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שזו אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא צענמות וגידים, ולא צקרנים וטלפים, ולא צעור (ת"כ פרשתא י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין טמאין, שלא נאמר צריכין צבס בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול מטמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלתה ויטמא לא יאכל לטמאָהָה (ויקרא כז, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת זהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חצירו צדית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, ליתן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (נדה מז:): וטמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:

(41) השורץ על הארץ. להוציא את הימושין שצבליסין וצפולין, ואת הזיזין שצעדשים (חולין סז): שהרי לא שרצו על הארץ אלא בתוך האוכל, אבל משינאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:

<p>Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.</p>	<p>כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע עד כל סגיות רגלין בכל רחשא דרחיש על ארעא לא תיכלונונון ארי שקצא אנון:</p>	<p>כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע עד כל סגיות רגלין בכל רחשא דרחיש על ארעא לא תיכלונונון ארי שקצא אנון:</p>
<p>Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.</p>	<p>לא תשקצו ית נפשחון בכל רחשא דרחיש ולא תסתאבונו בהון ותסתאבונו פון בהון:</p>	<p>אל תשקצו את נפשתיכם בכל השרץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם:</p>
<p>For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.</p>	<p>ארי אנא יי אלהכון ותתקדשון ויהיו קדישין ארי קדיש אנא ולא תסתאבונו ית נפשחון בכל רחשא דרחיש על ארעא:</p>	<p>כי אני יהוה אלהיכם והתקדשתם והייתם קדשים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשתיכם בכל השרץ הרמש על הארץ:</p>
<p>For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy. .</p>	<p>ארי אנא יי דאסיק יתכון מארעא דמצרים למהני לכון לאלה ויהיו קדישין ארי קדיש אנא:</p>	<p>כיו אני יהוה המעלה אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים והייתם קדשים כי קדוש אני:</p>
<p>This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;</p>	<p>דא אורייתא דבעירא ודעופא ולכל נפשא חיתא דרחשא במי' ולכל נפשא דרחשא על ארעא:</p>	<p>זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרצת על הארץ:</p>
<p>to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.</p>	<p>לאפרשא בין מסאבא ובין דכי' ובין חיתא דמתאכלא ובין חיתא דלא מתאכלא:</p>	<p>להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ)</p>

(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שחיה, שהולך שם ונופל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרבית צלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש: (43) אל תשקצו. באכילתם, שהרי כחיצ נפשותיכם, ואין שקוץ נפש צמגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונטמתם בהם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה: (44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשתם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעזור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:) אכל פוטיסא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש: (45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מנתי העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, יכולין כחיצ הוואחתי, וכאן כחיצ המעלה, מנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממצרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דייס, ומעליותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (צ"מ סא:)):

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: לְאֹמֶר:	תזריע
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיֵּלֶדָה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי נִדַת דֹּוֹתָהּ תִּטְמָא:	2
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בָּשָׁר עָרְלָתוֹ: וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִתְגַּזֵּר בָּשָׂרָא דְּעוּרָלְתִּיהָ:	3
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב בְּדָמֶי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִגַּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֹּאת יָמֶי טְהָרָה:	4
5	But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.	וְאִם-נִקְבָּה תֵּלֵד וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁשָׁתִּים יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶי טְהָרָה:	5
6	And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.	וּבְמִלְאָתָּהּ יָמֶי טְהָרָהּ לְבֵן אֹו לְבַת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן-יוֹנָה אוֹ-תֹר לְחַטָּאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:	6

(47) להבדיל. לא צלצד השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צה: בין השמא ובין הטחור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כצר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חציו של קנה, לנשחט רוצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צדי לערוד, והלא כצר מפורשים הם, אלא צין שנולדו צה סימני טרפה כשרה, לנולדו צה סימני טרפה פסולה:

(2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, א) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה צראשית, כך תורמו נמפרשה אחר תורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרצות שאפי' ילדמו מחויר, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (נדה כז:). כימי נדת דותה השמא. כסדר כל טומאה האמורה צנדה, מטמאה צטומאה לידה, ואפילו נפתח הקצר צלא דס: דותה. לשון דצר הוצ מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דס שלא תחלה ראשה ואצריה כדצין עליה:

(4) תשב. אין תשב אלא לשון עכבה, כמו וַתִּשְׁבּוּ צְקָדָשׁ (דברים א, מו), וַיִּשְׁבּוּ צְאֻלָּי מִמֶּרָא (צראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיק ה"א, והוא שס דצר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיק ה"א, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ציצמות (דף עה:). בכל קדש וגר. לרצות את התרומה (מכות יד: יצמות סס), לפי שזו טבולת יום ארוך שטבולה לקוף שבעה ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר תצא את כפרת טהרתה:

	And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.	וַיִּקְרַבְנֶיהָ לְקֹדֶם יְיָ וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּדְּכֵי מִסֹּאֶבֶת דָּמָהּ דָּא אוֹרֵיתָא דִּילִידָתָא לְדִכְר אוֹ לְנוֹקְבָא:	וַהֲקִרְיָבוּ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ וַתִּהְיֶה מִמִּקְדַּר דָּמֶיהָ זֹאת תִּזְכֹּר לְזִכָּר אוֹ לְנוֹקְבָה:	7
8	And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.	וְאִם לֹא תִשְׁכַּח יְדָהּ כְּמִסַּת אֶמְרָא וְתִסַּב תְּרִין שְׁפִנְיִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה חֵד לַעֲלֹתָא וְחֵד לַחֲטָאתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ כְּהֵנָּה וַתִּדְּכֵי:	וְאִם-לֹא תִמְצָא יְדָהּ בֵּי שֵׁהּ וְלִקְחָהּ שְׁתֵּי-תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֶחָד לַעֲלֹה וְאֶחָד לַחֲטָאתָא וַיִּכְפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן וַתִּהְיֶה: (פ)	8
XIII	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן לְמִימַר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאַל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	ישראל
2	When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.	אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ עֲמֻקָּא אוֹ עֲדִיא אוֹ בִּהְרָא וַיְהִי בְּמִשְׁךְ בְּסַרְיָה לְמַכְתָּשׁ סְגִירוֹ וַיִּתִּיתִי לָזֹת אֶהֱרֹן כְּהֵנָּה אוֹ לָזֹת חֵד מִבְּנוֹתֵי כְּהֵנָּא:	אָדָם כִּי-יְהִיָּה בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ שֹׁאֵת אוֹ-סַפְחָת אוֹ בִּהְרַת וַיְהִיָּה בְּעוֹר-בָּשָׂרוֹ לְנִגַּע צָרַעַת וַהֲבֹא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנָיו הַכֹּהֲנִים:	2
3	And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.	וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה יֵת מַכְתָּשָׁא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר וַיִּמְחֹזִי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמִּשְׁךְ בְּסַרְיָה מַכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיַּחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּה וַיִּסְאִיב יָתִיהָ:	וּרְאָה הַכֹּהֵן הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרָא בִנְגַע הַפֶּה לָבָן וּמִרְאָה הַנִּגַּע עֲמִיק מִעוֹר בָּשָׂרוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא וַיַּחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּה וַיִּסְאִיב יָתִיהָ:	3
4	And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.	וְאִם בִּהְרָא חֹרָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וְעֲמִיק לִית מַחֲזֵהָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיף לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֹּר כְּהֵנָּה יֵת מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:	וְאִם-בִּהְרַת לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בָּשָׂרוֹ וְעֲמִיק אֵין-מִרְאָה מִן-הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא-תִהְיֶה לָבָן וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנִּגַּע שִׁבְעַת יָמִים:	4

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה, מי שהוא צא לכפר, צו הטרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקריבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים (5). צפ"ל כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרבורות טי"א ר"ל צלע"ז, וכן צהיר הוא צִשְׁקִים (איז לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים פרשתא א, ט):

(3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן בחוץ הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הצל (שזעו"ו): ושמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:

<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינֶיהָ כְּהֵנָּה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מִכְתָּשָׁא קָם כִּד הִנָּה לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְגְּרֶנָּה כְּהֵנָּה שִׁבְעָא יוֹמִין תְּנִינֹת:</p>	<p>וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמַד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַהֲסִגְּרוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה יִתִּיה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּנִינֹת וְהָא עֲמַד מִכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּמִשְׁכָּא וַיִּדְכִּינֶיהָ כְּהֵנָּה עֲדִיתָא הִיא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כְּהֵה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וַיִּטְהֲרוּ הַכֹּהֵן מִסַּפַּחַת הוּא וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וַיִּטְהַר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם אוֹסַפָּא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּאַתְחָזִי לְכְּהֵנָּה לְדִכּוּתִיהָ וַיִּתְחַזֵּי תְּנִינֹת לְכְּהֵנָּה:</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסַּפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הִרְאָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטַהֲרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאֲבִינֶיהָ כְּהֵנָּה סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וּרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׁתָּה הַמִּסַּפַּחַת בְּעוֹר וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)</p>
<p>When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.</p>	<p>מִכְתָּשׁ סְגִירוּ אוֹרִי תְּהִי בְּאַנְשָׁא וַיִּתִּיתִי לָתֵת כְּהֵנָּה:</p>	<p>נִגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם וַהֲבֵא אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,</p>	<p>וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא עֲמָקָא חוֹרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הַפֶּכֶת שַׁעֲרָא לְמַחּוֹר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעַמִּיקְתָּא:</p>	<p>וּרְאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת־לִבְנָה בְּעוֹר וְהִיא הַפֶּכֶת שַׁעַר לִבָּן וּמַחֲוִית בָּשָׂר חַי בְּשְׂאֵת:</p>
<p>it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.</p>	<p>סְגִירוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרִיהָ וַיִּסְאֲבִינֶיהָ כְּהֵנָּה לֹא יִסְגְּרֶנָּה אוֹרִי מְסָאב הוּא:</p>	<p>צָרַעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וַטְמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא:</p>

(4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צנית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:

(5) בעיניו. צמראו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט: (6) כהה. הוכחה מראיתו, הא אם עמד צמראיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, ואריך טבילה:

(8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לצפרים ולתגלחת ולקרצן האמור בפרשת זאת תהיה: צרעת הוא. המספחת הזאת: צרעת. לשון נקזה. נגע לשון זכר:

(10) ומחית. שנימינ"ט צלע", שנהפך מקצת הלוצן שצמח השאת למראה בשר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:

(11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחצורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לחה, שלא תאמר הואיל ועלתה מחיה אטהרנה:

12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּלְעֹת בָּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּלְעֹת אֶת כָּל-עוֹר הַנֶּגַע מֵרֹאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מְרָאֶה עֵינֵי הַכֹּהֵן:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּלְעֹת אֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ וְיִדְכִי יֵת מִכְתָּשָׁא קְלִיָּה אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר דְּכִי הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וּבְיוֹמָ דִּיתְחַזִּי בֵּיהּ בָּשָׂרָא חֵיָא יְהִי מְסֻבָּ:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבָּשָׂר הַחֵי וְטָמְאוּ הַבָּשָׂר הַחֵי טָמֵא הוּא צָרַעַת הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אֹו כִי יָשׁוּב הַבָּשָׂר הַחֵי וְיִתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וְיִיתִי לִנְת כֹּהֵנָא:
17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וּרְאָהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּד הַנֶּגַע לְלָבָן וְיִתֵּר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וּבָשָׂר כִּי-יִהְיֶה בּוֹ-בַעֲרוֹ שָׁחִין וְנִרְפָּא:
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וְהָיָה בַּמָּקוֹם הַשָּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אֹו בִּהְרֹת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל-הַכֹּהֵן:

- (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שמשך מאורו:
 (14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה צו מקיפה הרי כצר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צה' מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילן ואילן, וחזר ראש האבר ומתגלה שפועו ע"י שומן, כגון שהצריא ונעשה רחצ ונראית צו המחיה, למדנו הכחוצ שחטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חסן נותנין לו כל שבעת ימי המשה, לו ולאטליתו ולכסותו ולביתו, וכן צרגל נותנין לו כל ימי הרגל:
 (15) צרעת הוא. הצער הוא, צער לשון זכר:
 (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס הצער צלקוי הצא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:
 (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לבן חלק, אלא פתוף ומעורב בשתי מראות לובן ואודם:

<p>And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof 20 be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.</p>	<p>וַיִּחְזֶי כְּהֵנָּה וְהָא מִחוּצָא מִפִּיךָ מִן מִשְׁכָּא וְשַׁעֲרָה אֶתְהַפִּיךְ לְמַחוּר וְיִסְאֲבִיָּה כְּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשַׁחֲנָא סְגִיָּאִת:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָה שְׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה הַפֶּה לָבָן וְטִמְאֹה הַכֹּהֵן נֹגַע־צָרַעַת הוּא בְּשָׁחִין פְּרָחָה: 20</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינָה כְּהֵנָּה וְהָא לִית בֵּה שַׁעַר חוּר וּמִכִּיכָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וְיִסְגְּרִינָהּ כְּהֵנָּה שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בֵּה שַׁעַר לָבָן וְשַׁפְּלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: 21</p>
<p>And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וְיִסְאִיב כְּהֵנָּה יִתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:</p>	<p>וְאִם־פִּשְׁה תִּפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמְאֹה הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע הוּא: 22</p>
<p>But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם בְּאַתְרָה קִמַּת בְּהִרְתָּא לֹא אוֹסִיפַת רֶשֶׁם שַׁחֲנָא הִיא וַיִּדְכִּינָהּ כְּהֵנָּה:</p>	<p>וְאִם־תִּחְלִיף תַּעֲמֹד תִּבְהַרַת לֹא פִשְׁתָּה צָרַבַת הַשָּׁחִין הוּא וְשִׁתְּרוּ הַכֹּהֵן: (ס) 23</p>
<p>Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;</p>	<p>אוֹ אִנְשׁ אֲרִי יְהִי בְּמִשְׁכִּיָּה כְּהֵנָּה דְּנוּר וְיְהִי רֶשֶׁם כְּהֵנָּה בְּהֵרָא חוּרָא סְמָקָא אוֹ חוּרָא:</p>	<p>אוֹ בֶּשֶׂר כִּי־יִתֵּנָה בְּעוֹר מִכּוֹת־אֵשׁ וְהִיתָה מִחֵיַת הַמִּכּוֹה בְּהִרַת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוֹ לְבָנָה: רציעי (שני) 24</p>
<p>then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.</p>	<p>וַיִּחְזֶי יִתָּה כְּהֵנָּה וְהָא אֶתְהַפִּיךְ שַׁעֲרָא לְמַחוּר בְּבִהְרָתָא וּמִחוּצָא עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכֹאֶה סְגִיָּאִת וְיִסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּה מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:</p>	<p>וְרָאָה אֹתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפֶּךְ שַׁעַר לָבָן בְּבִהְרַת וּמִרְאָה עֲמִיק מִן־הָעוֹר צָרַעַת הוּא בְּמִכּוֹה פְּרָחָה וְטִמְאֹה אֹתוֹ הַכֹּהֵן נֹגַע צָרַעַת הוּא: 25</p>
<p>But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.</p>	<p>וְאִם יִחְזִינָה כְּהֵנָּה וְהָא לִית בְּבִהְרָתָא סַעַר חוּר וּמִכִּיכָא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וְיִסְגְּרִינָהּ כְּהֵנָּה שְׁבַע יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־בְּבִהְרַת שַׁעַר לָבָן וְשַׁפְּלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהוּא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים: 26</p>

(20) מראה שפל. ואין ממנו שפל, אלא מחוץ לצנינותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:

(22) נגע הוא. השאת הזאת או הזהרת:

(23) תחתיה. במקומה: צרבת השחין. כתרומתו רשם שפלא, אינו אלא רשם החמום הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמום, כמו וְנִקְרְבוּ צָהָל פְּקִים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד זלע"ו: צרבת. רייטרי"ש מענט זלע"ו:

(24) מחית המכוח. שנימני"ט זלע"ו, כשחיתה המכוח נהפכה לזהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכוח וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מאטרפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוח, לא ידונו כגרים (חולין שס):

27 And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.

וַיִּחְזִינֶיהָ בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כְּהֵנָּא יִתִּיה מִכְתָּש סְגִירוֹתָא הִיא:

27 וּרְאֵהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם-פִּשָּׁה תִפְשֶׁה בְּעוֹר וְטִמָּא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צָרַעַת הוּא:

27

28 And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.

וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בְּתַרְתָּא לֹא אוֹסִיפַת בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיּא עוֹמֵק כְּנֹאֶה הִיא וַיִּדְכִּינֶיהָ כְּהֵנָּא אֲרִי רוֹשֶׁם כְּנֹאֶה הִיא:

28 וְאִם-תִּחְזֶינָהּ תַעֲמֹד תִּבְהַרְתָּ לֹא-פִשָּׁתָהּ בְּעוֹר וְהוּא כְּהֵה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְשִׁתְרוֹ הַכֹּהֵן כִּי-צָרַבֶת הַמִּכּוֹה הוּא: (פ)

28

29 And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,

וַגִּבֹּר אוֹ אֶתָּא אֲרִי יְהִי בִיה מִכְתָּשָׁא בְרִישׁ אוֹ בְדָקֵן:

חמישי וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי-יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אוֹ בְּזָקֵן:

חמישי

30 then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.

וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהִיא מִחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיה שְׁעַר סוּמָק דַּעְדֵּק וַיִּסְאִיב יִתִּיה כְּהֵנָּא נִתְקָא הוּא סְגִירוֹת רִישָׁא אוֹ דְקָנָא הוּא:

30 וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן-הָעוֹר וּבּוֹ שְׁעַר צָהָב דָּק וְטִמָּא אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתַּק הוּא צָרַעַת הָרֹאשׁ אוֹ הַזָּקֵן הוּא:

30

31 And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.

וְאֲרִי יִחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא וְהִיא לִית מִחְזוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וּשְׁעַר אוּכָם לִית בִּיה וַיִּסְגֹּר כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין:

31 וְכִי-יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת-נִגַּע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין-מִרְאֵהוּ עֲמִיק מִן-הָעוֹר וּשְׁעַר שָׁחַר אֵין בּוֹ וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-נִגַּע הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים:

31

32 And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,

וַיִּחְזִי כְּהֵנָּא יֵת מִכְתָּשָׁא בַּיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהִיא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא וְלֹא הָיָה בִיה שְׁעַר סוּמָק וּמִחְזוּ נִתְקָא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:

32 וּרְאֵה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה לֹא-פִשָּׁה הַנֶּתֶק וְלֹא-הָיָה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמִרְאֵה הַנֶּתֶק אֵין עֲמִיק מִן-הָעוֹר:

32

33 then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.

וַיִּגְלַח סִחְרָנִי נִתְקָא וְדַעַם נִתְקָא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֹּר כְּהֵנָּא יֵת נִתְקָא שְׁבַע יוֹמִין תְּנִיבוֹת:

33 וְהַתְּגַלַּח וְאֶת-הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהַסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:

33

(29) בראש או בזקן. זא הכחוז לחלק צין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום זשר, שזה סימנו ששער לצן, וזה סימנו ששער להזב (ת"כ פרשתא ה, ה):

(30) ובו שער שחור. שנהפך שער שחור שזו לזהב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

(31) ושער שחור אין בו. הא אם היה בו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא צמקום, כמו שנאמר ושער שחור צמח בו וגו':

(32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה בו שער להזב, טמא:

(33) והתגלח. סגינות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שמי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעזור השערות ויאל למקום הגילוח:

<p>And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיִּחְזֵי כֹהֵן יֵת נִתְקָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא וּמַחְזִיחִי לִיתְהִי עֵמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיִּדְבֵּי יִתִּיה כֹּהֵן וַיִּצַּבֵּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְבֵּי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָנָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמִרְאֵהוּ אֵינֶנּוּ עִמָּק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכְבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>
<p>But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,</p>	<p>וְאִם אוֹסִיפָא יוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכֻתִּיחָא:</p>	<p>וְאִם־פֶּשֶׁה יִפֹּשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר אַחֲרֵי טָהֲרָתוֹ:</p>
<p>then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.</p>	<p>וַיִּחְזִינִיחָא כֹהֵן וְהָא אוֹסִיף נִתְקָא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקַר כֹּהֵן לְשַׁעַר סוּמָק מְסָאב הוּא:</p>	<p>וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצֹּהֵב טָמֵא הוּא:</p>
<p>But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.</p>	<p>וְאִם כֵּד הוּא קָם נִתְקָא וְסַעַר אוֹיָם צָמַח בֵּיהּ אֶתְסִי נִתְקָא דְּכִי הוּא וַיִּדְבִּינִיחָא כֹּהֵן:</p>	<p>וְאִם־בְּעִינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צָמַח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהַרוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>
<p>And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;</p>	<p>וְגִבַּר אִו אֶתְא אַרִי יְהִי בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרְהוֹן בְּהָרֵן בְּהָרֵן חוֹרֵן:</p>	<p>וְאִישׁ אִו־אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בָּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת בְּהָרֵת לְבָנֹת:</p>
<p>then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.</p>	<p>וַיִּחְזֵי כֹהֵן וְהָא בְּמִשְׁךְ בְּשָׂרְהוֹן בְּהָרֵן עֵמִין חוֹרֵן בְּהָקָא הוּא סִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה בָּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהָרֵת כֶּתוֹת לְבָנֹת בְּהֵק הוּא פָּרַח בָּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)</p>
<p>And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.</p>	<p>וְגִבַּר אַרִי יֵתֵר שַׁעַר רִישִׁיחָא קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טָהוֹר הוּא: (ששי שלישי)</p>
<p>And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.</p>	<p>וְאִם מִקְבִּיל אַפּוֹהִי יֵתֵר שַׁעַר רִישִׁיחָא גִלִּישׁ הוּא דְּכִי הוּא:</p>	<p>וְאִם מִפְּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבְחָת הוּא טָהוֹר הוּא:</p>

(35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פוסה לאחר הפטור, מניין אף בסוף שזוע ראשון ובסוף שזוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה: (37) ושער שחר. מניין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתצניית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"ל צלל צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ו:): (38) בהרת. מצרצורות: (39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה בצער אדם, אדום שקורין רוס"ו בין מצרצורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון צח: (40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נחשין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגעי עור צער, צשער לזון ומחיה ופשיזן: (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הזדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת:

<p>42 But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.</p>	<p>וְאִי־יְהִי בְקַרְחֹתָא אוֹ בְּגִלְיוֹתָא מִכְתָּשׁ חִיּוֹר סָמוֹק סִגִּירוֹת סִגִּיָּא הִיא בְקַרְחֹתִיָּה אוֹ בְּגִלְיוֹתִיָּה:</p>	<p>42 וְכִי־יִהְיֶה בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּת נִגַּע לְבָן אֲדָמָה צֹרַעַת פִּרְחָתוֹ הוּא בְקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּתוֹ:</p>
<p>43 Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,</p>	<p>וַיַּחְזֵי יְתִיבָה כֹּהֵנָה וְהָא עוֹמֵק מִכְתָּשָׁא חִיּוֹר סָמוֹק בְּקַרְחֹתִיָּה אוֹ בְּגִלְיוֹתִיָּה כַּמִּחְזֵי סִגִּירוֹת מִשְׁךְ בְּשָׂרָא:</p>	<p>43 וּרְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַיַּהַגֵּה שְׂאֵת־הַנִּגַּע לְבָנָה אֲדָמָה בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בַּגִּבַּתוֹ כַּמֶּרְאֶה צֹרַעַת עוֹר בָּשָׂר:</p>
<p>44 he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head. .</p>	<p>גִּבֹּר סִגִּיר הוּא מְסֻאֵב הוּא סְאֵבָא יְסֻאֲבִיָּה כֹּהֵנָה בְּרִישִׁיָּה מִכְתָּשִׁיָּה:</p>	<p>44 אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יְטַמְּאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:</p>
<p>45 And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'</p>	<p>וּסְגִירָא דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא לְבוּשׁוֹתֵי יִהְיוּ מְבוֹעֵין וְרִישִׁיָּה יְהִי פְרִיעַ וְעַל שִׁפְם כְּאֵבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ וְלֹא תִסְתַּאֲבוּ יִקְרִי:</p>	<p>45 וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנִּגַּע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִתְנֶה פָּרוּעַ וְעַל־שִׁפְם יַעֲטֶה וְטָמֵא יִקְרָא:</p>
<p>46 All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.</p>	<p>כָּל יְמֵי־דְּמִכְתָּשָׁא בִּיָּה יְהִי מְסֻאֵב מְסֻאֵב הוּא בְּלַחֲדוּתֵי יִתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיָּה:</p>	<p>46 כָּל־יְמֵי אֲשֶׁר הַנִּגַּע בּוֹ יְטָמֵא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבּוֹ: (ס)</p>
<p>47 And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אֲרִי יְהִי בִיָּה מִכְתָּשׁ סִגִּירוֹ בְּלָבוּשׁ עֵמֶר אוֹ בְּלָבוּשׁ כֶּתֶן:</p>	<p>47 וְהַבִּגְד כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע צֹרַעַת בְּבִגְד צֹמֶר אוֹ בְּבִגְד פִּשְׁתִּים:</p>
<p>48 or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.</p>	<p>אוֹ בְּשֵׁתִיָּה אוֹ בְּעֶרְבָא לְכֹתֵנָה וּלְעִמְרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל עֲבִידַת מִשְׁךְ:</p>	<p>48 אוֹ בְּשֵׁתִיָּה אוֹ בְּעֶרֶב לַפִּשְׁתִּים וְלַצֹּמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר:</p>

(42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור צער, כמראה הצרעת האמור צפרשת עור צער, אדם כי יהיה צער צער, ומהו אמור צו, שמטמא צרעת מראות, ונדון צו צצועות, ולא כמראה צרעת האמור צשמין ומכזה שהוא נדון צצוע א', ולא כמראה נחקין של מקום שער שאין מטמאין צרעת מראות, שאת ותולדתה, צהרת ותולדתה:

(44) בראשו נגעו. אין לי אלא נחקין, מנין לרבות שאר המנוגעים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרבות את כולן. על כולן הוא אומר צגדיו יהיו פרומים וגו':

(45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.). פרוע. מְגָדָל שָׁעַר: ועל שפם יעטה. כאכל: שפם. שער השפמים, גרינון צלע"ו: וטמא טמא יקרא. משמיע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.).

(46) בדד יושב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמר רבותינו (ערכין טו.), מה נשתנה משאר טמאים לישב צדד, הואיל והוא הצדיל צלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא יצדל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים קו.).

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

49 If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.

וְהָיָה הַנֶּגַע יִרְקַקוּ אֹז
 אֲדָמָה בְּפָגַד אֹז בְּעוֹר
 49 אֹז-בְּשָׁתִי אֹז-בְּעַרְבִי אֹז
 בְּכָל-כְּלִי-עוֹר נִגַּע צִרְעַת
 הוּא וְהִרְאָה אֶת-הַכֹּהֵן:

And the priest shall look upon
50 the plague, and shut up that
which hath the plague seven
days.

50 וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וַיִּחְזִי כִּהְנָא יֵת מִכְתָּשָׁא וְהַסִּגִּיר אֶת־הַנֶּגַע שְׁבַעַת יֵת מִכְתָּשָׁא שְׁבַעַא יָמִים:

And he shall look on the plague
on the seventh day: if the plague
51 be spread in the garment, or in
the warp, or in the woof, or in
the skin, whatever service skin is
used for, the plague is a
malignant leprosy: it is unclean.

וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם
הַשְּׂבִיעִי כִּי־פֶשַׁח הַנֶּגַע
בַּבֹּקֶד אוֹ־בִשְׂתֵי אוֹ־בְעֶרְבֹ
אוֹ בַּעֲוֹר לְכֹל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה
הָעוֹר לְמִלֻּאכָה צָרַעַת
מִמָּאֶרֶת הַנֶּגַע טָמֵא הוּא׃

וַיִּחְזִי יְת מַכְתָּשָׁא בְיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה אַרְי אוֹסְרָה
מַכְתָּשָׁא בְלַבּוּשָׁא אוֹ
בִשְׂתֵי אוֹ בְעֶרְבָא אוֹ
בְמִשְׁכָּא לְכֹל דִּיתַעְבִּיד
מִשְׁכָּא לַעֲבִידָתָא סְגִירוֹת
מִחֲסָרָא מַכְתָּשָׁא מְסַב
הוּא׃

And he shall burn the garment,
or the warp, or the woof,
⁵² whether it be of wool or of linen,
or any thing of skin, wherein the
plague is; for it is a malignant
leprosy; it shall be burnt in the
fire.

וְשָׁרַף אֶת־הַבָּגָד אוֹ
אֶת־הַשֵּׁתִי אוֹ אֶת־הָעֶרְב
בַּצֹּמֶר אוֹ בַּפִּשְׁתִּים
אוֹ אֶת־כָּל־כְּלֵי־הָעוֹר
אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ הַנֶּגַע
כִּי־צִרְעַת מִמָּאֵרֶת הוּא
בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף:

52

53 And if the priest shall look, and,
behold, the plague be not spread
in the garment, or in the warp,
or in the woof, or in any thing of
skin;

53 וְאִם יִרְאֶה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה לֹא־פִשֶׁת הַנֶּגַע בַּבֶּגֶד אוֹ בַשֹּׂמֶיט אוֹ בַעֲרֹב אוֹ בַשְּׂתִי אוֹ בַעֲרֹב אוֹ בְּכָל בְּכֵל־כְּלִי־עוֹר:

54 then the priest shall command
that they wash the thing
wherein the plague is, and he
shall shut it up seven days more.

וְצִוָּה הַפֶּלֶן וּלְבָסוֹ אֶת
אֲשֶׁר-בּוֹ הִנָּגַע וְהִסְגִּירוּ
שְׁבַע-יָמִים שְׁנִית:

(49) ירקרק. ירוק שזירוקין: אדמדמם. אלוס שנלדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממקיר (יחזקאל כה, כד), פיינטש בלע"ז. ומדרשו תן זו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתים. של צמר או של פשתים, זהו פשוטו. ומדרשו יכול יציא גיזי צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה זריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר בצמר או בפשתים, להוציא את האִימרות שבו שהן ממין אחר אימרות לשון שפה, כמו אימרה:

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הבגד כולו טעון כדום, תלמוד לומר הנגע, הא כיצד, יבסמין הבגד עמו:

<p>And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.</p>	<p>וַיַּחֲזֵי כֹהֵן בֵּתֶר דְּחִנּוֹרִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד תִּנָּה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּבָב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדִּינָה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתֶיהָ אוֹ בְּחִדּוּתֶיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּבֶס אֶת־הַנֶּגַע וְהָנִה לֹא־הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת־עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא־פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֶנּוּ פִּחֶתֶת הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:</p>	<p>שזיעי (רביעי)</p>
<p>And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.</p>	<p>וְאִם חָזָא כֹהֵן בֵּתֶר דְּחִנּוֹרִי יֵת מִכְתָּשָׁא בֵּתֶר דְּחִנּוֹרִי יֵתִיה וְיִבְזַע יֵתִיה מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתָּא אוֹ מִן עֲרֵבָא:</p>	<p>וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהָנִה כֶּתֶה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּבֶס אֹתוֹ וְקָרַע אֹתוֹ מִן־הַבִּגְדֹו אוֹ מִן־הָעוֹר אוֹ מִן־הַשֹּׁטִי אוֹ מִן־הָעֵרֶב:</p>	<p>56</p>
<p>And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.</p>	<p>וְאִם תִּתְּחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתָּא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סָגִיא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדִּינָה יֵת דְּבִיהָ מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם־תִּתְּרָאָה עוֹד בְּבִגְדֹו אוֹ־בְשִׁתִּי אוֹ־בְעֲרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר פִּרְחֶתֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרֹפֶנּוּ אֶת אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע:</p>	<p>מפטיר</p>
<p>And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.</p>	<p>וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מֵאן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוֹר וְיַעֲדִי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׁא וְיִצְטַבַּע תְּנִינּוֹת וְיִדְכִּי:</p>	<p>וְהַבִּגְדֹו אוֹ־הַשֹּׁטִי אוֹ־הָעֵרֶב אוֹ־כָל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שֵׁנִית וְשָׁהָר:</p>	<p>58</p>
<p>This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא דְּמִכְתָּשָׁ סָגִירוֹ לְבוּשָׁ עֲמֹר אוֹ כִּתְנָא אוֹ שִׁתָּא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מֵאן דְּמִשְׁדָּ לְדִכְאֻתִּיהָ אוֹ לְסִאבּוּתִיהָ:</p>	<p>זֹאת תּוֹרַת נֶגַע־צִרְעַת בִּגְדֹו הַצֹּמֵר אוֹ הַפְּשֻׁטִים אוֹ הַשֹּׁטִי אוֹ הָעֵרֶב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)</p>	<p>סז פסוקים</p>

The Haftarah is II Kings 4: 42 - 5: 19 on page 145. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 170.

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: והנגע לא פשה. שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיחא צתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כחן לישז המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צלחת הפקקים (שמואל-ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרגומו צלחתיקופא או צלחתיקופא: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהוצרך לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגזחת צאדם, ונאמרה קרחת וגזחת מה להלן פרח צכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח צכולו טהור. לכך אחז הכתוב לשון קרחת וגזחת. ולענין פירשו ותרגומו זה משמעו, קרחת לשון ישנים, וגזחת לשון חדשים, כאלו נכתב צאחריחו או צקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגזחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו וגו', והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחרייו, כך מפורש צתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקרא אותו. יקרא מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ולומח: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם כשצטוהו צתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. מרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, ויטפור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויטבע, וכן כל כבוסין צגדים שהן לטבילה מתורגמין ויטבע:

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	מִצְרַע
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תוֹרַת הַמִּצְרָע בְּיוֹם טְהוֹרָתוֹ וְהוֹבֵא אֶל־הַכֹּהֵן:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֹגַע־הַצִּרְעָה מִן־הַצִּרְעָה:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּלְקַח לַמִּטְהָר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֶרֶז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזְבִּי:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּשְׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר אֶל־כְּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מֵי חַיִּים:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֶרֶז וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הָאֲזָבִי וְטָבַל אוֹתָם וְאֹתוֹ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחֻטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים:	6
7	And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמִּטְהָר מִן־הַצִּרְעָה שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהָרוּ וְשִׁלַּח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:	7

(2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא):

(3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם צימי חלוטיו:

(4) חיות. פרט לטורפות (חולין קמ). טהורות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פטפוטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרתו כפרים, שמפטפטין תמיד בצלפוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כחולעת וכאזב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא):

(5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):

(6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעצמה, אבל העץ והאזב כרוכים יחד בלשון הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני התולעת ואת האזב, קיחה אחת לשלשתן, יכול כשם שאינה בכלל אוגדה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הצפור החיה, החזיר את הצפור לכלל טבילה:

<p>And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.</p>	<p>וַיִּצְבֹּעַ דְּמִדְּכִי יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיְגַלַּח יֵת כָּל שְׁעָרֵיהֶי וַיִּסְחִי בַמַּיָּא וַיִּדְּכִי וּבָתֵּר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהֶי שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וּכְבֹּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וַיִּטְהַר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֶל־שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.</p>	<p>וַיְהִי בַיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְגַלַּח יֵת כָּל שְׁעָרֵיהֶי יֵת רִישֵׁיהֶי וַיִּתְּ דְּקַנְיָה וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שְׁעָרֵיהֶי וַיִּצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יֵת בְּשָׂרֵיהֶי בַמַּיָּא וַיִּדְּכִי:</p>	<p>וַהֲיָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְגַלַּח אֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת גִּבַּת עֵינָיו וְאֶת־כָּל־שְׁעָרוֹ וַיְגַלַּח וּכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וַיִּטְהַר:</p>
<p>And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.</p>	<p>וּבַיּוֹמָא תַּמִּינָאָה יִסֵּב תַּרְיִן אִמְרִין שְׁלֵמִין וְאַמְרָתָא חֲדָא בֵּת שְׁתֵּה שְׁלֵמָתָא וְתִלְתָּא עֶשְׂרֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח וְלוֹגָא חֵד דְּמִשְׁחָא:</p>	<p>וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִם וּכְבִּשָּׁה אֶחָת בֵּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֹנִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְלוֹג אֶחָד שֶׁמֶן:</p>
<p>And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּקִּים כֹּהֵנָא דְּמִדְּכִי יֵת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכִי וַיִּתְּהוֹן קֳדָם יי בַּתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:</p>	<p>וַהֲעֹמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֵתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>
<p>And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יֵת אִמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יֵתִיהָ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יִתְּהוֹן אֲרָמָא קֳדָם יי:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד וַהֲקָרִיב אֹתוֹ לְאַשֶּׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת אִמְרָא בְּאַתְרָא דְּיַכּוּס יֵת חֲטָאתָא וַיִּתְּ עֲלִיתָא בְּאַתְרֵי קוֹדֶשָׁא אֲרִי כִּחְטָאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכֹהֵנָא קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא:</p>	<p>וַשַּׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַּׁחַט אֶת־הַחֲטָאתָא וְאֶת־הַעֲלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֹשׁ כִּי כִּחְטָאתָא הָאֲשָׁם הוּא לִפְתָּן קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁים הוּא:</p>

(8) וישב מחוץ לאהל. מלמד שאסור צחשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא):

(9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער וגרסה (סוטה טז):

(10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאחו ואשמו של מזרע טעונין

נסכים (מנחות נא): ולוג אחד שמן. להזות עליו שזע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן בהזות:

(11) לפני ה'. צער נקנור, ולא צעורה עצמה, לפי שהוא מחוסר כפורים (סוטה ז):

(12) והקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את

האשם ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח צלפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר בתורת אשם בפרשת

<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וְיִסַּב כֹּהֵן מִדָּמָא דְאִשְׁמָא וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא:</p>	<p>14 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמֵם הָאֵשֶׁם וַיָּנִתֵן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וְיִסַּב כֹּהֵן מִלֹּגָא דְמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְכֹהֵןא דְשִׁמְאלָא:</p>	<p>15 וְלָקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצַק עַל-כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כֹּהֵן אֶת אֶצְבָּעֵיה דִימִינָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה דְשִׁמְאלָא וַיִּדְּי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעֵיה שֶׁבַע זְמָנִין קֳדָם יי:</p>	<p>16 וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת-אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַיִּהְיֶה מִן-הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְעַל יְדִיה וַיִּתֵּן כֹּהֵן עַל רוֹם אוֹדְנָא דְמַדְכִּי דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיה דִימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיה דִימִינָא עַל דָּמָא דְאִשְׁמָא:</p>	<p>17 וּמִיִּתְר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל-תְּנוּךְ אָזְנוֹ הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֵשֶׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וַיִּדְּשִׁתָּאָר בְּמִשְׁחָא דְעַל יְדָא דְכֹהֵןא וַיִּתֵּן עַל רִישָׁא דְמַדְכִּי וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵןא קֳדָם יי:</p>	<p>18 וַיַּנְחֵתָר בְּשֶׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּף הַכֹּהֵן יִתֵּן עַל-רֹאשׁ הַמִּטְהָר וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵןא יֵת חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל דְּמַדְכִּי מִסְּאוּבְתִיָּה וַיַּבְתֵּר כֵּן יָפוּס יֵת עֲלֵתָא:</p>	<p>19 וַעֲשֶׂה הַכֹּהֵן אֶת-חַטָּאת וַיַּכְפֹּר עַל-הַמִּטְהָר מִטְּמֵאָתוֹ וְאַחֲרַיִשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה:</p>
<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסִּיק כֹּהֵןא יֵת עֲלֵתָא וַיִּנְחֵתָא מִנְחָתָא לְמִדְבָּחָא וַיַּכְפֹּר עֲלוּהִי כֹהֵןא וַיִּדְּכִי:</p>	<p>20 וַיַּעֲלֶה הַכֹּהֵן אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַ וַיַּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וַיִּטְהַר: (ס)</p>

15 אם אהרן שהאשם טעון שחיטה צנפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדה, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט.) כי בחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הוזה: הוא לכהן. ככל עבודות התלויות בכהן הוזה אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנתן על חנוך ובהונות, לא יחא טעון מתן דמים ואימורים לגזי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', בתורת כהנים (פרק ג, א):

(14) חנוך. גדר אמעזי שבאזון, ולשון חנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גדול:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ שס ט):

שלישי
(חמישי)

21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;

וְאִם-דָּל הוּא וְאִין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתִנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרוֹן סֹלֶת אֶחָד בְּלוּל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָה וְלֹג שֶׁמֶן:

22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.

וּשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁגֶּי יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה:

23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.

וְהָבִיא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל-הַכֹּהֵן וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:

24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.

וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת-לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:

25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.

וּשְׁחַט אֶת-כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וְנָתַן עַל-תְּנוּדָה אָזְנוֹ-הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל-בֶּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:

26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.

וּמִן מִשְׁחָא יִרִיק כֶּהֱנָא עַל יְדָא דְכֶהֱנָא דְשִׁמְאָלָא:

27 And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.

וְהִזָּה הַכֹּהֵן בְּאֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן-הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל-כַּפּוֹ הַשִּׁמְאָלִית שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכבש, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות,

ושמן של נסכי המנחה לא הוזק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

<p>And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאֵשָׁם:</p>	<p>28 וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מָקוֹם דָּם הָאֵשָׁם:</p>
<p>And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתַן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לַפָּנִי יְהוָה:</p>	<p>29 וְהַנּוֹתָר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתַן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהָר לְכַפֵּר עָלָיו לַפָּנִי יְהוָה:</p>
<p>And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;</p>	<p>וַיַּעֲבִיד יֵת חֵד מִן שְׁפָנִינִיא אוּ מִן בְּנֵי יוֹנָה מִדְּתֻבִּיק יָדִיהָ:</p>	<p>30 וַיַּעֲבֹד אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּלִים אוּ מִן־בְּנֵי הַיּוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁגִּי יָדוֹ:</p>
<p>even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.</p>	<p>יֵת דְּתֻבִּיק יָדִיהָ יֵת חֵד חֲטָאָה וְיֵת חֵד עֲלֹתָה עַל מִנְחָתָה וַיַּכְפֵּר כֹּהֵנָּה עַל דְּמִדְּכֵי קָדָם יְיָ:</p>	<p>31 אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁגִּי יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאָה וְאֶת־הָאֶחָד עֲלָה עַל־הַמִּנְחָה וַיַּכְפֵּר הַכֹּהֵן עַל הַמִּטְהָר לַפָּנִי יְהוָה:</p>
<p>This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.</p>	<p>זֶה חֹק הַיָּדוֹעַ הַזֶּה אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p>	<p>32 זֶה חֹק הַיָּדוֹעַ הַזֶּה אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צָרַעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁגִּי יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>רציעי (שעי) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>
<p>When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;</p>	<p>כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p>	<p>34 כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נָתַן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנִתְּתִי נִגַּע צָרַעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֻחֻזְתְּכֶם:</p>
<p>then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: 'There seemeth to me to be as it were a plague in the house.'</p>	<p>וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>	<p>35 וּבֹא אֲשֶׁר־לּוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַכֹּהֵן לֵאמֹר כִּנְגַע נִרְאָה לִי בַּבַּיִת:</p>

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות צמיהם כל ארצעים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלץ: (35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שזודע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (מ"כ פרשתא ה, י נגעים פי"ב מ"ה):

36	<p>And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּפְנֹן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת מִכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבִיתָא וּבְתֵר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָּא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיִּפְנֹן אֶת־הַבַּיִת בְּטָרֶם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל־אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת־הַבַּיִת:</p>	36
37	<p>And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;</p>	<p>וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שְׁקֵעֵרוֹתָ יִרְקָרְקָת אוֹ אֲדַמְדָּמָת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p>	<p>וְרָאָה אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שְׁקֵעֵרוֹתָ יִרְקָרְקָת אוֹ אֲדַמְדָּמָת וּמִרְאִיתָן שְׁפָל מִן־הַקִּיר:</p>	37
38	<p>then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַהֲסָגִיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>	<p>וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן־הַבַּיִת אֶל־פֶּתַח הַבַּיִת וַהֲסָגִיר אֶת־הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:</p>	38
39	<p>And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;</p>	<p>וַיָּבֹא הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>	<p>וַיָּבֹא הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיִּרְאֶה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:</p>	39
40	<p>then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלֲצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַהֲשִׁיכוּ אֶתְהֶן אֶל־מַחֲוֵץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וַיַּחְלֲצוּ אֶת־הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וַהֲשִׁיכוּ אֶתְהֶן אֶל־מַחֲוֵץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>	40
41	<p>And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֹפָר אֲשֶׁר הִקְצִי אֶל־מַחֲוֵץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>	<p>וְאֶת־הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת־הָעֹפָר אֲשֶׁר הִקְצִי אֶל־מַחֲוֵץ לְעִיר אֶל־מָקוֹם טָמֵא:</p>	41
42	<p>And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.</p>	<p>וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>	<p>וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר אֲחֵר יִקַּח וַיִּטַּח אֶת־הַבַּיִת:</p>	42

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא יטמא כל אשר בבית. שאם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצמחו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם דימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה צמקה (ת"כ שם יז):

(37) שקערוורת. שוקעות צמריהן (ת"כ פרשתא, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כמרגמו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משתמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן צעודן זו (ת"כ פרק 7,7):

(41) יקצע. (דריג'ר צלע"ז), וצלשון משנה יש הרצה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צמ"כ נדרש כן, שיקלוף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו בקצו הנגע סביב:

<p>And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;</p>	<p>וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַפִּשּׁוּחַ: וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְיָפוּ יֵת אֲבָנָא וּבְתֵר דְּקִלְיָפוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:</p>	<p>וְאִם יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאַחֲרֵי הַקְצוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאַחֲרֵי הַפִּשּׁוּחַ: וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִי בְּבֵיתָא בְּתֵר דְּשִׁלְיָפוּ יֵת אֲבָנָא וּבְתֵר דְּקִלְיָפוּ יֵת בֵּיתָא וּבְתֵר דְּאַתְשָׁע:</p>
<p>then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.</p>	<p>וְיֵיעוּל כְּהֵנָּא וְיַחְזִי וְהָא אִסְיָר מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סִגִּירוֹת מְחֻסָּרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאָב הוּא:</p>	<p>וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פֶשֶׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צֹרַעַת מִמֵּאֲרַת הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא:</p>
<p>And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.</p>	<p>וְיִתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנֹהִי וְיֵת אֲעוּהִי וְיֵת כָּל עֵפֶר בֵּיתָא וְיִפִּיק לְמִבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסֻאָב:</p>	<p>וְנָתַן אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֶת כָּל־עֵפֶר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־מְקוֹם טָמֵא:</p>
<p>Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.</p>	<p>וְדִי־יעוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דִּי־סִגֵּר יִתִּיה יְהִי מְסֻאָב עַד רְמֻשָּׂא:</p>	<p>וְהָבֹא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ יִטָּמֵא עַד־הָעֶרֶב:</p>
<p>And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.</p>	<p>וְדִי־שָׁכַב בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְדִי־כֹלַל בְּבֵיתָא יִצְבֹּעַ יֵת לְבוּשׁוֹהִי:</p>	<p>וְהַשְׁכַּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו:</p>

(43) הקצות. לשון העשיות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסד הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כזר, כמו פָּרַח, דָּבַר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר צו ביום יאה טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישז, מה שיזה האמורה להלן, בסוף שבוע, אף שיזה האמורה כאן בסוף שבוע (שם פרשתא ז, ו):

(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יאה החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר נרעת ממארת צבחים, ונאמר נרעת ממארת צבגדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה (שם ה), אף כאן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישז הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני ומלאו שפשה, שלא פירש צו הכחז למעלה כלום בעומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסוק זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, ובא הכהן, נלמד ביאה משיצה, מה שיזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה ובזה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, תלמוד לומר (וצא), ואם בא יצא, במה הכחז מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם בא יצא, אלא את שזא בסוף שבוע ראשון ובא בסוף שבוע שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליונה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, דגמר לה זה שיזה זהו ביאה, אף בתחתונה כך וכי', כדאימא בתורת כהנים (פרשתא ז, י). גמרו של דבר, אין נתיזה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר כריך פשיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישז, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל צבית, ובא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכחז בעומד בראשון שנותן לו שבוע שני להסגרו, ובסוף שבוע שני להסגרו בא וראה שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבוע, חזר נותן, לא חזר טעון כפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבועות:

(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלק את נגעו, יכול שאני מוסיף המוחלט שקלק את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא צבדים, יכול אפי' שהה כבדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל צבית יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר והשוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח צרכות מא. עירובין פז:):

<p>And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.</p>	<p>וְאִם מִיֶּעוֹל כָּהֵנָּה וַיֵּחֹזֶי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא קִתְּרָא דְּאִתְשַׁע יֵת בֵּיתָא וַיִּדְכִּי כָהֵנָּה יֵת בֵּיתָא אֲרִי אִתְסִי מִכְתָּשָׁא:</p>	<p>וְאִם-בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וּרְאָה וְהָנִיחַ לֹא-פֶשֶׁה הִנֵּגַע בְּבֵית אַחֲרֵי הַטָּח אֶת-הַבֵּית וְטָהַר הַפֶּתֹחַ אֶת-הַבֵּית כִּי נִרְפָּא הִנֵּגַע:</p>	<p>48</p>
<p>And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.</p>	<p>וַיִּסֹּב לְדִכְּאָה יֵת בֵּיתָא תְּרֵתִין צִפְרִין וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעֵה זְהוּרִי וְאַיִזוּבָא:</p>	<p>וְלָקַח לְחַטָּא אֶת-הַבֵּית שְׁתֵּי צִפְרִים וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת וְאַזָּב:</p>	<p>49</p>
<p>And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.</p>	<p>וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְףָּהּ עַל מֵי מְבוּעַ:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת-הַצִּפֹּר הָאֶחָת אֶל-כָּלִי-חֶרֶשׁ עַל-מַיִם חַיִּים:</p>	<p>50</p>
<p>And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.</p>	<p>וַיִּסֹּב יֵת אֵעָא דְּאַרְזָא וַיִּתְּ אִיזוּבָא וַיִּתְּ צִבְעֵה זְהוּרִי וַיִּתְּ צִפְרָא חַיָּתָא וַיִּטְבּוֹל יִתְהוֹן בְּדָמָא דְּצִפְרָא דְּנִכְסְתָא וּבְמֵי מְבוּעַ וַיְדִי לְבֵיתָא שֶׁבַע זְמָנִין:</p>	<p>וְלָקַח אֶת-עֵץ-הָאֲרָז וְאֶת-הָאִזָּב וְאֶתֹו שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶתֹו הַצִּפֹּר הַחַיָּה וְטָבַל אֹתָם בְּדָם הַצִּפֹּר הַשָּׁחוּטָה וּבְמַיִם הַחַיִּים וְהָנִיחַ אֶל-הַבֵּית שֶׁבַע פְּעָמִים:</p>	<p>51</p>
<p>And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.</p>	<p>וַיְדִכִּי יֵת בֵּיתָא בְּדָמָא דְּצִפְרָא וּבְמֵי מְבוּעַ וּבְצִפְרָא חַיָּתָא וּבְאַעָא דְּאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעֵה זְהוּרִי:</p>	<p>וְחַטָּא אֶת-הַבֵּית בְּדָם הַצִּפֹּר וּבְמַיִם הַחַיִּים וּבְצִפֹּר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרָז וּבְאִזָּב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת:</p>	<p>52</p>
<p>But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.</p>	<p>וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא חַיָּתָא לְמִבְּרָא לְמִדְּרֹתָא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיְכַפֵּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְכִּי:</p>	<p>וְשָׁלַח אֶת-הַצִּפֹּר הַחַיָּה אֶל-מִחוּץ לְעִיר אֶל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיְכַפֵּר עַל-הַבֵּית וְטָהַר:</p>	<p>53</p>
<p>This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;</p>	<p>דָּא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירִיתָא וּלְנִתְקָא:</p>	<p>זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל-נִגַּע הַצֹּרֶעַת וּלְנִתְקָא:</p>	<p>חמניי 54</p>
<p>and for the leprosy of a garment, and for a house;</p>	<p>וּלְסְגִירֹת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:</p>	<p>וּלְצֹרֶעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵיתָא:</p>	<p>55</p>
<p>and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;</p>	<p>וּלְעִמְקָא וּלְעִדָּא וּלְבִהָרָא:</p>	<p>וּלְשֹׂאֵת וּלְסַפְחַת וּלְבִהָרַת:</p>	<p>56</p>

(48) ואם בא יבא. לסוף שבוע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה בא ללמד צעומד צעיניו צראשון ושבני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקצה והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושבוע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם בא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לסוף השבוע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כבר פירש על החוזר שטעון נתינה:

57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹדִיֹת בֵּינוֹם הַטֹּמֵא וּבֵינוֹם הַטָּהוֹר זֹאת תּוֹרַת הַצָּרַעַת: (פ)	מִסָּאֵבָא וּבֵינוֹם דְּכִיָּא דָּא אוֹרִיָּתָא דְסִגְרִיתָא:
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימַר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דַּבְּרוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זֹכּוֹ טָמֵא הוּא:	מִלִּילֵי עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְדְּרוּן לְהוֹן גִּבְרָא אֲרִי יְהִי דְאִיב מִבְּשָׁרִיה דְּזִבְיָה מִסָּאֵב הוּא:
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תְּהִיָּה טִמְאַתּוֹ בְּזֹכּוֹ הָרַב בְּשָׁרוֹ אֶת־זֹכּוֹ אוֹ־הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזֹּכּוֹ טִמְאַתּוֹ הוּא:	וְדָא תְּהִי סְאוֹבְתִיָּה בְּדִבְיָה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דְּזִבְיָה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מִדִּבְיָה סְאוֹבְתִיָּה הִיא:
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכּוֹב עָלּוּהִי דִּזְבָּנָא יְהִי מִסָּאֵב וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלּוּהִי יְהִי מִסָּאֵב:
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בַּמִּשְׁכָּב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וּגִבְרָא דִּיקָרַב בַּמִּשְׁכָּבִיה יִצְבֵּעַ לְבוּשֹׁתָיו וְיִסְחִי בַּמַּיִם וְיִהִי מִסָּאֵב עַד רַמְזָא:
6	And he that sitteth on any thing whereon he that hath the issue sat shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְהִישָׁב עַל־הַפְּלִי אֲשֶׁר־יֵשֵׁב עָלָיו הָזָב יִכְבֵּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְדִיתִיב עַל מְאָנָא דִּיתִיב עָלּוּהִי דִּזְבָּנָא יִצְבֵּעַ לְבוּשֹׁתָיו וְיִסְחִי בַּמַּיִם וְיִהִי מִסָּאֵב עַד רַמְזָא:

(57) להורות בין הטהור והטמא, ואיזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:

(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מצרעו, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, וזבה, אף הזב ממקום שמתמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה וזבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זובו טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צק של שעורין ודחוי, ודומה ללובן ציפה המוורת, שכבת זרע קשור כלובן ציפה שאינה מוורת (נדה לה):

(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זובו. כמו ריר שיוצא ללול: או החתים. שיוצא עז וסותם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבו, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מצרעו וזבו טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו צוּבו רר בשרו את זבו או החתים בשרו מוּצו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרבן:

(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, במיוחד תמיד לכך (שבת נט.):

(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא וולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

(6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן במשכב (ת"כ פרק ג, א):

<p>7 And he that toucheth the flesh of him that hath the issue shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְהַגִּיעַ בְּבֶשֶׂר הָזֶבֶד יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>	<p>7 וְהַגִּיעַ בְּבֶשֶׂר הָזֶבֶד יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>8 And if he that hath the issue spit upon him that is clean, then he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְאִרְי יֶרֶק דּוֹבְנָא בְּדָכְיָא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>8 וְכִי-יֶרֶק הָזֶבֶד בַּטְּהוֹר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>9 And what saddle soever he that hath the issue rideth upon shall be unclean.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרָב מִרְפָּבָא דִּיקְרָב עַלֹּהִי דּוֹבְנָא יְהִי מְסָאב:</p>	<p>9 וְכָל-הַמְרָכָב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הָזֶבֶד יִטָּמָא:</p>
<p>10 And whosoever toucheth any thing that was under him shall be unclean until the even; and he that beareth those things shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרָב בְּכָל דִּיהִי תַחְתּוֹתָיו יְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְדִיטוּל יְתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>10 וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל אֲשֶׁר יִהְיֶה תַחְתּוֹ יִטָּמָא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>11 And whomsoever he that hath the issue toucheth, without having rinsed his hands in water, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.</p>	<p>וְכָל דִּיקְרָב בִּיה דּוֹבְנָא וַיְדוּחִי לֹא שְׂטִיף בְּמִיָּא וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְּמִיָּא וַיְהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא:</p>	<p>11 וְכָל אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הָזֶבֶד וַיִּדְּיו לֹא-שִׁטֵּף בַּמַּיִם וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:</p>
<p>12 And the earthen vessel, which he that hath the issue toucheth, shall be broken; and every vessel of wood shall be rinsed in water.</p>	<p>וּמֵאֵן דִּחְסָף דִּיקְרָב בִּיה דּוֹבְנָא יִתְבַּר וְכָל מֵאֵן דְּאֵעַ יִשְׁתַּטֵּף בְּמִיָּא:</p>	<p>12 וְכָל-יְתֵרֶשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הָזֶבֶד יִשְׁבֵּר וְכָל-כְּלִי-עֵץ יִשְׁטֹף בַּמַּיִם:</p>
<p>13 And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.</p>	<p>וְאִרְי יֶדְכִּי דּוֹבְנָא מִדּוּבִיהַ וַיִּמְנִי לִיהַ שְׁבַעַת יוֹמִין לְדַכּוּתֶיהָ וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בִשְׂרִיָּה בְּמִי מְבוּעַ וַיִּדְכִּי:</p>	<p>13 וְכִי-יִטְהַר הָזֶבֶד מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לוֹ שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחֵץ בַּשָּׂרָו בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:</p>

(8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע זו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמשא (גדה נה):

(9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הקפוס של סקנא שקורין ארנז"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירוצין כו):

(10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של זצ (ת"כ פרק ד, א), צא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כצום צגדים, והוא חומר צמשכ צממרכב: והנושא אותם. כל האמור צענין הזצ, וצו ורוקן ושכצת זרעו ומימי רגליו והמשכצ והמרכצ, משאן מטמא אדם לטמא צגדים:

(11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מוזצו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא צכל טומאותיו. וזה שהוציא הכתוב טבילת גופו של זצ צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ציאת מים, אלא אצב הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):

(12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאימא צת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

(13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שצעת ימים טהורים מטומאת זיצה שלא יראה זצ, וכולן רצופין (גדה סח):

14	And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.	וּבַיּוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיהִי תְּרִין שְׁפִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְיָבֹאוּ לְפָנֵי יְהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְנָתַנָּם אֶל-הַכֹּהֵן׃ לְכֶהֱנָא׃	14
15	And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.	וַיַּעֲבִיד יְתֵהוֹן כֶּהֱנָא חַד חֲטָאתָא וְחַד עֲלֵתָא וַיִּכְפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לְפָנֵי יְהוָה מִזִּבְכוֹ׃ (ס)	15
16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ כִּי-תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת-זָרַע וְרִחֵץ בַּמַּיִם אֶת-כָּל-בָּשָׂרוֹ עַד-הָעֶרֶב׃	ששי (שזיעי)
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל-בִּגְד וְכָל-עוֹר אֲשֶׁר-יְהִיָּה עָלָיו שִׁכְבַּת-זָרַע וְכֶבֶס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב׃	17
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּהּ שִׁכְבַּת-זָרַע וְרִחֲצוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד-הָעֶרֶב׃ (פ)	18
19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִשָּׁה כִּי-תִהְיֶה זָבָה דָּם וְיְהִי זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָה יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל-הַנִּגַּע בָּהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב׃	19
20	And every thing that she lieth upon in her impurity shall be unclean; every thing also that she sitteth upon shall be unclean.	וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ יִטְמָא וְכָל אֲשֶׁר-תֵּשֵׁב עָלָיו יִטְמָא׃	20
21	And whosoever toucheth her bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנִּגַּע בַּמִּשְׁכָּבָה יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרִחֵץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב׃	21

(18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שִׁטְטָמָא האשה צדיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע בית הסתרים היא (גדה מא):

(19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלתה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז): דם יהיה זבה בבשרה. אין זונה קרוי וז לטמא אלא אם כן הוא אדום (גדה יע.). בנדתה. כמו ומפגל ונדתה (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

22	And whosoever toucheth any thing that she sitteth upon shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-הַנִּגַּע בְּכָל-פְּלִי אֲשֶׁר-תִּשָּׁב עָלָיו וַיִּכַּסּ בְּגָדָיו וַרְתֵּץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	22
23	And if he be on the bed, or on any thing whereon she sitteth, when he toucheth it, he shall be unclean until the even.	וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹל עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יִשְׁבֶּת-עָלָיו בְּנִגְעוֹ-בּוֹ וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	23
24	And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean. .	וְאִם מִשְׁכָּב יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ וְתָהִי נֹדֶתָהּ עָלָיו וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים וְכָל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב עָלָיו וְטָמֵא: (ס)	24
25	And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.	וְאִשָּׁה כִּי-יִזוּב זֹבַב דָּמָה יָמִים רַבִּים בְּלֹא עֵת-נִדְתָּהּ אֹל כִּי-תִזוּב עַל-נִדְתָּהּ כָּל-יָמֶיהָ זֹבַב טְמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּהְיֶה טְמֵאתָה הוּא:	25
26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל-יָמֶיהָ זֹבָה כְּמִשְׁכָּב נִדְתָּהּ יִהְיֶה-לָּהּ וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר תִּשָּׁב עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה כְּטִמְאֹת נִדְתָּהּ:	26
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל-דֹּיֻקְרָב בָּהוֹן יִהְיֶה מְסֻבָּב וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹ וַיִּסְחִי בַּמַּיִם וְיִהְיֶה מְסֻבָּב עַד רְמֻשָּׁא:	27

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדק טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזוס בגדים: על הכלי. לרבות את המרכז: בנגעו בו יטמא. אינו מדבר אלא על המרכז שנחרצה מעל הכלי: בנגעו בו יטמא. ואינו טעון כזוס בגדים, שהמרכז אינן מגעו מטמא אדם לטמא בגדים:

(24) ותהי נדתה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה בחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדתה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדתה. אחר שיצאו שבעת ימי נדתה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדתה. מופלג מנדתה יום אחד זו היא זבה, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדת הנדה, שזו טעונה ספירת ז' נקיים וקרבן, והנדה אינה טעונה ספירת ז' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, צין רואה צין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג). צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחלול נדה, שכל שלשה רזופין שמראה צאחד עשר יום הללו תהא זבה:

28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהֳרָה מִזִּזְבָּהּ וְסִפְּרָה וְאִם דְּכִיַּאת מִדּוֹבָהּ וְתִמְנֶי לָהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרָיִם לָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין וַיִּכְתֹּר כֵּן תִּטְהָר׃	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיוֹמָא תִּמְנִינָא תִּסְבּ לָהּ תִּרְיִן שְׁפִינִינִין אוֹ תִּרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְתִימִי יִתְהוֹן לְדֹת כְּהֵנָא לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא׃	שניע
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּבְּ טִמְאַתָּהּ׃	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרִיתֶם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטִּמְאַתָּם וְלֹא יָמוּתוּ בְּטִמְאַתָּם בְּטִמְאַם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם׃	מפטר
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תוֹרַת הַזֵּב וְאִשֶּׁר תֵּצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע לְטִמְאַת־בֵּהּ׃	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדִּיחָהּ בְּגִדֶיהָ וְהִזְבּ אֶת־זִבְּוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּהּ וְלֹאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם מְסֻבָּתָהּ׃	5 פסוקים
<p><i>The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20 on page 147. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 175. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 158. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 161.</i></p>			
XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אֶהֱרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ׃	אחרי מות

(31) והזרתם. אין מזירה אלא פרישה, וכן נזרו אֶחָד (ישעי' א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימותו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:

(32) זאת תורת הזב. צעל ראייה אחת, ומהו תורמו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כצעל קרי, טמא טומאת ערצ:

(33) והזב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטמא, בא אחר ואמר לו אל תאכל לזון ואל תשכב בטמא: שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

<p>and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה מִלִּיל עֵם אֶהְרֹן אַחִיד וְאֵל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְּעֵנִן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: כַּפֹּרִי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דִּבֶּר־ אֶל־אֶהְרֹן אַחִיד וְאֵל־יָבֹא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לְפָרֶכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶן וְלֹא יָמוּת כִּי בְּעֵנִן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת: כַּפֹּרִי:</p>
<p>Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.</p>	<p>בָּזָאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶ בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>	<p>בָּזָאת יָבֹא אֶהְרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בְּפֶרֶ בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעֹלָה:</p>
<p>He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.</p>	<p>כִּתְּוֹנָא דְּבוּצָא דְּקוּדְשָׁא יִלְבֹּשׁ וּמִכְנָסִין דְּבוּצִין יִהְיוּ עַל בְּשָׂרִיהּ וְהִמָּנָא דְּבוּצָא יִיסַר וּמִצְנִפְתָּא דְּבוּצָא יַחֲתִית בְּרִישִׁיהּ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא אֲנֹן וְיִסְחִי בְּמֵאָה יָת בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּן: בְּשָׂרִיהּ וְיִלְבָּשֶׁנּוּן:</p>	<p>כִּתְּנֶת־בֹּד קֹדֶשׁ יִלְבֹּשׁ וּמִכְנָסִי־בֹד יִהְיוּ עַל־בְּשָׁרוֹ וּבִאֲבָנֵט בֹּד יַחְגֹּר וּבִמְצַנֶּפֶת בֹּד יַצְגֹּף בְּגִד־קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׁרוֹ וְיִלְבָּשֶׁם:</p>
<p>And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.</p>	<p>וּמִן כְּנִשְׁתָּא דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יִסַּב תְּרִין צִפִּירֵי עֹזִי לְחַטָּאת וְדָכֵר חֹד לְעֹלָתָא:</p>	<p>וּמֵאֵת עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי־שִׁעִירֵי עֹזִים לְחַטָּאת וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה:</p>
<p>And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.</p>	<p>וַיִּקְרִיב אֶהְרֹן יָת תֹּזְרָא דְּחַטָּאת דִּילִיָּהּ וַיִּכְפֹּר עַל־וְהִי וְעַל אֶנְשׁ בֵּיתִיהּ:</p>	<p>וַהֲקִרִיב אֶהְרֹן אֶת־פֶּרֶ הַחַטָּאת אֲשֶׁר־לּוֹ וַיִּכְפֹּר בְּעַדּוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ:</p>
<p>And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיִּסַּב יָת תְּרִין צִפִּירִין וַיִּקִּים יָתְהוֹן קֳדָם יְיָ בְּתַרְעֵ מִשְׁכָּן זִמְנָא:</p>	<p>וַלְקַח אֶת־שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וַהֲעִמִּיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו צניו: ולא ימות. שאם בא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לבא, וזה פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם בענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.).

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לבית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה צדש השביעי צעשור לחודש:

(4) כתבת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צדדים שהוא משמש זהם בחוץ שיש זהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שהיו משל הקדש (מ"כ פרק א, י): יצנף. כתרומו יקח צרישה, יניח צראשו, כמו ותנח צדו (צראשית לט, טז), וְאֶתְקַתְּיָהּ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצדדי זהב לצדדי לבן, ומצדדי לבן לצדדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לב.).

(6) את פד החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (שם ג.): וכפר בעדו ובעד ביתו. מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו (שם לו: מ"כ פרשתא ב, ג):

8 And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	וַיִּתֵּן אֶהָרֹן עַל הַתְּרִין צִפְרִיִן עֹדֶבֶן עֹדֶבֶא חַד לְשָׂמָא דִּי וְעֹדֶבֶא חַד לְעֻזְאֵל:	8 וַנִּתֵּן אֶהָרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִם גִּרְלֹת גֹּזֶל אֶחָד לַיהוָה וְגֹזֶל אֶחָד לְעֻזְאֵל:
9 And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	9 וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת צִפְרִיא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֹדֶבֶא לְשָׂמָא דִּי וְעֹבְדִיָּה חֲטָא:	9 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָיו הַגֹּזֶל לַיהוָה וַעֲשֶׂהוּ חֲטָא:
10 But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	10 וַצִּפְרִיא דְסָלִיק עֲלוּהִי עֹדֶבֶא לְעֻזְאֵל יִתְקַם כַּד חֵי קָדָם יִי לְכַפֵּרָא עֲלוּהִי לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֻזְאֵל לְמַדְבָּרָא:	10 וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָיו הַגֹּזֶל לְעֻזְאֵל יַעֲמֶד-חֵי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֻזְאֵל הַמִּדְבָּרָה:
11 And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	11 וַיִּקְרִיב אֶהָרֹן יֵת תֹּרָא דְחֲטָא דִּילֵיהּ וַיַּכְפֵּר עֲלוּהִי וְעַל אֵנֶשׁ בֵּיתֵיהּ וַיַּכּוּס יֵת תֹּרָא דְחֲטָא דִּילֵיהּ:	11 וַהֲקָרִיב אֶהָרֹן אֶת-פֶּר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר-לוֹ וַיַּכְפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּשְׁתֵּט אֶת-פֶּר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר-לוֹ:
12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.	12 וַיִּסַּב מְלִי מַחֲתִיתָא גֹמְרִין דְּאִישָׁא מַעֲלִין מִדְּבַחָא מִן קָדָם יִי וּמְלִי חֹפְנוֹהִי קִטְרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וַיַּעֲלֵל מִגִּיּו לְפָרוּכָתָא:	12 וַלְקַח גִּחְלִי-אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלְּפָנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קִטְרֶת סָמִים דְּקָה וַתְּבִיא מִבֵּית לַפָּרְכָת:
13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.	13 וַיִּתֵּן יֵת קִטְרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישְׁתָּא קָדָם יִי וַיַּחֲפִי עֲנַן קִטְרֶתָא יֵת כְּפֹרֶתָא דְעַל סְהַדְיָתָא וְלֹא יָמוּת:	13 וַנִּתֵּן אֶת-הַקִּטְרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וַיִּכְסֶּה עֲנַן הַקִּטְרֶת אֶת-הַכְּפֹרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידיו בקלפי, ונוטל גורל בימין וחצרו בשמאל, ונותן עליהם, את שכתוב בו לשם, הוא לשם ואת שכתוב בו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.): עזאזל. הוא הר עז וקשה, נוק גזזה (ת"כ פרק ז, ח יומא סז:), שנאמר אֶרֶץ גִּזְרָה, חמוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (ת"כ סס ה):
(10) יעמוד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרגמו וְקָסַם בְּדִי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני יודע שילוחו אם למיתה אם לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישתלח, מכאן ששליחותו למיתה (סס ו): לכפר עליו. שיתודה עליו כדכתיב וְהִתְוֹדָה עָלָיו וְגו':

(11) וכפר בעדו וגו'. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ביות (שם פרשת ג, א), שנאמר בְּיַת אֶהָרֹן וְזָכְרוּ אֶת ה' וְגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר, וְכָפַר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטֹּמְאֹת וְגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מעל המזבח. החינוך (יומא מה:): מלפני ה'. מנד שלפני הפתח, והוא נד מערבי (שם): דקה. מה חיל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא, שנאמר וְשָׂקָהּ מִמְּנֶה דָּקָה (שמות ל, לו), אלא שחאה דקה מן הדקה (יומא מג:), שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(13) על האש. שנתוך המחתה: ולא ימות. הא אם לא עשאה כמקנה חייב מיתה (יומא נג.):

14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.

וַיִּסַּב מִדָּמַת דְּתוֹרָא וַיִּיָּדֵי בְּאַצְבָּעֵיהָ עַל אָפִי קְפֹרֶתָא קְדִימָא וּקְדָם קְפֹרֶתָא יְדֵי שִׁבְעַת זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהָ:

וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל־פְּנֵי הַכִּפֹּרֶת קִדְמָה וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת יִזָּה שִׁבְעַת־פְּעָמִים מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ: 14

15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.

וַיַּכּוּס יֵת צִפְרָא דְחַטָּאת דְּלַעֲמָא וַיַּעֲלֵל יֵת דְּמִיָּה לְמִנְיָו לְפָרוּכְתָּא וַיַּעֲבִיד לְדְמִיָּה כְּמָא דְעַבִּיד לְדָמָא דְתוֹרָא וַיִּיָּדֵי וַיִּתִּיָּה עַל קְפֹרֶתָא וּקְדָם קְפֹרֶתָא:

וַשְׁחֹט אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת אֲשֶׁר לָעָם וְהָבִיֵּא אֶת־דָּמּוֹ אֶל־מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֵׂה אֶת־דָּמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל־הַכִּפֹּרֶת וּלְפָנֵי הַכִּפֹּרֶת: 15

16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.

וַיַּכְפֹּר עַל קוֹדֶשׁא מְסֻאָבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל חַטָּאתֵיהֶם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם:

וַיַּכְפֹּר עַל־הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאתָא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְשְׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טְמֵאתָם: 16

17 And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.

וְכָל אָנָשׁ לֹא יִהְיֶה בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא בְּמִיעֲלִיָּה לְכַפֵּר בְּקוֹדֶשׁא עַד מִפְקִיָּה וַיַּכְפֹּר עַל־וְהִי וְעַל אָנָשׁ בֵּיתִיהָ וְעַל כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל:

וְכָל־אָדָם לֹא־יִהְיֶהוּ בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד־צֵאתוֹ וַיַּכְפֹּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל־קְהָל יִשְׂרָאֵל: 17

18 And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.

וַיִּפּוֹק לְמִדְבַּחָא דְקִדְּם יי וַיַּכְפֹּר עַל־וְהִי וַיִּסַּב מִדָּמָא דְתוֹרָא וּמִדָּמָא דְצִפְרָא וַיִּתֵּן עַל קַרְנֹת מִדְבַּחָא סָחֹר סָחֹר:

וַיֵּצֵא אֶל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לְפָנֵי־יְהוָה וַיַּכְפֹּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וּמִדָּם הַשְּׁעִיר וַיָּתֵן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: 18 שׁי

(14) והזה באצבעו. הוזה אחת צמסמע: ולפני הכפרת יזה שבע. הרי אחת למעלה ושבע למטה (יוםא נה):

(15) אשר לעם. מה שהפר מכפר על הכהנים מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם (שם סא): כאשר עשה לדם הפר. אחת למעלה ושבע למטה (שם נה):

(16) משמאת בני ישראל. על הנכנסין למקדש צטומאה ולא נודע להם צסוף, שנאמר לכל חטאכם, וחטאת היא שוגג (שצוועות יז: ת"כ פרק ד, ז): ומפשעיהם. אף הנכנסין מזיד צטומאה (שם ג): וכן יעשה לאהל מועד. כשם שהזה משניהם צפנים, אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרוכת מצחוץ משניהם, אחת למעלה ושבע למטה (יוםא נו): השכן אתם בתוך טומארתם. אף על פי שהם טמאים, שכינה ציניהם:

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויזא, לפי שהזה ההזאות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמטנות המזבח הזקיקו לזאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפנית (יוםא נח): וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורצין זה לחוץ זה (יוםא נז):

<p>19 And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleannesses of the children of Israel.</p>	<p>וַיִּדְּי עָלוֹהִי מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהָ שִׁבְעַת זְמַנִּין וַיְקַדְּשֶׁנָּה מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>19 וְהִזָּה עָלָיו מִן־הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהָרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
<p>20 And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.</p>	<p>וַיִּשְׁצִי מִלְכַּפְּרָא עַל קֹדֶשׁא וְעַל מִשְׁכַּן זְמָנָא וְעַל מִדְבָּחָא וַיִּקְרִיב יֵת צִפְרָא חֵיָא:</p>	<p>20 וְכִלָּה מְכַפֵּר אֶת־הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת־הַשְּׁעִיר הַחַי:</p>
<p>21 And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.</p>	<p>וַיִּסְמֹךְ אֶהָרֹן יֵת תְּרֵינִי יְדוֹהִי עַל רִישׁ צִפְרָא חֵיָא וַיִּדְּי עָלוֹהִי יֵת כָּל עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיֵת כָּל מַדְרֵיחוֹן לְכָל חַטָּאתֵיהֶן וְיִתֵּן יְתָהוֹן עַל רִישׁ צִפְרָא וַיִּשְׁלַח בְּיַד גִּבֹּר דְּזִמִּין לְמִדְבָּר:</p>	<p>21 וְסָמַךְ אֶהָרֹן אֶת־שְׁתֵּי יָדָיו עַל רֹאשׁ הַשְּׁעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל־חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וַיִּשְׁלַח בְּיַד־אִישׁ עֹתִי הַמִּדְבָּרָה:</p>
<p>22 And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.</p>	<p>וַיִּטּוֹל צִפְרָא עָלוֹהִי יֵת כָּל חֻבֵּיחוֹן לְאַרְעֵ דְלָא יִתְבָּא וַיִּשְׁלַח יֵת צִפְרָא בְּמִדְבָּרָא:</p>	<p>22 וְנָשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת־כָּל־עֲוֹנוֹתָם אֶל־אֶרֶץ גִּזְרָה וַיִּשְׁלַח אֶת־הַשְּׁעִיר בְּמִדְבָּר:</p>
<p>23 And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.</p>	<p>וַיֵּיעוֹל אֶהָרֹן לְמִשְׁכַּן זְמָנָא וַיִּשְׁלַח יֵת לְבוּשֵׁי בּוּצָא דְלִבָּשׁ בְּמִיעֲלִיהָ לְקֹדֶשׁא וַיַּצְנַעְמוֹן תַּמָּן:</p>	<p>23 וּבָא אֶהָרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת־בְּגָדֵי הַכֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לָבַשׁ בָּבָאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:</p>

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות באצבעו על קרנותיו, מָה ז' הזאות על גגו: וטהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לבא (ת"כ פרק 7, יג):

(21) איש עתי. המוכן מיום אחמול (יומא סו:):

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף לב). ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולתו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולבוש בגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחטה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבד. אחר שהוציאם ולבוש בגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחטה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחטה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטרתם ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, ושלח את השעיר במדבר, וקטן את בשרו במים וגו', וקטן ופשט את עלתו וגו', וקטן הסטא וגו', וכל הפרשה עד וקטיר כן יצא אל המצבה, ואחר כך יצא אהלן: והניחם שם. מלמד שטעונו גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה נגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

<p>And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on 24 his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.</p>	<p>וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיֵּצֵא אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וַיַּכְפֹּר בְּעֹדוֹ וּבְעֹד הָעָם: וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא בְּאַתֵּר קָדִישׁ וַיִּלְבַּשׁ יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיּוֹפֹק וַיַּעֲבִיד יָת עֲלֹתֶיהָ וַיִּת עֹלֹת עֲמָא וַיַּכְפֹּר עֲלוֹהִי וְעַל עֲמָא:</p>	<p>24</p>
<p>25 And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.</p>	<p>וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּת תַּרְבִּי חֲטָוֹתָא יִסִּיק לְמִזְבֵּחָא:</p>	<p>שלישי (שני)</p>
<p>26 And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַמְשִׁלָּח אֶת־הַשְּׂעִיר לְעִזְאֵזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה: וְדַמּוּבִיל יָת צִפִּירָא לְעִזְאֵזֵל יַצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>26</p>
<p>27 And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.</p>	<p>וְאֵת פֶּרֶ הַחֲטָאת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר הוּבֵא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ יוֹצִיא אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־בָּשָׂרָם וְאֶת־פְּרָשָׁם: וַיִּת תּוֹרָא דְחֲטָתָא וַיִּת צִפִּירָא דְחֲטָתָא דְאֵתְעַל מִדְּמָהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשׁא יִתְפָּקִין לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּקְדִּין בְּנוֹרָא יָת מִשְׁפָּהוֹן וַיִּת בִּשְׂרָהוֹן וַיִּת אוֹכְלָהוֹן:</p>	<p>27</p>
<p>28 And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.</p>	<p>וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה: וְדַמּוּקִיד יִתְהוֹן יַצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יָת בִּשְׂרִיָּה בְּמִיָּא וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרִיתָא:</p>	<p>28</p>
<p>29 And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.</p>	<p>וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרִי לַחֹדֶשׁ תַּעֲנֹו אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזֻלָּח וְהַגֵּר תִּגֵּר בְּתוֹכְכֶם: וְתַחִי לְכוֹן לְקַיָּם עָלֶם בִּירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּעֶשְׂרָא לִירְחָא תַעֲנֹו יָת נַפְשָׁתְכוֹן וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבִידוֹן יַצִּיבִיא וְגִיּוֹרִיא דִּיתְגִּירוֹן בִּינִיכוֹן:</p>	<p>29</p>

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את צפרו ולבשם שששהוא מִשְׁנֶה מזגדי זהב לצגדי לָכֵן טעון טבילה, שזאותה טבילה פשט צגדי זהב שעצד צהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לָכֵן לעבודת היום וכאן למדנו שששהוא מִשְׁנֶה מזגדי לָכֵן לצגדי זהב טעון טבילה (שם ל.צ.): במקום קדוש. המקודש בקדושת עזרה, והיא היתה צגג בית הפִּקְרוֹה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם ל. ת"כ פרק י, ח): ולבש את בגדיו. שמנה צגדים שהוא עוצד צהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. חיל לעולה האמור למעלה צֹאֵת יֵצֵא סֶהֱלֵן וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִקָּא טַדַּת צְנִי יִשְׁרָאֵל וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החיטון, דאלו צפנימי כתיב לא תַעֲלוּ עָלָיו קִטְרֶת זָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות ל.):

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לפני ולפנים:

<p>30 For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְשַׁחַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:</p>	<p>כִּי־בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְשַׁחַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:</p>	<p>30</p>
<p>31 It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעַנִּינוּן יֵת נַפְשֹׁתְכֶון קָיָם עֲלֵם:</p>	<p>שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן הִיא לָכֵן וְעַנִּינוּן יֵת נַפְשֹׁתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:</p>	<p>31</p>
<p>32 And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר כַּהֵנָּה דִירְבִי יְהוֹיָדָקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיהָ לְשִׁמְשָׁא תַחֲוֹת אָבוּהִי וְלִבְשָׁא יֵת לְבוּשֵׁי בִּזְצָא לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ:</p>	<p>וַיִּכָּפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר־יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֵא אֶת־יָדוֹ לַכֹּהֵן תַּחַת אָבִיו וְלִבְשָׁא אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:</p>	<p>32</p>
<p>33 And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.</p>	<p>וַיִּכָּפֵר עַל מִקְדָּשׁ קֹדֶשׁ וְעַל מִשְׁכַּן זִמְנָא וְעַל מִדְבַּחַא וַיִּכָּפֵר וְעַל כַּהֲנִיָּא וְעַל כָּל עַמָּא דִּקְהֵלָא וַיִּכָּפֵר:</p>	<p>וַיִּכָּפֵר אֶת־מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־הַמִּזְבֵּחַ וַיִּכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל כָּל־עַם הַקְהָל וַיִּכָּפֵר:</p>	<p>33</p>
<p>34 And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וְהָיְתָה־זֹאת לָכֵן לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>וְהָיְתָה־זֹאת לָכֵן לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל־חַטֹּאתֵם אַחַת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>34</p>
<p>XVII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיֹּמַר יְיָ אֶל־מֹשֶׁה לְאמֹר:</p>	<p>רביעי</p>
<p>2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>מִלֵּיל עִם אֶהְרֹן וְעִם בְּנוֹתָיו וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לָהֶון דִּין פִּתְגָמָא דְּפִקִּיד יְיָ לְמִימַר:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־אֶהְרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לְאמֹר:</p>	<p>2</p>

(32) וכפר הכהן אשר ימשח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צהן גדול (יוםא עג. ת"כ פרק ט, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צהן הוצרך לומר צהן גדול הצא אחריו שיהא כמוהו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה צהן מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ סס), והס כל הכהנים גדולים שעמדו מיאסיהו ואילך, שצימיו נגזזה כלוחית של שמן המשחה (יוםא נצ): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צהן ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סס ה):

(34) ויעש כאשר צוה ד' וגו'. כשהגיע יום הכפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לוצפן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,

אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:

4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.

וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחָשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:

5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.

לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֵבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:

6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.

וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהַקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.

וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשַׁעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תִּהְיֶה-זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:

8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,

וְאָלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יִגְוֹר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ-זִבַּח:

חמישי (שלישי)

9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.

וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיֵּאוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:

(3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכתוב מדצר, שנאמר להקריב קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז:):

(4) דם יחשב. כשופך דם האדם שמתחייב צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):

(5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:

(7) לשעירים. לשדים, כמו וַשְׁעִירִים יִקְדּוּ שָׁם (ישעיה יג, כא):

(8) אשר יעלה עלה. למייצג על המקטיר איזרים צמוץ, (עיי' צרא"ס) כשחט צמוץ, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייבין (ת"כ פרק י, ו חולין כט:):

<p>And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְגֵבֶר גֹּבֵר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּירֹנָן בִּינִיהֹנָן דִּיכּוּל כָּל דָּם וְאַתִּין רוּגְזִי בְּאַנְשָׁא דִּיכּוּל יֵת דְּמָא וְאַשְׂצִי יִתִּיה מְגו עֲמִיה:</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל־דָּם וְנָתַתִּי פָנַי בִּנְפֹשׁ הַאֲכֵלֶת אֶת־הַדָּם וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>אַרִּי נֶפֶשׁ בִּשְׂרָא בְדָמָא הִיא וְאַנָּא יְהִבְתִּיהָ לְכוֹן עַל מִדְבָּחָא לְכַפֵּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן אַרִּי דְמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ הַבֶּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נָתַתִּיו לָכֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל־נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי־הַדָּם הוּא בִּנְפֹשׁ יְכַפֵּר:</p>
<p>Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל כֵּן אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אָנֶשׁ מִנְכוֹן לֹא יִכּוּל דָּם וְגֵיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּירֹנָן בִּינִיכוֹן לֹא יִכְלוּן דָּם:</p>	<p>עַל־כֵּן אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל־נֶפֶשׁ מִכֶּם לֹא־תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא־יֹאכַל דָּם:</p>
<p>And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וְגֵבֶר גֹּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵיָא דִּיתְגִּירֹנָן בִּינִיהֹנָן דִּי צִיד צִידָא חִיתָא אִו עוֹפָא דְמִתְאַכִּיל וְיִשׁוּד יֵת דְּמִיה וְיִכְסִינִיה בְּעַפְרָא:</p>	<p>וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יִצִּיד צִיד חִית אִו־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת־דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בְּעָפָר:</p>
<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>אַרִּי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיה בִּנְפִשָּׂיהָ הוּא וְאַמְרִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל בִּשְׂרָא לֹא תִכְלוּן אַרִּי נֶפֶשׁ כָּל בִּשְׂרָא דְּמִיה הִיא כָּל דִּיִּכְלִנִיה יִשְׁתִּיצִי:</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשָׂר דָּמוֹ בִּנְפִשּׁוֹ הוּא וְאָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בֶּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בֶּשָׂר דָּמוֹ הוּא כָּל־אֲכָלְיוֹ יִכָּרֵת:</p>
<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל אָנֶשׁ דִּיכּוּל גִּבְלָא וְתִבְרָא בְּצִיבִיָּא וּבְגֵיּוֹרֵיָא וְיִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִסְחִי בְּמֵיָא וְיִהִי מְסָאב עַד רְמָשָׂא וְיִדְכִּי:</p>	<p>וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל גִּבְלָהּ וְטִרְפָּהּ בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וּכְבֶּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהַר:</p>

- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
 (10) כל דם. לפי שנאמר בנפש יכפר, יכול לא יהא חייב אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד:). ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק זו:
 (11) כי נפש הבשר. של כל צריה בדם היא תלויה, ולפיכך נתתיו על המזבח לכפר על נפש האדם, תצוא נפש ותכפר על הנפש:
 (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד).
 (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, אוזין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צמר אלא בהזמנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, ב). אשר יאכל. פרט לטמאים:
 (14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש תלויה בו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

16	But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.	וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׂרוֹ לֹא יִרְחֹץ וְנִשָּׂא עֲוֹנוֹ: (פ)	וְאִם לֹא יִצְבֹּעַ וּבִשְׂרִיָּה לֹא יִסְחִי וְיִקְבִּיל חֻבִּיָּה:	16
XVIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לֵּמַיְמֹר: לֵאמֹר:		XVIII
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.	דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתֵּימַר לְהוֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶן:	2
3	After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.	כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבֹּתֶם-בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וּכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ-כְּנָעַן אֲשֶׁר אָנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֻתֵיהֶם לֹא תֵלְכוּ:	כַּעֲבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְמִצְרַיִם דִּיתִיבְתוּן בָּהּ לֹא תַעֲבֹדוּן וּכַעֲבָדֵי עַמָּא דְאַרְעָא דְכְנַעַן דְאַנָּה מַעִיל יִתְכוּן לְתַמֵּן לֹא תַעֲבֹדוּן וּבְנִמּוּסֵיהוֹן לֹא תִהְיוּן:	3
4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת-מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לְלַכֵּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	יֵת דִּינֵי תַעֲבֹדוּן וְיֵת קִימֵי תִשְׁרֹן לְהִלָּכָא בְּהוֹן אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶן:	4
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחֵי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְתִשְׁרֹן יֵת קִימֵי וְיֵת דִּינֵי דְאָם יַעֲבִיד יִתְהוֹן אֲנִישָׁא יִיחִי בְּהוֹן בְּחַיֵּי עֲלֵמָא אָנָּה יְיָ:	5

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנצלת עוף טהור דצר הכחוש, שאין לה טומאה אלא בשעה שנבלעת צבית הצליעה, ולמדך כאל שטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא צנצלת עוף טמא מטמאה צבית הצליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזוס בגדים צנצלת:

(2) אני ד' אלהיכם. אני הוא שאמרתי בסיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קצלו גזרותי. רבי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנחק בעריות דימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע וגאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שיסבו צו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקתייהם לא תלכו. מה הניח הכחוש שלא אמר, אלא אלו נמוקות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון עקטזאות ואקטזאות, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמנו חכמים:

(4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים צמורה צמפט, שאלו לא צמרו היו כדאי לאומרן: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרן, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולבישת שעטנז, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס רשאים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלא ואלמד חכמת המצריים והכשדים:

(5) ושמרתם את חקותי. לרצות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכחוש צה (ת"כ שם יא). דצר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשת ט, י), לפי שלא נתן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הצא, שאם תאמר צעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ד'. נאמן לשלם שכר:

<p>6 None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר גִּבֹר לְכָל קָרִיב בְּשֵׁרִיָּה לֹא תִקְרְבוּ לְגַלְאָה עֲרֵיָא אָנָּה יי:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ אֶל-כָּל-שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלְוֹת עֲרוּתָהּ אָנִי יְהוָה: (ס)</p>
<p>7 The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת אָבִיךָ וְעֲרֹנֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>	<p>עֲרֹנֹת אָבִיךָ וְעֲרֹנֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה תִגְלֶה אִמְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>
<p>8 The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>עֲרֹנֹת אִשְׁתְּ-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>9 The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover. .</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחוֹתְךָ בֵּת-אָבִיךָ או בֵּת אִמְךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ מִן אִמְךָ אוֹתָא אוֹתָרִי אוֹ מִן אִמְךָ מִן גִּבֹר אֲחֵרָן לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחוֹתְךָ בֵּת-אָבִיךָ או בֵּת-אִמְךָ מוֹלְדֶת בֵּית או מוֹלְדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>
<p>10 The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת בֵּת-בְּנֶךָ או בֵּת בְּרַךְ או בֵּת בְּרַךְ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ אֲדִי עֲרֹנָתָהּ אֲנִי:</p>	<p>עֲרֹנֹת בֵּת-בְּנֶךָ או בֵּת-בְּרַךְ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ כִּי עֲרֹנָתָהּ הִנֵּה: (ס)</p>
<p>11 The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת בֵּת אִשְׁתְּ אָבִיךָ דִּילִידָא מִן אָבִיךָ אֲחֻתְךָ הִיא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>	<p>עֲרֹנֹת בֵּת-אִשְׁתְּ אָבִיךָ מוֹלְדֶת אָבִיךָ אֲחוֹתְךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>
<p>12 Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)</p>
<p>13 Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אִמְךָ הִוא: (ס)</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחוֹת-אִמְךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנֹת אִמְךָ הִוא: (ס)</p>
<p>14 Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרְב דָּדְךָ אֲחֻבְךָ הִיא:</p>	<p>עֲרֹנֹת אֲחִי-אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה אֶל-אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרְב דָּדְךָ אֲחֻבְךָ הִוא: (ס)</p>

(6) לֹא תִקְרְבוּ. לזהיר הנקבה זוכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
 (7) ערות אביך. זו אשת אבין (סנהדרין נד.), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אבין, ונאמר להלן ערות אביו וגלה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: וערות אבין. להביא אמו שאינה אשת אביו:
 (8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיטה:
 (9) בת אביך. אף צמ אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאבין קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממורת או נתינה:
 (10) ערות בת בנך וגו'. צצמו מאנוסמו הכחוד מדבר (סנהדרין עו.), וצמו וצת צמו מאשמו או למדין מערות אשה וצתה שנאמר צהן לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצתך, אלא לפי שאין מזהירין מן הדין למדוע מגזרה שזה, (צמסכת יצמות ג.):
 (11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר צת אשת אבין, צראויה לקידושין (יצמות כג.):

<p>15 Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת פִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךְ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס) עֲרֹנֹת פִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךְ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס)</p>	<p>15 עֲרֹנֹת פִּלְתָּךְ לֹא תִגְלֶה אִשֶּׁת בְּנֶךְ הוּא לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָה: (ס)</p>
<p>16 Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.</p>	<p>עֲרֹנֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ הִיא: (ס) עֲרֹנֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ הִיא: (ס)</p>	<p>16 עֲרֹנֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרֹנָתָהּ הִיא: (ס)</p>
<p>17 Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.</p>	<p>עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלֶה יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ הֵנָּה וְהֵנָּה הֵנָּה חֲטָאִין הֵנָּה: (ס) עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה תִּגְלֶה יֵת בֵּת בְּרָהּ וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִסַּב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ הֵנָּה וְהֵנָּה הֵנָּה חֲטָאִין הֵנָּה: (ס)</p>	<p>17 עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בֵּת־בָּתָּהּ וְאֶת־בֵּת־בָּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ שְׂאֵרָהּ הֵנָּה וְהֵנָּה הֵנָּה: (ס) עֲרֹנֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶה אֶת־בֵּת־בָּתָּהּ וְאֶת־בֵּת־בָּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ שְׂאֵרָהּ הֵנָּה וְהֵנָּה הֵנָּה: (ס)</p>
<p>18 And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.</p>	<p>וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: (ס) וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: (ס)</p>	<p>18 וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצֹדֵר לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ: (ס)</p>
<p>19 And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.</p>	<p>וְלֹא־תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ וְלֹא־תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ</p>	<p>19 וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ שְׂמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ: (ס) וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדְתָּהּ שְׂמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלְעָה עֲרֹנָתָהּ: (ס)</p>
<p>20 And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.</p>	<p>וּבִאֵתָהּ חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזִרְעָה לְאִסְתִּמְאָבָהּ בָּהּ: (ס) וּבִאֵתָהּ חֲבֵרְךָ לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזִרְעָה לְאִסְתִּמְאָבָהּ בָּהּ: (ס)</p>	<p>20 וְאֶל־אִשְׁת־עַמִּיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזִרְעָה לְשְׂמֵאָה־בָּהּ: (ס) וְאֶל־אִשְׁת־עַמִּיתְךָ לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְזִרְעָה לְשְׂמֵאָה־בָּהּ: (ס)</p>
<p>21 And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.</p>	<p>וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאִעֲבָרָה לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל יֵת שְׁמֵא דְּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: (ס) וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְאִעֲבָרָה לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל יֵת שְׁמֵא דְּאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: (ס)</p>	<p>21 וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: (ס) וּמִזְרַעְךָ לֹא־תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמֹלֶךְ וְלֹא תַחְלִיל אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְיָ: (ס)</p>
<p>22 Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.</p>	<p>וְיֵת דְּכֹרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא: (ס) וְיֵת דְּכֹרָא לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא: (ס)</p>	<p>22 וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעִבָהּ הוּא: (ס) וְאֶת־זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכָּבִי אִשָּׁה תוֹעִבָהּ הוּא: (ס)</p>
<p>23 And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.</p>	<p>וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְאִסְתִּמְאָבָהּ בָּהּ וְאִתָּא לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הוּא: (ס) וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְאִסְתִּמְאָבָהּ בָּהּ וְאִתָּא לֹא תִקֹּם קֶדֶם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבְלָא הוּא: (ס)</p>	<p>23 וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְשְׂמֵאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָא הוּא: (ס) וּבְכָל־בְּהֵמָה לֹא־תִתֵּן שְׂכִיבָתְךָ לְשְׂמֵאָה־בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא־תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבְלָא הוּא: (ס)</p>

שניע
(רביע)

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערותו, אל אשמו לא תקרב:
(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא בשיש לבנך אישות זה, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:
(17) ערות אשה ובתה. לא אמר הכתוב אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות 15), לכך נאמר לא תקח, לשון קיסה,
וכן לענין העונש אשר יקח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיסה, אבל אנס אשה מותר לישא בתה: שארה
הנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כחרגומו ענת קטאין, שיכרך יועך לחטוא:
(18) אל אחותה. שתייהן כאחת (קידושין כ:). לצדד. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך,
שם גרסה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח:):
(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודתה, שמוסר בנו לכומרים ועושין שתי מדורות גדולות
ומעבירין את הבן ברגליו בין שתי מדורות האש (סנהדרין 77:). לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר
למלך. זו העצרת האש:

24	<p>Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.</p>	<p>24 אל-תטמאו בכל-אלה כי בכל-אלה נטמאו הגוים אשר-אני משלח מפניכם: לא תסתאבון בכל אליו ארי בכל אליו אסתאבו עממיא דאנא מגלי מן קדמיכון:</p>
25	<p>And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.</p>	<p>25 ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ את-ישביה: ואסתאבת ארעא ואסעריה חובה עליה ורוקינת ארעא ית יתבהא:</p>
26	<p>Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—</p>	<p>26 ושמרתם אתם את-חקתי ואת-משפטי ולא תעשו מכל התועבת האלה האזרח והגר הגר בתוכם: ותשרון אתון ית קימי וית דיני ולא תעבדון מכל תועבתא האליו וציביא וגירא דיתגירון ביניכון:</p>
27	<p>for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—</p>	<p>27 כי את-כל-התועבת האל עשו אנשי-הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ: ארי ית כל תועבתא האליו עבדו אנשי ארעא דקדמיכון ואסתאבת ארעא:</p>
28	<p>that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.</p>	<p>מפטיר ולא-תקיא הארץ אתכם בטמאכם אתה כאשר קאה את-הגוי אשר לפניכם: ולא תרוקין ארעא יתכון בסאיכון יתה כמא דרוקינת ית עממיא דקדמיכון:</p>
29	<p>For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.</p>	<p>29 כי כל-אשר יעשה מכל התועבת האלה ונכרתו הנפשות העשות מקרב עמם: ארי כל דיעביד מכל תועבתא האליו וישחיצון נפשתא דיעבדן מגו עמהון:</p>
30	<p>Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.</p>	<p>פסוקים ושמרתם את-משמרתיו לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני יהוה אל-היכם: (פ) ותשרון ית משרת מימרי בדיל דלא למעבד מנמוסי תועבתא דאתעבידא קדמיכון ולא תסתאבון בהון אנא יי אלהכון:</p>

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 149. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 175.

XIX	<p>And the LORD spoke unto Moses, saying: וידבר יהוה אל-משה ומליל יי עם משה למימר: קדשים וידבר יהוה אל-משה וידבר: לאמר:</p>
-----	---

(23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על סגליס (ישעי' י, כה). דבר אחר תכל הוא, לשון זלילה וערצוב, זרע אדם וזרע זהמה:

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזון מלך שהאכיליהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עזירה. ותרגומו ולא תרוקן, לשון ריקון, מריקה עזמה מהם:

(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה במשמע (צ"ק לז).

(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפלים מאחרי, ומה הנאה יש לי בכס, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:

<p>Speak unto all the congregation 2 of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.</p>	<p>מִלֵּיל עִם כָּל כְּנֹשְׁתָּא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן קְדִישִׁין תְּהוֹן אֲרִי קְדִישׁ אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>דְּבַר אֵל-כָּל-עֵדָת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוּשִׁים תִּהְיוּ כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>Ye shall fear every man his 3 mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.</p>	<p>גִּבְר מִן אֲמִיה וּמִן אֲבֹהִי תְּהוֹן דְּחִלִין וְיַת יוֹמֵי שְׁבִיָּא דִּילִי תִשְׁרֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>Turn ye not unto the idols, nor 4 make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.</p>	<p>לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתַר טַעֲוֹן וְדַחֲלֵן דְּמִתְּכָא לֹא תַעֲבִדוּן לְכוּן אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ:</p>	<p>אֶל-תִּתְּפֹנוּ אֶל-הַגִּילִים וְאֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And when ye offer a sacrifice of 5 peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.</p>	<p>וְאֲרִי תַפְסוֹן נִכְסַת קוּדְשִׁין קָדָם יי לְרַעְוָא לְכוּן תַּפְסוּנִיָּה:</p>	<p>וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרֹצְנֵכֶם תִּזְבְּחֶהוּ:</p>
<p>It shall be eaten the same day ye 6 offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.</p>	<p>בְּיוֹמָא דִּיתְנַכִּיס יִתְאַכִּיל וּבְיוֹמָא דְּבִתְרוֹהֵי וּדְיִשְׁתְּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוּקַד:</p>	<p>בְּיוֹם זִבְחֵכֶם יֹאכַל וּמִמָּחֳרָת וּהַנּוֹתָר עַד-יוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשְׂרָף:</p>
<p>And if it be eaten at all on the 7 third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.</p>	<p>וְאִם אֶתְאַכְלָא יִתְאַכִּיל בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחַק הוּא לֹא יִהִי לְרַעְוָא:</p>	<p>וְאִם הֵאכַל יֹאכַל בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּגוֹל הוּא לֹא יִרְצָה:</p>

(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל, מפני שרוצ גופי תורה תלויין בה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הו פרושים מן העריות ומן העזירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר סו, ו), אשה וזה ושללה וגו' (ויקרא כא, ז), אָנִי ה' מַקְדֵּשְׁכֶם. (ת"כ פרשתא, א, א) ולא יִסְתַּחֲסֶה וְזָעַר וְאִנִּי ה' מַקְדֵּשׁוֹ (שם פסוק טו). קדשים יִהְיוּ (שם פסוק ו), אשה וזה ושללה וגו' (שם פסוק ז):

(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכם תיראו אביו ואמו, וזה פשוטו. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל:): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים א"כ לאב, לפי שגלוי לפניו שהבן ירא את אביו יותר מאמו, וצָבָדוּד הקדים אב לאם, לפי שגלוי לפניו שהבן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמדלתו דצברים (קידושין לא:): ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורא אב, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורא אב, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לב:): אני ה' אלהיכם. אתה ואבין חייבים צבדודי (יצמות ה:), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לב:). איזהו מורא, לא ישב במקומו, ולא ידבר במקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צָבָדוּד, מאכיל ומסקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא:):

(4) אל תפנו אל האלילים. לעזדם. (ת"כ שם י) אלילים לשון אֵל, כלא הוא חסוד: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותם אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחריכם לכם. ואם תאמר לא תעשו לעזמכם אבל אחריים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לָךְ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר וְאִם יָגֵר אִזְּךָ וְצֵדְךָ וְצִדְךָ וְקָרְנֶךָ וגו' (ויקרא ז, טו): לרצונכם תזבחהו. תחלת זביחתו תהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרנון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי' צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג:): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שימכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כבר:

8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְדִיכְלִיָּה חֹבִיָּה יִקְבִּיל אֲרִי ית קודשִׁא דִּי אֲחִיל וְיִשְׁתִּיץ אֲנָשׁ הָהוּא מַעֲמִיָּה:	וְאֲכָלֹו עֹנֹו יִשָּׂא פִּי־אֶת־קֹדֶשׁ יְהוָה חָלָל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָהוּא מַעֲמִיָּה:	8
9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר וּבְמַחְצְדְּכוֹן ית חֲצָדָא דְאַרְעֲכוֹן לֹא תִשְׁיץ פֶּתָא דְחֻקְלָךְ לְמַחְצַד וּלְקַטָּא לֹא תִלְקֹט:	וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא תִכְלֶה פֶתָא שְׂדֶךְ לְקַצֵּר וּלְקַט קִצִּירָךְ לֹא תִלְקֹט:	9
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וְנִתְרָא כְרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעֹנִי וּלְגֵרֵי תִשְׁבּוּק יְהוֹן אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:	וּכְרֹמֶךָ לֹא תַעֲלִיל וּפְרֹט כְרֹמֶךָ לֹא תִלְקֹט לְעֹנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	10
11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹב וְלֹא תִכְזֹּב וְלֹא תִגְבּוּן וְלֹא תִשְׁקֹרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְזְּשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקֹרוּ אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְלֹא תִשָּׁבַעוּן בִּשְׁמִי וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	וְלֹא־תִשָּׁבַעוּ בִשְׁמִי לִשְׁקֹר וְחָלַלְתָּ אֶת־שְׁמִי אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא תַעֲשׂוּק ית חֲבֵרְךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר:	לֹא־תַעֲשׂוּק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִין פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֹּקֶר:	13

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחוץ, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִדָּשָׁר וְצֹחַ שְׁלֵמִי וגו' (ויקרא טז, יח), תנהו ענין לחוץ למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר וְהִנֵּפֶשׁ הָאֲכָלָה מִמֶּנּוּ עֹנֶה פֶּשַׁע (שם), ממנו ולא מחזירו, יא' הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זכאים כט): פגול. מתועב, כמו ומרק פגולים קָלִיָּס (ישע' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. צנות גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעט הכתוב, וזה צנות גמור מדבר (זכאים כח): וצמקת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שניית פאה בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂבָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שנים, אבל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעורל. לא תטול עוללות שזה והן ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קֶחֶק ולא נֶטֶק (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט ברמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת צלירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואינו גובה מכס אלא נפשות, שנאמר אל תגזל דל וגו', פי ה' ירִיב רִיבֵּם וגו' (משלי כב, כבג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מענינו, דבר שחייבין עליו מיתת ד"ד (סנהדרין פו): ולא תבכשו. לפי שנאמר וְכָשָׁה (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבכשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִשְׁבַּע עַל שָׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו ולא תשבֵּעוּ. אם גנבת סופך לכחש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשבֵּעוּ בשמי. למה נאמר, לפי שנאמר לא תִּשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכנויין, ת"ל ולא תשבֵּעוּ בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לא תעשֶׂה. זה הכוזב שכר שכיר (ת"כ פרשתא ז): לא תלין. לשון נקזה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שניאיתו משעקעה חמה, לפיכך זמן גְּזִי שָׁכְרוֹ כָּל הַלַּיְלָה, וצמקוס אחר הוא אומר וְלֹא קָצוֹא עָלָיו הַשָּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בצא מִזֵּיעָא קי:), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך

- 14 Thou shalt not curse the deaf,
nor put a stumbling-block
before the blind, but thou shalt
fear thy God: I am the LORD.
- 15 Ye shall do no unrighteousness
in judgment; thou shalt not
respect the person of the poor,
nor favour the person of the
mighty; but in righteousness
shalt thou judge thy neighbour.
- 16 Thou shalt not go up and down
as a talebearer among thy people;
neither shalt thou stand idly by
the blood of thy neighbour: I am
the LORD.
- 17 Thou shalt not hate thy brother
in thy heart; thou shalt surely
rebuke thy neighbour, and not
bear sin because of him.
- 14 לֹא-תִקְלַל חֵרֶשׁ וּלְפָנֵי עִוֵּר
לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל וַיִּירָאתָ
מֵאלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:
- 15 לֹא-תַעֲשׂוּ עֹל בְּמִשְׁפָּט
לֹא תִשָּׂא פָנֶי-דָל וְלֹא
תִהְדָּר פְּנֵי גִדּוֹל בַּצֹּדֵק
תִּשְׁפֹּט עֲמִיתְךָ:
- 16 לֹא-תִלְךָ רֵכִיל בְּעַמִּיךָ לֹא
תַעֲמֹד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי
יְהוָה:
- 17 לֹא-תִשְׁנָא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְךָ
הוֹכַח תוֹכִיחַ אֶת-עַמִּיתְךָ
וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא:

זמן גִּצּוֹי שִׁכְרוֹ כָּל הַיּוֹם, לְפִי שְׁנֵתָה תוֹרָה זִמְנָה לְבַעַל הַבַּיִת עוֹנָה, לְבַקֵּשׁ מַעוֹת:

(14) לֹא תִקְלַל חֵרֶשׁ. אֵין לִי אֵלָּה חֵרֶשׁ, מִגִּין לְרִצּוֹת כָּל אָדָם, תִּלְמוּד לומר בְּעַמֶּךָ לֹא תִאָּר (שְׁמוֹת כב, כז), אִם כֵּן לִמָּה נֹאמַר חֵרֶשׁ, מֵה חֵרֶשׁ מִיִּחַד שֶׁהוּא צָחִים אֶף כָּל שֶׁהוּא צָחִים, יֵאל הַמַּת שֶׁאִינוֹ צָחִים (ת"כ ס"ג): וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשׁוֹל. לְפָנֵי הַסּוּמָא צָדָר לֹא תִתֵּן עֲנָה שֶׁאִינָה הוֹגֵנָה לוֹ, אֵל תֹּאמַר מִכּוֹר שֶׁדָּךְ וְקַח לָךְ חֲמוֹר, וְאִתָּה עוֹקֵף עָלָיו וְנוֹטֵלָה הֵימָנוּ (ס"ג): וַיִּירָאתָ מֵאלֹהֶיךָ. לְפִי שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה אִינוֹ מִסּוֹר לְבִרְיוֹת לִידַע אֵם דַּעַתוֹ שֶׁל זֶה לְטוֹבָה אוֹ לְרָעָה, וְיֻכַּל לְהַשְׁמֵט וְלומר לְטוֹבָה נִתְכוּוֹנָתִי, לְפִיכָךְ נֹאמַר צוֹ וַיִּירָאתָ מֵאלֹהֶיךָ, הַמְכִיר מַחֲשַׁבּוֹתֶיךָ. וְכֵן כָּל דָּבָר הַמִּסּוֹר לְלִצּוֹ שֶׁל אָדָם הַעוֹשֶׂהוּ, וְאֵין שָׂאֵר הַצְרִיּוֹת מִכִּירוֹת צוֹ, נֹאמַר צוֹ וַיִּירָאתָ מֵאלֹהֶיךָ:

(15) לֹא תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט. מִלְמַד שֶׁהַדִּין הַמִּקְלָקֵל אֶת הַדִּין קְרוֹי עוֹל, שְׁנֵאוֹי, וּמִשְׁוֹק, חֲרָם, וְתוֹעֵבָה. שֶׁהָעוֹל קְרוֹי תוֹעֵבָה, שֶׁנֹּאמַר כִּי תוֹעֵבָה ה' וְגו' כָּל עֲשֵׂה עוֹל (דְּבָרִים כה, טו), וְהַתוֹעֵבָה קְרוֹיָה שֶׁקָּץ וְחֲרָם, שֶׁנֹּאמַר וְלֹא תִצִּיֹא תוֹעֵבָה אֵל צִיתְךָ וְהִיָּיתָ חֲרָם כְּמֵהוּ שֶׁקָּץ תִּשְׁקָעְנוּ וְגו' (ש"ס ז, כו): לֹא תִשָּׂא פָנֵי דָל. שֶׁלֹּא תֹאמַר עֵינִי הוּא זֶה וְהַעֲשִׂיר חַיִּיב לְפָרְנָסוֹ אֲזַכְנוּ דָּין וְנִמְנָא מִתְפָּרְנִס בְּנִקְיוֹת (ת"כ פֶּרֶק ד, ז): וְלֹא תִהְדָּר פְּנֵי גִדּוֹל. שֶׁלֹּא תֹאמַר עֲשִׂיר הוּא זֶה, בֵּן גְּדוֹלִים הוּא זֶה, הֵיאֵךְ אֲצִיִּישׁנוּ וְאִרְאֶה בְּצוֹשְׁתּוֹ, עוֹנֵשׁ יֵשׁ צָדָר, לְכָךְ נֹאמַר, וְלֹא תִהְדָּר פְּנֵי גִדּוֹל: בַּצֹּדֵק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ. כְּמִשְׁמַעוֹ. דָּבָר אַחֵר הוּא דִן אֶת חֲצִירְךָ לְכָךְ זְכוּת:

(16) לֹא תִלְךָ רֵכִיל. אֲנִי אומר עַל שֶׁ שָׂכַל מִשְׁלַחֵי מַדְנִים וּמִסְפָּרֵי לְשׁוֹן הָרַע הוֹלְכִים בְּצָחִי רַעִיָּה לְרַגֵּל מֵה יִרְאוּ רַע אוֹ מֵה יִשְׁמַעוּ רַע לְסַפֵּר בְּשׁוֹק, נִקְרָאִים הוֹלְכֵי רֵכִיל, הוֹלְכֵי רֵגִילָה, אֲשֶׁפִּיִּיִּמְנֵט בְּלַע"ו. וְרִאִיה לְדָבָרֵי שֶׁלֹּא מִזִּינוּ רֵכִילוֹת שֶׁאֵין כְּתוּב בִּלְשׁוֹן הַלִּיכָה. לֹא תִלְךָ רֵכִיל, הֵלְכִי רֵכִיל נִחַשְׁתָּ וְצִרְפָּל (יִרְמִיָּה ו, כח), וְשֹׂאֵר לְשׁוֹן הָרַע אֵין כְּתוּב צוֹ הַלִּיכָה, מְלָשְׁנֵי בְּסִפְרֵי רַעִיָּה (תְּהִלִּים קא, ה), לְשׁוֹן רִמְיָה (ש"ס קכ, ז), לְשׁוֹן מְדַבֵּרֵת גְּדוֹלָה (ש"ס יב, ד), לְכָךְ אֲנִי אומר, שֶׁהַלְשׁוֹן הוֹלֵךְ וּמִרְגֵּל, שֶׁהַכ"ף נִחְלַפְתָּ בְּגִימָל, שֶׁכָּל הָאוֹתוֹת שֶׁמִּשְׁמָלָהֶם מִמָּקוֹם אֶחָד מִתְחַלְּפוֹת זוֹ צוֹ, בִּיִּת צ"פ, וְגִימָל בְּכ"ף וְקו"ף, וְנו"ן בְּלמ"ד, וְזִי"ן בְּצד"י, וְכֵן וְרַגֵּל בְּעֶבֶדֶךָ (שְׁמוֹאל"ז ז, יט, כח), רַגֵּל בְּמִרְמָה לֹאמַר עָלֵי רַעִיָּה, וְכֵן לֹא רַגֵּל עַל לְשׁוֹן (תְּהִלִּים טו, ג), וְכֵן רוֹכֵל הַסּוֹחֵר וּמִרְגֵּל אַחֵר כָּל סְחוּרָה, וְכֵן הַמוֹכֵר בְּשָׂמִים לְהַתְקַשֵּׁט בָּהֶם הַנָּשִׁים, עַל שֶׁ שִׁמְעוֹרָם תְּמִיד בְּעִירוֹת נִקְרָא רוֹכֵל, לְשׁוֹן רֹגֵל. וְתִרְגוּמוֹ לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין, כְּמוֹ וְאֵכְלוּ קוֹרְצִיָּהוּ דִּי יְהוּדָאִי (דְּנִיָּאל ג, ח), אֲכָל צָהוּ קוֹרְצָא צִימְלָא (בְּרִכּוֹת נח), נִרְאֶה בְּעִינֵי שֶׁהִיא מִשְׁפָּט לְאֵחָד בְּצִית הַמִּקְלָל דְּבָרֵיהֶם שׁוֹם הַלְעָטָה, וְהוּא גִמַר חֲזוֹק שֶׁדְּבָרָיו מְקוֹיִימִים וּמַעֲמִידִים עַל הָאֵמֶת, וְאוֹתָהּ הַלְעָטָה נִקְרָאת אֲכִילָת קוֹרְצִין, לְשׁוֹן קָרָץ צִינְיָ (מִשְׁלִי ו, יג), שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ כָּל הוֹלְכֵי רֵכִיל לְקָרוֹץ בְּעִינֵיהֶם וּלְרַמּוֹ דְּבָרֵי רֵכִילוֹת שֶׁלֹּא יִצִּינוּ שֹׂאֵר הַשּׁוֹמְעִים: לֹא תַעֲמוֹד עַל דָּם רֵעֶךָ. לְרִאוֹת צְמִיתָתוֹ, וְאִתָּה יֻכַּל לְהַצִּילוֹ, כְּגוֹן טוֹבַע בְּנֵהר, וְהִיא אוֹ לְסַטֵּים צָחִים עָלָיו (ת"כ פֶּרֶק ד, ח סְנֵהדְרִין עג): אֲנִי ה'. נֹאמְנָה לְשֵׁם שֹׁכֵר, וְנֹאמְנָה לְהַפְרֵעַ:

(17) וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא. לֹא תִלְצִין אֶת פְּנֵיו בְּרִצִּים (עֵרְכִין טו):

<p>18 Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.</p>	<p>18 לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטַּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֵּתָ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ אֲנִי יְהוָה:</p> <p>לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטַּר בְּנֵי עַמְּךָ וְתִרְחַמֶּנָּה לְחִבְרֶךָ כְּנִתְּךָ אֲנִי יי:</p>
<p>19 Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.</p>	<p>19 אֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתָּךְ לֹא־תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא־תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְדְךָ כְּלָאִים שְׁעִטָּו לֹא יֵעָלֶה עָלֶיךָ:</p> <p>יְת קִמִּי תִטְרוֹן בְּעִירְךָ לֹא תִרְבִּיב עִירֻבִין חֻקְךָ לֹא תִזְרַע עִירֻבִין וּלְבוּשׁ עִירֻבִין שְׁעִטָּו לֹא יִסַּק עָלֶיךָ:</p>
<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שִׁכְבַּת־זָרָע וְהִוא שִׁפְחָה נִחְרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה אֹו חֲפָשָׁה לֹא נִתְּנָהּ בַּקֶּרֶת תִּהְיֶה לֹא יוֹמְתוּ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:</p> <p>וְגִבֹר אִרִּי וְשֹׁכֵב יְת אִתָּהּ שִׁכְבַּת זָרָע וְהִיא אִמָּה אֲחִידָה לְגִבֹר וְאִתְּפָרְקָה לֹא אִתְּפָרִיקָה בְּכִסְפָּא אֹו חִירוּתָהּ לֹא אִתִּיחִיבַת לָהּ בְּשִׁטָּר בְּקוֹרְתָהּ תִּהְיֶה כִּי לֹא יוֹמְתוּן אִרִּי לֹא אִתְּחַרְרַת:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>21 וְהֵבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אָשָׁם:</p> <p>וְיָבִיתִי יְת אֲשָׁמֶיהָ לְקֹדֶם יי לְתֹרַע מִשְׁכַּן זִמְנָה דְּכָרָה לְאֲשָׁמָה:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>22 וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם לִפְנֵי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p> <p>וְיִכְפֹּר עָלָיו כְּהֵנָּה בְּדְכָרָה דְּאֲשָׁמָה קֹדֶם יי עַל חֻבַּתִּיהָ דְּחָב וְיִשְׁתַּבֵּיך לִיה מְחֻבַּתִּיהָ דְּחָב:</p>

(18) לֹא תִקֹּם. אִמֵּר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי מִגִּלְגָל, אִמֵּר לוֹ לֹא, לְמַחֵר אִמֵּר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי קֶרְדוּמָךְ, אִמֵּר לוֹ אֵינִי מִשְׁאִילֶיךָ כְּדָרְךָ שֶׁלֹּא הַשְׁאִלְתָּנִי, זֶה הֵיא נְקִימָה. וְאִיזוֹ הִיא נְטִירָה, אִמֵּר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי קֶרְדוּמָךְ, אִמֵּר לוֹ לֹא, לְמַחֵר אִמֵּר לוֹ הַשְׁאִילֵנִי מִגִּלְגָל, אִמֵּר לוֹ הֵאֵל לְךָ אֵינִי כְּמוֹתְךָ שֶׁלֹּא הַשְׁאִלְתָּנִי, זֶה הֵיא נְטִירָה, שְׁנוֹטֵר הָאִיצָה בְּלָצוֹ אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ נֹקֵם (יֹמֵא כג.): וְאִהְבֵּתָ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ. אִמֵּר ר' עֲקִיבָה זֶה כָּלל גְּדוֹל צְהוּרָה (ת"כ שס יב):

(19) אֶת חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ. וְאֵלּוּ הֵן צְהוּמָתְךָ לֹא תִרְבִּיעַ כְּלָאִים וְגו', חֻקִּים אֵלּוּ גְזֵרוֹת מֶלֶךְ שְׁאִין טַעַם לְדַבֵּר: וּבִגְדֵי כְּלָאִים. לְמַה נֶּאֱמַר, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִרְבִּיעַ שְׁעִטָּו וְכִפֹּר וּפְשָׁעִים יִקָּדוּ (דְּזָרִים כג, יא), יִכּוֹל לֹא יִלְבַּשׁ גִּיזִי זָמֵר וְאֵינִי פֶשֶׁת, חֲלָמוּד לֹמֵר בְּגַד, מִנִּין לְרִצּוֹת הַלְּבָדִים, לְמוֹד לֹמֵר שְׁעִטָּו, דְּזֵר שְׁהוּא שׁוֹעַ טְוִי וְגו', וְאֹמֵר אֵינִי, כִּי לִשׁוֹן דְּזֵר הַנִּמְלָל וְשׁוֹרֵר זֶה עַם זֶה לְחַבְרוֹ, מִשְׁטִי"ר בִּלְע"ז, כְּמוֹ שְׁאִין לְגַאזִי דְּאִיתָ צְהוּן (מוֹעֵד קָטָן יב): שְׁאִינוֹ מִפְרָשִׁין לִשׁוֹן כְּמוֹשׁ, פְּלִישְׁטִי"ר, וְלִשׁוֹן שְׁעִטָּו פִּירַשׁ מִנְחָם, מִחֻבַּת זָמֵר וּפְשָׁעִים:

(20) נִחְרַפֶּת לְאִישׁ. מִיֹּעֲדָה וּמִיֹּחֲדָה לְאִישׁ, וְאֵינִי יוֹדַע לוֹ דְּמִיּוֹן בְּמִקְרָא. וּבִשְׁפָחָה כְּנַעֲנִית שֶׁחֲזָהּ שְׁפָחָה וְחֲזָהּ צַח חוֹרִין הַמְּאֹורֶסֶת לְעִצֵּב עֲזָרִי שְׁמוֹתָ בְּשִׁפְחָה הַכְּמוֹצָה מִדְּבַר (כְּרִיתוֹת יא.): וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָה. פְּדוּיָהּ וְאֵינִי פְדוּיָהּ, וְסָסָה פְדוּיָהּ בְּכִסְף (ת"כ פֶּרֶק ה, ג גִּטִּין לט.): אֹו חֲפָשָׁה. בְּשִׁטָּר: בְּקֶרֶת תְּהִיָּה. הֵיא לֹקָה וְלֹא הוּא. יֵשׁ עַל צִית דִּין לְבָקֵר אֶת הַדְּבַר שֶׁלֹּא לְחִיבּוֹ מִיָּתָה, כִּי לֹא חֲפָשָׁה, וְאִין קִידוּשִׁיהָ קִידוּשִׁין גְּמוּרִין. וְרִצּוֹתֶיהָ (כְּרִיתוֹת יא). לְמַדּוֹ מִכָּאן שֶׁמִּי שְׁהוּא בְּמִלְקוֹת יֵהָא בְּקִרְיָהּ, שֶׁהִיִּינִים הַמִּלְקִין קוֹרִין עַל הַלֹּקָה, אִם לֹא תִשְׁמַר לְעִשׂוֹת וְגו' (דְּזָרִים כח, נח), וְהַפְּלָא ה' אֶת מִפְתָּךְ וְגו' (שס נט): כִּי לֹא חֲפָשָׁה. לְפִיכָךְ אֵין חִיבּוֹ עֲלֶיהָ מִיָּתָה, שְׁאִין קִידוּשִׁיהָ קִידוּשִׁין, הֵא אִם חֲפָשָׁה, קִידוּשִׁיהָ קִידוּשִׁין וְחִיבּוֹ מִיָּתָה (גִּטִּין מג):

(22) וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא. לְרִצּוֹת אֶת הַמּוֹזִיד כְּשׁוֹגֵג (כְּרִיתוֹת ט.):

- 23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.
- 24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.
- 25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.
- 26 Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.
- 27 Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.
- 28 Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.
- שלישי וְכִי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל-עֵץ מֵאֵכָל וְעַרְלַתֶּם עֶרְלָתוֹ אֶת-פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל:
- וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת יִהְיֶה כָּל-פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלְלוּלִים לַיהוָה:
- וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת-פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֶנּוּ:
- לֹא תִקְבְּפוּ פְּאֵת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פְּאֵת זָקְנְךָ:
- וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתֵּן בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲקָע לֹא תִתֵּן בְּכֶם אֲנִי יְהוָה:
- וְנִטְעַתֶּם כָּל אֵילָן לְמִינֵהוּ וְשָׁנָה שְׁלֹשׁ יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל:
- וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִת כָּל פְּרִיָּהּ קֹדֶשׁ תִּתְּנוּ לַיהוָה:
- וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁת תֹּאכְלוּ אֶת פְּרִיָּהּ כִּי יִתֵּן לָכֶם תְּבוּאָתוֹ: אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:
- לֹא תֹאכְלוּ עִלְיָהּ דָּם: לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֶנּוּ:
- לֹא תִקְבְּפוּ אֶת רֹאשְׁכֶם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת זָקְנְךָ:
- לֹא תִשְׂרֹט לְנֶפֶשְׁכֶם וְלֹא תִתֵּן בְּכֶם מִקְּעָקָע:

(23) וערלתם ערלתו. ואטמתם אטימתו, יהא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ח"כ פרש"א ג. ג.), יכול אם הנגיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, צהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד:) שכתוב בו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המזוה הזאת שחשמו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שזכרה אני מצדד לכם פירות הנטיעות, היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מנטער בו חסם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הצמחתי:

(26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש צננהדרין, (סג.) אזכרה שלא יאכל מבשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזכרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלא נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פתו נפלה מפיו, צדי הפסיקו צדך (סנהדרין סה:): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחמיל מלאכה, שעה פלונית קשה לנאח (סנהדרין סו.):

(27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחוריו ואינו ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול קצוץ, שעל אחוריו אגזיו עקרי שערו למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגזוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אצל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חצור שני הלחיים יחד (שם כ:):

(28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צמרם כשמת להם מת: וכתבת קעקע. כתב המחוקה ושקע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו צמחט והוא משחיר לעולם (שם כא:): קעקע. לשון וְהִקְעָה אֹזֶם (במדבר כה, ד), וְהִקְעָנוּם (שמואל-ב כא, ו), תוחדין עץ צאריך ותולין אותם עליהם, ונמצאו מחוקין ותוחדין בקרקע, פורפו"יינט בלע"ז:

<p>29 Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.</p>	<p>אל-תחלל את-בתך לא תחיל ית ברתך לאטעיותה ולא תטעי ארעא ותתמלי ארעא עיצת חטאין:</p>	<p>29 אל-תחלל את-בתך לא תחיל ית ברתך לאטעיותה ולא תטעי ארעא ותתמלי ארעא עיצת חטאין:</p>
<p>30 Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.</p>	<p>את-שבתתי תשמרו ומקדשי וקבית מקדשי תהון דחלין אנא יי:</p>	<p>30 את-שבתתי תשמרו ומקדשי וקבית מקדשי תהון דחלין אנא יי:</p>
<p>31 Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.</p>	<p>אל-תפגו אל-האבת לא תתפגון בתר בדין וזכורו לא תתבעון לטמאה בהם אני יהוה אל-היכם:</p>	<p>31 אל-תפגו אל-האבת לא תתפגון בתר בדין וזכורו לא תתבעון לטמאה בהם אני יהוה אל-היכם:</p>
<p>32 Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.</p>	<p>מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני יהוה: (ס)</p>	<p>32 מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני יהוה: (ס)</p>
<p>33 And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.</p>	<p>וכי-יגור אתך גר בארצכם לא תוננו אתו:</p>	<p>רצעי (שעי) 33 וכי-יגור אתך גר בארצכם לא תוננו אתו:</p>
<p>34 The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>כנציבא מנכון יהי לכון גיורא דיתגיר עמכון ותרחם ליה כותך ארי דירין הויתון בארעא דמצרים אנא יי אל-היכם:</p>	<p>34 כנציבא מנכון יהי לכון גיורא דיתגיר עמכון ותרחם ליה כותך ארי דירין הויתון בארעא דמצרים אנא יי אל-היכם:</p>
<p>35 Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.</p>	<p>לא תעבדון שקר בדין במשחיתא במתקלא ובמכילתא:</p>	<p>35 לא-תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה:</p>

(29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לצאיה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו.). ולא תזנה הארץ. אם אהה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן צמקוס אחר ולא צארצכס, וכן הוא אומר ויטעו רציצים וגו' (ירמיה ג, ג):

(30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא צמקלו ולא צמנעלו וצאפונדו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו.). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את צמותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שצת (יצמות ו.):

(31) אל תפגו אל האובות. אזהרה לצעל אוב וידעוני (סנהדרין סה.). צעל אוב זה פיתוס המדצר משחיו, וידעוני מכנים עכס חיה ששמה ידוע לחוך פיו והעכס מדצר: אל תבקשו. להיות עסוקים צס, שאס תעסקו צס אתם מטמאין לפני ואני מחעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ז. יב קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא יש צמקומו, ולא יסתור את דצריו. יכול יעלים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דצר זה מסור ללצו של עושהו שאין מכיר צו אלא הוא, וכל דצר המסור ללצ נאמר צו ויראת מאלהיך (שס):

(33) לא תוננו. אונאת דצרים, לא תאמר לו אמש היית עובד עבודת כוכבים, ועכשיו אהה צא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצך אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי צבר נאמר לא תעשו עול צמפפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאס שיקר צמדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי

<p>36 Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.</p>	<p>מוֹזָנָן דְּקִשׁוּט מִתְקָלִין דְּקִשׁוּט מְכִילִן דְּקִשׁוּט וְהִינִן דְּקִשׁוּט יְהוֹן לְכוֹן אֲנִי יי אֱלֹהֶיכוֹן דְּאַפִּיקִית יִתְכוֹן מֵאֲרֶא דְּמִצְרַיִם:</p>	<p>מֵאֲזֵי צֶדֶק אֲבִנֵי-צֶדֶק אִיפֹת צֶדֶק וְהֵן צֶדֶק יִהְיֶה לָּכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם:</p>	<p>36</p>
<p>37 And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.</p>	<p>וְתִטְרוּן ית כָּל קִימֵי וְיֵת כָּל דִּינֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוֹן אֲנִי יי:</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)</p>	<p>37</p>
<p>XX And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>חמישי</p>
<p>2 Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גְּבֵר גְּבֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵי־אֲדִי־תִגְיֹרוּן בִּישְׂרָאֵל דִּי־תִתִּין מִזְרַעִיהּ לְמֹלֶךְ אֲחַקְטִילָא יִתְקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהּ בְּאַבְנָא:</p>	<p>וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ מוֹת יוּמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֶבֶן:</p>	<p>2</p>
<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתִּין ית רִיזִי בְּאַנְשָׁא הַהוּא וְאַשְׁצִי יְתִיָּה מִגּוֹ עַמִּיהּ אֲדִי מִזְרַעִיהּ יִתֵּב לְמֹלֶךְ בְּדִיל לְסַאֲבָא ית מִקְדָּשִׁי וּלְאַחֲלָא ית שְׁמִי דְּקוֹדֶשִׁי:</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֶן אֶת-פְּנִי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכַּרְתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לְמֹלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת-מִקְדָּשִׁי וּלְחַלֵּל אֶת-שְׁם קֹדְשִׁי:</p>	<p>3</p>
<p>4 And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְּבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל ית עֵינֵיהוֹן מִן גּוֹבְרָא הַהוּא בְּדִי־הֵב מִזְרַעִיהּ לְמֹלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יְתִיָּה:</p>	<p>וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת-עֵינֵיהֶם מִן-הָאִישׁ הַהוּא בַּתְּתוֹ מִזְרָעוֹ לְמֹלֶךְ לְבִלְתִּי הָמִית אֹתוֹ:</p>	<p>4</p>

עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים דייין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל צורב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט:): במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי צמחים בין טפה של ככור לטפה שאינה של ככור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקלותיו צמח להונות את הצריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צבית דין, ואם אין כח לבית דין, עס הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשת ד, 7): עם הארץ. עם שצגינן נצראת הארץ, דבר אחר עס שעמדין לירש את הארץ על ידי מנות הללו (סס):

(3) אתן את בני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסקי צו (סס יצ): באיש. ולא צצבור, שאין כל הצבור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצמו צאש (דברים יח, י), צן צנו וצן צמו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למולך (ת"כ פרשת ד, 7), זרע פסול מנין, ת"ל צתמו מזרעו למולך (סס ז. סנהדרין סד:): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יחללו את מקדשי (ויקרא כח, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו דבר אחד סוף שיעלימו דברים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף

<p>then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֵׁי אָנָּה יֵת רוֹגְזִי בְּגֹבֶרְא הָהוּא וּבְכָסְעֻדָּהִי וְאֲשֵׁי צִי יְתִיָּה וְיֵת כָּל דָּשָׁעַן בְּתִירוֹהִי לְמַטְעִי בְּתֵר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמּוּהוֹן:</p>	<p>וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וּבְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־הַזָּנִים אַחֲרָיו לִזְנוּת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאָנֶשׁ דִּיתַפְנִי בְּתֵר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמַטְעִי בְּתִירוֹהוֹן וְאֶתִין יֵת רוֹגְזִי בְּאֲנָשָׁא הָהוּא וְאֲשֵׁי צִי יְתִיָּה מִגּוֹ עַמּוּהָ:</p>	<p>וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֵבֶת וְאֶל־הַיִּדְעֹנִים לִזְנוּת אַחֲרֵיהֶם וְנִתַּתִּי אֶת־פָּנַי בְּנֶפֶשׁ הַהוּא וּבְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּ קְדִישִׁין אֲרִי אָנָּה יְיָ אֱלֹהֵכֶון:</p>	<p>וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדָשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִשְׁמְרוּן יֵת קִמִּי וְתַעֲבְדוּן יְתִהְיוּן אָנָּה יְיָ מְקַדְּשְׁכֶון:</p>	<p>וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>
<p>For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אֲרִי גֹבֵר גֹּבֵר דִּילוֹט יֵת אָבוּהִי וְיֵת אִמּוּהָ אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִיל אָבוּהִי וְאִמּוּהָ לֹט קְטִילָא חֵיִיב:</p>	<p>כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמִיו בּוֹ:</p>
<p>And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וּגֹבֵר דִּיגוּף יֵת אֶתֶת גֹּבֵר דִּיגוּף יֵת אֶתֶת חֲבֵרִיָּה אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִיל גִּיּוֹפָא וּגִיּוֹפָתָא:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ אִישׁ אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ מוֹת־יוּמָת הַנֶּאֱפָף וְהַנֶּאֱפָת:</p>
<p>And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וּגֹבֵר דִּישְׁכּוּב יֵת אֶתֶת אָבוּהִי עֲרִיתָא דְּאָבוּהִי גְלִי אֶתְקַטְּלָא יְתַקְטִילוּן תְּרוֹנִיהוֹן קְטִילָא חֵיִיבִין:</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹנָת אָבִיו גְּלָה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמִיָּהֶם בָּם:</p>

שעלימו סנהדרין גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שזעזעו לט.). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמח שפחתו, יכול יהיו כל המשפחה בהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו בהכרת ולא כל המשפחה בהכרת אלא בסיורין: לזנות אחרי המלך. לזנות שאר עבודת אלילים שעבדה צדק (ח"כ שם טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד:):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

(9) אביו ואמו קלל. לזנות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:). דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו צו, דמיהם צו, ולמדנו מאוב וידעוני שנאמר בהם צאצן ירגמו אותם דמיהם צו (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמו בראשו (יהושע ז, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרס לעצמו שיהרג:

(10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נז:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איזו אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עובדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעובדי גילולים: מות יומת הנאף והנאפת. כל מיתה האמורה בתורה קסם, אינה אלא חנק:

12	And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.	וגבר דיִשְׁכּוּב ית פְּלִתִּיהּ אתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן תַּרְוִיּהוֹן תִּבְלָא עֲבָדוּ קַטְלָא חֵיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוֹמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תִּבְלָ עֲשׂוּ דְמֵיהֶם בָּם:	12
13	And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וגבר דיִשְׁכּוּב ית דְּכוּרָא מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָא עֲבָדוּ תַּרְוִיּהוֹן אתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֵיִיבִין:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבֵּי אִשָּׁה תוֹעֵבָה עֲשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	13
14	And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.	וגבר דיִסַּב ית אִתְמָא וְיִת אִמָּה עֵיצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוּרָא יוֹקְדוֹן יִתִּיהּ וְיִתְהוֹן וְלֹא תְהִי עֵיצַת חֲטָאִין בִּינֵיכֻן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשָּׁה וְאֶת־אִמָּהּ זָמָה הִוא בְּאֵשׁ יִשְׂרְפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהֵן וְלֹא־תִהְיֶה זָמָה בְּתוֹכְכֶם:	14
15	And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.	וגבר דִּיתִין שְׁכִיבִיתִיהּ בְּבִיעִרָא אתְקַטְלָא וְתִקְטְלִיל וְיִת בְּעִירָא תִקְטְלוּן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכִבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוֹמָת וְאֶת־הַבְּהֶמָּה תַּהַרְגוּ:	15
16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִתְמָא דְתִקְרַב לָנוֹת כָּל בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בֵּיהּ וְתִקְטְלוּ יִת אִתְמָא וְיִת בְּעִירָא אתְקַטְלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֵיִיבִין:	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל־כָּל־בְּהֶמָּה לְרִבְעָה אֹתָהּ וְהִרְגָתָּ אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־הַבְּהֶמָּה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	16
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וגבר דיִסַּב ית אֶחְתִּיתִיהּ בֵּת אָבוּהִי אוֹ בֵּת אִמִּיהּ וְיִחְזִי ית עֲרִיתָהּ וְהִיא תִחְזִי יִת עֲרִיתִיהּ קִלְנָא הִוא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרִית אֶחְתִּיתִיהּ גְּלִי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:	וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִקַּח אֶת־אָחֳתוֹ בֵּת־אָבִיו אוֹ בֵּת־אִמּוֹ וְרָאָה אֶת־עֲרוֹתָהּ וְהִיא תִרְאֶה אֶת־עֲרוֹתוֹ חֲסֵד הִוא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אֲחֹתוֹ גְּלָה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:	17

(12) תבל עשו. גנאי. ליסנא אחרינא מזלזלין זרע האז בזרע הבן:

(13) משכבי אשה. מכנים כמכחול ששופרת (עי' סנהדרין נה):

(14) ישרפו אותו ואחריו. אי אתה יכול לומר אשמו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכחוצין כאן שיהיו לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומזה אהה, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא בהמה מה חטאה, אלא מפני שצאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב חסל. קל וחומר לאדם שידוע להבחין בין טוב לרע וגורם רעה לחבירו לעבור עזירה. כיוצא בדבר אהה אומר אבד קאבדון את כל המקומות (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה אילנות שאינן רואין ואינן שומעין על שזאת תקלה על ידם אמרה חורה השחת, קרף וכלה, המטה את חבירו מדרכ חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי חקפה (בראשית לד, יד), חסודא. ומדרשו (סנהדרין נח): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לבנות עולמו ממנו, שנאמר עולם חסד יבנה (תהלים פט, ג):

<p>And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשְׁתּוֹ דָּוָה וּגְלָה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֶרְהָ וְהָיָה גִלְתָּהּ אֶת-מִקְוֵה דָמֶיהָ וּנְכַרְתּוּ שְׁנֵיהֶם מִקִּרְב עַמָּם:</p>	<p>18</p>
<p>And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.</p>	<p>וְעֲרֹנֹת אֲחֹת אִמִּךָ וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעֶרְהָ עֲוֹנָם יִשְׂאוּ:</p>	<p>19</p>
<p>And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דִּדְתּוֹ עֲרֹנֹת דָּדוֹ גִּלְתָּה חֲטָאִם יִשְׂאוּ עֲרִירִים יִמְתּוּ:</p>	<p>20</p>
<p>And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.</p>	<p>וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת-אִשְׁתּוֹ אֲחִיו נָדָה הוּא עֲרֹנֹת אֲחִיו גִּלְתָּה עֲרִירִים יִהְיוּ:</p>	<p>21</p>
<p>Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.</p>	<p>וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא-תִקְיֵא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשִׁבְתָּ בָּהּ:</p>	<p>22</p>
<p>And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.</p>	<p>וְלֹא תִהְיוּ כַּמָּוֶל בְּנִמוּסֵי עַמִּינֵא דְאֵנָּה מִגְלִי מִן גְּדָמִיכֶם אֲרִי יֵת כָּל אֲלֵין עֲבָדוּ וְרָחִיק מִמֶּרִי יִתְחַוּ:</p>	<p>עֲצֵעִי 23</p>

(18) הערה. גלה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת במצבה לשם דבר, כמו זעורה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא נָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו בה רבותינו, (יצמות נה:); יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) וערות אחות אמה. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן צין על אחות אביו ואמו מן האב, צין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשת אחי אביו לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא בעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו צלל וְלֹא, ודומה לו וְלֹא הִלֵּךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ב), יש לו בנים קוצרין, אין לו נים מת בלא בנים, לכן שָׁנָה בשני מקראות אלו, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו בשעת עזירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרין בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו בשעת עזירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה:):

(21) נדה הוא. השכיבה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד:); לאסור הערה בה כנדה שהערה מפורשת בה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קָלַסְתִּי וְקָלַסְתִּי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ בזמנו:

24 But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.

וְאָמַר לָכֶם אַתֶּם תִּירְשׁוּ אֶת־אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְּנֶנָּה לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֶת־הָאָרֶץ זִבְתָּ חֶלֶב וַיִּדְבֹּשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים:

25 Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.

וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטָּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקְצוּ אֶת־נַפְשֵׁיכֶם בַּבְּהֵמָה וּבָעוֹף וּבְכֹל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:

מפטר

26 And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.

וְהֵייתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאֶבְדַּל אֶתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהֵיוֹת לִי:

26

27 A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.

וְגִבֹּר אִוֹ אֶתָּא אֲרִי יְהִי בְּהוֹן בְּדִין אִוֹ זָכוּרוֹ אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן בְּאִבְנָא יִרְגְּמוּן יִתְהוֹן קַטְלָא חַיִּי בֵין:

סד פסוקים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 151. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיָּם לִנְפֹשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמּוּי:

אמור

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר צין פרה לחמור, שהרי מוזדלין ונכרין הם, אלא צין טהורה לך לטמאה צין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חזיו, וכמה צין רוצו לחזיו מלא שערה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נכודנא וזכיריו, רצי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קצה בצער חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אבל יאמר אפשי, ומה אעשה ואצי שצמשים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, שמהא הדלאתכם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

(27) כי יהיה בהם אויב וגו'. כאן נאמר בהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מויד בלא התראה בהכרת, ושגגתם חטאת, וכן בכל חייבי מיתות שנאמר בהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא, א, א): בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף בעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעד שהמת צתוך עמיו, יא' מת מלאה (ת"כ שם ג):

<p>except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;</p>	<p>אֶלְהֵינוּ לְקַרְבֵּיהֶּ לְקַרְבֵּי לֵיהּ לְאֻמִּיהּ וּלְאֻבוּהִי וּלְבָרְתִּיהּ וּלְבָרְתִּיהּ וּלְאֻחוּהִי:</p>	<p>כִּי אִם-לְשֹׂאֲרוֹ תִקְרַב אֵלָיו לְאֻמוֹ וּלְאֻבָּיו וּלְבָנָו וּלְבָתּוֹ וּלְאֻחוֹ:</p>
<p>and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.</p>	<p>בְּתוּלָתָּהּ וּלְאֻחָתִּיהּ דְּקָרִיבָא לֵיהּ דְּלֹא הָוָה לְגִבֵּר לָהּ יִסְתַּאב:</p>	<p>וּלְאֻחָתּוֹ תְּבַתּוּלָּהּ תִּקְרַב אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:</p>
<p>He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.</p>	<p>לֹא יִסְתַּאב בְּרִבְכָּא בְּעַמִּיהּ לְאַחֲלוּתִיהּ:</p>	<p>לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוֹ לְהַחֲלוֹ:</p>
<p>They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.</p>	<p>לֹא יִמְרְטוּן מְרַט בְּרִישָׁהוֹן וּפְתָא דְּדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלַחוּן וּבְבִשְׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבּוּל:</p>	<p>לֹא- (כ' יִקְרַח) (ק' יִקְרַחוּ) קְרַחָה בְּרֹאשָׁם וּפְתֵי זָקָנָם לֹא יִגְלַחוּ וּבְבִשְׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָט:</p>
<p>They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.</p>	<p>קְדִישִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוֹן וְלֹא יַחֲלוּן שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוֹן אֲדִי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוֹן אֲנִין מְקַרְבִּין וִיהוֹן קְדִישִׁין:</p>	<p>קְדָשִׁים יִהְיוּ לֹא-אֱלֹהֵיהֶם וְלֹא יַחֲלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת-אֲשֵׁי יִהְיוּ לַחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְבִּים וְהִיוּ קְדָשׁ:</p>
<p>They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.</p>	<p>אִתְּתָא מְטַעֵנָּה וּמַחֲלָא לֹא יִסְבּוּן וְאִתְּתָא דְּמַתְרַכָּא מִבְּעֻלָּהּ לֹא יִסְבּוּן אֲדִי קְדִישׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהּ:</p>	<p>אִשָּׁה זִנָּה וַחֲלָלָהּ לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁהּ לֹא יִקְחוּ כִּי-קְדָשׁ הוּא לֵאלֹהֵיו:</p>

- (2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שם ד):
- (3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שם יז. יצמות ס.). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מזה (ת"כ שם):
- (4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל בה בעודה עמו (שם טו. יצמות כז:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל בשארו, בעוד שהיא בחוץ עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מזה, ובאיה שאר אמרתי, באותו שהיא להחלו, להתחלל הוא מכהונתו:
- (5) לא יקרחה קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר בישראל צין עיניכם, (דברים יד, ה) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר בראש, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה זוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן בישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ.). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר בישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו זמלקט ויהיטני יהא חייב, לכך נאמר לא יגלחו, שאינו חייב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחמה וזה תער: ובבשרם לא ישרטו שרטה. לפי שנאמר בישראל (מכות כא.) וְשָׂרָט לְנֶפֶשׁ לֹא תִתְּנוּ (שם כה.). יכול שרט חמש שריטות לא יהא חייב אלא אחת, תלמוד לומר לא ישרטו שרטה, לחייב על כל שריטה ושריטה, שמינה זו יתירה היא לדרוש, שהיה לו לכתוב לא ישרטו ואני יודע שהיא שרטה:
- (6) קדושים יהיו. על כרחם יקדישום בית דין בכך (ת"כ פרק א, ו):
- (7) זונה. שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון חייבי כריתות או נתיני או ממזר (יצמות סא:). חללה. שגולדה מן הפסולים שזכהוה, כגון בת אלמנה מכהן גדול, או בת גרושה וחלושה מכהן הדיוט, וכן שנתחללה מן הכהונה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהונה (קידושין עז:).

8 Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.	וְתִקְדָּשְׁתָּהוּ אֲרִי יְת קוֹדֶשׁ אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהִי לְךָ אֲרִי קֹדֶשׁ אֲנִי יי מְקַדְּשֶׁכֶּם:	8 וְקִדְּשְׁתּוֹ כִּי-אֶת-לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מְקַרֵּיב קֹדֶשׁ יְהִי-לְךָ כִּי קֹדֶשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֶׁכֶּם:
9 And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.	וּבִת גִּבּוֹר כָּהֵן אֲרִי תִתְחַל לְמַטְעֵי מְקַדְּשֶׁת אָבִיהָ הִיא מִתְחַלָּא בְּנוֹרָא תִּתְקַדֵּר:	9 וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תִחַל לְזִנוּת אֶת-אָבִיהָ הִיא מִחַלְלַת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)
10 And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;	וְכֹהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו דִּיתַרְק עַל רִישֵׁיהּ מִשְׁחָא דְּרִבּוּתָא וְדִקְרִיב יְת קוֹרְבָנִיהּ לְמִלְבָּשׁ יְת לְבוּשֵׁיָא יְת רִישֵׁיהּ לֹא יִרְבִּי פִירוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לֹא יִבְזֹעַ:	10 וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו עַל-רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר-יוֹצֵק שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלָּא אֶת-יָדָיו לְלִבָּשׁ אֶת-הַבְּגָדִים אֶת-רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:
11 neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;	וְעַל כָּל נִפְשֶׁת מֵיָתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיהִי וּלְאִמִּיהּ לֹא יִסְתַּאֵב:	11 וְעַל כָּל-נִפְשֶׁת מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:
12 neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.	וּמִן מִקְדָּשָׁא לֹא יִפּוֹק וְלֹא יַחֲלִל יְת מִקְדָּשָׁא דְּאֱלֹהֵיהּ אֲרִי כָּלִיל מִשְׁחָ רִבּוּתָא דְּאֱלֹהֵיהּ עָלוּהִי אֲנִי יי:	12 וּמִן-הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהָיו כִּי נִזֵּר שֶׁמֶן מִשְׁחַת אֱלֹהָיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:
13 And he shall take a wife in her virginity.	וְהוּא אֶתְתָּא בְּבִתּוּלָהָ יִסָּב:	יִשְׂרָאֵל וְהוּא אִשָּׁה בְּבִתּוּלָיָהּ יִקַּח:
14 A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.	אֲרָמְלָא וּמִתְרַכָּא וְחִלְלָא מִטְעֵיָא יְת אֶלְיָן לֹא יִסָּב אֱלֹהִין בְּתוּלָתָא מֵעַמִּיהּ יִסָּב אֶתְתָּא:	14 אֲלֻמָּנָה וּגְרוּשָׁה וְחִלְלָה זִנָּה אֶת-אִלָּהּ לֹא יִקַּח כִּי אִם-בְּתוּלָה מֵעַמּוֹ יִקַּח אִשָּׁה:
15 And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא יַחֲלִיל זֵרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲרִי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁיהּ:	15 וְלֹא-יַחֲלִיל זֵרְעוֹ בְּעַמּוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)

(8) וקדשתי. על כרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקחו ויסרהו עד שיגרש (יצמות פת): קדוש יהיה לך. נהוג

צו קדושה לפתוח ראשון בכל דבר, ולצורך ראשון צסעודה (גיטין נט: ת"כ):

(9) כי תחל לזנות. כשתחלל על ידי זנות, שהיתה זה זיקת זעל, וזמנה או מן האירוסין או מן הנשואין, ורבותינו נחלקו בדבר (סנהדרין נא), והכל מודים שלא דבר הכתוב צפנויה: את אביה היא מחללת. חללה וזמנה את כבודו, שאומרים עליו ארור שזו ילד, ארור שזו גדל (שם נג):

(10) לא יפרע. לא יגדל פרע על אצל (ת"כ פרשתא ז, ג), ואיזהו גידול פרע יותר משלשים יום (סנהדרין כז):

(11) ועל כל נפשת מת. צאהל המת: נפשת מת. להציא רביעית דם מן המת שמטמא צאהל (נזיר לח):

לאביו ולאמו לא יטמא. לא צא אלא להחיר לו מת מזה (שם מז: ת"כ שם ד):

(12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ת"כ שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד). שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אביו ואמו אינו צריך לצאת מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא

יחלל את מקדש. שאינו מחלל צדק את העבודה, שהחיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל:

(14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:

16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לֵאמֹר:	שני
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרַעְךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ: גִּבֹּר מִלֵּיל עִם אַהֲרֹן לְמִימָר גִּבֹּר מִבְּנֶיךָ לְדֹרֵיהֶן דִּיהִי בֵּיה מוּמָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא קוּרְבָנָא קָדָם אֱלֹהִיה: אִישׁ מִזֶּרַעְךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ:	17
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶסֶח אוֹ חָרָם אוֹ שְׂרוּעַ: אֲרִי כָל גִּבֹּר דִּבְיָה מוּמָא לֹא יִקְרָב גִּבֹּר עוֹר אוֹ חֲגִיר אוֹ חָרִים אוֹ סְרִיעַ:	18
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שֶׁבֶר רֶגֶל אוֹ שֶׁבֶר יָד: אוֹ גִּבֹּר דִּיהִי בֵּיה תִבָּר רֶגֶל אוֹ תִבָּר יָד:	19
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אוֹ־גִבֹּן אוֹ־דָק אוֹ תִבְלָל בְּעֵינָיו אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפַת אוֹ מְרוּחַ אֲשָׁף: אוֹ גִבֹּן אוֹ דוּקָא אוֹ חֲלִיז בְּעֵינֵיהִי אוֹ גֶרֶב אוֹ חֲזוּן אוֹ מְרִיס פְּחָדִין:	20
21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן חֲכֹלֵן לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב: מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן חֲכֹלֵן לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֶת לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגֹּשׁ לְהִקְרִיב: כָּל גִּבֹּר דִּבְיָה מוּמָא מִזֶּרַע אַהֲרֹן קְהֵנָא לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא יֵת קוּרְבָנָא דִּי מוּמָא בֵּיה יֵת קוּרְבָן אֱלֹהִיה לֹא יִקְרָב לְקַרְבָּא:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לַחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֵאָכֵל: קוּרְבָן אֱלֹהִיה מִקֹּדְשֵׁי קוּרְבָנָא וּמִן קוּדְשֵׁיא יֵיכּוּל:	22

- (15) ולא יחלל זרעו. הא אס נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
 (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רָצ (דניאל ה, א):
 (18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריצהו גַּא לְפִסְקָא (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע זין שתי העינים, שכוחל שתי עיניו כאחת (זכורות מג): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחזרתה (שם מ):
 (20) או גבן. שוריצול"ש צלע"ז, שגביני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג): או דק. שיש לו בעיניו דוק שקורין טיל"א (שם לח), כמו הנוטף בִּדְק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלצל את העין, כגון חוט לֶצֶן הנמשך מן הלֶצֶן ופוסק בסירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ומרגוש תצלול חיליז, לשון חלזון, שהוא דומה למולעת אותו החוט, וכן כינוהו חממי ישראל בזמנו הזכור חלזון נחש עִינָז (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היבש מצפנים ומצחוך: ילפת. היא חוזית המזרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יוס המיתה, והוא לח מצחוך ויבש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלם מצחוך ויבש מצפנים, שנאמר וּבְגָרְבַּ וּבְחָרָס (דברים כה, כז), כשסמוך גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בזכורות (זכורות מא). מרוח אשך. לפי המרגוש מְרִיס פְּחָדִין, שפחדיו מרוססים, שציצים שלו כמותין. פחדין כמו גִּידִי פְּחָדִין יִשְׁכְּרוּ (איוב מ, יז):
 (21) כל איש אשר בו מום. לרצות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. בעוד מומו צו פסול, הא אס עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

<p>23 Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>אֵלֶּה הַפְּרָכֶת לֹא יֵבֹא בָרֶם לְפָרוֹכֶתָא לֹא יֵיעוֹל וְלִמְדִּבְחָא לֹא יִקְרַב אֲרִי מוֹמָא בִּיהּ וְלֹא יַחֲלִיל יְתִי מִקְדָּשִׁי אֲרִי אֲנִי יְיָ מִקְדָּשֶׁהוּ:</p>	<p>23 אֵלֶּה הַפְּרָכֶת לֹא יֵבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחֲלִיל אֶת־מִקְדָּשִׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מִקְדָּשָׁם:</p>
<p>24 So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְעִם וּמְלִיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>24 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְיִשְׂרָאֵל: (פ)</p>
<p>XXII And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>XXII וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לְאמֹר:</p>
<p>2 Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.</p>	<p>מְלִיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וַיְפָרְשׁוּן מִקְדָּשֵׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִינוּ יְתִי שְׁמָא דְקוֹדָשִׁי דְאַנְוֹן מִקְדָּשִׁי קָדְמִי אֲנִי יְיָ:</p>	<p>2 דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>3 Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אִמַּר לְהוֹן לְדָרִיכוֹן כָּל גִּבֹּר דִּיקְרַב מִכָּל זֶרַעְכוֹן לְקוֹדָשֵׁי דִּיקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קָדָם יְיָ וְסֹאֲוִבְתִּיהּ עֲלוּהִי וַיִּשְׁתַּיֵּצִי אֲנָשָׁא הֵהוּא מִן קָדְמִי אֲנִי יְיָ:</p>	<p>3 אָמַר אֱלֹהִים לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁוֹ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרַעְכֶם אֶל־הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְשִׁמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: וזמן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר קדשי הקדשים יאכל בעל מוס, שמיני שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלואים, אבל חזקה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מיניו זר חולק בהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ט), כך מפורש בזבחים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שבע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הוזכרו להכתב, ומפורש בת"כ (ס י): ולא יחלל את מקדשי. שאם עזר, עזרתו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המזבח הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שם י).

(2) וינזרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר וַיִּנָּזְרוּ מִקְדָּשֵׁי (יחזקאל יד, ז), קָדְשׁוֹ (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים בימי טומאתם. דבר אחר וינזרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לו ולא יחללו את שם קדשי, שם המקרא ודרשה: אשר הם מקדישים לו. לרבות קדשי כהנים ענמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מיניו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא חגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שזה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכר להקרב, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שבעות (י). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': ושומאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בצער הכתוב מדבר וטומאתו של בשר עליו, וצטור שאכל את הטמא הכתוב מדבר, על כרחך ממשמעו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר, וזה האדם שיש לו טהרה בצטילה (זבחים מג:). ונכרתה וגו'. יכול מנזר זה לזר זה, יכרת ממקומו ויחייב במקום אחר, תלמוד לומר אני ה', בכל מקום אני:

<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע דָּאֵהָרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאֵיב בְּקֹדֶשׁ לֹא יִכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקָרָב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דְּתַפּוּק מִנִּיהָ שְׂכַבְתָּ זָרַע:</p>	<p>אִישׁ אִישׁ מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר בְּכָל-טִמְאֵת-נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְתָּ-זָרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּיקָרָב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּיסְתָּאב לִיהּ אוֹ בְּאִנְשָׂא דִּיסְתָּאב לִיהּ לְכָל סְאֻבְתִּיהּ:</p>	<p>אוֹ-אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל-שְׂרָץ אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא-לוֹ לְכָל טִמְאָתוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אִנְשׁ דִּיקָרָב בֵּיהּ וְיִהְיֶה מְסֻבָּב עַד רִמְשָׂא וְלֹא יִכּוֹל מִן קֹדֶשׁ אֶלְהִין אֶסְחִי בִשְׂרִיחַ בְּמִיָּא:</p>	<p>נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע-בּוֹ וְטִמְאָה עַד-הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי אִם-רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וְכִמְיַעַל שִׁמְשָׁא וְיִדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִכּוֹל מִן קֹדֶשׁ אֶרִי לַחֲמִיתָּ הוּא:</p>	<p>וְבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְטִהַר וְאַחֲרָיִם מִן-הַקִּדְשִׁים כִּי לַחֲמֹו הוּא:</p>
<p>That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.</p>	<p>נְבִילָא וְתִבְרִיאָה לֹא יִכּוֹל לְאַסְתָּאבָּא בֵּהּ אֲנָא יי:</p>	<p>נְבִילָה וְטִרְפָּה לֹא יֹאכַל לְטִמְאָה-בִּיהּ אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.</p>	<p>וְיִטְרוּן יֵת מִטְרַת מִימְרִי וְלֹא יִקְבְּלוּן עַל-וִהִי חֻבָּא וְיָמוּתוּן בֵּיהּ אֶרִי יַחֲלֹוּנִיהּ אֲנָא יי מְקַדְּשֶׁהוֹן:</p>	<p>וְשָׁמְרוּ אֶת-מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא-יִשְׁאוּ עָלֵיו חֲטָא וְיָמוּתוּ בּוֹ כִּי יַחֲלֹהוּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:</p>
<p>There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.</p>	<p>וְכָל חִילּוּנִי לֹא יִכּוֹל קֹדֶשׁא תּוֹתָבָא דְּכֶהֱנָא וְאֶגִּירָא לֹא יִכּוֹל קֹדֶשׁא:</p>	<p>וְכָל-זָר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב כְּתֵן וְשָׂכִיר לֹא-יֹאכַל קֹדֶשׁ:</p>

- (4) בכל טמא נפש. צמי שנטמא צמת:
(5) בכל שרץ אשר יטמא לו. צמיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק 7, ד), צנעודה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר יטמא לו. צמיעור לטמא, וזהו צמת: לכל טומאתו. לרבות נוגע בזב, וזהו, נדה, ויולדת:
(6) נפש אשר תגע בו. צמת מן הטמאים הללו:
(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציטמות (עד): צטרומה, שמותר לאכלה צהער צהער: מן הקדשים ולא כל הקדשים:
(8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צצית הצליעה, אסור לאכול בקדשים, ואריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:
(9) ושמרו את משמרת. מלאכול צטרומה צטרומת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צדי שמים (סנהדרין פג.).
(10) לא יאכל קדש. צטרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר צה (שם פג.): תושב כהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזהו תושב, זה נרצע שהוא קנוי לו עד היוכל, ואיזהו

11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	וְכִהֵן אֲרִי יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפִּיהָ הוּא יִיכּוֹל בִּיהָ וְיִלְדֵי בֵיתָהּ אֲנֹן יִיכָלוּ בִלְחֻמֶּיהָ:	וְכִהֵן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כִּסְפּוֹ הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיִלְדֵי בֵיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחֻמּוֹ:	11
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֻרֹמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הִוא בְּתֻרֹמַת הַקֹּדְשִׁים לֹא תֹאכַל:	12
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	וּבֵת־כֹּהֵן אֲרִי תִהִי אֶרְמְלָא וּמִתְרַכָּא וּבֵר לִיהָ אֵין וְתִתְּנוּ לְבֵית אָבוּהָ כְּרִבּוּתָהּ מִלְּחֻמָּא דְּאָבוּהָ תִיכּוֹל וְכָל חִילּוּנֵי לֹא יִיכּוֹל בִּיהָ:	וּבֵת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶרְמְלָנָה וּגְרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וּשְׁבָהָ אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרְיָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ:	13
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	וּגְבֵר אֲרִי יִיכּוֹל קוֹדֶשָׁא בְּשָׁלוֹ וְיוֹסֵף חוּמְשִׁיהָ עֲלוּהִי וְיִתֵּן לְכֹהֵנָא יֵת קוֹדֶשָׁא:	וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיֹסֵף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ:	14
15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יַחֲלִלוּ יֵת קוֹדֶשִׁי דְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קֳדָם יְיָ:	וְלֹא יַחֲלִלוּ אֶת־קֹדְשִׁי בָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר־יְרִימוּ לַיהוָה:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְיִקְבְּלוּן עֲלֵיהֶן עֲוִיָּין וְחֻבִּין בְּמִיכָלְהֶון בְּסוּאָא יֵת קוֹדֶשִׁיהֶון אֲרִי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשֶׁהֶון:	וְהִשִּׂיאוּ אוֹתָם עֲוֹן אֲשָׁמָה בְּאָכְלָם אֶת־קֹדְשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לַמִּימָר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	שלישי

שכיר, זה קנין קנים שניס שיוצא בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול בתרומתו (יצמות ע.).
 (11) ובהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת בתרומה
 מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז:), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צדיק וגו' בספרי (קרח יז):
 (12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז:). וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמותר בתרומה, וזות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח:):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של חולין, והן נעשין תרומה (פסחים נז:):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון צאכלס את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, וגאסרו עליהם. ואונקלוס שתרגם בְּמִיכָלְהֶון בְּסוּאָא, שלא לזרוך תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רבי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באלים עצמו, וכן ציוס מלאת ימי נזרו יציא אמו (במדבר ו, יג), הוא יציא את עצמו, וכן ויקצר אמו צי'א (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש בספרי (נשא נז:):

- 18 Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;
- 19 that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.
- 20 But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.
- 21 And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.
- 22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.
- 23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.
- 18 דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל־נִדְרֵיהֶם וְלְכָל־נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר־יִקְרִיבוּ לַיהוָה לַעֲלֹה:
- 19 לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבִקֶּר בְּכֹשְׁבִים וּבְעִזִּים:
- 20 כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם:
- 21 וְאִישׁ כִּי־יִקְרִיב זֶבַח־שְׁלָמִים לַיהוָה לִפְלֹא־נֶדֶר אֹו לְנִדְבָה בְּבִקֶּר אֹו בְּצֹאן תָּמִים יִהְיֶה לְרִצְוֹן כָּל־מוֹם לֹא יִהְיֶה־בּוֹ:
- 22 עֹרֹת אֹו שְׁבוֹר אֹו־חֲרוּץ אֹו־יִפְלֹת אֹו גֶרֶב אֹו יִלְפַת לֹא־תִקְרִיבוּ אֵלָּה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא־תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:
- 23 וְשׂוֹר וְשָׁה שְׁרוּעַ וְקָלוֹט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֶדֶר לֹא יִרְצָה:

(18) נדריהם. הריעלי: נדבותם. הריזו (מגילה ט.).
 (19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אחס לפני, שיהא לכם לרצון, אפיישמנ"ט צלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמרון אצר:
 (21) לפלא נדר. להפריש צדיצורו:
 (22) עורת. שם דבר של מום, עורו צלשון נקצה, שלא יהא צו מום של עורת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. רים של עין שנשדק או שנפגם (צכורות לח.), וכן שפתו שנשדקה או נפגמה (שם לט.). יבלת. ורוא"ה צלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחווה צו עד יום מיתה, שאין לה רפואה (צכורות מא.). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתן, ועל שחיטתן, ועל זריקת דמן (תמורה ו:). ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרות:
 (23) שרוע. אצר גדול מחזירו (צכורות מ.). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לצדק הצית:

<p>24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>24 וּמִעֹד וּכְתוּת וְנָתַתִּי וּדְמָרִים וּדְרָסִים וְדִשְׁלִיף וּכְרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ: וְדִגְוִיר לֹא תִקְרִיבוּ קָדָם יי וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲבֹדוּ:</p>
<p>25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>25 וּמִיַּד בֶּן־נֹכֶר לֹא תִקְרִיבוּ אֶל־הֵיכָל מִכֶּל־אֱלֹהֵיכֶם מִכֶּל־אֱלֹהֵי כִי מִשְׁחָתָם מִכֶּל־אֱלֹהֵי אֲרֵי חֲבוּלָהוֹן בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֶוּ לָכֵן: (ס) לָכֵן:</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר: לְאֹמֹר:</p>
<p>27 When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>27 שׁוֹר אוֹ־כֶשֶׁב אוֹ־עֹז כִּי יוֹלֵד וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לִקְרִיבֵן אִשָּׁה לַיהוָה: תוֹר אוֹ אֹמֶר אוֹ עֹז אֲרֵי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמּוֹה וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלָהֳלָאָה יִתְרַעִי לִקְרִיבֵן קוֹרְבָנָא קָדָם יי:</p>
<p>28 And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.</p>	<p>28 וְשׁוֹר אוֹ־שֶׂה אִתּוֹ וְאֶת־בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד: וְתוֹרְתָא אוֹ שִׂיתָא לָהּ וְלִבְרָהּ לֹא תִכְסוּן בְּיוֹמָא חָד:</p>
<p>29 And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.</p>	<p>29 וְכִי־תִזְבְּחוּ זֶבַח־תּוֹדָה וְאֲרֵי תִכְסוּן נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יי לְרַעְנָא לָכֵן תִּכְסוּן:</p>
<p>30 On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.</p>	<p>30 בְּיוֹם תִּחְוָא יֵאָכֵל לֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה: בְּיוֹמָא תִחְוָא יִתְאָכִיל לָהּ תִשְׁאֲרוּן מִנֶּיהָ עַד צַפְרָא אֲנִי יי:</p>

ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש צא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ז, ו):
 (24) ומעוד וכתות ונתוק וברות. צציס או צגיד: מעוד. צציו מעוכין ציד: כתות. כחשים יותר ממעוד (צכורות לט): נתוק. חלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים צהן, אצל נחונים הס צחוך הכיס, והכיס לא נחלש: וברות. כרותין צכלי ועודן צכיס: ומעוד. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול קססים (עמוס ו, יא), קקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ:): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וחיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטוו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נהגת צין צארץ צין צחוצה ארץ (קידושין לו):
 (25) ומיד בן נכר. נכרי שהציא קרבן ציד כהן להקריצו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מוס, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן צני נח אלא אס כן מחוסרי אבר, זאת נהגת צבמה צצשדות, (תמורה ז) אצל על המזבח צצמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקצלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדצות כישראל (חולין יג): משחתם. סצוליון: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:
 (27) כי יולד. פרט ליולא דופן (שם לה):
 (28) אותו ואת בנו. נהג צנקצה, שאסור לשחוט האס והצן או הצת, ואינו נהג צוכרים, ומותר לשחוט האצ והצן (ת"כ פרק ח, א חולין עח): אותו ואת בנו. אף צנו ואותו צמשמע (חולין פצ):
 (29) לרצונכם תזבחו. תחלת צצימתכם הזהר שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:

31 And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוָה אֲנִי יְהוָה:	31 וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם וְתִטְּרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבֹדוּן יְהוָה אֲנִי יְהוָה:
32 And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלֹל אֶת־שְׁם קֹדֶשִׁי וְלֹא תַחֲלֹל ית שְׁמִי דְקֹדֶשִׁי וְאַתְּקַדֵּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	32 וְלֹא תַחֲלֹל אֶת־שְׁם קֹדֶשִׁי וְלֹא תַחֲלֹל ית שְׁמִי דְקֹדֶשִׁי וְאַתְּקַדֵּשׁ בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:
33 that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:	33 הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:
XXIII And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	XXIII רביעי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:
2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:	2 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:
3 Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:	3 שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שְׁבֻתוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם:
4 These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	4 אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:

(30) ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו צו מחשבת פסול לא יהא לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין ג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקבוע לה זמן אכילה, כזר כתיב וְגִשָּׁר וְצִחַ פִּזְחָה שְׁלֵמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:

(31) ושמרתם. זו המעשה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:

(32) ולא תחללו. לעבור על דְּבָרֵי מִזִּידִין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עצמן וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בתוך בני ישראל, וכשהוא מוסר עצמו ימסור עצמו על מנת למות, שכל המוסר עצמו על מנת הנס, אין עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עצמן על מנת הנס שנאמר וְהָן לֹא יָדִיעַ לְהוֹא לֶךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לך וגו':

(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

(2) דבר אל בני ישראל וגו' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעבדים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:

(3) ששת ימים. מה ענין שבת אצל מועדות, ללמדך שכל המחלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבתות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבתות:

(4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר פְּעֻזָּה וְכָאן מדבר בקדוש החדש:

<p>5 In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD'S passover.</p>	<p>בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח קָדֵם יְיָ:</p>	<p>5 בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבַּיִם פֶּסַח לַיהוָה:</p>
<p>6 And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.</p>	<p>וּבַחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לַיְרֵחָא הַדִּין חֲנֹא דְפִטִּירֵינָא קָדֵם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין פִּטִּירָא תִּיכְלוּן:</p>	<p>6 וּבַחֲמִישֶׁת עֶשְׂרֵי יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:</p>
<p>7 In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹמָא קַדְמָאָה מְעַרַע קַדִּישׁ יְהִי לְכוּן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>7 בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא־קֹדֶשׁ יְהִי לָכֶם כָּל־מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>8 And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם קֹרְבָנָא קָדֵם יְיָ שִׁבְעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעַרַע קַדִּישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחָן לֹא תַעֲבֹדוּן:</p>	<p>8 וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא־קֹדֶשׁ כָּל־מְלָאכָתָא עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)</p>
<p>9 And the LORD spoke unto Moses saying:</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>9 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>10 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>10 דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת־קְצִירָהּ וְהִבֵּאתֶם אֶת־עֹמֶר רֵאשִׁית קְצִירְכֶם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>11 And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it.</p>	<p>וַיִּדָּבֵר יְיָ אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וַיַּנִּיחֵהוּ הַכֹּהֵן:</p>	<p>11 וַיִּנְיף אֶת־הָעֹמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמָּחֳרַת הַשַּׁבָּת וַיַּנִּיחֵהוּ הַכֹּהֵן:</p>

(5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
(8) והקרבתם אשה וגו'. הם המוספין האמורים צפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעבדין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קָצָא אילים, ואם אין פרים ואילים, קָצָא כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שזוב של ימים, שטיינ"א צלע"ו, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשבות לכס עבודה ולזרז שיש חסרון כס צבטלה שלהן, כגון דבר האצד, כך הצנתי מחורת כהנים (פרשתא יז, ח), דקחני יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה וכו':
(10) ראשית קצירכם. שהיא ראשונה לקציר (מנחות עא.). עומר. עשירית האפה, כך היתה שמה, כמו וַיַּנְדֹּף עֹמֶר (שמות טז, יח):
(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעזור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעזור טללים רעים (מנחות סג.). לרצונכם. אם תקריבו כמספט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת צראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו.):

<p>12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD.</p>	<p>וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תְּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>	<p>12 וַעֲשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֹמֶר כֶּבֶשׂ תְּמִים בֶּן־שְׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:</p>
<p>And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin.</p>	<p>וּמִנְחָתָהּ שְׁנֵי עֲשָׂרֹנִין סוּלָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָ קוֹרְבָנָא קָדֶם יִי לְאַתְקַבְּלָא בְּרִשְׁוֹא וְנִסְכָּיהָ חֲמֶרָא רַבְעוֹת הִינָּה:</p>	<p>13 וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֹלֶת בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן אִשָּׁה לַיהוָה רֵית נִיחֹחַ וְנִסְכָּהּ יֵין רְבִיעִית הִהִין:</p>
<p>And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.</p>	<p>וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקֵת עוֹלָם לְדֶרֶתִיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>	<p>14 וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצְם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הַבִּיאְכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֲקֵת עוֹלָם לְדֶרֶתִיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)</p>
<p>And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete;</p>	<p>וְתִמְנֹנִן לַכּוֹן מִבֵּתֵר יוֹמָא טָבָא מִיּוֹם אִיתְוָאִיכוֹן יִת עוֹמְרָא דְאַרְמוּתָא שְׁבַע שְׁבוּעָן שְׁלֵמָן יִהְיוּן:</p>	<p>15 וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הַבִּיאְכֶם אֶת־עֹמֶר הַתְּנוּפָה שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמִימוֹת תִּהְיֶינָה:</p>
<p>even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD.</p>	<p>עַד מִבֵּתֵר שְׁבוּעָתָא שְׁבִיעִיתָא תִּמְנֹנִן חֲמִשִּׁין יוֹמִין וְתִקְרְבוּן מִנְחָתָא חֲדָתָא קָדֶם יִי:</p>	<p>16 עַד מַמְחֶרֶת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:</p>
<p>Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.</p>	<p>מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּתְּנוּן לֶחֶם אֲרָמוּתָא תְּרֵינִן גְּרִיזָן תִּרְיִן עֲשָׂרֹנִין סוּלָתָא יִהְיוּן חֲמִיעַ יִתְאַפִּין בְּפוֹרִין קָדֶם יִי:</p>	<p>17 מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּבְיֹאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּי עֲשָׂרִים סֹלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תִּתְּפִינָה בְּפוֹרִים לַיהוָה:</p>

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא צא:
(13) ומנחתו. מנחת נסכיו: שני עשרנים. כפולה הימה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):
(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צמור: וכרמל. הן קליות שקורין גריילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו.), יש שלמדו מכאן, שהחדש נוהג בחוצה לארץ, ויש אומרים, לא צא אלא ללמד שלא נטעו על החדש אלא לאחר ירושה וישיבה משכצשו וחלקו:
(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה:): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו.):
(16) השבת השביעית. כתרומתו שצוּקָא שְׁצִיעָא: עד ממחרת השבת השביעית תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ותשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציוס החמשים מקריצוה. ואומר אני זהו מדרשו, אצל פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרצה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים:

<p>And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעָה כִּבְשִׂים תְּמִימִים בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעָה כִּבְשִׂים תְּמִימִים בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֵזִין חַד לְחַטָּאת וּתְרִין אֲמֹרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>וְעֹשִׁיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבַח שְׁלָמִים:</p>
<p>And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וַיִּרִים כָּהֵנָּה יִתְּהוּן עַל לֶחֶם אֲרָמָה דְּבִכּוּרָא אֲרָמָה קָדֶם יי עַל תְּרִין אֲמֹרִין קוֹדֶשֶׁת יִתְּהוּן קָדֶם יי לְכַהֵנָּה:</p>	<p>וְהִנִּיף תִּכְתֵּן אֹתָם עַל לֶחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׂים קָדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לִכְתֵּן:</p>
<p>And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעוּן בְּכָרֵן יוֹמָא הַדִּין מְעַרְעָה קַדִּישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֲלֵם בְּכָל מוֹתְבִיכוֹן לְדָרִיכוֹן:</p>	<p>וּקְרֹאתֶם בַּעֲצָם הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קָדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מוֹשְׁבֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבְמַחְצְדְּכוֹן יֵת חֲצָא דְאֲרַעְכוֹן לֹא תִשְׁצִי פְתָא דְחֻקְלָךְ בְּחֲצָדְךָ וּלְקַטָּא דְחֲצָדְךָ לֹא תִלְקִיט לְעַנְיִי וּלְגִירֵי תִשְׁבּוּק יִתְּהוּן אֲנָה יי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>וּבְקִצְרְכֶם אֶת-קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא-תִכְלֶה פֶּתֶא שְׂדֶךְ בְּקִצְרֶךָ וּלְקַט קִצִּירֶךָ לֹא תִלְקִיט לְעַנְיִי וּלְגִיר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)</p>

(17) ממושבבתיכם. ולא מחוצה לארץ (מנחות פג:). לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הזאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשתי הלחם (שם פד:):

(18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל זהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וצ' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, וזו היא המנחה. והנסכים, חזי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (במדבר טו, ד' ט"ו):

(19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים בחומש הפקודים, כשאתה מגיע אל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבו בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה:):

(20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעונית תנופה מחיים (מנחות סג.), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי שלמלי יחיד קדשים קלים, הווק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

(22) ובקצרכם. חזר ושנה, לעצור עליהם שני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחז ליתנס באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאילו צנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בחוכו: תעזב. הנח לפניכם, והם ילקטו ואין לך לסייע לאחד מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

- 23 And the LORD spoke unto Moses, saying: חמישי ויִדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאמֹר:
- 24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation. 24 דִּבֶּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר בִּיְרֻחָא שְׁבִיעָא דִּיכְרִן יִבְבָּא מְעָרַע קֹדֶשׁ:
- 25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. 25 כָּל־מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֶשָּׁה לַיהוָה: (ס) כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחִין לֹא תַעֲבֹדוּן וְתִקְרְבוּן קֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:
- 26 And the LORD spoke unto Moses, saying: 26 ויִדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאמֹר:
- 27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD. 27 אֲךָ בְּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֶשָּׁה לַיהוָה: בְּרֵם בְּעֶשְׂרָא לִיְרֻחָא שְׁבִיעָא הַדִּין יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא מְעָרַע קֹדֶשׁ יְהִי לָכֹן וְתַעֲנֹן יֵת נַפְשְׁתְּכוֹן וְתִקְרְבוּן קֹרְבָנָא קָדָם יְיָ:
- 28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God. 28 וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲבֹדוּן בְּכִרְן יוֹמָא הַדִּין אַרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכוֹן קָדָם יְיָ אֱלֹהֵיכוֹן:
- 29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people. 29 כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ: אַרִי כָל אָנֶשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי בְּכִרְן יוֹמָא הַדִּין וְיִשְׁתַּיְצִי מֵעַמִּיהָ:
- 30 And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people. 30 וְכָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָּל־מְלָאכָה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְהֵאֲבַדְתִּי אֶת־הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקִּרְבַּ עַמּוּהָ: וְכָל אָנֶשׁ דִּיעֲבִיד כָּל עֲבִידָא בְּכִרְן יוֹמָא הַדִּין וְאֻבִּיד יֵת אָנֶשָּׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:
- 31 Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. 31 כָּל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתֵּיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: כָּל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן קִים עֹלָם לְדִרְיִכוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרצתחתיז איל:

(25) והקרבתם אשה. המוספים האמורים שזומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שזחורה מיעוטין, מכפר הוא לשזים ואינו מכפר לשאינס שזים (שזועות יג.):

(30) והאבדתי. לפי שהוא אומר כרת ככל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתי, למד על הכרת שאינו

אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעצור עליו כלחזין הרבה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא.):

<p>32 It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.</p>	<p>שֶׁבֶת שְׁבִתוֹן הוּא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שְׁבִתְכֶם: (פ)</p>	<p>32</p>
<p>33 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר לְמִימָר: וּמִלֵּיל י' עִם מִשְׁחָה לְמִימָר: לְאָמֹר:</p>	<p>שט</p>
<p>34 Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִישֶׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:</p>	<p>34</p>
<p>35 On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>בְּיוֹם הַרְאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>35</p>
<p>36 Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.</p>	<p>שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה לַיהוָה בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשָּׁה לַיהוָה עֲצֹרֶת הוּא כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>36</p>
<p>37 These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהִקְרִיב אִשָּׁה לַיהוָה עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבַר-יוֹם בְּיוֹמוֹ:</p>	<p>37</p>

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו צכסות נקיה וצחפלה, וצשאר ימים טובים, צמאלל וצמשתה וצכסות נקיה וצחפלה:

(36) עצרת הוא. עזרתי אחסם אללי, כמלך שזימן את צניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, צני, צצקשה מכס עכצו עמי עוד יוס אחד, קשה עלי פרידכס: כל מלאכת עבודה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכס, שאס לא תעשוה יש חסרון כיס צדצר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא אסור צמלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריצה עס העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקצוצ צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אס עצר יומו צטל קרצנו:

<p>beside the sabbaths of the LORD, 38 and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>מִלִּבְדּוֹ שַׁבָּתֹת יְהוָה בְּרִם מְשִׁבֵּי דֵי וִיבֵר וּמִלִּבְדּוֹ מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹ מִמִּתְנַתְּכוֹן וִיבֵר כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹ נְדָרֵיכֶם וִיבֵר כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ נְדָבְתְּכוֹן דִּתְּנוּן קָדָם לַיהוָה:</p>	<p>38 וּמִלִּבְדּוֹ מִתְּנוּתֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹ כָּל־נְדָרֵיכֶם וּמִלִּבְדּוֹ נְדָרֵיכֶם כָּל־נְדָבְתֵיכֶם אֲשֶׁר תִּתְּנוּ לַיהוָה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of 39 the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בְּרִם בַּחֲמִשָּׁתָּה עֶשְׂרָא יוֹמָא לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם לִירְחָא שְׁבִיעָאָה בְּמִכְנָשְׁכוֹן אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹן אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>	<p>39 אֵךְ בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַסְפְּכֶם אֶת־תְּבוּאת הָאָרֶץ תַּחֲגֹן אֶת־חַג־יְהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן שַׁבָּתוֹן וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שַׁבָּתוֹן:</p>
<p>And ye shall take you on the first 40 day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם וּתְסַבִּין לָכוֹן בְּיוֹמָא הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר קַדְמָאָה פִּירֵי אֵילָנָא כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עֵבֶת אֶתְרוּגִין לוּלָבִין וְהַדְסִין וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי וְעַרְבִין דְּנַחַל וּתַחֲדוֹן קָדָם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים: יִי אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>40 וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר כַּפַּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ־עֵבֶת וְעַרְבֵי־נַחַל וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And ye shall keep it a feast unto 41 the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְחַגְתֶּם אֹתוֹ וּתִיחַגֹּן יְתִיה חֲנָא קָדָם יִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּשַׁתָּא קָדָם עָלֶם לְדֹרֵיכֶם בְּיִרְחָא שְׁבִיעָאָה תִּיחַגֹּן יְתִיה:</p>	<p>41 וְחַגְתֶּם אֹתוֹ חַג לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בַּשָּׁנָה חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי וְחַגְתֶּם אֹתוֹ:</p>
<p>Ye shall dwell in booths seven 42 days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בְּסֻכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים בְּמִטְלֵא תִתְּבוֹן שִׁבְעָא כָּל־הָאִזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ יוֹמִין כָּל יִצְיָאָה בְּיִשְׂרָאֵל יִתְּבוֹן בְּמִטְלֵא:</p>	<p>42 בְּסֻכֹּת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל־הָאִזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֻכֹּת:</p>
<p>that your generations may know 43 that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.</p>	<p>בְּדִיל דִּידְעוֹן דְּרִיכוֹן אֲרִי בְּסֻכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי בְּמִטְלַת עֲנִי אוֹתִיבִית יִתְּבוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוֹתֵי יְתִהוֹן מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה מֵאֶרֶץ דְּמִצְרַיִם אֲנִי יִי אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>43 לְמַעַן יֵדְעוּ דֹרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכֹּת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה משלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שזיעי זה צא בזמן אסיפה, מכאן שנזטו לעגור את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא צא צאמלע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבעת ימים. אם לא הביא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צמשמע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, למשלומין (חגיגה ט).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם עלו ופריו שוה (סוכה לה). הדר. הקר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחריו (שם): כפת תמרים. חסר וי", למד שאינה אלא אחת (שם לז). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדס, העשוי כמין קליעה (שם לז):

(42) האזרח. זה אזרח: בישראל. לרבות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא:):

44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	44
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמִלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאֹמֶר:	סזיעי
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צֹו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּקִחוּ אֵלֵיהֶם שֶׁמֶן זַיִת כֹּהֵן לְמָאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	2
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֹדֶת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹף אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:	3
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְּנֹרֶה הַטָּהוֹרָה יַעֲרֹף אֶת־הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	4
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלָקַחְתָּ סֹלֶת וְאָפִיתָ אֹתָהּ שְׁתֵּים עָשָׂר חֻלּוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאֶחָת:	5
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שְׁתֵּים מַעֲרֻכּוֹת יָשַׁם הַמַּעֲרֻכָּה עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	6
7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֻכָּה לְבֹנָה זָכָה וְהִיָּתָה לְלֶחֶם לְאֻזְכָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה:	7

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מזות הנרות, ופרשת ואתה תזוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש נורח המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזוה את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הוית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים צמנחות (פו.) וצח"כ (פרשתא יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (צמדז כח ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורבותינו דרשו (שבת כב. ת"כ שס ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל צאי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת צדוריה, וממנה היה מחליל, וזה היה מקיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שס יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקבעה להם (מנחות פט.):

(4) המנורה הטהרה. שהיא והז טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמהרה ומדשנה תחלה מן האפר: (6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הטהר. של זה טהור. דבר אחר על טהרו של שלחן, שלא יהיו הסניפין מגביהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד): (7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני ציכי לצונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה.

<p>8 Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.</p>	<p>בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בֵּינוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרִינָה קֳדָם יי תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים בְּרִית בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עֹלָם:</p>	<p>8</p>
<p>9 And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.'</p>	<p>וְהָיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְנִכְלֹוּנֶיהָ בְּאֶתֶר קֳדִישׁ אֲרֵי קֳדָשׁ קוֹדֶשֶׁשׁ הוּא לַיהוָה חֶק־עוֹלָם: (ס)</p>	<p>9</p>
<p>10 And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.</p>	<p>וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצֻוּ בַּמַּחֲנֶה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי:</p>	<p>10</p>
<p>11 And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.</p>	<p>וַיִּקְבּ בֶן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֹאוּ אוֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן:</p>	<p>11</p>
<p>12 And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.</p>	<p>וַיִּנְיִחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)</p>	<p>12</p>
<p>13 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וּמֹלִיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר: לְאָמֹר:</p>	<p>13</p>

הלצונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגצוה כלום, אלא הלצונה נקטרת כשמסלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומוץ, שהוא אזכרה למנחה:

(9) והייתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התצואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר:

(10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יא, רבי לוי אומר מעולמו יא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יא, לגלג ואמר, ציוס השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמא פת צוננת של תשעה ימים, צתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מצית דינו של משה יא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מצני דן אני, אמרו לו איש על דגלו צאתה לצית הצקס (צמדצר צ, צ) כתיב, נכנס לצית דינו של משה ויאל מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר:

וינצו במחנה. על עסקי המחנה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה צו מטע אהלו: (11) ויקב. כתרגומו, וקריש שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו.), והוא שם המפורש ששמע מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכחצו לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. קהות פטפטה שלם עלך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטה דצדדים, שאלת בשלוס הכל: בת דברי. דצרנית היתה, מדצרת עם כל אדם לפיכך קלקלה: למשה דן. מגיד שהרשע גורם גנאי לו, גנאי לאציו, גנאי לשצטו, כיולא צו אהליאצ בן אחיסמך למטה דן (שמות לא, ו), שצח לו שצח לאציו שצח לשצטו:

(12) וינחהו. לצדו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח:). שנאמר מפלגיה מות יומת (שמות שס יד), אצל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר פי לא פרש מה יעשה לו (צמדצר טו, לד), אצל צמקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לא:

14	<p>'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.</p>	<p>אָפִיק ית דִּאֲרָגִיו לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וְיִסְמְכוּ כָּל דְּשָׁמְעוּ ית יְדִיהוֹן עַל רִישִׁיה וְיִרְגְּמוּ יתִּיהָ כָּל כְּנָשְׁתָּא:</p>	<p>הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמִּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָּל־הַשְּׁמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:</p>	14
15	<p>And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.</p>	<p>וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵמֹר גְּבַר גְּבַר אָרִי יִרְגֵּי קֶדֶם אֱלֹהִיה וְיִקְבִּיל חֹבִבָּה:</p>	<p>וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֵל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:</p>	15
16	<p>And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.</p>	<p>וְדִפְרִישׁ שְׁמָא דִּי אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל מְרָגֻם יִרְגְּמוּ בֵּיה כָּל כְּנָשְׁתָּא גֵּיּוֹרָא כִּי־צִיבָא בְּפִרְשֻׁתִּיהָ שְׁמָא יתְקַטִּיל:</p>	<p>וְנִקְבַּ שְׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יִרְגְּמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר כְּאֶזְרָח בְּנִקְבו־שֵׁם יוֹמָת:</p>	16
17	<p>And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.</p>	<p>וְגְבַר אָרִי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דְּאִנְשָׁא אַתְקַטְלָא יתְקַטִּיל:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:</p>	17
18	<p>And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.</p>	<p>וְדִיקְטוֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ חֶלֶף נֶפֶשׁ־אֵל:</p>	<p>וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:</p>	18
19	<p>And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:</p>	<p>וְגְבַר אָרִי יִתִּין מוּמָא בְּחִבְרִיהָ כְּמָא דְּעֵבֶד כֵּן יִתְעַבִּיד לִיהָ:</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ:</p>	19
20	<p>breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.</p>	<p>תִּבְרָא חֶלֶף תִּבְרָא עֵינָא חֶלֶף עֵינָא שְׁנָא חֶלֶף שְׁנָא כְּמָא דִּיהִב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתִּיהִב בֵּיהָ:</p>	<p>שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:</p>	20
21	<p>And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.</p>	<p>וְדִיקְטוֹל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וְדִיקְטוֹל אִנְשָׁא יתְקַטִּיל:</p>	<p>וּמִכָּה בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמָת:</p>	מפטיר

(14) השמעיים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נענשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוש של אדם כמותו:

(15) ונשא חטאו. זכרת, כשאין התראה:

(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צניו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אָקַב (צמדצר כג, ח. סנהדרין נו):

(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

(20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממש, אלא תשלומי ממון שמיין אותו כעבד, לכך כתוב בו לשון נתינה, דבר הנתון מיד ליד:

(21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דָּצַר צהורה, וכאן דצר צעושה צה צורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה בו צורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמכה אציו ואמו דצר הכתוב, וצא להקישו למכה בהמה, מה מכה בהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב,

22 Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God. 22 מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם בְּהָרַר כְּאֶזְרַח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: דִּינָא חֵד יִהְיֶה לְכוֹן גֵּיּוֹרָא כְּצִיבָא יִהְיֶה אֲרִי אֲנָא יי אֱלֹהֵכוֹן:

23 And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses. 23 וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת-הַמְקַלֵּל אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ) וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יָת דְּאֶרְגִּז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וּרְגְמוּ יִתִּיה בְּאִבָּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדוּ כְּמֹא דְפִקִּיד יי יָת מֹשֶׁה:

The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 152.

XXV And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying: 25 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה בְּהָר סִינַי לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְסִינַי לְמִימַר:

2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD. 2 דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה: מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶץ דְּאָנָא יְהִיב לְכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶץ שְׁמִטָּתָא קֳדָם יי:

3 Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof. 3 שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ: שִׁית שָׁנִין תִּזְרַע חֲקִלְךָ וְשִׁית שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנֹשׁ יָת עֲלִלְתָּהּ:

4 But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard. 4 וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִת שְׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וּכְרַמְךָ לֹא תִזְמַר: וּבִשְׁתָּא שְׁבִיעִיתָא נִיחַ שְׁמִטָּתָא יִהְיֶה לְאֶרֶץ דְּתִשְׁמִיט קֳדָם יי חֲקִלְךָ לֹא תִזְרַע וּכְרַמְךָ לֹא תִכְסַּח:

5 That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land. 5 אֶת סִפִּית קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנְבֵי נֹזֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאֶרֶץ: יָת כְּתִי חֲצִדְךָ לֹא תִחְצֹד וְיָת עֲנְבֵי שְׁבֶקְךָ לֹא תִקְטֹף שְׁנַת שְׁמִטָּתָא יִהְיֶה לְאֶרֶץ:

הוֹרֵךְ לומר צמחה שפטור, ומה צמחה בצמחה, שאם אין צמחה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה צה חצורה:

(22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:

(23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחייה, רגימה, ותלייה:

(1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אלל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה צ"כ (פרש"א א, א). ונראה לי שכן פירושה, לפי שלא מצוי שמיטת קרקעות שגשגית בערבות מואב צמחנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וזה הכחוש ולמד כאן על כל דבור שנדבצר למשה שמיטתה היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונסנו בערבות מואב:

(2) שבת לך. לשם ה' כשם שנאמר בשבת צראשית:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקוצצין זמורותיה, ותרגמו לך לא תִקְטֹף, ודומה לו קוצים פסוחים (ישעיה לג, יז), שְׂרָפָה צֹאשׁ פְּסוּחָה (מהלים פ, יז):

And the sabbath-produce of the land shall be for food for you:
6 for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;

and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.

And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.

Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.

And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.

וְהִיְתָה שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם
6 לְאֹכְלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ
וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְרֶךָ
וּלְתוֹשֵׁבְךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:
וְהָיָה תְּבֹאֲתָהּ
וְלְבְּעִירְךָ וּלְחִיתָהּ
בְּאֶרֶץךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבֹאֲתָהּ
לְאֹכֹל: (ו)

וְהָיָה לָךְ שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת
שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים שִׁבְעַת שָׁנִים
וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת
הַשָּׁנִים תִּשְׁעִים וָאַרְבָּעִים שָׁנָה:
וְהָעֲבֵרְתָּ שׁוֹפָר
9 תְּרוּעָהּ בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי
בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בַּיּוֹם
הַכְּפֹלִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר
בְּכָל-אַרְצְכֶם:

וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁים
שָׁנָה וְתִקְרְאוּן דְּרוֹר בְּאֶרֶץ
לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֶחָיו
וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:
וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁים
שָׁנָה וְתִקְרְאוּן דְּרוֹר בְּאֶרֶץ
לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֶחָיו
וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:

וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁים
שָׁנָה וְתִקְרְאוּן דְּרוֹר בְּאֶרֶץ
לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֶחָיו
וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:
וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁים
שָׁנָה וְתִקְרְאוּן דְּרוֹר בְּאֶרֶץ
לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֶחָיו
וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:

וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁים
שָׁנָה וְתִקְרְאוּן דְּרוֹר בְּאֶרֶץ
לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֶחָיו
וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:
וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁים
שָׁנָה וְתִקְרְאוּן דְּרוֹר בְּאֶרֶץ
לְכָל-יִשְׂרָאֵל יוֹבֵל הוּא תִּהְיֶה
לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֶחָיו
וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחְתּוֹ תָּשֻׁבוּ:

(5) את ספיק צצירך. אפילו לא זרעמה, והיא זמחה מן הזרע שנפל בה צעת הקציר, הוא קרוי ספיק: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צור, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתם עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתם אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה אמה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השבועות אמה אוכל, ואי אמה אוכל מן השומר (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אֲדָמֶיךָ עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ז):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, בהמה לא כל שכן, שמונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש בהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלֵה לחיה מן השדה פְּלֵה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. תענית ו):

(8) שבתת שנים. שמטות שנים, יכול יעשה שבע שנים רזופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צומנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמטות עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמטות למספר מ"ט:

(9) והעברת. לשון וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמִּצְנָה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לז): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ביום הכפורים, איני יודע שהוא בעשור לחדש, אם כן למה נאמר בעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דומה שבת בכל ארצכם, ואין תקיעת ראש השנה דומה שבת בכל ארצכם, אלא צבית דין בלעד (ת"כ שם ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ז, א) בכניסתה מקדשין אותה צבית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח:):

11	A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.	יובל הוא שנת החמשים יובל היא שנת חמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו שנין תהי לכון לא תזרעו ולא תקצרו את-ספיתיה ולא תבצרו את-נזריה: ותקטפו ית שבקתה: ותקטפו ית שבקתה:	11
12	For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.	כי יובל הוא קדש תהיה ארי יובל היא קודשא לכם מן-השדה תאכלו תהי לכון מן הקלא תיכלון את-תבואתה: ית עלתה:	12
13	In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.	בשנת היובל הזאת תשובו בשתא דיובל הדא תשובו גבר לאחסנתיה: איש אל-אחוזתו:	13
14	And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.	וכי-תמכרו ממכר לעמיתך וארי תזבין זבין לחברך או קנה מיד עמיתך אל-תונו או קנה מיד חברך לא תונו גבר ית אחוהי: איש את-אחיו:	14
15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	במספר שנים אחר היובל תקנה מאת עמיתך במספר במנין שנין תזבין מן חברך במנין שני עלתא יזבין לך: שני-תבואת ימכר-לך:	15

וקראתם דרור. לעזדים, צין נרצע, צין שלא פלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרור, כמדייר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר בכל מקום שהוא רואה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים בנקיפת שם לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שם תקיעת שופר: ושבבתם איש אל אחוזתו. שהשדות חוזרות לבעליהן: ואיש אל משפחתו תשובו. לרצות את הנרצע (קידושין טו:):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיתא בראש השנה (ח:), ובת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את הענבים המשומרים, אבל צורר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביוצל, נמלאו שתי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמטה, ושנת החמשים יוצל:

(12) קדש תהיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תלא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, זהויתה תהא (סוכה מ: ת"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שאם קלה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שם ד). כשם שנאמר בשביעית, כך נאמר ביוצל:

(13) תשובו איש אל אחוזתו. והרי כבר נאמר ושבבתם איש אל אחוזתו, אלא לרצות, המוכר שדה ועמד בנו וגאלה, שחזרת לאציו ביוצל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מניין כשאתה מוכר מכור לישראל חצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שאם באת לקנות, קנה מישראל חצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שם פרשתא ג, ד ז"מ נח:):

(15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זהו פשוטו, ליישב המקרא על אופניו, על האונאה בא להזהיר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראויה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה דמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזה שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שמהא עומדת ביד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדה אינו רשאי לגאול פחות משתי שנים, שתעמוד שתי שנים ביד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות באותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו בקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים:

16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה לְפֹם סְגִיּוֹת שְׁנִיָּא תִּסְגִּי מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעוֹט הַשָּׁנִים תִּמְעוֹט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאוֹת הוּא מִכֹּר לָךְ: זְבִינְהִי וּלְפֹם זְעִירוֹת שְׁנִיָּא תִזְעַר זְבִינְהִי אֲרִי מִנִּין עַל־לֶתָּא הוּא מִזְבִּין לָךְ:	16
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עַמִּיתוֹ וְלֹא תוֹנוּן גִּבֹּר יֵת חֲבֵרִיהַ וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אֲרִי אָנָּה יי אֱלֹהֵיכֶם:	17
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל־הָאָרֶץ לְבִטָּחָה: וְתַעֲבֹדוּן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי תִשְׁמְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוֹן וְתִתְּבוּן עַל אֲרֶעָא לְרַחֲצֹן:	18
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וְנָתְנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבְּתֶם לְבִטָּחָה עָלֶיהָ: וְנָתַתִּי אֲרֶעָא אֲפֵה וְתִיכְלוּן לְמַשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרַחֲצֹן עָלֶיהָ:	שלישי (שני)
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה־נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאסְּף אֶת־תְּבוּאָתָנוּ: וְאֲרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוֹל בַּשָּׁתָּא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנֹשׁ יֵת עַל־לֶתָּא:	20
21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָּ אֶת־תְּבוּאָהּ לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים: וְאֶפְקִיד יֵת בְּרַכְתִּי לָכֶן בַּשָּׁתָּא שְׁתִּיתָא וְתַעֲבִיד יֵת עַל־לֶתָּא לְתֵלַת שָׁנִין:	21
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְיִזְרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִית וְאָכַלְתֶּם מִן־תְּבוּאָהּ יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹּאכְלוּ יָשֹׁן: וְתִזְרְעוּן יֵת שָׁתָּא תְּמִינִיתָא וְתִיכְלוּן מִן עַל־לֶתָּא עֲתִיקָא עַד שָׁתָּא תְּשִׁיעִיתָא עַד מִיעַל עַל־לֶתָּה תִיכְלוּן עֲתִיקָא:	22

(16) תרבה מקנתו. תמכרה בזיוקר: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה:

(17) ולא תונו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישאלנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנחתו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכן נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר זו ויראת מאלהיך (צ"מ נח):

(18) וישבתם על הארץ לבטח. שָׁצֵעוֹן שְׁמֵטָה יִשְׂרָאֵל גּוֹלִים, שְׁנֹאמַר אִזְ תִּרְלָה הָאָרֶץ אֶת שְׁצֻחֶיהָ, וְהִרְלָתָ אֶת שְׁצֻחֶיהָ (ויקרא כו, לד שצח לג), ושצעים שנה של גלות צל כנגד שצעים שמטות שצטלו היו:

(19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צלזלת: ואכלתם לשובע. אף בתוך המעים תהא צו צרכה:

(20) ולא נאסף. אל הבית: את תבואתו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הבאים מאלהים (פסחים נא):

(21) לשלש השנים. למקצת השנים מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שיזרעו בשמינית במרחשוון ויקצרו בניסן:

(22) עד השנה התשיעית. עד חג הסוכות של תשיעית שהיא עם בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה צגרנות, ובתשרי הוא עם האסיף לבית. ופעמים שהיתה נריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני

<p>23 And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.</p>	<p>וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת וְאַרְעָא לֹא תִזְדָּבֵן לְחִלּוּטִין אֲרִי דִילִי אֲרָעָא אֲרִי דִיִּירִין וְתוֹתָבִין אֲתוֹן קֳדָמִי:</p>	<p>23 וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְתָּת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:</p>
<p>24 And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.</p>	<p>וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה פּוֹרְקָנָא תַתְּנִין לְאַרְעָא:</p>	<p>24 וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תַתְּנִין לְאַרְעָא: (ס)</p>
<p>25 If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.</p>	<p>אֲרִי יִתְמַסְכֵּן אַחֻזָּה וַיִּזְבִּין מֵאֲחֻזַּתִּיהּ וַיֵּתִי פְרִיקִיהּ דְּקָרִיב לִיהּ וַיַּפְדֹּק יֵת זְבִינֵי אַחֻזֵּיהּ:</p>	<p>רביעי 25 כִּי־יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גְאֻלּוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמָּכַר אָחִיו:</p>
<p>26 And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;</p>	<p>וּגְבַר אֲרִי לֹא יֵהִי לִיהּ פְּרִיק וְתִדְבִיק יָדֶיהּ וַיִּשְׁכַּח כְּמֹסֶת פּוֹרְקָנִיהּ:</p>	<p>26 וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גְאֻלּוֹ וְהִשְׁיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּבִי גְאֻלָּתוֹ:</p>
<p>27 then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.</p>	<p>וַיַּחְשִׁב יֵת שְׁנֵי זְבִינוֹהִי וַיָּתִיב יֵת מוֹתָרָא לְגְבַר דִּזְבִּין לִיהּ וַיָּתִיב לְאַחֻזַּתִּיהּ:</p>	<p>27 וַיַּחְשֹׁב אֶת־שְׁנֵי מִמָּכְרוֹ וַיָּחֲשִׁיב אֶת־הַתֵּעֹף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב לְאַחֻזָּתוֹ:</p>
<p>28 But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.</p>	<p>וְאִם לֹא אֲשַׁכַּחַת יָדֶיהּ כְּמֹסֶת דִּיתִיב לִיהּ וַיְהִי זְבִינוֹהִי כִּדְבִילָא וַיִּפּוֹק בִּיּוֹבִילָא וַיָּתִיב לְאַחֻזַּתִּיהּ:</p>	<p>28 וְאִם לֹא־מָצָאָהּ יָדוֹ דִּי־הַשִּׁיב לּוֹ וְהָיָה מִמָּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בִּיּוֹבֵל וְשָׁב לְאַחֻזָּתוֹ: (ס)</p>

השמיטה השביעית, שהן בטלן מעבודת קרקע שתי שנים רגילות השביעית והיוזל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן:

(23) והארץ לא תמכר. ליתן לאו על חזרת שדות לצעלים ביוזל, שלא יהא הלוקח כוזשה (ת"כ שס ח): לצמחת.

לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך זה (שס), שאינה שלך:

(24) ובכל ארץ אחזתכם. (ת"כ) לרבות בחים, ועד עברי (שס ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב:

(25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאחזתו. ולא כולה, למדה מורה דרך ארץ, שישיר שדה לעזמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב:

(26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואלים, אלא גואל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שס ת"כ פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוזל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ביוזל, נמצאת קונה מספר התצאות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצא את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, וזהו: והשיב את העודף. בדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה, שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיוזל משמט בתחלתו (ת"כ שס ז):

<p>29 And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.</p>	<p>וְאִישׁ כִּי־יִמְכַר בֵּית־מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וְהִיתָה גְּאֻלָּתוֹ עַד־תָּמָּה שְׁנַת מִמְכָּרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:</p>	<p>חמישי (שלישי)</p>
<p>30 And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.</p>	<p>וְאִם לֹא־יִגְאָל עַד־מְלֵאת לֹו שָׁנָה תְּמִימָה וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר־בָּעִיר אֲשֶׁר־כִּי (כ) לֹא) קָן לֹו חֲמָה לְצִמִּיתָת לַקִּנָּה אֹתוֹ לְדֶרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:</p>	<p>30</p>
<p>31 But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.</p>	<p>וּבְתֵי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל־שָׂדֶה הָאָרֶץ יִחָשֵׁב גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לָּו וּבִיבֹל יֵצֵא:</p>	<p>31</p>
<p>32 But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.</p>	<p>וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תִּהְיֶה לַלְוִיִּם:</p>	<p>32</p>
<p>33 And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.</p>	<p>וְאֲשֶׁר יִגְאָל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמְכַּר־בֵּית וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הֵוא אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>33</p>

(29) בית מושב עיר חומה. בית צחוק עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשתא ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, וצחוק שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, והצרך לפרש בזה שהוא חלוק, שאם רצה לגאלו בשנה ראשונה גאלה, ולאחר מכאן אינו גאלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן תשע השערה אשנו ימים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חומה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לב). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקצה היא, והצרך לכתוב לה, אלא מחוק שצריך לכתוב לא פנים, תקנו לו צמסורת זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע בו יוצל צחוק שנחל לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כמרגמו פלסא, עיירות פחוסות מאין חומה, ויש הרבה צספר יהושע קצרים ופלסא (יהושע יג, כח). צספלקס וצטלקס (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היוצל, ויוצאין היוצל לצעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, ובה יפה כחו מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרק ו, ערכין לג): ויוצל יצא. צחוס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גאל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחונות להם בצלפס אמה צציות הערים, או אם מכרו בית בעיר חומה גאלין לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה (שם):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויצא צצל. אותו ממכר של בית, או של עיר, ויש צ ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר צתי ערי חומה של ישראל, וגאלה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאלות עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכחוב אלא צלוקח ישראל שקנה בית בערי הלויים, אצל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט,

- 34 But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.
- 35 And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.
- 36 Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.
- 37 Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.
- 38 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.
- 39 And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.
- 34 וְשָׂדֵה מִגֵּרֶשׁ עֲרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אַחֲזֶזֶת עוֹלָם הוּא לָהֶם: (ס)
- 35 וְכִי־יִמָּוֶה אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וַהֲחִזַּקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחַי עִמָּךְ:
- 36 אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נִשְׁךְ וְתַרְבִּית וְיִרְאֶת מֵאֱלֹהֶיךָ וְחַי אָחִיךָ עִמָּךְ:
- 37 אֶת־כֶּסֶףךָ לֹא־תִתֵּן לוֹ בְּנִשְׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תִתֵּן אֶכְלֶךָ:
- 38 אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים: (ס)
- 39 וְכִי־יִמָּוֶה אָחִיךָ עִמָּךְ וַהֲמָסְכַּן אָחִיךָ עִמָּךְ וַיִּמָּכַר לָךְ לֹא תַפְלֵחַ בֵּיתוֹ עֲבָדְתָּ עָבֵד:

ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מנחה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציונל ואינו נחלס לסוף שנה כזית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם במקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מִקֵּר גִּזְרֵי, שֶׁאִם הַקִּדִּישׁ בֵּן לֹוי אֶת שְׂדֵהוּ וְלֹא גָאֵלָה וּמְכָרָה גִּזְרֵי אֵינָה יוֹצֵאָה לְכַהֲנִים צִיּוֹנִל, כִּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בִּישְׂרָאֵל וְאִם מִכָּר אֶת הַשְּׂדֶה לְאִישׁ אֲחֵר׃ לֹא יִגָּאֵל עוֹד (ויקרא כז, כ), אֲבָל בֵּן לֹוי גוֹאֵל לְעוֹלָם:

(35) והחזקת בו. אֵל תִּנְחִסְהוּ שִׂירָד וּפּוֹל, וְיִהְיֶה קֶשֶׁה לְהַקִּימוֹ, אֲלֵא חֲזַקְהוּ מִשְׁעַת מוֹעֵת הַיָּד. לִמָּה זֶה דוּמָה, לְמַשְׁאֵי שֶׁעַל הַחֲמוּר, עוֹדֵהוּ עַל הַחֲמוּר, אֶחָד תּוֹפֵס צוֹ וּמַעֲמִידוֹ, נִפְלַל לֵאמֹר, חֲמִשָּׁה אֵין מַעֲמִידִין אוֹתוֹ: גֵּר וְתוֹשֵׁב. אֵף אִם הוּא גֵר אִו חוֹשֵׁב, וְאִזְוִהוּ חוֹשֵׁב כֹּל שֶׁקָּבַל עָלָיו שֶׁלֹּא לְעִצּוֹד עֲבֹדַת אֱלִילִים וְאוֹכֵל נְזִלוֹת:

(36) נשך ותרבית. חֵד שׁוּיִינְהוּ רִצְנוֹן, וְלַעֲצוֹר עָלָיו שְׁנֵי לֹאֲוִין (צ"מ ס): וִירֵאת מֵאֱלֹהֶיךָ. לְפִי שְׂדַעְתּוֹ שֶׁל אָדָם נִמְשַׁכָּת אַחֵר הַרְבֵּית, וְקֶשֶׁה לְפָרוֹשׁ הַיָּמֵנוּ, וּמוֹרֶה לְעִצְמוֹ הַיָּתֵר בְּשִׁצִּיל מַעֲוִיתוֹ שֶׁהִיוּ בְּטוֹלוֹת אֲלָלוּ, הוֹרֵךְ לִימָר וִירֵאת מֵאֱלֹהֶיךָ, אוֹ הַתּוֹלֵה מַעֲוִיתוֹ בְּנִכְרִי כְּדִי לְהַלּוּת לִישְׂרָאֵל בְּרִצְנִית, הִרִי זֶה דְּבַר הַמִּסּוֹר לְלִצּוֹ שֶׁל אָדָם וּמַחֲשַׁבְתּוֹ, לִכְךָ הוֹרֵךְ לִימָר, וִירֵאת מֵאֱלֹהֶיךָ (צ"מ נח):

(38) אשר הוצאתי וגו'. וְהַצְנַחְתִּי בֵּין צָכוֹר לְשִׁאֲנוֹ צָכוֹר, אֵף אֲנִי יוֹדַע וּנְפָרַע מִן הַמְלוּה מַעֲוִית לִישְׂרָאֵל בְּרִצְנִית, וְאוֹמֵר שֶׁל נְכָרִי הֵם. דְּבַר אַחֵר אֲשֶׁר הוֹאֲתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל מַנֶּה שֶׁתִּקְבְּלוּ עֲלֵיכֶם מַנּוֹת, אֲפִילוֹ הֵן כְּבִדּוֹת עֲלֵיכֶם: לָתֵת לָכֶם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן. בְּשִׁכָּר שֶׁתִּקְבְּלוּ מַנּוֹת: לְהִיּוֹת לָכֶם לְאֱלֹהִים. שְׁכַל הַקֵּר צֹאֵרֵךְ יִשְׂרָאֵל, אֲנִי לוֹ לְאֱלֹהִים, וְכֹל הַיּוֹצֵא מִמֶּנָּה, כְּעוֹבֵד עֲבֹדַת אֱלִילִים (ת"כ פֶּרֶשׁתָּה ה, ד כְּתוּבוֹת קי):

(39) עבדות עבד. עֲבֹדָה שֶׁל גִּנְאִי שִׁיחָא נִיכָר זֶה כְּעִצּוֹ, שֶׁלֹּא יוֹלִיךְ כְּלָיו אַחֲרָיו לְצִית הַמֶּרְחָץ, וְלֹא יַנְעוֹל לוֹ מִנְעִלוֹ:

40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׂכִיר כְּתוּשָׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־שָׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עַבְדֵי ה' אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמָּכְרוּ מִמִּכְרַת עֶבֶד:	42
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ וַיִּרְאֵת מֵאֵל הָיִד:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעַבְדֶּךָ וְאִמָּתֶךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לְךָ מֵאֵת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֶיכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וְהָיוּ לְכֶם לְאֻחֻזָּה:	45
46	And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.	וְהִתְנַחֲלֹתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אֲחֵרֵיכֶם לְרֶשֶׁת אֻחֻזָּה לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בְּפֶרֶךְ: (ס)	46

(40) כשכיר כחושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהגו: עד שנת היבל. אם פגע צו יוצל לפני שש שנים היוצל מוציא:
(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר צניו מי מכרו, אלא מכאן, שרצו חייב צמזמות צניו (ת"כ פרק ו, ג קידושין כג.): ואל אחות אבותיו. אל כבוד אבותיו, ואין לזולו צדק (מכות יג.): אחות. חזקת:
(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא, א): לא ימכרו ממכרת עבד. בהכרח, כאן יש צד למכור, ולא יעמידנו על אצן הלקח:
(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לזורך, כדי לענותו, אל תאמר לו הקסם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, ע"ד תחת הגפן, עד שאצוא, שמה תאמר אין מכיר דבר אל לזורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לזורך, הרי הדבר הזה מסור לזכ, לכך נאמר ויראת:
(44) ועבדך ואמותך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, בעבדי איני מושל, צו אומות איני נוטל, שהרי הזהרתי לא תסיה לך נשמה (דברים כ, טו), אלא מי ישמעי: מאת הגוים. הם יהיו לך לעבדים: אשר סביבתיכם. ולא שצחוק גזול ארצם, שהרי בהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:
(45) וגם מבני התושבים. שצאו מסציוותיכם לישא נשים בארצם וילדו להם, הצן הולך אחר האב, ואינו צכלל לא תחיה, אלא אחת מותר לקנותו בעבד (קידושין סז): מהם תקנו. אותם תקנו:

<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשִּׁיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	<p>וְכִי תִשִּׁיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיד עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר: שביעי</p>
<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אַחֲרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֵּנוּ:</p>	<p>אַחֲרֵי נִמְכַּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה-לּוֹ אֶחָד מֵאֲחָיו יִגְאֻלֵּנוּ: 48</p>
<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ אֲחִיבּוֹתָיו אוֹ בֶר אֲחִיבּוֹתָיו יִפְרֹקֶנָּה אוֹ מִקְרִיב בְּשָׂרֶיהָ מִזֶּרְעֻתָּהּ יִפְרֹקֶנָּה אוֹ דֹתְדִבִּיק יָדֶיהָ וְיִתְפָּרֵק:</p>	<p>אוֹ-דָדוֹ אוֹ בֶן-דָּדוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ-מִשְׁאָר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ יִגְאֻלֵּנוּ אוֹ-הַשִּׁנְיָה יָדוֹ וְנִגְאֹל: 49</p>
<p>And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וַיַּחְשִׁב עִם זִבְנֵיהָ מִשְׁתָּא דְאִזְדָּבֵן לִיהָ עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיְהִי כֶסֶף זִבְנוֹתָיָהּ בְּמִנְיַן שְׁנֵינָא כִּיּוֹמֵי אֲגִירָא וַיְהִי עִמָּיהָ:</p>	<p>וַיַּחְשִׁב עִם-קִנְיָהּ מִשְׁנַת הַמָּכְרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וַיְהִי כֶסֶף מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי שָׂכִיר וַיְהִי עִמּוֹ: 50</p>
<p>If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.</p>	<p>אִם עוֹד סְגִיּוֹת בְּשְׁנֵינָא לְפִנְיָהּ יִתִּיב פּוֹרְקָנָהּ מִכֶּסֶף זִבְנוֹתָיָהּ:</p>	<p>אִם-עוֹד רַבּוֹת בְּשָׁנִים לְפִיָּהּ יָשִׁיב גֵּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ: 51</p>
<p>And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.</p>	<p>וְאִם זָעִיר אֲשֶׁתָּאֵר בְּשְׁנֵינָא עַד שְׁתָּא דִּיּוֹבִילָא וַיַּחְשִׁב לִיהָ כְּפֹם שְׁנוֹתָיָהּ יִתִּיב יָת פּוֹרְקָנָהּ:</p>	<p>וְאִם-מְעֵט נִשְׁאָר בְּשָׁנִים עַד-שְׁנַת הַיָּבֵל וַיַּחְשִׁב-לָּהּ כְּפִי שְׁנוֹתָיָהּ יָשִׁיב אֶת-גֵּאֻלָּתָהּ: 52</p>

(46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו זהם לנחלה לזורך בניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לבניכם, שאם כן היה לו לכתוב והנחלתם אותם לבניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להביא נשיא בעמו ומלך במשרתיו שלא לרדות צפרן:

(47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרומתו על חוק, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מיגרם לו שיעשיר, דבוק עמך: ומך אחיד עמו. מיגרם לו שימון, דבוק עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכ"ס, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעבדות אליילים עזמה (שם כ. ב"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עזים, ולשאוב מים:

(48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחם לשיטתם:

(50) עד שנת היובל. שהרי כל עזמו לא קנאו אלא לעבדו עד היובל, שהרי ציובל יצא, כמו שנאמר למטה, ויצא צִנְתָּהּ הַיָּבֵל, וצנכרי שחתת ידך הכתוב מדבר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק בחשבון לפי המגיע בכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אם היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עבדות שנה צמנה, ואם שהה זה אכלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העבד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשבון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היובל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כַּאֲמִיר שָׁנָא שָׁנָא בִּשְׁנֵי יְהִי עִמּוֹהָ לֹא יִפְלַח בֵּיתָ בְּקִשְׁיוֹ לְעֵינֶיךָ:	בְּשִׁכִּיר שָׁנָה שָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא יִרְדְּגוּ בִּפְרֹךְ לְעֵינֶיךָ:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	וְאִם לֹא יִתְפָּדֶה בְּאֵלֶּיךָ וּבְכֹנֵן שְׁתַּאֲ דִּיבִילָא הוּא וּבְנֵיהּ עִמּוֹהָ:	וְאִם-לֹא יִגָּאֵל בְּאַלְהָ וּנְצָא בְּשָׁנַת הַיָּבֵל הוּא וּבְנָיו עִמּוֹ:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	אֲרֵי דִילִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִין עֲבָדִי אֲנִין דְּאַפִּיקוּת יְתָחוּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֶיכוֹן:	כִּי-לִי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר-הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	מפטיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לֹא תַעֲבֹדוּן לְכוֹן טַעֲוֹן וְצִילִם וְקִמָּא לֹא תְקִימוּן לְכוֹן וְאִבּוֹן סִגְדָא לֹא תַתְּנוּן בְּאַרְעֲכוֹן לְמִסְגֵּד עֲלֵהּ אֲרֵי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֶיכוֹן:	לֹא-תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם וּפְסֵל וּמִצְבֵּה לֹא-תְקִימוּ לָכֶם וְאִבּוֹן מִשְׁפִּית לֹא תַתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת עֲלֵיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	יֵת יוֹמֵי שַׁבָּתֵי דִילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תַחוּן דְּחִלִין אֲנָא יְיָ:	אֶת-שַׁבְּתוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: (פ)	12 פסוקים
3	If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;	אִם בְּקִימֵי תִהְיוּן וְיֵת פְּקוּדֵי תִטְרוּן וְתַעֲבֹדוּן יְתָחוּן:	אִם-בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם:	בחקתי

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27 on page 153.

(53) לֹא יִרְדְּגוּ בִּפְרֹךְ לְעֵינֶיךָ. כְּלוֹמַר וְאַתָּה רוֹאֶה:
 (54) וְאִם לֹא יִגָּאֵל בְּאַלְהָ. צֹלָה הוּא נִגְאָל, וְאִינוּ נִגְאָל צֶשֶׁשׁ (קִידוּשֵׁין טו:): (הוּא וּבְנָיו עִמּוֹ. הַנִּכְרִי חַיִּיצַ צְמוּנוֹת צְנִי (קִידוּשֵׁין כג.))
 (55) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. שְׁטָרֵי קוּדֵם: אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כֹּל הַמִּשְׁעָבָדִין מִלְּמַטָּה, כֹּאֲלוֹ מִשְׁעָבָדִין מִלְּמַטָּה:
 (1) לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֱלִילִם. כִּנְגֵד זֶה הַנִּמְכָּר לְנִכְרִי, שֶׁלֹּא יֵאמָר הוֹאִיל וּרְצִי מִגְלַה עֲרִיזָה אֵף אֲנִי כְמוֹתוֹ, הוֹאִיל וּרְצִי עוֹבֵד עֲבוֹדַת אֱלִילִים אֵף אֲנִי כְמוֹתוֹ, הוֹאִיל וּרְצִי מַחֲלֵל שְׁבַת אֵף אֲנִי כְמוֹתוֹ, לִכְךָ נִאֲמָרוּ מִקְרָאוֹת הַלְלוּ (ת"כ פֶּרֶק ט, ו). וְאֵף הַפְּרָשִׁיּוֹת הַלְלוּ נִאֲמָרוּ עַל הַסֹּדֶר, בַּחֲחֻלָּה הַזֶּה יִרְדְּגוּ עַל הַשְׁבִּיעִיּוֹת, וְאִם חֲמֵד מִמּוֹן וְנִחְשָׁד עַל הַשְׁבִּיעִיּוֹת, סוֹפּוֹ לְמִכּוֹר מִטְּלָטְלוֹ, לִכְךָ סִמָּךְ לֵה, וְכִי תִמְכּוֹר מִמְכָּר, (מֵה כְּתִיב צִיה אִו קִנָּה מִיד וְגו' דְּצֵר הַנִּקְנָה מִיד לִיד) לֹא חֹזֵר צו, סוֹף מוֹכֵר אֶתְמוֹתוֹ, לֹא חֹזֵר צו, סוֹף מוֹכֵר אֶת צִיּוֹ, לֹא חֹזֵר צו, סוֹף לֹוֹה צִרְצִית, כֹּל אֲלוֹ הַאֲחֵרוֹנוֹת קָשׁוֹת מִן הָרִאשׁוֹנוֹת, לֹא חֹזֵר צו, סוֹף מוֹכֵר אֶת עַלְמוֹ, לֹא חֹזֵר צו, לֹא דִּי לִישְׁרָאֵל אֲלֵא אֲפִילוֹ לְנִכְרִי (קִידוּשֵׁין כ:). וְאִבּוֹן מִשְׁכִּית. לְשׁוֹן כְּסוּי, כְּמוֹ וְשִׁפְטֵי רִפְי (שְׁמוֹת לג, כג), שְׁמִכְסִין הַקֶּרֶקַע בְּרִצְפַת אֲצִנִּים: לְהַשְׁתַּחֲוֹת עֲלֵיהָ. אֲפִילוֹ לְשָׁמַיִם, לְפִי שֶׁהִשְׁתַּחֲוָה בְּפִשׁוּט יָדַיִם וּרְגֵלָיִם הֵיא, וְאִסְרָה תוֹרָה לַעֲשׂוֹת כֵּן, חוּץ מִן הַמִּקְדָּשׁ (מַגִּילָה כג):
 (2) אֲנִי ה'. נִאֲמָן לְשֵׁלֶם שִׁכְרָה:
 (3) אִם בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ. יִכּוֹל זֶה קִיּוֹם הַמִּצְוֹת, כִּשְׁהוּא אוֹמֵר וְאַתָּה מִצְוֵי תִשְׁמְרוּ הֵרִי קִיּוֹם הַמִּצְוֹת אֲמֹר, הֵיא מֵה אֲנִי מִקִּיּוֹם אִם בְּחֻקֹּתַי, תִּלְכוּ שֶׁהֵיוּ עֲמָלִים בַּתּוֹרָה: וְאַתָּה מִצְוֵי תִשְׁמְרוּ. הוּא עֲמָלִים בַּתּוֹרָה עַל מִנְתָּ לְשִׁמּוֹר וּלְקִיּוֹם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ה, א) וְלִמְדָּם אֲתָם וְשִׁמְרָם אֲתָם לַעֲשׂוֹת:

<p>then I will give your rains in 4 their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעִתָּם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן חֶקְלָא יִתֵּן אֲבִיהָ:</p>	<p>וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם בְּעִתָּם וְנָתַנָּה הָאָרֶץ יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן חֶקְלָא יִתֵּן אֲבִיהָ:</p>
<p>And your threshing shall reach 5 unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>וַיַּעַרְע לָכֵן דִּישָׁא לְקִטְפָא וְקִטְפָא יַעַרְע לְאַפּוּקִי בֵר זֶרְעָא וְנִיכְלוּן לְחֻמְכוֹן לְמִשְׁבַּע וְתַתְּבוּן לְרוּחָצֵן בְּאַרְעֵכוֹן:</p>	<p>וְהָשִׁיג לָכֶם דִּישׁ אֶת-בָּצִיר וּבָצִיר יִשָּׁיג אֶת-זֶרַע וְאָכַלְתֶּם לְחֻמְכֶם לְשִׁבַּע וַיִּשְׁבַּתֶּם לִבְטָח בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>And I will give peace in the land, 6 and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>וְאִתִּין שְׁלָמָא בְּאַרְעָא וְתִשְׁרוּן וְלִית דְּמִנִּיד וְאִבְטִיל חִיתָא בְּשִׂתָּא מִן אַרְעָא וְדִקְטָלִין בְּחֶרֶבָא לֹא יַעֲדוּן בְּאַרְעֵכוֹן:</p>	<p>וְנָתַתִּי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ וּשְׁכַבְתֶּם וְאִין מִחְרִיד וְהִשְׁבַּתִּי חַיָּה רָעָה מִן-הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא-תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם:</p>
<p>And ye shall chase your enemies, 7 and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>וְתִרְדְּפוּן יָת בְּעָלֵי דְבִיכוֹן וַיִּפְּלוּן גְּדָמִיכוֹן לְחֶרֶבָא:</p>	<p>וְתִרְדְּפֶתֶם אֶת-אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לְפָנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>And five of you shall chase a 8 hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>וַיִּרְדְּפוּן מֵנֶכֶן חֲמִשָּׁא לְמֵאָה וּמֵאָה מֵנֶכֶן לְרִבּוּתָא יַעֲרְקוּן וַיִּפְּלוּן בְּעָלֵי דְבִיכוֹן גְּדָמִיכוֹן לְחֶרֶבָא:</p>	<p>וְתִרְדְּפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה וּמֵאָה מִכֶּם רִבְבָּה יִרְדְּפוּ וְנָפְלוּ אֹיְבֵיכֶם לְפָנֵיכֶם לְחֶרֶב:</p>
<p>And I will have respect unto you, 9 and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.</p>	<p>וְאִתְּפִנִי בְּמִימְרֵי לְאַיְטְבָא לָכֵן וְאַפְשִׁי יִתְּכוּן וְאַסְגִּי יִתְּכוּן וְאִשִּׁים יָת קִימִי עִמְכוֹן:</p>	<p>וּפָנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרִיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבִּיתִי אֶתְכֶם וְהִקְיַמְתִּי אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם:</p>

- (4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאת, כגון (צלילי רציעית. רש"י ישן) צלילי שצחות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שס ו):
- (5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואתם עסוקים בו עד הציר, ובציר מעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמח, והוא מתגדך צמעי (שס ז):
- (6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משתה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעזור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ב, ג):
- (7) לפניכם לחרב. איש צמר רעהו (שס):
- (8) וירדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגזורים שצכם (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשבון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים בלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשבון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשוביהם בלשון רש"י צפרשת צראשית, לא היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישועה, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוה"ר משה חריף נר"ו, שמלת רבבה סובב צ' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש צ', רבבה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. ודו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שס): ונפלו איביכם וגו'. שהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ:
- (9) ופניתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא נח"כ (פרק ב, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שס ה): והרביתי אתכם. בקומה זקופה (שס):

<p>10 And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.</p>	<p>וְתִכְלֹן עֲתִיקָא דְעִתִּיק וְעֲתִיקָא מִן קִדָּם חֲדָתָא תִּפְנוּן:</p>	<p>וְאִכְלִיתֶם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וְיֶשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאוּ:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>11 And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.</p>	<p>וְנִתַּתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְאֶתִּין מִשְׁכְּנִי בִּינִיכֹן וְלֹא יִרְחִיק מִימָרִי יִתְכּוֹן:</p>	<p>וְנִתַּתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>	<p>11</p>
<p>12 And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.</p>	<p>וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם:</p>	<p>וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהִיִּיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי לְעָם:</p>	<p>12</p>
<p>13 I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לְהֵם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאֶזְלֹךְ אֶתְכֶם קוֹמָמִיּוֹת: (פ)</p>	<p>אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִמָּהִית לְהֵם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עַלְכֶם וְאֶזְלֹךְ אֶתְכֶם קוֹמָמִיּוֹת: (פ)</p>	<p>ע"כ צחול</p>
<p>14 But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>וְאִם לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:</p>	<p>14</p>
<p>15 and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;</p>	<p>וְאִם בִּקְיָמִי תִקְוֹצוּן וְאִם יִתְּנִי תִרְחִיק נִפְשְׁכֶן בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדִּי יִתְּנִי כָּל פְּקוּדֵי לְאִשְׁנֵי תִתְכּוֹן יִתְּנִי קִימִי:</p>	<p>וְאִם אֶת-מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתִי לְהִפְרֹק אֶת-בְּרִיתִי:</p>	<p>15</p>

והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא כצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְקָרַעְתִּי אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְאֶת בֵּית יְהוּדָה צָרִית תִּפְדָּשָׁה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כצרית וגו' (ת"כ ס:).

(10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (ספ פרק ג, א"ב צ"ב): וישן מפני חדש תוציאו. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, וצריכים אתם לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לחוכן:

(11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה צד. כל געילה לשון פליטת דבר הבצוע בדבר, כמו כי קם נגעל מגן גבורים (שמואל ב-א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צהלב מבושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוצ העור:

(12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם צגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מודעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים:

(13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יתד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תאל מראש השור ויתיר הקשר, כמו עשה לך מוסרות ומטות (ירמיה כז, ב), קבלי"א בלע"ז: קוממויות. צקומה זקופה:

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים בתורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיום המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אומר, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים בתורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצוני ומתכוין למרוד בו, וכן בנמרוד גצר ציד לפני ה' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן באנשי סדום קעים וקטאאים לה' מאד (שם יג, יג), מכירים את רצונם ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלא תלמדו, לא תעשו, הרי שתי עבירות (ת"כ פרשתא ב, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס באחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא צויתם, לכך נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל

- 16 I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.
- 17 And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.
- 18 And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.
- אֶף-אֲנִי אַעֲשֶׂה-נָּא לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת-הַשַּׁחַת וְאֶת-הַקְדַּחַת מִכְלֹת עֵינַיִם וּמְדִיבַת נֶפֶשׁ וְזָרַעְתֶּם לָרִיק וְזָרְעֻכֶם וְאָכְלוּ אוֹיְבֵיכֶם:
- וְנִתַּתִּי פָנַי בְּכֶם וְנִגַּפְתֶּם לִפְנֵי אוֹיְבֵיכֶם וְרָדּוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסַּתֶּם וְאִין-רֹדְף אֶתְכֶם:
- וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִי־סִרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַ עַל-חַטֹּאתֵיכֶם:
- וְאִם-אֲנִי אַעֲבִיד דָּא לָכוֹן וְאִסְעַר עַלְיִכוֹן בִּיהוּלָתָא שַׁחַתָּא וְקַדַּחָתָא מִחֻשְׁקִין עֵינִין וּמִדִּבְתָּ נֶפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנָא וְזָרְעֻכוֹן וְיִכְלֻנִיָּה בְּעַלֵּי דְבִיכֻוֹן:
- וְנִתִּין רִיקָא בְּכוֹן וְתִתְבְּרוּן קָדָם בְּעַלֵּי דְבִיכֻוֹן וְיִרְדּוּן בְּכוֹן שְׂנְאֵיכֻוֹן וְתִעַרְקוּן וְלִית דְּרִדִּיף יִתְבְּכוּן:
- וְאִם עַד אֵלִין לֹא תִקְבְּלוּן וְיִסְפְּדִי לְמִרְדֵּי יִתְבְּכוּן שִׁבְעַ עַל חַטֹּאתֵיכֻוֹן:

המלות: להפרכם את בריתי. כופר צעיקר. הרי שצד עצירות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס באחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במלות, כופר צעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. וצויתי עליכם: שחפת. חולי שמספק את הצער, אנפול"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדיח את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו כי אֶשׁ קָדָהָ צָאֲפִי (דברים לז, כז): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים נופות וכלות לראות שְׁקֵל וְיִקְפָּא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממוסכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תזמח, ואם תזמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צחק, וכן אף אֲנִי אֶלֶף עֶשְׂרֵי בָּקָרִי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אציא אחרת ואסמכנה לה: בהלל. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אצל צשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחק, או עתים שהוא נשחק אצל נוח ואינו מקדיח, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדיח, או עתים שהוא מקדיח וסבור הוא בעצמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו סבור בעצמו שיחיה אצל אחרים סבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבת נפש: וזרעתם לריק וזרעכם. זרעה ואינה מזמחת, ומעטה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זרעה שנה ראשונה, ואינה מזמחת, שנה שניה מזמחת ואויבים צאים ומוצאים תבואה לימי המלור, ושצפנים מתים ברעז שלא לקטו תבואה אשחקד. ד"א וזרעתם לריק וזרעכם, כנגד הצנים והצנות הכחוז מדבר, שאתה עמל בהם ומגדלן, והחטא בא ומכלה אותם, שנאמר אֶשְׂרֵךְ טַפְסְתִּי וְרָצִיתִי אֲצִי כֶּלֶם (איכה ז, כז): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר בטובה ופניתי אליכם, כך נאמר ברעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני אויביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דְּבִיכֻוֹן מקיפין אתכם מצחצח (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עוצדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה שצגלוי, שנאמר וְהָיָה אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מְדִין וְעָמְלָק וְיָגִי קָדָם וְגו' (שופטים ו, ג). ויִסְפְּדִי וְיִסְחִיתוּ אֶת יְצוֹל הָאָרֶץ (שם ד). אצל צשעה שאעמיד עליכם מכס וצכס הם מחפשים אחר המטמוניות שלכם, וכן הוא אומר וְאֶשְׂרֵךְ אֶכְלֹי שְׂאֵר עַמִּי וְעוֹרָם מִעֲלֵיהֶם הִפְסִיטוּ וְגו' (מיכה ג, ג. ת"כ שם): ונסתם. מפני אימה: ואין רודף אתכם. מצלי כח:

(18) ואם עד אלה. ואם צעוד אלה לא תשמעו: ויספתי. עוד יסורין אחרים: שבע על חטאתיכם. שצד פורעניות על ז' העצירות האמורות למעלה (ת"כ פרק ה, א):

<p>19 And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.</p>	<p>וַאֲתַפֵּר יֵת יְקָר תּוֹקֶפְכוֹן וְאֶתִין יֵת שְׁמַיָּא דְּעֵלְיוֹכוֹן תְּקִיפִין כְּבָרוּלָא מְלֹאחָתָא מִטָּרָא וְאַרְעָא דְּתַחוּתִיכוֹן חֲסִינָא כְּנַחֲשָׁא מְלֻמָּעָבָד פִּירִין:</p>	<p>19 וּשְׁבַרְתִּי אֶת־גְּאוֹן עֲזֹכֶם וְנַתַּתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבָרוֹל וְאֶת־אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה:</p>
<p>20 And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.</p>	<p>וַיִּסּוּף לְרִיקָנִי חֵילְכוֹן וְלֹא תֵתִין אֲרַעְכוֹן יֵת עֲלֵלְתָהּ וְאֵילֵן חֲקֵלָא לֹא יֵתִין אֲבִיהֶּ:</p>	<p>20 וְתֵם לְרִיק כְּחֹכֶם וְלֹא־תֵתִין אֲרָצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יֵתֵן פֵּרִיו:</p>
<p>21 And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.</p>	<p>וְאִם תִּהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיוֹ וְלֹא תִיבּוֹן לְקַבֵּלָא לְמִימְרִי וְאֹסִיף לְאַיְתָאָה עֲלֵיכוֹן מִחָא שְׁבַע כְּחוּבֵיכוֹן:</p>	<p>21 וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבּוּ לִשְׁמֹעַ לִי וַיֹּסֶפְתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שְׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>22 And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.</p>	<p>וְאֶשְׁלַח בֵּכוֹן יֵת חַיַּת בְּרָא וְתַחְבִּיל יִתְכוֹן וְתִשְׁיִצִי יֵת בְּעִירְכוֹן וְתִזְעַר יִתְכוֹן וַיִּצְדֹּן אוֹרְחֵתְכוֹן:</p>	<p>22 וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשִׁכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנִשְׁמּוּ דֶּרֶכֵיכֶם:</p>
<p>23 And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּאַלְוִין לֹא תִתְּרֹדוֹן לְמִימְרִי וְתִהְיוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>23 וְאִם־בְּאַלְהָה לֹא תִוָּסְרוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי קָרִי:</p>

(19) ושבֵרתי את גֵּאוֹן עֲזֹכֶם. זה צִית המקדש, וכן הוא אומר הנני מחלל את מקדשי גֵּאוֹן עֲזֹכֶם (יחזקאל כד, כא): ונתתי את שְׁמַיְכֶם כְּבָרוֹל ואת אֲרָצְכֶם כְּנַחֲשָׁה. זו קשה משל משה ששם הוא אומר וְקִי שְׁמַיָּא שְׁרַע על לֹאשְׁקָה נֶחֱשֶׁת וגו' (דברים כח, כג), שיהיו השמים מויעין כדרך שהנחשת מויעה, והארץ אינה מויעה כדרך שאין הצרול מויע, והיא משמרת פירותיה, אבל כאן השמים לא יהיו מויעין כדרך שאין הצרול מויע, ויהא חורב בעולם, והארץ תהא מויעה כדרך שהנחשת מויעה, והיא מאבדת פירותיה:

(20) ותם לְרִיק כְּחֹכֶם. הרי אדם שלא עמל שלא חרש שלא זרע שלא נכש שלא כסח שלא עדר ובשעת הקציר בא שדפון ומלקה אותו אין צֶכֶךְ כלום, אבל אדם שעמל וחרש וזרע ונכש וכסח ועדר ובא שדפון ומלקה אותו, הרי שניו של זה קהות (ת"כ ס"ד): ולא תתן אֲרָצְכֶם את יְבוּלָהּ. אף מה שאתה מוציל לה בשעת הזרע (ס"ט): ועץ הארץ. אפילו מן הארץ יהא לקוי, שלא יחניט פירותיו בשעת ההנטה (ס"ט): לֹא יֵתֵן. משמש למעלה ולמטה, אע"ז ואפרי: לֹא יֵתֵן פֵּרִיו. כשהוא מפרה מְשִׁיר פירותיו, הרי שתי קללות, ויש אֵין שבע פורעניות:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רבותינו אמרו עראי, במקרה, שאינו אלא לפרקים, כן תלכו עראי צמנות. ומנחם פירש לשון מניעה, וכן הִקָּר לְבָלָהּ (משלי כה, יז), וכן יָקָר רֹחַ (משלי יז, כז), וקרוז לשון זה לתרגומו של אונוקלוס, לשון קושי, שמקשים לזם להמנע מהתקרב אלי: שבע כחטאֵיכֶם. שבע פורעניות אחרים במספר שבע כחטאֵיכֶם:

(22) והשלחתִי. לשון גירוי: ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צֶכֶךְ, בהמה שאין דרכה צֶכֶךְ מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהֲמָה אֶשְׁלַחְסָם (דברים לב, כד), הרי שחיס, ומנין שחיה ממיתה בגשיכתה, תלמוד לומר עַם שְׁמַת וְחֵלִי עָפָר (ס"ט). מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כבר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחון: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שציליס גדולים ושציליס קטנים, הרי שבע פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת וזחלי

עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטה, ונשמו:

(23) לֹא תוֹסְרוּ לִי. לשון אלי:

<p>24 then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.</p>	<p>וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>	<p>24 וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם־אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.</p>	<p>וְאִתִּי עֲלִיכֶם דְּקַטְלִין בְּחֶרֶב אֲוִיתְפָּרְעוּן מִנְּכֶן פּוֹרְעָנוּתָא עַל דְּעִבְרָתוֹן עַל אוֹרֵיתָא וְתַתְּכַנְשׁוּן לְקַרְוִיכֶן וְאֶגְרִי מוֹתָנָא בִּינִיכֶן וְתַתְּמַסְרוּן בְּיַד שֹׁנְאָה:</p>	<p>25 וְהִבֵּאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם־בְּרִית וְנֹאסְפָתָם אֶל־עָרֵיכֶם וְשִׁלַּחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד־אוֹיֵב:</p>
<p>26 When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.</p>	<p>בְּדֹאֲתֵבֶר לְכוּן סַעִיד מִיכְלָא וַיִּפְּזוּ עֶשֶׂר נָשִׁין לְחֶמְכֶן בְּתַנּוּרָא חַד וַיְתִיבוּן לְחֶמְכֶן בְּמִתְקָלָא וְתִיכְלוּן וְלֹא תִשְׂבְּעוּן:</p>	<p>26 בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה־לֶּחֶם וְאָפוּ עֶשֶׂר נָשִׁים לְחֶמְכֶם בְּתַנּוּר אֶחָד וְהִשִּׁיבוּ לְחֶמְכֶם בְּמִשְׁקָל וְאָכַלְתֶּם וְלֹא תִשְׂבְּעוּ: (ס)</p>
<p>27 And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;</p>	<p>וְאִם בְּדֹא לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימְרִי וְתַהֲכִינוּן קִדְמִי בְּקָשְׁי:</p>	<p>27 וְאִם־בְּזֹאת לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְהִלַּכְתֶּם עִמִּי בְּקָרִי:</p>
<p>28 then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.</p>	<p>וְאֶהְדֵּ עִמָּכֶן בְּתַקּוּף רַגְזִי וְאֶרְדִּי יִתְכוּן אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל חוֹבֵיכֶן:</p>	<p>28 וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת־קָרִי וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אִתְּךָ אֲנִי שִׁבְעַ עַל־חַטֹּאתֵיכֶם:</p>
<p>29 And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.</p>	<p>וְתִיכְלוּן בָּסָר בְּנֵיכֶן וּבָסָר בְּתִתְכֶן וְתִיכְלוּן:</p>	<p>29 וְאָכַלְתֶּם בָּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבָשָׂר בְּנִתֵיכֶם תֹּאכְלוּ:</p>
<p>30 And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.</p>	<p>וְאֶשְׁרִיץ יָת בְּמִתְכוּן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנוּסִיסִיכֶן וְאֶתִּין יָת פְּגָרֵיכֶן עַל פְּגוּר טַעֲוִיתְכוּן וַיִּרְחִיק מִימְרִי יִתְכוּן:</p>	<p>30 וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־בְּמִתֵּיכֶם וְהִכַּרְתִּי אֶת־חֲמוּנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגָרֵיכֶם עַל־פְּגָרִי גְּלוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם:</p>

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזה סמוי עיניו של דקדקו. דבר אחר נקם צדק, נקמת צדקתו אשר עזרתם. כל הנזכר חרב שצמקרא, היא מלחמת חיילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזל: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדבר, ונתתם ציד האויבים הנזכרים עליכם, לפי שאין מלינים את המלחמה צדקו, וכשהם מולאים את המלחמה לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מה, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשצור לכם כל מסעד אוכל, והם חצי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא המצוה נרצת ונעשית פת נפולה ומשתצרת צמור, והן יושבות ושוקלות את השצורים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה צמור המעיס בלחם. הריז' פורעניות, חרב, מזל, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה צמעים. ונתתם אינה מן המניין שהיא החרב:

(30) במיתכם. מגללים וצדקיות: חמונים. מין עזות אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צמחה קריוון חמונים: ונתתי את פגריכם. קפוחי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו

<p>And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיֹחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם:</p> <p>וְנָתַתִּי יָת קְרוֹיְכֹן חֲרָבָה וְנָצַדִי יָת מִקְדָּשֵׁיכֹן וְלֹא אֶקְבִּיל בְּרִיחֹא קוֹרְבָן כְּנִישְׁתְּכֹן:</p>	<p>וְנָתַתִּי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמֹתִי אֶת־מִקְדָּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶרְיֹחַ בְּרִיחַ נִיחֻחֲכֶם:</p>
<p>And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְיָשְׁמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיהֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p> <p>וְהִשְׁמַתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְיָצְדוּן עָלֶיהָ בְּעָלֶי דְּבִיכֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:</p>	<p>וְהִשְׁמַתִּי אֶת־הָאָרֶץ וְיָשְׁמוּ עָלֶיהָ אֹיְבֵיהֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ:</p>
<p>And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.</p>	<p>וְיִתְכֹן אֲבֹדֶר בֵּינִי עַמִּיּא וְאֶגְרִי בְּתַרְיֹכֹן דְּקִטְלִין בְּחֲרָבָא וְתַהִי אֶרְעֹכֹן צָדִיא וְקְרוֹיְכֹן יִהְיוּ חֲרָבָא:</p> <p>וְיִתְכֹן אֲבֹדֶר בֵּינִי עַמִּיּא וְאֶגְרִי בְּתַרְיֹכֹן דְּקִטְלִין בְּחֲרָבָא וְתַהִי אֶרְעֹכֹן צָדִיא וְקְרוֹיְכֹן יִהְיוּ חֲרָבָא:</p>	<p>וְאֶתְכֶם אֲזַרְהַ בְּגוֹיִם וְהִרִיקֹתִי אַחֲרֵיכֶם חֲרָב וְהִיתָה אֶרְצְכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה:</p>
<p>Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.</p>	<p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p> <p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ בְּכִין תִּרְעִי אֶרְעָא יָת שְׁמַטָּהא כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת וְאַתֹּן בְּאֶרֶע בְּעָלִי דְּבִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֶרְעָא וְתִרְעִי יָת שְׁמַטָּהא:</p>	<p>אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבַּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שְׁבַת־תִּיהָ:</p>
<p>As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.</p>	<p>כָּל יוֹמִין דְּצָדִיאָת תִּשְׁמִיט יָת דְּלֹא שְׁמַטָּת בְּשַׁמְטִיכֹן כִּד תְּוִיתֹן יִתְבִּין עָלֶיהָ:</p> <p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֶשֶׁר לֹא־שָׁבַתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתְּכֶם עָלֶיהָ:</p>	<p>כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָמָה תִּשְׁבַּת אֶת אֶשֶׁר לֹא־שָׁבַתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשַׁבְּתְּכֶם עָלֶיהָ:</p>

נצקעת ונופל עליה: וגעלה נפשי אחכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדם, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדם אומר, הא מה אני מקיים חרבה, מעובר וש: והשימותי את מקדשיכם מן הגדולות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונועדות לזבא שם. הרי שבע פורעניות, אכילת צמר צנים וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריתת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצירניות יפלו החמנים שצראשי הגנות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סילוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדולות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח בצרצס, שמהא שוממה מיושציה:

(33) ואחכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצשעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאדם הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה צצירמה: והריקתי. כששולף המרצ מתרוקן הנדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאדם שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשוץ לחוכה, ומחוך כך עריכם יהיו חרצה, נראות לכם חרצות, שצשעה שאדם גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאילו אין כרמו וציתו חרצים, כך שצויה צת"כ (פרק ו, א):

(34) אז תרצה. תפיים את כעס המקום, שבעס על שמתויה: והרצת. למלך את שצותיה:

(35) כל ימי השממה. לשון העשיות, ומ"ס דגש צמקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השממה ויוכל שהיו שנים שהכעיסו ישראל צארצס לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ומשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השצבים, וצני יהודה הכעיסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השצבים עד חרצות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל ואָסַפָּה שָׁכַב עַל צֶדֶךָ הַשְּׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל צֶדֶךָ הַיְּמִי שְׁנֵי אֲרָבָעִים יוֹם וְנִשְׁאַלְתָּ אֶת עֶזְרָת יְהוָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל צשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות דצקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תצוצה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וששים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אִמֹן שמים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. לא וחצוצ לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצעה, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים

- 36 And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.
- 37 And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.
- 38 And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.
- 39 And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.
- 40 And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.
- 41 I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;
- וְהִנְשֹׂאֲרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֵת אֹיְבֵיהֶם וְרִדְּבָ אִתָּם מוֹל עֲלֵה נִדְּבָ וְנָסוּ מִגִּסְת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֵף:
- אִישׁ-בְּאֶחָיו כַּמִּפְנֵי-חֶרֶב וְרִדְּבָ אֵין וְלֹא-תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:
- וְתִכְדּוּן בְּיַד עַמִּמֶּיךָ וְתִגְמַר יִתְכּוֹן אֶרֶע בְּעַלִי דְבִבִּיכּוֹן:
- וְהִנְשֹׂאֲרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצֵת אֹיְבֵיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אִתָּם יִמְקוּ:
- וַיִּנְדּוּן יְת חוֹבֵיהוֹן וַיְת חוֹבֵי אֲבֹתָהוֹן בְּשִׁקְרָהוֹן דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאֶף דִּהְלִיכוּ קִדְמִי בְּקִשּׁוֹי:
- אֶף-אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אִתָּם בְּאַרְץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ-אֲז יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְל וְאֲז יִרְצוּ אֶת-עוֹנָם:

ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יתירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר בעונם נחשז להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד ג'ק'ה ה'ק'ד' א'ת שְׁמֹתֶיךָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה (דברים הימים-ז לו, כה):

(36) והבאתי מרד. פחד ורץ לזכ מ"ם של מרץ יסוד נופל הוא, כמו מ"ם של מועד ושל מוקש: ונסו מגסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדף. שהרוח דוחפו ומכה על עלה אחר ומקשקש ומזיג קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקף, לשון חבטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שְׁקִיפֹן קְדוֹם, לשון משקוף, מקום חבטה הדלת וכן תרגומו של חבורה (שמות כא, כה), מִשְׁקוּפֵי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירו לנוס יכשלו זה זזה, כי יצהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא בלצטס פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה, שכל ישראל ערצין זה לזה (שבועות לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשהיו פזורים מהיו אזודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים בגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אתם כשאזוזים מעשה אבותיהם בדיהם (שם פרק ח, ז סנהדרין כז:): לשון המסה, כמו ימסו, וכמוהו פִּמְקָה צְחִירֵין (זכרי' יד, ז), נִמְקוּ חֲצוּרֵי (תהלים לח, ו):

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אביאם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עובדי

<p>then will I remember My covenant with Jacob, and also 42 My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף 42 אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר: וְדָכִירָנָא יְת קִימִי דְעָם יַעֲקֹב וְאֵף יְת קִימִי דְעָם יִצְחָק וְאֵף יְת קִימִי דְעָם אַבְרָהָם אֲנָא דְכִיר וְאַרְעָא אֲנָא דְכִיר:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף 42 אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר: וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף 42 אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:</p>
<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid 43 her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַן 43 אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנֵם יַעַן וּבִיַּעַן בְּמִשְׁפָּטֵי מֵאִסּוֹ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם: וְאַרְעָא תַתְרִישׁ מִנְהוֹן וְתָרַעִי יְת שְׁמִטָּהּ 43 בְּדַצְדִּיאָת מִנְהוֹן וְאִנּוֹן יִרְעוּן יְת חֻבְיָהוֹן לְנִשְׁוִין חֻלְף בְּרַכְאָן אִיתִי עֲלֵיהוֹן דְּבִדְנִי קִצּוֹ וְיְת קִימִי רַחֲמִיקַת נַפְשָׁהוֹן:</p>	<p>וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתָרַן 43 אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֵם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנֵם יַעַן וּבִיַּעַן בְּמִשְׁפָּטֵי מֵאִסּוֹ וְאֶת־חֻקֹּתַי גָּעְלָה נַפְשָׁם: וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאֵף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאֵף 44 אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:</p>
<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, 44 I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאֵף בְּרַם דָּא בְּמַהוּיָהוֹן 44 בְּאַרְעַ בְּעָלֵי דְבְּכִיָּהוֹן לֹא אֶרְטֹשְׁמוֹן וְלֹא אֶרְחִיקְמוֹן לְשִׁצְיוֹתָהוֹן לְאַשְׁנָאָה קִימִי עֲמַדְהוֹן אֲרִי אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיהוֹן: וְאֵף גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם 44 בְּאַרְצָן אִיבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גָעְלִיתִים לְכָל־תָּלֶם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>	<p>וְאֵף גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם 44 בְּאַרְצָן אִיבֵיהֶם לֹא־מֵאַסְתִּים וְלֹא־גָעְלִיתִים לְכָל־תָּלֶם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>But I will for their sakes remember the covenant of their 45 ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְדָכִירָנָא לְהוֹן קִימִי קְדָמָי 45 דְּאַפִּיקִית יְתָהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמְמֵינָא לְמַהוּיָ לְהוֹן לֵאלֹהֵי אֲנָא יְיָ: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>These are the statutes and 46 ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.</p>	<p>אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים 46 וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֵנוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה: אֵלֶּה הַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים 46 וְהַתּוֹרוֹת אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה בֵּינֵנוּ וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי בְּיַד־מֹשֶׁה:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying: XXVII</p>	<p>וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רְאשֵׁינִים 45 אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי חַגּוּלִם לְהִיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>

אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רוּחָם
הָיוּ לֹא תִהְיֶה וגו' (יחזקאל כ, לז), הִי אֲנִי וגו' אִם לֹא בְּיָד עֲקָה וגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז
נודע פִּי שׁוֹר נָגַח הוּא (שמות כה, לו), אִם אז יכנע. לשון אחר אולי, שִׁמָּא אז יכנע לזכר וגו': ואז ירצו את עונם.

יכפרו על עונם ביסורייהם:

(42) וזכרתי את בריתי יעקוב. בחמשה מקומות נכתב מלא, ואלהיו חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות
משמו של אליהו ערצון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי
הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה
זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח:

(43) יַעַן וּבִיַּעַן. גמול, ובגמול אשר במשפטי מאסו:

(44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, זהירות צאֵרֶן אוֹיְבֵיהֶם, לא מאסתים
לכלום ולהפך בריתי אשר אתם:

(45) ברית ראשונים. של שבטים:

(46) והתורה. אחת בכתב ואחת בעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה בסיני:

<p>Speak unto the children of Israel, 2 and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,</p>	<p>מִלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרָה לְהוֹן גִּבֹּר אָרִי יִפְרִישׁ נָדָר בְּפִירְסֹן נִפְשָׁתָא קָדָם יי':</p>	<p>דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יִפְלֹא נָדָר בְּעֶרְכָּךְ נִפְשָׁת לַיהוָה:</p>
<p>3 then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.</p>	<p>וְיִהְיֶה פִירְסָנִיהּ דְּדִכְרָא מִבֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְעַד בֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְיִהְיֶה פִירְסָנִיהּ חֲמִשִּׁין סִלְעִין דְּכֶסֶף בְּסִלְעֵי קוֹדֶשָׁא:</p>	<p>וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַד בֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:</p>
<p>4 And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.</p>	<p>וְאִם נִזְקָבָתָא הִיא וְיִהְיֶה פִּרְסָנָה תְּלָתִין סִלְעִין:</p>	<p>וְאִם-נִזְקָבָה הִוא וְהָיָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל:</p>
<p>5 And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְעַד בֶּר עֶשְׂרִין שָׁנִין וְיִהְיֶה פִירְסָנִיהּ דְּדִכְרָא עֶסְרִין סִלְעִין וְלִנְזֻקָבָתָא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-חֲמֵשׁ שָׁנִים וְעַד בֶּן-עֶשְׂרִים שָׁנָה וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר עֶשְׂרִים שֶׁקֶלִים וְלִנְזָבָה עֶשְׂרֵת שֶׁקֶלִים:</p>
<p>6 And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר יָרְחָא וְעַד בֶּר חֲמִישׁ שָׁנִין וְיִהְיֶה פִירְסָנִיהּ דְּדִכְרָא חֲמִישׁ סִלְעִין דְּכֶסֶף וְלִנְזֻקָבָתָא פִירְסָנָה תְּלַת סִלְעִין דְּכֶסֶף:</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-חֹדֶשׁ וְעַד בֶּן-חֲמֵשׁ שָׁנִים וְהָיָה עֶרְכָּךְ הַזָּכָר חֲמִשָּׁה שֶׁקֶלִים כֶּסֶף וְלִנְזָבָה עֶרְכָּךְ שְׁלֹשָׁת שֶׁקֶלִים כֶּסֶף:</p>
<p>7 And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.</p>	<p>וְאִם מִבֶּר שְׁתֵּין שָׁנִין וְלַעֲלָא אִם דְּכֹרָא וְיִהְיֶה פִירְסָנִיהּ חֲמִישׁ עֶשֶׂר סִלְעִין וְלִנְזֻקָבָתָא עֶשֶׂר סִלְעִין:</p>	<p>וְאִם מִבֶּן-שְׁשִׁים שָׁנָה וּמַעְלָה אִם-זָכָר וְהָיָה עֶרְכָּךְ חֲמִשָּׁה עֶשֶׂר שֶׁקֶל וְלִנְזָבָה עֶשְׂרֵה שֶׁקֶלִים:</p>
<p>8 But if he be too poor for thy valuation, then he shall be set before the priest, and the priest shall value him; according to the means of him that vowed shall the priest value him.</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא מִפִּירְסָנִיהּ וְיִקְיַמְנִיהּ קָדָם כֹּהֵנָא וְיִפְרוֹס יְתִיבָה כֹּהֵנָא עַל פּוֹם דְּתַדְבִּיק יָד נָדָרָא יִפְרִסָנִיהּ כֹּהֵנָא:</p>	<p>וְאִם-מְדָה הוּא מִעֶרְכָּךְ וְהָעֲמִידוֹ לִפְנֵי הַכֹּהֵן וְהִעֲרִיד אֹתוֹ הַכֹּהֵן עַל-פִּי אֲשֶׁר תִּשְׁלַח יָד הַנָּדָר יַעֲרִיכֶנּוּ הַכֹּהֵן: (ס)</p>

- (2) כי יפלא. יפריש צפוי: בערכך נפשו. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עלי:
(3) והיה ערכך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו
צפרסה זו: ערכך. כמו ערך, וכפל הכפ"י, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:
(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הוה שהוא צן
חמש שנים עלי:
(7) ואם מבן ששים שנה וגו'. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשב כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו
יותר משלש בערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שלש בערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט). סָבָא צְבִיתָא פָּחָא צְבִיתָא,
סָבָא צְבִיתָא סִימָא צְבִיתָא וְסִימָא טָבָא צְבִיתָא:
(8) ואם מזך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של
מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה
חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג):

<p>9 And if it be a beast, whereof men bring an offering unto the LORD, all that any man giveth of such unto the LORD shall be holy.</p>	<p>וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַיהוָה כָּל־אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>	<p>9 וְאִם־בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַיהוָה כָּל־אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיהוָה יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>
<p>10 He shall not alter it, nor change it, a good for a bad, or a bad for a good; and if he shall at all change beast for beast, then both it and that for which it is changed shall be holy.</p>	<p>לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יַעֲבֹר טוֹב בְּרָע אֶל־רָע בְּטוֹב וְאִם־הֵמָּר יִמֹּר בְּהֵמָה בְּבִהְמָה וְהָיָה־הוא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>	<p>10 לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא־יִמֹּר אֶתוֹ טוֹב בְּרָע אֶל־רָע בְּטוֹב וְאִם־הֵמָּר יִמֹּר בְּהֵמָה בְּבִהְמָה וְהָיָה־הוא וְתַמּוּרָתוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ׃</p>
<p>11 And if it be any unclean beast, of which they may not bring an offering unto the LORD, then he shall set the beast before the priest.</p>	<p>וְאִם־כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַיהוָה וְהָעֹמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃</p>	<p>11 וְאִם־כָּל־בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא־יִקְרִיבוּ מִמֶּנּוּ קָרְבָן לַיהוָה וְהָעֹמִיד אֶת־הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן׃</p>
<p>12 And the priest shall value it, whether it be good or bad; as thou the priest valuest it, so shall it be.</p>	<p>וְהָעֹרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֹרֶכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃</p>	<p>12 וְהָעֹרִיף הַכֹּהֵן אֹתָהּ בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּעֹרֶכָּהּ הַכֹּהֵן כֵּן יִהְיֶה׃</p>
<p>13 But if he will indeed redeem it, then he shall add the fifth part thereof unto thy valuation.</p>	<p>וְאִם־מִפְּרָק יִפְרָקֶנָּה וְיוֹסִיף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל פִּיּוּסָנָהּ׃</p>	<p>13 וְאִם־גָּאֵל יִגְאֻלָּנָה וְיוֹסֵף חֲמִישֶׁתָּהּ עַל־עֶרְכָּהּ׃</p>
<p>14 And when a man shall sanctify his house to be holy unto the LORD, then the priest shall value it, whether it be good or bad; as the priest shall value it, so shall it stand.</p>	<p>וְגִבֹּר אָרִי יִקְדִּישׁ יֵת בֵּיתָהּ קֹדֶשׁא קָדֵם יְיָ וְיִפְרָסֶנָּה כְּהֵנָּה בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּמֵא דִּיפְרוֹס יִתִּיה כְּהֵנָּה כֵּן יָקוּם׃</p>	<p>14 וְאִישׁ כִּי־יִקְדֹּשׁ אֶת־בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ לַיהוָה וְהָעֹרִיכוֹ הַכֹּהֵן בֵּין טוֹב וּבֵין רָע כְּאֲשֶׁר יַעֲרִיף אֹתוֹ הַכֹּהֵן כֵּן יָקוּם׃</p>
<p>15 And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.</p>	<p>וְאִם־דֹּאקְדִּישׁ יִפְרוֹק יֵת בֵּיתָהּ וְיוֹסִיף חֲמִישָׁ פָסָף פִּיּוּסָנָהּ עָלֶיהָ וְהָיָה לִיהִ׃</p>	<p>15 וְאִם־הַמִּקְדִּישׁ יִגְאֹל אֶת־בֵּיתוֹ וְיֹסֵף חֲמִישִׁית כֶּסֶף־עֶרְכָּהּ עָלָיו וְהָיָה לוֹ׃</p>
<p>16 And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.</p>	<p>וְאִם־מִחֶקֶל יִקְדִּישׁ גִּבֹּר קָדֵם יְיָ וְהָיָה פִּיּוּסָנָהּ לַפֹּה זֶרְעִיהָ בֵּית זֶרַע כּוֹר שְׁעָרִין בְּחֲמִשִּׁין סָלַעִין דָּכָסָף׃</p>	<p>וְאִם־מִשְׁעָה אֶחָדָתוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֶרְכָּהּ לִפִּי זֶרַע זֶרַע חֲמֹר שְׁעָרִים בְּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף׃</p>

חמישי (שבעי)

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצרי קיימין, ותמכר ללרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אותו האזר:

(10) טוב ברע. חס צעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוֹב צטוֹב, ורע זרע (תמורה ט).

(11) ואם כל בהמה טמאה. צעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין בפדיון, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשתא ד, א):

(12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל וגאלנה. צעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן צמקדיש בית, וכן צמקדיש את השדה, וכן צפדיון מעשר שני, הצעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שווייה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית

17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	אם־משנת היבל יקדיש שדהו כערךך יקום: חקליה כפורסניה יקום:	17
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	ואם־אחר היבל יקדיש שדהו וחשב־לו הכהן את־הכסף על־פי השנים הנותרת עד שנת היבל ונגרע מערךך: ויהי חקליה ויחשיב ליה כהנא ית כסף על פום שניא דאשתארא עד שתא דיובילא ויתמנע מפורסניה:	18
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	ואם־גאל יגאל את־השדה המקדיש אתו ויסף חמשית כסף־ערךך עליו וקם לו: ואם מפרק יפרוק ית חקלא דאקדיש יתיה ויוסיף חומש כסף פורסניה עלוהי ויקום ליה:	19
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	ואם־לא יגאל את־השדה ואם־מכר את־השדה לאיש אחר לא יגאל עוד: ואם לא יפרוק ית חקלא ואם זבין ית חקלא לגבר אחרן לא יתפריק עוד:	20
21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	והיה השדה בצאתו ביבל קדש ליהוה כשדה חחרם לפתן תהיה אחזתו: ויהי חקלא במפקיה ביובילא קודשא קדם יי כחקל חרמא לכהנא תהי אחסנתיה:	21
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	ואם את־שדה מקנתו אשר לא משדה אחזתו יקדיש ליהוה: ואם ית חקל זבינוהי דלא מחקל אחסנתיה יקדיש קדם יי:	שטי

כור שעורים בחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צתחלת היוכל, ואם צא לגאלה צאמנעו נותן לפי המצבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה). לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה דמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומתחלקת ביניהם (שם כה). זהו המשפט האמור במקדיש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגר. אם משעצרה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערךך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היבל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשתה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי מצבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולן, והשקל ארבעים ושמנה פונדיון, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולן, ואמרו רבותינו (בכורות נ). שאותו פונדיון קלצון לפרוקרט, והצא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערךך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת: ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

(21) והיה השדה בצאתו ביבל. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציובל: קדש לה. לא שישונו להקדש צדק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנמון לכהנים, שנאמר כל חרם זינך־אלך יקדש (צמדצר יט, יד), אף זו מתחלק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כה):

(22) ואם את שדה מקנתו וגר. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא מתחלק לכהנים ציובל, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוכל, שהרי ציובל היטה עמידה לצאת מידו ולשונו לצעלים, לפיכך, אם צא לגאלה,

23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַיַּחְשֹׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מַכְסַּת הָעֶרְכָּךָ עַד שָׁנַת הַיָּבֵל וַנִּתֵּן אֶת־הָעֶרְכָּךָ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	23
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשָׁנַת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי קִנְיָהּ מֵאִתּוֹ לְאִשְׁרֵי־לֹא אֲחֻזַּת הָאָרֶץ:	24
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל־עֶרְכָּךָ יִהְיֶה בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל:	25
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD'S.	אֲדָם־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהְמָה לֹא־יִקְדֹּשׁ אִישׁ אֶתֹּו אִם־שׂוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא:	26
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבִהְמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךָ וַיִּסַּף חֲמִשָּׁתוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךָ:	27
28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אֲדָם־כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לֹו מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכַר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֳדָשִׁים הוּא לַיהוָה:	28

יגאל צדמים הללו הקנזים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גוצר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגוצר, לכך הולך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירשת אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו):

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים גרה. עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכאן הוסיפו שחם, ואמרו רבותינו (זכורות נ). שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבהמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור בהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון בהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדיש בהמה טמאה לצדק הצית (מנחות קא). ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ת"כ פרק ג, צ): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח), יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני

29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל־חֶרֶם אֲשֶׁר יִחָרֵם כָּל חֶרֶם דִּיתְחַרֵּם מִן מִן־הָאָדָם לֹא יִפְדֶּה מוֹת אִנְשָׁא לֹא יִתְפָּרֵיק אֶתְקַטְלָא יוֹמָת: יִתְקַטֵּל:	שזיעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD'S; it is holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע וְכָל מַעֲשֵׂר אֲדָעָא מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: דְּאֲדָעָא מִפְּרִי אֵילָנָא דִּי הוּא קֹדֶשׁא קָדָם יי:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֵיהּ חֲמִישִׁיהּ יוֹסִיף חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו: וְאִם מִפְּרֵק יִפְרוֹק גְּבֵר מִמַּעֲשֵׂרֵיהּ חֲמִישִׁיהּ יוֹסִיף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הָעֹשִׂי־יָהּ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה: וְכָל מַעֲשֵׂר תּוֹרִין וְעֹאן כָּל דִּיעֲבֹר תַּחַת חוּטְרָא עֹשִׂי־רָאָה יְהִי קֹדֶשׁא קָדָם יי:	מפטיר
33	He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.	לֹא יִבְקֹר בֵּין־טוֹב לָרַע וְלֹא יִמְרְנוּ וְאִם־הִמָּר יִמְרְנוּ וְהָיָה־הוּא וְתַמּוּמִתּוֹ יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: לֹא יִבְקֹר בֵּין טֹב לְבִישׁ וְלֹא יִחַלְפִּנֶּיהּ וְאִם חִלְפָא יִחַלְפִּנֶּיהּ וְיָהּ הוּא וְחִלּוּפֶיהּ יִהְיֶה קֹדֶשׁא לֹא יִתְפָּרֵיק:	33
34	These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.	אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָרַ סִּינַי: אֵלֶּין פְּקוּדֵיָא דְּפְקִיד יי יְת מֹשֶׁה לְנֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשׁוּרָא דְּסִינַי:	עח פסוקים

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 156.

מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (צמדצר יח, יד), צחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ינתן לכהן, לדצרי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה צתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הבית, מפרש מקרא זה, צחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח:), עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו צמסכת ערכין (כח:), אס נדר, נותן דמיהם, ואס נדצה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שס כח:). (29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היואל ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שס ו. ת"כ שס ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך: (30) וכל מעשר הארץ. צמעשר שני הכחז מדצר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינער: לה' הוא. קנאו השם ומשולחנו זה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאֶכְלֶתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ מַעֲשֵׂר דְּגָנְךָ תִּירְשְׁךָ וגו' (דברים יד, כג קידושין נג:). (31) ממצעשרו. ולא ממצעשר חצירו, הפודה מעשר של חצירו אין מוסיף חומש (שס כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו צאכילה ככל מקום, והמעות יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִתְּנָהּ צֶקֶף וגו': (32) תחת השבט. כשצא לעשרן מוציאן צפתח זה אחר זה, והעשירי מכה צשצט צצועה צסקרלה להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (צכורות נח:). יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמוריו, והצטר נאכל לצעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא צשרו ניתן לכהנים: (33) לא יבקר וגו'. לפי שנאמר וְכָל מִצְוַת נְדָרֶיךָ (שס יב, יא), יכול יהא צורר ומוציא את היפה, תלמוד לומר לא יצקר צין טוב לרע, צין חס צין צעל מוס, חלה עליו קדושה, ולא שיקריצ צעל מוס, אלא יאכל צמורת מעשר, ואסור ליגזז וליעצד (צכורות יד:).

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי
בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחֲתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר
שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יָצֵא
צָבָא בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאוֹתָם
אֹתָהּ וְאֶהְרֹן:

וְאִתְּכֶם יִהְיֶה אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמִדוּ
אִתְּכֶם לְרֹאוּבֵן אֶלִּיצִיבֹר בֶּן־שְׂדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמִיאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשְׁשָׁכָר נֹתָנָאל בֶּן־צוּעָר:

לְזִבְּלוֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבִנְיָמִן יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישָׁמָע
בֶּן־עֲמִיהוּד לְמָנַשֶׁה גַּמְלִיאֵל
בֶּן־פְּדָהצֹר:

לְבִנְיָמִן אֲבִידָן בֶּן־גִּדְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעָאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עֵינָן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הַעֲדָה
נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלָפֵי
יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְבְּיוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

1:1 AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after the were come out of the land of Egypt, saying:

2 'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

3 from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

4 And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

וַיִּי And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6 Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7 Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8 Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9 Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10 Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

11 Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12 Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13 Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14 Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15 Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16 These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
וַיִּשָּׂא אֹתָם בְּשֵׁמֹתָם: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלֻדּוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית
אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמוֹעֵלָה לְגִלְגָּלָתָם:

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

18

And they assembled all the congregation
together on the first day of the second month,
and they declared their pedigrees after their
families, by their fathers' houses, according to
the number of names, from twenty years old and
upward, by their polls.

19

As the LORD commanded Moses, so did he
number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרת ויקרא

ישעיהו מ"ג:כ"א-מ"ד:כ"ג

Isaiah 43:21 - 44:23

עם-זו יצרתני לי תהלתני יספרו: (ס)

XLIII:21

The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.

ולא-אתי קראת יעקב כייגעתי בי
:ישראל:

22

Yet thou hast not called upon Me, O Jacob,
Neither hast thou wearied thyself about Me, O
Israel.

לא-הביאת לי שנה עלתיד וזבחיד לא
כבדתני לא העבדתני במנחה ולא
הוגעתני בלבונה:

23

Thou hast not brought Me the small cattle of thy
burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me
with thy sacrifices. I have not burdened thee with
a meal-offering, Nor wearied thee with
frankincense.

לא-קנית לי בכסף קנה וחלב זבחיד
לא הרויתני אף העבדתני בחטאותיך
הוגעתני בעונותיך:

24

Thou hast bought Me no sweet cane with money,
Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy
sacrifices; But thou hast burdened Me with thy
sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.

אנכי אנכי הוא מחה פשעיך למעני
וחטאותיך לא אזכר:

25

I, even I, am He that blotteth out thy
transgressions for Mine own sake; And thy sins I
will not remember.

הזכירני נשפטה יחד ספר אתה למען
תצדק:

26

Put Me in remembrance, let us plead together;
Declare thou, that thou mayest be justified.

אביך הראשון חטא ומליציך פשעו
בי:

27

Thy first father sinned, And thine intercessors
have transgressed against Me.

ואחלל שרי גדש ואתנה לחרם יעקב
וישראל לגדופים: (פ)

28

Therefore I have profaned the princes of the
sanctuary, And I have given Jacob to
condemnation, And Israel to reviling.

ועתה שמע יעקב עבדי וישראל
בחרתי בו:

XLIV:1

Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel,
whom I have chosen;

כה-אמר יהוה עשך ויצרך מבטן
יעזרך אל-תירא עבדי יעקב וישרון
בחרתי בו:

2

Thus saith the LORD that made thee, And
formed thee from the womb, who will help thee:
Fear not, O Jacob My servant, And thou,
Jeshurun, whom I have chosen.

כי אצק-מים על-צמא ונזלים
על-יבשה אצק רוחי על-זרעך
וברכתני על-צאצאיך:

3

For I will pour water upon the thirsty land, And
streams upon the dry ground; I will pour My spirit
upon thy seed, And My blessing upon thine
offspring;

וצמחו בבין חציר כערבים
על-יבלי-מים:

4

And they shall spring up among the grass, As
willows by the watercourses.

זה יאמר ליהוה אני וזה יקרא
בשם-יעקב וזה יכתב ידו ליהוה
ובשם ישראל יכנה: (פ)

5

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another
shall call himself by the name of Jacob; And
another shall subscribe with his hand unto the
LORD, And surname himself by the name of
Israel.

כֹּה-אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ
יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן
וּמִבְלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים:

וּמִי-כְמוֹנִי יִקְרָא וְיַגִּידָהּ וְיַעֲרְכָהּ
לִי מִשׁוּמֵי עַם-עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר
תִּבְאֲנָה יִגִּידוּ לָמוֹ:

אֶל-תִּפְחָדּוֹ וְאֶל-תִּרְהוֹ הֲלֹא מֵאֵן
הַשְׁמַעְתִּידָהּ וְהַגִּדְתִּי וְאַתֶּם עֲדֵי הַיֵּשׁ
אֱלֹהֶי מִבְלַעֲדֵי וְאֵין צוּר בְּלִידְעָתִי:

יִצְרֵי-פֶסֶל כָּלָם תִּהְיוּ וְחַמּוּדֵיהֶם
בְּלִי-יִעֲלוּ וְעֵדֵיהֶם הִמָּה בְּלִי-יִרְאוּ
וּבְלִי-יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ:

מִי-יֵצֵר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

הֵן כָּל-חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה
מֵאָדָם יִתְקַבְּצוּ כָּלָם יַעֲמִדוּ וּפְחָדּוֹ
יִבְשׁוּ יַחַד:

חֲרָשׁ בְּרִזֵּל מַעֲצָד וּפָעֵל בַּפָּחַם
וּבַמִּקְבּוֹת יֵצֵרָהּ וְיַפְעֲלָהּ בְּזִרְעַת כָּחוֹ
גַּם-רָעֵב וְאֵין כָּח לֹא-שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

חֲרָשׁ עֲצִים נָטָה קוֹ וַתֵּאָרְהוּ בַשֶּׁרָד
יַעֲשֶׂהוּ בַּמִּקְצָעוֹת וּבַמַּחְוָגָה וַתֵּאָרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֶרֶת אָדָם
לְשִׁבְתָּ בֵּית:

לְכַרְתָּ-לוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תְּרֹזָה וְאַלְוִין
וַיֵּאמֶץ-לוֹ בַּעֲצֵי-יָעַר נָטַע אֲרוֹנוֹגָשׁ
וַיַּגְדֵּל:

וְהִנֵּה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם נִיחָם
אֶף-יִשְׂקֵי וְאַפָּה לָחֶם אֶף-יַפְעֵל-אֵל
וַיִּשְׁתַּחֲוֶה עֲשֶׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד-לָמוֹ:

חָצִיו שָׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חָצִיו בַּשֶּׁר
יֵאָכֵל יִצְלָה צָלִי וַיִּשְׂבַּע אֶף-יָהֶם
וַיֹּאמֶר הָאֵחַ חֲמוּמִי רָאִיתִי אֹר:

וּשְׂאֲרֵיתוֹ לְאֵל עֲשֶׂה לְפָסֶלּוֹ (כ)
יִסְגֹּד] (ק) יִסְגֹּד-] וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הַצִּילֵנִי כִּי אֵלִי אַתָּה:

6 Thus saith the LORD, the King of Israel, And his Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no God.

7 And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and set it in order for Me— Since I appointed the ancient people? And the things that are coming, and that shall come to pass, let them declare.

8 Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced unto thee of old, and declared it? And ye are My witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no Rock; I know not any.

9 They that fashion a graven image are all of them vanity, And their delectable things shall not profit; And their own witnesses see not, nor know; That they may be ashamed.

10 Who hath fashioned a god, or molten an image That is profitable for nothing?

11 Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And the craftsmen skilled above men; Let them all be gathered together, let them stand up; They shall fear, they shall be ashamed together.

12 The smith maketh an axe, And worketh in the coals, and fashioneth it with hammers, And worketh it with his strong arm; Yea, he is hungry, and his strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

13 The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out with a pencil; He fitteth it with planes, And he marketh it out with the compasses, And maketh it after the figure of a man, According to the beauty of a man, to dwell in the house.

14 He heweth him down cedars, And taketh the ilex and the oak, And strengtheneth for himself one among the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the rain doth nourish it.

15 Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof, and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He maketh it a graven image, and falleth down thereto.

16 He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

17 And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טַח מְרֹאוֹת
עֵינֵיהֶם מִהַשְׁכִּיל לִבְתָּם:

18 They know not, neither do they understand; For
their eyes are bedaubed, that they cannot see,
And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יִשִּׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת
וְלֹא-תִבְוֶנָה לֵאמֹר חֲצִיו שָׂרַפְתִּי
בְמוֹ-אֵשׁ וְאֵף אָפִיתִי עַל-גִּחְלִיו לֶחֶם
אֲצַלֶּה בָשָׂר וְאֶכֹּל וַיִּתְּרוּ לְתוֹעֵבָה
אֲעֲשֶׂה לְבֹיֹל עֵץ אֶסְגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is
there knowledge nor understanding to say: 'I
have burned the half of it in the fire; Yea, also I
have baked bread upon the coals thereof; I have
roasted flesh and eaten it; And shall I make the
residue thereof an abomination? Shall I fall down
to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֵּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא-יִצִּיל
אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמַר הֲלוֹא שָׂקָר
בְּיָמִי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath
turned him aside, That he cannot deliver his soul,
nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכֹר-אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי
עַבְדִּי-אַתָּה יִצְחָקִיךָ עֶבֶד-לִי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל לֹא תִשְׁכַּח:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for
thou art My servant; I have formed thee, thou art
Mine own servant; O Israel, thou shouldst not
forget Me.

מָחִיתִי כַעֲבֹל פֶּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנַן חַטֹּאתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy
transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return
unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֵוּ שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הַרְיֵעוּ
תַּחְתִּינֹת אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רְנֵוּ
יַעַר וְכָל-עֵץ בּוֹ כִּי-גָאֵל יְהוָה יַעֲקֹב
וּבִישְׂרָאֵל יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it;
Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth
into singing, ye mountains, O forest, and every
tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob,
And doth glorify Himself in Israel.

הפטרות צו

ירמיהו ז' כ"א-כ"ג

Jeremiah 7:21 – 8:3

כֹּה אָמַר יְהוָה זָבָחוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עֲלוֹתֵיכֶם סָפוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאֶכְלוּ
בָשָׂר:

VII:21

Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Add your burnt-offerings unto your sacrifices,
and eat ye flesh.

כִּי לֹא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בַּיּוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא]
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה
וְזֶבֶח:

22

For I spoke not unto your fathers, nor
commanded them in the day that I brought
them out of the land of Egypt, concerning
burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם-אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי וְהִיִּיתִי לָכֶם
לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם
וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל-תְּדָרְךָ אֲשֶׁר אֲצַוֶּה
אֶתְכֶם לַמַּעַן יִשָּׁב לָכֶם:

23

but this thing I commanded them, saying:
'Hearken unto My voice, and I will be your God,
and ye shall be My people; and walk ye in all the
way that I command you, that it may be well
with you.'

וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנָם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָוֹת לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לִאֲחֹזֵר וְלֹא לִפְנִים:

24 But they hearkened not, nor inclined their ear,
but walked in their own counsels, even in the
stubbornness of their evil heart, and went
backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֵלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עַבְדִּי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשָׁלַח:

25 even since the day that your fathers came forth
out of the land of Egypt unto this day; and
though I have sent unto you all My servants the
prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שָׁמְעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנָם
וַיַּקְשׂוּ אֶת־עַרְפָּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined
their ear, but made their neck stiff; they did
worse than their fathers.

וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלַיָּךְ וְקִרְאתָ
אֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲנוּכָה:

27 And thou shalt speak all these words unto them,
but they will not hearken to thee; thou shalt also
call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא
לָקְחוּ מוֹסָר אֲבֹדָה הָאֲמוּנָה וְנִכְרְתָה
מִפִּיהֶם: (ס)

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the
nation that hath not hearkened To the voice of
the LORD their God, Nor received correction;
Faithfulness is perished, And is cut off from their
mouth.

גָּזַי נִזְרַף וַהֲשִׁילִכִי וּשְׂאֵי עַל־שָׁפָיִם
קִינָה בִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֵּשׁ אֶת־דָּוָר
עֲבָרָתוֹ:

29 Cut off thy hair, and cast it away, And take up a
lamentation on the high hills; For the LORD
hath rejected and forsaken the generation of His
wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי
נָאִם־יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית
אֲשֶׁר־נִקְרָא־שְׁמִי עָלָיו לְטִמְאָו:

30 For the children of Judah have done that which is
evil in My sight, saith the LORD; they have set
their detestable things in the house whereon My
name is called, to defile it.

וּבָנוּ בְּמוֹת הַתֶּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵיא בֶן־הֲנֹם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנוֹתֵיהֶם
בָּאֵשׁ אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה
עַל־לִבִּי: (פ)

31 And they have built the high places of Topheth,
which is in the valley of the son of Hinnom, to
burn their sons and their daughters in the fire;
which I commanded not, neither came it into
My mind.

לָכֵן הִנֵּה־יָמִים בָּאִים נָא־יְהוָה
וְלֹא־יֵאמָר עוֹד הַתֶּפֶת וְגֵיא בֶן־הֲנֹם
כִּי אִם־גֵּיא הַחֲרָגָה וְקִבְּרוּ בַּתֶּפֶת
מֵאִין מְקוֹם:

32 Therefore, behold, the days come, saith the
LORD, that it shall no more be called Topheth,
nor The valley of the son of Hinnom, but The
valley of slaughter; for they shall bury in
Topheth, for lack of room.

וְהָיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֶאֱכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֶמַת הָאָרֶץ וְאִין מִחְרִיד:

33 And the carcasses of this people shall be food for
the fowls of the heaven, and for the beasts of the
earth; and none shall frighten them away.

וְהִשְׁבַּתִּיו מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֲצוֹת
יְרוּשָׁלַם קוֹל שִׂשׂוֹן וְקוֹל שְׂמִיחָה קוֹל
חֲתָן וְקוֹל כַּלָּה כִּי לְחָרָבָה תִּהְיֶה
הָאָרֶץ:

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah,
and from the streets of Jerusalem, the voice of
mirth and the voice of gladness, the voice of the
bridegroom and the voice of the bride; for the
land shall be desolate.

בָּעֵת הַהִיא נָאֵם יְהוָה (כ' ויצִיאוּ) קַיִן
יוֹצִיאוּן אֶת־עַצְמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה
וְאֶת־עַצְמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עַצְמוֹת
הַכֹּהֲנִים וְאֶת־עַצְמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת
עַצְמוֹת יוֹשְׁבֵי־יְרוּשָׁלַם מִקְבָּרֵיהֶם:

VIII:1

At that time, saith the LORD, they shall bring out the bones of the kings of Judah, and the bones of his princes, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the inhabitants of Jerusalem, out of their graves;

וְשִׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צֶבֶא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אָהָבִים וְאֲשֶׁר עָבְדוּם
וְאֲשֶׁר הֵלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם
וְאֲשֶׁר הִשְׁתַּחֲוּוּ לָהֶם לֹא יִאָּסְפוּ וְלֹא
יִקָּבְרוּ לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהִיוּ:

2

and they shall spread them before the sun, and the moon, and all the host of heaven, whom they have loved, and whom they have served, and after whom they have walked, and whom they have sought, and whom they have worshipped; they shall not be gathered, nor be buried, they shall be for dung upon the face of the earth.

וְנִבְחַר מוֹת מַחֲיִים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הַרְעָה
הַזֹּאת בְּכָל־הַמְּקוֹמֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
הִדְחַתִּים שָׁם נָאֵם יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

3

And death shall be chosen rather than life by all the residue that remain of this evil family, that remain in all the places whither I have driven them, saith the LORD of hosts.

ירמיהו ט:כ"ג-כ"ג

Jeremiah 9:22 - 23

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם
בְּחֻמָּתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר
בְּגִבּוֹרָתוֹ אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעֶשְׂרֵי:

IX:22

Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches;

כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלָּל הַמֵּתְהַלָּל
הַשָּׂכֵל וַיֵּדַע אוֹתוֹ כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה
חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאָרֶץ כִּי־בָאֵלָה
חִפְצָתִי נָאֵם־יְהוָה: (ס)

23

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the LORD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the LORD.

הפטרת שמיני

שמואל ב ו:א'-ז:י"ז

II Samuel 6:1 - 7:17

וַיִּסָּף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלֹשִׁים אָלֶף:

VI:1

And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעַלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה
צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִּים עָלָיו:

2

And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וְעֵזָא וְאַחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נְהִיגִים
אֶת־הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3

And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׂאוּהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה
עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הִלֵּךְ לִפְנֵי
הָאֲרוֹן:

4

And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַיִּדְּנוּ וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים לִפְנֵי
יְהוָה בְּכָל עֵצִי בְרוּשִׁים וּבְכִנּוֹרוֹת
וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִים וּבִמְנועָנָעִים
וּבִצְלָצְלִים:

5

And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָה
אֶל-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּאָחֵז בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ
הַבָּקָר:

6

And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיִּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָה וַיַּכֶּהוּ שָׁם
הָאֱלֹהִים עַל-הַשָּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים:

7

And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרֶץ
בְּעֲזָה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרֶץ עֲזָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

8

And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹוא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9

And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אָבָה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטְהַר דָּוִד בֵּית
עֶבֶד-אֲדָם הַגִּתִּית:

10

So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֶבֶד אֲדָם הַגִּתִּית
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֶבֶד
אֲדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:

11

And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה
אֶת-בֵּית עֶבֶד אֲדָם וְאֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לֹ
בְּעִבּוֹר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל
אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֶבֶד אֲדָם
עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה:

12

And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן-יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13

And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

וַדָּוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל-עָז לִפְנֵי יְהוָה
וַדָּוִד חָגוּר אֶפֶוד בָּד:

14

And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

וַדָּוִד וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים
אֶת-אֲרוֹן יְהוָה בַּתְּרוּעָה וּבְקוֹל
שׁוֹפָר:

15

So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

וַהֲיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכָל
בֶּת-שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בְּעַד הַחֲלוּן וַתֵּרָא
אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפֹזֵז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי
יְהוָה וַתִּבֹּז לוֹ בְּלִבָּהּ:

16 And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבִאוּ אֶת-אֲרוֹן יְהוָה וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ
בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ
דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה
וּשְׁלָמִים:

17 And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיְכַל דָּוִד מִהָעֹלֹת הָעוֹלָה וּהַשְּׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צָבָאוֹת:

18 And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיַּחֲלֵק לְכָל-הָעָם לְכָל-חֲמֹנִי יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם
אֶחָת וְאַשְׁפֹּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ
כָּל-הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

19 And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֶכֶת אֶת-בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכָל בֶּת-שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה-נִּכְבָּד הַיּוֹם מִלִּפְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אֲמָנוֹת עַבְדִּי
כַּהֲגִלוֹת נִגְלוֹת אֶחָד הָרָקִים:

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself?'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכָל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לְצֹוֹת
אֹתִי נָגִיד עַל-עָם יְהוָה עַל-יִשְׂרָאֵל
וּשְׁחַקְתִּי לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהָיִיתִי שָׁפֵל
בְּעֵינַי וְעַם-הָאֲמָנוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם
אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וּלְמִיכָל בֶּת-שָׁאוּל לֹא-הָיָה לָהּ יֶלֶד
עַד יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי-יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיַּהֲנוּ
הַנִּיחִלֹּ מִסָּבִיב מִכָּל-אִבָּיו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל-נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה
נָא אֲנִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאֲרוֹן
הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ תִּירֵיעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל-הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר
בְּלִבְּךָ לֵךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-נָתָן לֵאמֹר:	4	And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:
לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל-עַבְדִּי אֶל-דָּוִד (ס) כֹּה אָמַר יְהוָה הַאֲתָה תִבְנֶה-לִּי בַּיִת לְשִׁבְתִּי:	5	'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?
כִּי לֹא יִשְׁבְּתִי בְּבַיִת לְמִיּוֹם הָעֹלָמִי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֶהְיֶה מִתְחַלֵּךְ בְּאַהֲלִי וּבִמְשֻׁכָּן:	6	for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.
בְּכָל אֲשֶׁר-הִתְחַלֵּכְתִּי בְּכָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִדְבַּר דְּבָרָתִי אֶת-אֶחָד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַרְעוֹת אֶת-עַמִּי אֶת-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לָמָּה לֹא-בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲדָזִים:	7	In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?
וְעַתָּה כֹּה-תֹאמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צִבְאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן-הַנֶּחֱלָה מֵאַחֶר הַצֹּאֵן לַהֲנוֹת נֹגֵיד עַל-עַמִּי עַל-יִשְׂרָאֵל:	8	Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheeppcote, from following the sheep, that thou shouldst be prince over My people, over Israel.
וְאֶהְיֶה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר תֵּלֶכֶת וְאֶכְרַתָּה אֶת-כָּל-אֹיְבֶיךָ מִפְּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:	9	And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.
וְשִׁמַּתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתוּ וְשָׁכְנוּ תַחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא-יִסִּיפוּ בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוֹתָו כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:	10	And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,
וּלְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהִנִּיחֵתִי לְךָ מִכָּל-אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי-בַיִת יַעֲשֶׂה-לְךָ יְהוָה:	11	even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.
כִּי וּמָלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אַבְתְּיָךְ וְהִקִּימְתִּי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ וְהִכְנִינֵתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:	12	When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.
הוּא יִבְנֶה-בַּיִת לְשִׁמִּי וְכִנֵּנֵתִי אֶת-כִּסֵּא מִמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:	13	He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשֶׁבֶט אַנְשִׁים
וּבִגְזָעֵי בְנֵי אָדָם:

14

I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

וְחַסְדִּי לֹא־יִסּוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שְׂאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלְּפָנָיָהּ:

15

but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

וְנֶאֱמָן בֵּיתָהּ וּמַמְלַכְתָּהּ עַד־עוֹלָם
לְפָנָיָהּ כְּסֶאֱדָהּ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם:

16

And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וּכְכֹל הַחֲזִיּוֹן
הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד: (פ)

17

According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרת תזריע

מלכים ז' מ"ז-ה' י"ט

II Kings 4:42 – 5:19

וַאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלֶשָׁה וַיָּבֹא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֲשָׂרִים־לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכֶרֶמֶל בְּצִקְלָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן
לָעָם וַיֹּאכְלוּ:

IV:42

And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לְפָנַי מֵאָה
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֲכַל וְהוֹתֵר:

43

And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לְפָנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתֵרוּ כַּדָּבָר
יְהוָה: (פ)

44

So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וַנַּעֲמָן שַׂר־צָבָא מִלֶּךְ־אַרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לְפָנָיו אֲדֹנָיו וַנִּשָּׂא פָנָיו כִּי־בֹ
נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאַרָם וְהָאִישׁ הָיָה
גִּבּוֹר חֵיל מְצָרַע:

V:1

Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאַרָם יָצְאוּ גִדּוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאַרְצָן
יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קַטְנָה וַתֵּלֶי לְפָנָי אִשְׁתּוֹ
נַעֲמָן:

2

And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גַּבְרִיתָהּ אַחֲלִי אֲדֹנָי לְפָנַי
הַנְּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אִי יֵאָסֶף אֹתוֹ
מִצָּרַעְתּוֹ:

3

And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיִּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כִּזְזַת וְכִזְזַת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאַרְצָן יִשְׂרָאֵל:

4

And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ-אַרָם לְדָבָא וְאֶשְׁלַחַה
סֹפֵר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח
בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכְרֵי-כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים
זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים:

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֵא הַסֹּפֵר אֶל-מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֵר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה
שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת-נָעֲמָן עַבְדִּי וְאִסְפֹתוּ
מִצִּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-הַסֹּפֵר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֵלַי
לְהַמִּית וּלְחַיֵּית כִּי-זֶה שָׁלַח אֵלַי
לְאַסֹּף אִישׁ מִצִּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֵנָּה
וְרָאוּ כִּי-מִתְאַנֶּה הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כַשְּׁמַעוֹ אֶל־יֵשַׁע אִישׁ-הָאֱלֹהִים
כִּי-קָרַע מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל אֶת-בְּגָדָיו
וַיִּשְׁלַח אֶל-הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעַתָּ
בְּגָדֶיךָ וְבֹא-נָּא אֵלַי וַיָּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֵא נָעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד
בְּפֶתַח-הַבַּיִת לְאֵלִישָׁע:

9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר
הֲלוֹךְ וְרַחֲצֵתָ שִׁבְעַת-פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן
וַיֵּשֶׁב בְּשִׁירָה לָהּ וַיִּטְהַר:

10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי
אֵלָיו יֵצֵא וְצֹא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם-יְהוָה
אֲלֵהִיו וְהִנִּיף יָדוֹ אֶל-הַמָּקוֹם וְאָסַף
הַמִּצִּרָה:

11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אַבְנָה) [ק' אָמָנָה]
וּפְרָפָר נְחָרוֹת דְּפִשְׁק מְכֹל מִיַּמֵּי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא-אַרְחֵץ בָּהֶם וַיִּטְהַרְתִּי
וַיִּפֹּן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean? So he turned, and went away in a rage.

וַיִּגְשׁוּ עַבְדָּיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ
אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הִנֵּבִיא דְּבַר אֵלֶיךָ
הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְנָא כִּי-אָמַר אֵלֶיךָ רַחֵץ
וַיִּטְהַר:

13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שִׁבְעַת פְּעָמִים
כַּדְּבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ
כַּבֶּשֶׂת גֶּר קֶטָן וַיִּטְהַר:

14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל-אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא
וְכָל-מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי
וַיֹּאמֶר הִנֵּה-נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים
בְּכָל-הָאָרֶץ כִּי אִם-בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה
קַח-נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדְּךָ:

15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי-יְהוָה אֲשֶׁר-עִמָּדָתִי לִפְנֵי
אִם-אֶקַּח וַיִּפְצַר-בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאן:

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יִתֵּן-נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא
צִמְד-פָּרָדִים אֶדְמָה כִּי לֹא-יַעֲשֶׂה
עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וְזֶבַח לֵאלֹהִים
אַחֵרִים כִּי אִם-לַיהוָה:

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.

לְדָבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ
בְּבוֹא אֲדָנִי בֵּית-רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת
שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעָן עַל-יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
בֵּית רִמּוֹן בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
יִסְלַח-span> class="mam-kq-
יְהוָה (נא) <k" >לְעַבְדְּךָ בְּדָבָר
הַזֶּה:

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
בְּכֶרֶת-אֲרָץ: (ס)

19 And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

מלכים ז'ג'-כ'

II Kings 7:3 – 20

וְאַרְבָּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פָּתַח
הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה
אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָתָנוּ:

VII:3 Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אֲמָרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יִשְׁכְּנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפֹלָה אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֶינוּ
נָחִיָּה וְאִם-יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4 If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בִּנְשָׁף לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם
וַיָּבֹאוּ עַד-קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהָיָה
אֵין-שָׁם אִישׁ:

5 And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וַאֲדָנָי הַשָּׁמַיִם אֶת־מַחֲנֶה אֲרָם קוֹל
רָכָב קוֹל סוֹס קוֹל תֵּל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה שָׂכַרְעָלֵינוּ מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחֲתִים וְאֶת־מַלְכֵי
מִצְרַיִם לָבֹא עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקוּמוּ וַיִּנָּסוּ בְּזֹשֶׁף וַיַּעֲזְבוּ
אֶת־אֹהֲלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם
וְאֶת־חַמְרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר־הָיָה
וַיִּנָּסוּ אֶל־נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קִצָּה
הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל
אֶחָד וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ
עוֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בִּשְׂרָה הוּא
וְאֲנַחְנוּ מְחַשִּׁים וְחַכְנוּ עַד־אֹר הַבֹּקֶר
וּמִצָּאֵנוּ עוֹז וְעַתָּה לָכֵן וּנְבָאָה וְנִגִּידָה
בֵּית הַמֶּלֶךְ:

9

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֶה אֲרָם
וְהִנֵּה אִין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי
אִם־הַסּוֹס אָסוּר וְהַחֲמֹר אָסוּר
וְאֹהֲלִים כַּאֲשֶׁר־הָיָה:

10

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying: 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
כִּנְיָמָה:

11

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו
אֲגִידָה־נָא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ
אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רָעִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ
מִן־הַמַּחֲנֶה לְהַחֲבֶה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק'
בְּשָׁדָה] לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר
וְנִתְפָּשׂם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא:

12

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיֵּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ־נָא
חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ־בָּהּ הֵנָּה כְּכָל־ (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ־בָּהּ הֵנָּה
כְּכָל־הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָרֵי מַחֲנֵה־אַרְמֵם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ:

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־חִירְדָן וְהִנֵּה
כָּל־הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּבְכֵלִים
אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אַרְמֵם (כ' בַּחֲפָזָם) [ק'
בַּחֲפָזָם] וַיָּשָׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיִּגְדּוּ
לַמֶּלֶךְ:

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְנוּ אֶת מַחֲנֵה אַרְמֵם וַיְהִי
סֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֵאתִים שְׁעָרִים
בְּשֶׁקֶל כַּדָּבָר וְהִנֵּה:

וְהַמֶּלֶךְ הַפָּקִיד אֶת־הַשְּׁלִישׁ
אֲשֶׁר־נִשְׁעַן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר
וַיִּרְמְסוּהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרָדָת
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו:

וַיְהִי כַּדָּבָר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵאתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
וְסֵאֶה־סֵלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כַּעַת
מִתֵּר בַּשַּׁעַר שְׁמֶרֶן:

וַיֵּעַן הַשְּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר
וְהִנֵּה יִהְיֶה עֲשֵׂה אַרְבּוֹת בַּשָּׁמַיִם
הִתְהַיָּה כַּדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאָה
בְּעֵינַיִךְ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל:

וַיְהִי־לּוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמָת: (ס)

And one of his servants answered and said: 'Let
some take, I pray thee, five of the horses that
remain, which are left in the city— behold, they
are as all the multitude of Israel that are left in it;
behold, they are as all the multitude of Israel that
are consumed—and let us send and see.'

They took therefore two chariots with horses;
and the king sent after the host of the Arameans,
saying: 'Go and see.'

And they went after them unto the Jordan; and,
lo, all the way was full of garments and vessels,
which the Arameans had cast away in their haste.
And the messengers returned, and told the king.

And the people went out, and spoiled the camp of
the Arameans. So a measure of fine flour was sold
for a shekel, and two measures of barley for a
shekel, according to the word of the LORD.

And the king appointed the captain on whose
hand he leaned to have the charge of the gate;
and the people trod upon him in the gate, and he
died as the man of God had said, who spoke when
the king came down to him.

And it came to pass, as the man of God had
spoken to the king, saying: 'Two measures of
barley for a shekel, and a measure of fine flour for
a shekel, shall be to-morrow about this time in
the gate of Samaria';

and that captain answered the man of God, and
said: 'Now, behold, if the LORD should make
windows in heaven, might such a thing be?' and
he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes,
but shalt not eat thereof';

it came to pass even so unto him; for the people
trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

יחזקאל כ"ג:א'-י"ט

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

Ezekiel 22:1 – 19

XXII:1

Moreover the word of the LORD came unto me,
saying:

וְאַתָּה בֶן-אָדָם הַתִּשְׁפָּט הַתִּשְׁפָּט
אֶת-עִיר הַדָּמִים וְהוֹדַעְתָּהּ אֶת
כָּל-תּוֹעֲבוֹתֶיהָ:

2

'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

וְאַמַּרְתָּ כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי עִיר
שִׁפְכֵת דָּם בְּתוֹכָהּ לְבוֹא עָתִידָהּ וְעָשְׂתָהּ
גִּלּוּלִים עָלֶיהָ לְטִמְאָהּ:

3

And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בְּדַמְךָ אֲשֶׁר-שִׁפַּכְתָּ אֲשַׁמְתָּ וּבְגִלּוּלֶיךָ
אֲשֶׁר-עָשִׂיתָ טִמְאַתָּ וְתַקְרִיבִי יָמֶיךָ
וְתִבּוֹא עַד-שְׁנוֹתֶיךָ עַל-כֵּן נִתְּתִיד
חֶרֶפָה לְגוֹיִם וְקִלְסָה לְכָל-הָאָרְצוֹת:

4

thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!

הַקְרִיבֹת וְהַרְחֲקוֹת מִמֶּנּוּ יִתְקַלְסוּ-בָךְ
טִמְאַת הַשֵּׁם רַבַּת הַמְּהוּמָה:

5

Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.

הִנֵּה נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְוִרְעוֹ הָיוּ בָךְ
לְמַעַן שִׁפְךָ-דָּם:

6

Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.

אָב וְאִם הִקְלוּ בָךְ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יָתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בָךְ:

7

In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.

קִדַּשְׁתָּ בְּזוּיָהּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי חָלַלְתָּ:

8

Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.

אֲנָשֵׁי רִכִּיל הָיוּ בָךְ לְמַעַן שִׁפְךָ-דָּם
וְאֵל-הַהָרִים אָכְלוּ בָךְ זִמָּה עָשׂוּ
בְּתוֹכְךָ:

9

In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.

עֲרוֹת־אָב גִּלְה־בָךְ טִמְאַת הַנִּדָּה
עֲנוּ-בָךְ:

10

In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

וְאִישׁ אֶת-אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה
וְאִישׁ אֶת-כַּלְתּוֹ טִמָּא בְּזִמָּה וְאִישׁ
אֶת-אֲחֻתּוֹ בֶּת-אָבִיו עָנָה-בָךְ:

11

And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

שָׂחַד לְקַחוּ-בָךְ לְמַעַן שִׁפְךָ-דָּם נֶשֶׁךְ
וְתִרְבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֲנִי שָׁכַחְתָּ נָא אֲדֹנִי יְהוָה:

12

In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

וְהִנֵּה הִכִּיתִי כַּפִּי אֶל-בִּצְעֶךָ אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ וְעַל-דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

13

Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

הִיעֲמֵד לִבְךָ אִם-תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ
לְיָמִים אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוָה
דַּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי:

14

Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

וְהִפְצִיטִי אוֹתְךָ בְּגוֹיִם וְזָרִיתִיךָ
בְּאַרְצוֹת וְהִתְמַתִּי טְמֵאתְךָ מִמֶּנּוּ:

15 And I will scatter thee among the nations, and
disperse thee through the countries; and I will
consume thy filthiness out of thee.

וְנִחַלְתָּ בְּךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי
יְהוָה: (פ)

16 And thou shalt be profaned in thyself, in the
sight of the nations; and thou shalt know that I
am the LORD.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

17 And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הָיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ)
לְסוֹגָה [ק' לְסִיגָה] כָּלָם נְחֹשֶׁת וּבַדִּיל
וּבְרֹזָל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוֹר סָגִים כֶּסֶף
הָיוּ: (ס)

18 'Son of man, the house of Israel is become dross
unto Me; all of them are brass and tin and iron
and lead, in the midst of the furnace; they are the
dross of silver.

לָכֵן כֹּה אָמַר יְהוָה אֲדֹנָי יְהוֹה יַעַן הָיוּ
כָּלְכֶם לְסָגִים לָכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם
אֶל־תּוֹךְ יְרוּשָׁלַם:

19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye
are all become dross, therefore, behold, I will
gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרות קדשים

עמוס ט:ז'-ט"ו

Amos 9:7 - 15

הֲלוֹא כְבָנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֵלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר
וְאַרְם מִקִּיר:

IX:7 Are ye not as the children of the Ethiopians unto
Me, O children of Israel? saith the LORD. Have
not I brought up Israel out of the land of Egypt,
And the Philistines from Caphtor, And Aram
from Kir?

הִנֵּה עֵינָיו אֲדֹנָי יְהוֹה בַּמַּמְלָכָה
הַחַטָּאָה וְהַשְׁמֵדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה אֲפֹס כִּי לֹא הַשְׁמִיד אֶשְׁמִיד
אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־יְהוָה:

8 Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the
sinful kingdom, And I will destroy it from off the
face of the earth; Saving that I will not utterly
destroy the house of Jacob, Saith the LORD.

כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מַצִּיחַ וְהַנְעוּתִי
בְּכָל־הַגּוֹיִם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
יִנּוּעַ בְּכַבְרָה וְלֹא־יִפּוֹל צָרוֹר אֶרֶץ:

9 For, lo, I will command, and I will sift the house
of Israel among all the nations, Like as corn is
sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall
upon the earth.

בְּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים
לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:

10 All the sinners of My people shall die by the
sword, That say: 'The evil shall not overtake nor
confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִד
הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתִיו
אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

11 In that day will I raise up The tabernacle of David
that is fallen, And close up the breaches thereof,
And I will raise up his ruins, And I will build it as
in the days of old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם
וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם
נְאֻם־יְהוָה עֹשֶׂה זֹאת: (פ)

12 That they may possess the remnant of Edom,
And all the nations, upon whom My name is
called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חֹרֶשׁ
בַּקֶּצֶר וְדֹרֵךְ עֲנָבִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע
וְהַטִּיפוּ הַהָרִים עֲסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת
תִּתְמוֹגְגֶנָּה:

13 Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוֹת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וּבָנוּ
עָרִים נִשְׁמוֹת וַיֵּשְׁבוּ וַיִּטְעוּ כְרָמִים
וַיִּשְׁתּוּ אֶת־יַיִנָּם וַעֲשׂוּ גִזְזוֹת וְאָכְלוּ
אֶת־פְּרִיָּהֶם:

14 And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וַיִּטְעֵתִים עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:

15 And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרות אמור

יחזקאל מ"ד:ט"ו-ל"ח

Ezekiel 44:15 - 31

וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם בְּנֵי צָדוֹק אֲשֶׁר
שָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִקְדָּשִׁי בַתְּעוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵעַלִּי הָמָּה יִקְרְבוּ אֵלַי
לְשִׁרְתָּנִי וְעָמְדוּ לִפְנֵי לְהַקְרִיב לִי
חֶלֶב וְדָם נְאֻם אֲדֹנָי יְהוִה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord GOD;

הָמָּה יָבֹאוּ אֶל־מִקְדָּשִׁי וְהָמָּה
יִקְרְבוּ אֶל־שִׁלְחָנִי לְשִׁרְתָּנִי וְשָׁמְרוּ
אֶת־מִשְׁמֶרֶתִּי:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

וְהָיָה בְּבֹאֵם אֶל־שַׁעְרֵי הַחֲצָר
הַפְּנִימִית בְּגָדֵי פִשְׁתִּים וְלִבָּשׁוּ
וְלֹא־יַעֲלֶה עֲלֵיהֶם צֹמֶר בְּשָׂרְתָם
בְּשַׁעְרֵי הַחֲצָר הַפְּנִימִית וּבִיתָהּ:

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פְּאָרֵי פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־רֹאשֵׁם וּמִכְנָסֵי
פִשְׁתִּים יִהְיוּ עַל־מִתְנֵיהֶם לֹא יִחְגְּרוּ
בִּיָּזַע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

וּבְצֵאתָם אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה
אֶל־הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה אֶל־הָעָם וַיִּפְשְׁטוּ
אֶת־בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר־הָמָּה מִשְׁרָתָם בָּם
וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בַּלְשָׁכַת הַקֹּדֶשׁ וְלִבָּשׁוּ
בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא־יִקְדָּשׁוּ אֶת־הָעָם
בְּבִגְדֵיהֶם:

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וְרֹאשָׁם לֹא יִגְלָחוּ וּפָרַע לֹא יִשְׁלָחוּ
כְּסוּם יִכְסְמוּ אֶת־רֹאשֵׁיהֶם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

וַיִּזְנוּ לֹא־יִשְׁתּוּ כָּל־כֹּהֵן בְּבוֹאָם
אֶל־הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

21 Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

וְאֶלְמָנָה וְגִרְוֹשָׁה לֹא־יִקְחוּ לָהֶם
לְנָשִׁים כִּי אִם־בְּתוּלוֹת מִזֶּרַע בֵּית
יִשְׂרָאֵל וְהָאֶלְמָנָה אֲשֶׁר תִּהְיֶה אֶלְמָנָה
מִכֹּהֵן יִקְחוּ:

22 Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

וְאֶת־עַמִּי יוֹדוּ בֵּין קֹדֶשׁ לְחָל
וּבֵין־טָמֵא לְטָהוֹר וְיִדְעוּם:

23 And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל־רִיב הִקְמָה יַעֲמִדוּ (כ' לַשֹּׁפֵט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' וּשְׁפֹטֶהוּ) [ק'
יִשְׁפָּטֶהוּ] וְאֶת־תּוֹרָתִי וְאֶת־חֻקֹּתִי
בְּכָל־מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת־שַׁבָּתוֹתַי
יִקְדְּשׁוּ:

24 And in a controversy they shall stand to judge; according to Mine ordinances shall they judge it; and they shall keep My laws and My statutes in all My appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

וְאֶל־מֵת אָדָם לֹא יָבוֹא לְטָמְאָה
כִּי אִם־לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת
לְאִחַ וּלְאֶחָת אֲשֶׁר־לֹא־הָיְתָה לְאִישׁ
יִטְמְאוּ:

25 And they shall come near no dead person to defile themselves; but for father, or for mother, or for son, or for daughter, for brother, or for sister that hath had no husband, they may defile themselves.

וְאַחֲרֵי טָהַרְתּוֹ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ־לּוֹ:

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him seven days.

וּבַיּוֹם בָּאוּ אֶל־הַקֹּדֶשׁ אֶל־הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ יִקְרִיב חֲטָאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into the inner court, to minister in the sanctuary, he shall offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נַחֲלָתָם
וְאֶחָדָה לֹא־תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי
אֶחָדָתָם:

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am their inheritance; and ye shall give them no possession in Israel: I am their possession.

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֵשֶׁם הִמָּה
יֹאכְלוּם וְכָל־חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם
יְהִי:

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the guilt-offering, they, even they, shall eat; and every devoted thing in Israel shall be theirs.

וְרֵאשִׁית כָּל־בְּכוֹרֵי כָּל־וְכָל־תְּרוּמַת
כָּל מִכְּלֵי תְּרוּמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה
וְרֵאשִׁית עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן
לְהִנִּיחַ בְּרֹכָה אֶל־בֵּיתְךָ:

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and every heave-offering of every thing, of all your offerings, shall be for the priests; ye shall also give unto the priest the first of your dough, to cause a blessing to rest on thy house.

כָּל־נֶבֶלָה וּטְרֵפָה מִן־הָעוֹר
וּמִן־הַבְּהֵמָה לֹא יֹאכְלוּ
הַכֹּהֲנִים: (פ')

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

ירמיהו ל"ז-כ"ז

Jeremiah 32:6 – 27

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר־יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן־שָׁלֻם דִּדְךָ בָּא אֵלֶיךָ
לֵאמֹר קְנֵה לִּי אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת
כִּי לִי מִשְׁפָּט הַגְּאֻלָּה לְקִנּוֹת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle, shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is in Anathoth; for the right of redemption is thine to buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּל בֶּן־דָּדִי כַּדְבַּר יְהוָה
אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי קְנֵה נָא
אֶת־שְׂדֵי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ
בִּנְיָמִן כִּי־לִי מִשְׁפָּט הִירְשָׁה וְלִי
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לָךְ וְאַדַּע כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

8

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court of the guard according to the word of the LORD, and said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the right of inheritance is thine, and the redemption is thine; buy it for thyself' Then I knew that this was the word of the LORD.

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשְּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּל
בֶּן־דָּדִי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת וָאֶשְׁקַלְתִּי־לוֹ
אֶת־הַכֶּסֶף שִׁבְעָה שְׁקָלִים וְעֶשְׂרֵה
הַכֶּסֶף:

9

And I bought the field that was in Anathoth of Hanamel mine uncle's son, and weighed him the money, even seventeen shekels of silver.

וָאֶכְתַּב בְּסֵפֶר וָאֶחַתָּם וָאָעַד עֵדִים
וָאֶשְׁקַל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנִים:

10

And I subscribed the deed, and sealed it, and called witnesses, and weighed him the money in the balances.

וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּם
הַמִּצְוָה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

11

So I took the deed of the purchase, both that which was sealed, containing the terms and conditions, and that which was open;

וָאֵתָן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ
בֶּן־נְרִיָּה בֶּן־מַחְסִיָּה לְעֵינֵי חֲנַמֶּל
דָּדִי וְלְעֵינֵי הָעֵדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר
הַמִּקְנָה לְעֵינֵי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים
בְּחֲצֵר הַמִּטְרָה:

12

and I delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the presence of Hanamel mine uncle[s son], and in the presence of the witnesses that subscribed the deed of the purchase, before all the Jews that sat in the court of the guard.

וָאֶצְוָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

13

And I charged Baruch before them, saying:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקֹחַת אֶת־הַסִּפְּרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֶת הַחֲתוּם וְאֶת סֵפֶר
הַגְּלוּי הַזֶּה וּנְתַתֶּם בְּכֵל־חֶרֶשׁ לְמַעַן
יַעֲמְדוּ יָמִים רַבִּים: (ס)

14

'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take these deeds, this deed of the purchase, both that which is sealed, and this deed which is open, and put them in an earthen vessel; that they may continue many days.

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת
וְכַרְמִים בְּאֶרֶץ הַזֹּאת: (פ)

15

For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Houses and fields and vineyards shall yet again be bought in this land.'

וְאַתְּפַלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי
אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה
לֵאמֹר:

16 Now after I had delivered the deed of the purchase unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the LORD, saying:

אֲהֵא אֲדֹנֵי יְהוָה הִנֵּהוּ אַתָּה עָשִׂיתָ
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְזְרֻעַךְ הַנְּטוּיָה לֹא־יִפְלֵא מִמֶּךָ
כָּל־דָּבָר:

17 'Ah Lord GOD! behold, Thou hast made the heaven and the earth by Thy great power and by Thy outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עָשִׂיתָ חֶסֶד לְאֲלֹפִים וּמִשְׁלָם עֲוֹן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגָּבוֹר יְהוָה צְבָאוֹת שְׁמוֹ:

18 who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;

גָּדֹל הָעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינֶיךָ
פְּקָחוֹת עַל־כָּל־דֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִתֵּן
לְאִישׁ כְּדֶרְכָּיו וּכְפָרִי מַעַלְלָיו:

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;

אֲשֶׁר־שָׂמַתָּ אֹתוֹת וּמוֹפְתִים
בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה
וּבִישְׂרָאֵל וּבָאָדָם וַתַּעֲשֶׂה־לָּךְ
שֵׁם כִּיּוֹם הַזֶּה:

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזֻרַע נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;

וַתִּתֵּן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת
אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לִתֵּן לָהֶם
אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וּדְבַשׁ:

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;

וַיָּבֹאוּ וַיִּירָשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ
(כ') (וּבְתוֹרוֹתְךָ) [ק'] וּבְתוֹרַתְךָ
לֹא־הִלְכוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ
לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ וַתִּקְרָא אֹתָם
אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

23 and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;

הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ
וְהָעִיר נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים
עָלֶיהָ מִפְּנֵי הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר
וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא וְהַנֶּה רָאָה:

24 behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.

וְאַתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנֵי יְהוָה קְנֵה־לִּי
הַשָּׂדֶה בְּכֶסֶף וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יֵרֵמְיָהוּ לֵאמֹר:

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

הנה אני יהוה אלהי כל-בשר הממני
יפלא כל-דבר:

27

'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסטר בחקתי

ירמיהו ט"ז:ט-י"ז:י"ד

Jeremiah 16:19 – 17:14

יהוה עזי ומעוזי ומנוסי ביום צרה
אליך גוים יבאו מאפסי-ארץ ויאמרו
אד-שקר נחלו אבותינו הבל ואין-בם
מועיל:

XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

היעשה-לו אדם אלהים והמה לא
אלהים:

20

Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לכן הנני מודיעם בפעם הזאת
אודיעם את-ידי ואת-גבורתי וידעו
כי-שמי יהוה: (ס)

21

Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חטאת יהודה כתובה בעט ברזל
בצפרן שמיר חרושה על-לוח לבם
ולקרנות מזבחותיכם:

XVII:1

The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כזכר בניהם מזבחותם ואשריהם
על-עץ רענן על גבעות הגבהות:

2

Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

הררי בשדה חילה כל-אוצרותיך
לבז אתן במתיך בחטאת
בכל-גבוליך:

3

O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

ושמטתה ובה מנחתתך אשר נתתי
לך והעבדתך את-איביך בארץ
אשר לא-ידעת כי-אש קדחתם באפי
עד-עולם תוקד: (ס)

4

And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כה אמר יהוה ארור הגבר אשר
יבטח באדם ושם בשר זרעו ומן-יהוה
יסור לבו:

5

Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

והיה כערער בערבה ולא יראה
כי-יבוא טוב ושכן חררים במדבר
ארץ מלחה ולא תשב: (ס)

6

For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

ברוך הגבר אשר יבטח ביהוה והיה
יהוה מבטחו:

7

Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כַּעֵץ שֶׁנִּטָּל עַל-מַיִם וְעַל-יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרָשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יראָה]
כִּי-יָבֹא חֹם וְהָיָה עָלָיו רֵעָן וּבִשְׁנַת
בְּצִרָתוֹ לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מַעֲשֵׂוֹת
פָּרִי:

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֶשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

אֲנִי יִהְיֶה חֲקֵר לֵב בְּחֵן כְּלִיּוֹת וּלְתֵת
לְאִישׁ כְּדַרְכּוֹ כַּפָּרִי מֵעֲלָיו: (ס)

קָרָא דָּגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֶשֶׂר וְלֹא
בְּמִשְׁפָּט בְּחֻצֵי יָמֹו יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ
יִהְיֶה נָבָל:

כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן מְקוֹם
מִקְדָּשָׁנוּ:

מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה כָּל-עֹזְבֵיךָ יִבְשׁוּ
(כ' יסורי) [ק' וסורי] בְּאֶרֶץ יִכְתְּבוּ כִּי
עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם-חַיִּים אֶת-יְהוָה: (פ)

רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֶרְפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאֶשְׁעָה
כִּי תִהְלֹתִי אֶתָּה:

8

For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

9

The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?

10

I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.

11

As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.

12

Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,

13

Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .

14

Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

נמדנר כ"ח:ט'–ט"ו

Numbers 28:9-15

וביום השבת שני־כבשים בני־שנה
תמימם ושני עשרונים סלת מנחה
בלולה בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עליה
ליתנה פרים בני־בקר שנים ואיל
אחד כבשים בני־שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשרונים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשרונים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה
בשמן לכבש האחד עליה ריח ניחח
אשה ליתנה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסביהם חצי תהין יהיה לפר
ושלישת תהין לאיל ורביעת תהין
לכבש יין זאת עלת חדש בחדשו
לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליתנה
על־עלת התמיד ועשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

ישעיהו ס"ו:א'–כ"ד

Isaiah 66:1-24

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ
תרם רגלי איזה בית אשר תבנו־לי
ואיזה מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת־כל־אלה יבי עשתה ויהיו
כל־אלה נאם־יהוה ואליזה אפיט
אל־עני ונכה־רוח וחרד על־דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שֹׁחֵט הַשּׁוֹר מִכַּחֲאִישׁ זֹבַח הַשֶּׁה
עָרַף כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דָם־חֲזִיר
מִזְבִּיר לִבְנֵה מִבְרָךְ אֹן גַּם־הֵמָּה
בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם וּבִשְׂקֻצֵיהֶם נַפְשָׁם
חִפְצָה:

גַּם־אֲנִי אֲבַחֵר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קִרְאָתִי וְאֵין עֹנָה
דְּבַרְתִּי וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי
וּבְאֲשֶׁר לֹא־חִפְצָתִי בָחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל־דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנְאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן
שְׁמִי יִכְבֵּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם
וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שְׂאוֹן מַעִיר קוֹל מֵהֵיכַל קוֹל יְהוָה
מִשָּׁלֹם גְּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרִם תַּחִּיל יִלְדָה בְּטָרִם יָבֹוא חֵבֶל
לָהּ וְהַמְלִיטָה זָכָר:

מִי־שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה
הַיּוֹחֵל אֶרֶץ בְּיוֹם אֶחָד אִם־יִוָּלֵד גּוֹי
פַּעַם אַחַת כִּי־תִלָּד גַּם־יִלְדָה צֵיִן
אֶת־בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמֶר
יְהוָה אִם־אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרָתִי אָמַר
אֶל־הָיִד: (ס)

שִׂמְחוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ
כָּל־אֲהַבָיָה שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ
כָּל־הַמְתַּאבְּלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׁד תִּנְחַמֶּיהָ
לְמַעַן תִּמְצְאוּ וְהִתְעַנְּגֶתֶם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי־כֵהָ אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה־אֶלֶיָּהּ
כְּנָהָר שָׁלוֹם וּכְנַחַל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם
וַיִּנָּקֶתָם עַל־צֵד תִּנְשְׂאוּ וְעַל־בְּרָכִים
תִּשָּׂעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמַר תִּנְחַמְנִי כֵן אֲנֻכִּי
אֲנַחֲמָכֶם וּבִירֹשָׁלַם תִּנְחַמְנוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he
that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's
neck; He that offereth a meal-offering, as if he
offered swine's blood; he that maketh a
memorial-offering of frankincense, as if he
blessed an idol; according as they have chosen
their own ways, and their soul delighteth in their
abominations;

Even so I will choose their mockings, And will
bring their fears upon them; Because when I
called, none did answer; When I spoke, they did
not hear, But they did that which was evil in Mine
eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at
His word: Your brethren that hate you, that cast
you out for My name's sake, have said: 'Let the
LORD be glorified, That we may gaze upon your
joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh
from the temple, Hark! the LORD rendereth
recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before
her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen
such things? Is a land born in one day? Is a nation
brought forth at once? For as soon as Zion
travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring
forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring
forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her,
all ye that love her; Rejoice for joy with her, All
ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast
of her consolations; That ye may drink deeply
with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend
peace to her like a river. And the wealth of the
nations like an overflowing stream, and ye shall
suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and
shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I
comfort you; and ye shall be comforted in
Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לַבָּכֶם וְעֲצָמוֹתֵיכֶם
כִּדְשָׁא תִפְרַחְנָה וְנוֹדְעָה יַד־יְהוָה
אֶת־עַבְדֵּי וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתוֹ לְהַשִּׁיב בַּחֲמָה אַפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלִהְבֵי־אֵשׁ:

כִּי בָאֵשׁ יִתְנַה נִשְׁפָּט וּבְחֶרֶב
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ חֲלָלֵי יְהוָה:

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְּזוֹת
אַחֵר (כ' אַחֵר) [ק' אַחֵר] בַּתְּנוּךְ אֲכָלֵי
בָּשָׂר הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהַעֲכָבָר יִחָדּוּ
יִסָּפוּ נַאֲם־יְהוָה:

וְאֲנִי מַעֲשֵׂיהֶם וּמַחְשְׁבֹתֵיהֶם בָּאֵה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשֹׁנוֹת וּבָאוּ
וְרָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי:

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וְשַׁלַּחְתִּי מֵהֶם
פְּלִיטִים אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד
מִזְכֵּי קֶשֶׁת תִּבְל וַיּוֹן הָאִיִּים הָרְחָקִים
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

וְהֵבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לִיהוָה בְּסוּסִים וּבִרְכָב
וּבִצְבִים וּבִפָּרָדִים וּבִבְרָכוֹת עַל
הַר קֹדֶשׁ יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה בָּאֲשֶׁר
יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי
טָהוֹר בֵּית יְהוָה:

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נַאֲם־יְהוָה כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

וְהָיָה מִדֵּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שָׁבָת
בְּשַׁבָּתוֹ יָבוֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת
לִפְנֵי אָמַר יְהוָה:

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and
your bones shall flourish like young grass; and the
hand of the LORD shall be known toward His
servants, and He will have indignation against
His enemies.

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His
chariots shall be like the whirlwind; to render His
anger with fury, And His rebuke with flames of
fire.

16 For by fire will the LORD contend, And by His
sword with all flesh; And the slain of the LORD
shall be many.

17 They that sanctify themselves and purify
themselves to go unto the gardens, behind one in
the midst, Eating swine's flesh, and the detestable
thing, and the mouse, Shall be consumed
together, saith the LORD.

18 For I [know] their works and their thoughts; [the
time] cometh, that I will gather all nations and
tongues; and they shall come, and shall see My
glory.

19 And I will work a sign among them, and I will
send such as escape of them unto the nations, to
Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to
Tubal and Javan, to the isles afar off, that have
not heard My fame, neither have seen My glory;
and they shall declare My glory among the
nations.

20 And they shall bring all your brethren out of all
the nations for an offering unto the LORD, upon
horses, and in chariots, and in fitters, and upon
mules, and upon swift beasts, to My holy
mountain Jerusalem, saith the LORD, as the
children of Israel bring their offering in a clean
vessel into the house of the LORD.

21 And of them also will I take for the priests and
for the Levites, saith the LORD.

22 For as the new heavens and the new earth, which
I will make, shall remain before Me, saith the
LORD, so shall your seed and your name remain.

23 And it shall come to pass, that from one new
moon to another, and from one sabbath to
another, shall all flesh come to worship before
Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וְרָאוּ בַּפְּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים
בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא
תִכְבֶּה וְהֵיוּ דְרָאוֹן לְכָל־בָּשָׂר׃ וְהָיָה
מִדִּי חֹדֶשׁ בַּחֲדָשׁוֹ וּמִדִּי שַׁבָּת בַּשַּׁבָּתוֹ
יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה׃

24 And they shall go forth, and look Upon the
carcasses of the men that have rebelled against
Me; For their worm shall not die, Neither shall
their fire be quenched; And they shall be an
abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

סמאל א כ:י"ח-מ"ז

I Samuel 20:18-42

וַיֹּאמֶר־לּוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנְפַקְדָּתָּ
כִּי יִפְקֹד מוֹשְׁבֶּךָ׃

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the
new moon; and thou wilt be missed, thy seat will
be empty.

וְשִׁלַּשְׁתָּ תַּרְדּוּ מָאֹד וּבֹאֲתָ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה
וַיִּשְׁבֶּתָ אֶצְלֵי הָאֵבֶן הָאֵזֶל׃

19 And in the third day thou shalt hide thyself well,
and come to the place where thou didst hide
thyself in the day of work, and shalt remain by
the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלַשֶׁת תַּחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשַׁלַּח־לִי לְמַטְרָה׃

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as
though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֲשַׁלַּח אֶת־הַנֶּעֱר לְךָ מֵצֵא
אֶת־הַחֲצִים אִם־אָמַר אֲמֹר לְנֶעֱר
הִנֵּה הַחֲצִים׃ מִמֶּנּוּ וְהִנֵּה קָחְנוּ וּבָאָה
כִּי־שָׁלוֹם לָךְ וְאִין דָּבָר חִי־יִהְיֶה׃

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the
arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows
are on this side of thee; take them, and come; for
there is peace to thee and no hurt, as the LORD
liveth.

וְאִם־כֵּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה תַחֲצִים
מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְךָ יְהוָה׃

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows
are beyond thee; go thy way; for the LORD hath
sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה
יְהוָה בֵּינִי וּבֵינְךָ עַד־עוֹלָם׃ (ס)

23 And as touching the matter which I and thou
have spoken of, behold, the LORD is between me
and thee for ever.'

וַיִּסְתַּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיָּשָׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' ע"ל) [ק' אֶל־] לֶאֱכֹל׃

24 So David hid himself in the field; and when the
new moon was come, the king sat him down to
the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשְׁבּוֹ כַּפְּעָם׃ בְּפַעַם
אֶל־מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן וַיָּשָׁב
אֲבִנֶר מִצֵּד שְׂאוֹל וַיִּפְקֹד מְקוֹם דָּוִד׃

25 And the king sat upon his seat, as at other times,
even upon the seat by the wall; and Jonathan
stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's
place was empty.

וְלֹא־דִבֶּר שְׂאוֹל מֵאַוְמָה בְּיוֹם הַהוּא
כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בָלְתִי טָהוֹר הוּא
כִּי־לֹא טָהוֹר׃ (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day;
for he thought: 'Something hath befallen him,
he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֵת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד
מְקוֹם דָּוִד (פ') וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל
אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנֹו מַדּוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי
גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלֶּחֶם׃

27 And it came to pass on the morrow after the new
moon, which was the second day, that David's
place was empty; and Saul said unto Jonathan his
son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to
the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל
דָּוִד מִעַמּוּדֵי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֵנִי זֶה כִּי זִבַּח מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צְוֹהֵלִי אֹחִי וְעַתָּה
אִם־מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא
וְאֶרְאֶה אֶת־אֹחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא
אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר
לֹא בֶן־נָעוּת הַמִּרְדּוּת הֲלֹא יָדַעְתִּי
כִּי־בָחַר אֶתְּךָ לְבֶן־יִשְׁי לְבִשְׁתְּךָ
וּלְבִשְׁת עֶרְוַת אִמִּיךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשְׁי חַי
עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אֶתְּךָ וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר
אֵלָיו לָמָּה יוֹמַת מָה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֵּל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מִעַם אָבִיו
לְהָמִית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מִמַּעַם הַשְּׁלָחַן בְּחִיר־אָף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לָחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה
לְמוֹעֵד דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנָעֲרוֹ רֵץ מִצָּא נָא אֶת־הַחֲצִים
אֲשֶׁר אֲנֹכִי מוֹרֶה הַנָּעַר רֵץ וְהוּא־יִרְה
הַחֲצִי לְהַעֲבֵרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנָּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר
וַיֹּאמֶר הֲלֹא הַחֲצִי מִמָּוֶה וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנָּעַר מִהֲרָה
חֻשָּׁה אַל־תַּעֲמֵד וַיִּלָּקֵט נֹעַר יְהוֹנָתָן
אֶת־[הַחֲצִי] [ק' תַּחְצִים] וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וַתֵּנֶעַר לֹא-יָדַע מֵאוּמָה אֶדָּ וַיְהוֹנָתָן
וַדָּוִד יָדְעוּ אֶת-הַדָּבָר: (ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת-כְּלָיו אֶל-הַנֶּעֱר
אֲשֶׁר-לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּיָה עִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

וְהֵנָּעַר בָּא וַדָּוִד קָם מֵאֶצֶל הַגִּבּוֹ וַיִּפֹּל
לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת-רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת-רֵעֵהוּ עַד-דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינֵנוּ וּבֵינֶיךָ וּבֵין זֶרְעֵי וּבֵין
זֶרְעֶךָ עַד-עוֹלָם: (פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

מפטיר לפרשת זכור

דברים כ"ה: י"ז-י"ט

Deuteronomy 25:17-19

זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂה לְךָ עַמְלֶק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרַף בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל-הַנֶּחֱשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עִנִּיתָ
וַיִּגַּע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote thee the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלֹא
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מִסָּבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָה אֶת-זִכְרֵ עַמְלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19 Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרות פרשת זכור

שמואל א ט"ו: ז'-ל"ד

I Samuel 15:2-34

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹנִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֶק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם
לוֹ בְּדֶרֶךְ בְּעֹלְתוֹ מִמִּצְרָיִם:

XV:2 Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עֲתָה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת-עַמְלֶק
וְהִחַרְמָתָם אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא
תַחֲמַל עָלָיו וְהִמָּתָה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה
מִעֹלָל וְעַד-יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׂה מִגִּמְלָה
וְעַד-חֲמֹר: (ס)

3 Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בְּטֵלַיִם מֵאַתִּים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת
אֲלָפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עַמְלֶק וַיַּרְב
בַּנָּחַל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקִּינִי לְכוּ סְרוּ רִדּוֹ
מִתּוֹךְ עַמְלֶקִי פֶן־אֶסְפְּדָה עִמּוֹ וְאַתֶּם
עֲשִׂיתֶם חֶסֶד עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּעֻלּוֹתֵם מִמִּצְרַיִם וַיָּסֶר קִינֵי מִתּוֹךְ
עַמְלֶק:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת־עַמְלֶק מִחִוִּלָּה בּוֹאֵךְ
שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ־עַמְלֶק חִי
וְאֶת־כָּל־הָעָם הַחֲרִים לְפִי־חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אַגַּג וְעַל־מִיטֵב
הַצֹּאֵן וְהַבֶּקָּר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכְּרִים
וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא אָבּוּ הַחֲרִימָם
וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבָּזָה וְנִמַּס אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

9

But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

10

Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי־שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרִי לֹא עָשָׂה
וַיִּחַר לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל־יְהוָה
כָּל־הַלַּיְלָה:

11

'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

וַיִּשְׁכֶּם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שָׁאוּל בִּבְקָר
וַיִּגַּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל
הַכְּרַמָּלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לֹא יָד וַיִּסֹּב
וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל:

12

And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ
שָׁאוּל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הִקִּמְתִּי
אֶת־דְּבַר יְהוָה:

13

And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל־הַצֹּאֵן הַזֶּה
בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבֶּקָּר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ:

14

And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל מִעֲמֻלֵּי הַבִּיאוֹם אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר
לְמַעַן זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר
הִחָרְמָנוּ: (פ)

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׁאוּל הֲרָף וְאִנִּידָה
לְךָ אֶת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה
(כ' וַיֹּאמְרוּ) [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דַּבֵּר: (ס)

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קָטָן אַתָּה
בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה
וַיִּמְשַׁחְךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

וַיִּשְׁלַחְךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהִחָרַמְתָּה אֶת-הַחַטָּאִים אֶת-עַמְּלֵק
וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כְּלוֹתָם אֹתָם:

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינַי יְהוָה:
(ס)

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר-שָׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ עַמְּלֵק
וְאֶת-עַמְּלֵק הִחָרַמְתִּי:

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רַאשֵׁית
הַחֲרָם לְזָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם בְּגִלְגָּל:
(ס)

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֲפִץ לַיהוָה בְּעֹלֹת
וּזְבָחִים כְּשֹׁמֵעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שֹׁמֵעַ
מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֻלָּב אֵילִים:

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

כִּי חַטָּאת-קֶסֶם מְרִי וְאָנוּן וּתְרָפִים
הַפְּצָר יַעַן מָאַסְתָּ אֶת-דְּבַר יְהוָה
וַיִּמְאַסְךָ מִמֶּלֶךְ: (ס)

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל-שְׁמוּאֵל חָטָאתִי
כִּי-עָבַרְתִּי אֶת-פִּי-יְהוָה וְאֶת-דְּבָרֶיךָ
כִּי יֵרֵאתִי אֶת-הָעָם וְאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם:

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת-חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמָּי
וְאֶשְׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שָׁאוּל לֹא
אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת-דְּבַר
יְהוָה וַיִּמְאַסֶּךָ יְהוָה מִהָיִיתָ מֶלֶךְ
עַל-יִשְׂרָאֵל: (ס)

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

וַיִּסָּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַק
בְּכַנְף-מְעִילוֹ וַיִּקְרַע: (ס)

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה
אֶת-מַמְלְכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלֶיךָ הַיּוֹם
וַנִּתְּנָה לְרֵעֶךָ הַטּוֹב מִמָּךְ: (ס)

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.'

וְגַם גִּצְחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחַם
כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

וַיֹּאמֶר חֲטָאתִי עָתָה כִּבְדָּנִי נָא נִגִּד
זִמְנֵי-עַמִּי וְנִגִּד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמָּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
שָׁאוּל לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג
מֶלֶךְ עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעַדְנָת
וַיֹּאמֶר אַגַּג אָכֵן סֵר מִרְהֻמוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁבְלָה נָשִׁים
חֲרִבָּה בֶן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּה וַיִּשְׁסֹף
שְׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל:
(ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל חֲרָמָתָה וּשְׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

מפטיר לפרשת פרה

נמדצר י"ט:א'-כ"ז

Numbers 19:1-22

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה
לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ
אֵלֶיךָ פָּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר
אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵלֶיךָ אֶל־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיא
אֹתָהּ אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחַט אֹתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וְלָקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וְהִזָּה אֶל־זֶכַח פָּנָיו אֶת־לִמְוַעַד מִדָּמָהּ
שִׁבְעַת פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרֶף אֶת־הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת־עֹרָהּ
וְאֶת־בְּשָׂרָהּ וְאֶת־דָּמָהּ עַל־פְּרָשָׁה
שָׂרֶף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וְלָקַח הַכֹּהֵן עֵץ אָרְזוֹ וְאִזְבִּיחַ וְשָׁנִי
תוֹלַעַת וְהִשְׁלִיךְ אֶל־תּוֹדַת שְׂרָפַת
הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֵר יָבֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וְטָמֵא הַכֹּהֵן
עַד־הָעֶרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהַשָּׂרֶף אֹתָהּ יְכַבֵּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:

8 And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִסְפוּ אִישׁ טְהוֹר אֶת־אֲפֹרַת הַפָּרָה
וְהִנִּיחַ מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טְהוֹר
וְהִיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ
לְמִי נִדָּה חֲטָאת הוּא:

9 And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכַבֵּס הָאִסְפוֹ אֶת־אֲפֹרַת הַפָּרָה
אֶת־בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהִיְתָה
לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת
עוֹלָם:

10 And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל־נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא
שִׁבְעַת יָמִים:

11 He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יְתַחַטֵּא־בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם־לֹא יְתַחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12 the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל־הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם
אֲשֶׁר־יָמוּת וְלֹא יְתַחַטֵּא אֶת־מִשְׁכַּן
יְהוָה טָמֵא וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא
מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי נִדָּה לֹא־זָרַק עָלָיו
טָמֵא יְהִי עוֹד טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13 Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זאת התורה אדם כִּי־יָמוּת בָּאֹהֶל
כָּל־הַבָּא אֶל־הָאֹהֶל וְכָל־אֲשֶׁר בָּאֹהֶל
יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל־כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין־צִמְד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל־אֲשֶׁר־יָגַע עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחַלֵּל־חֶרֶב אוֹ בְּמָת אוֹ־בַעֲצָם אָדָם
אוֹ בַּקֶּבֶר יִטְמָא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לַטִּמָּא מֵעֹפָר שְׂרֵפַת הַחַטָּאת
וְנָתַן עָלָיו מִיָּם חַיִּים אֶל־כָּלִי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אֶזְוִב וְטָבַל בְּמַיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל־הָאֹהֶל וְעַל־כָּל־הַכֵּלִים
וְעַל־הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ־שָׁם וְעַל־הַנֶּגַע
בַּעֲצָם אוֹ בְּחַלָּל אוֹ בְּמָת אוֹ בַּקֶּבֶר:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהִזָּה הַטָּהוֹר עַל־הַטִּמָּא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחִטָּאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וּכְבַּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרֶב:

19

And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

וְאִישׁ אֲשֶׁר־יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא
וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִתּוֹךְ הַקְּהָל
כִּי אֶת־מִקְדָּשׁ יְהוָה טִמָּא מִי נִדָּה
לֹא־זָרַק עָלָיו טָמֵא הוּא:

20

But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִנָּה
מִי־הַנִּדָּה יְכַבֵּס בְּגָדָיו וְהַנֶּגַע בְּמִי
הַנִּדָּה יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:

21

And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

וְכָל־אֲשֶׁר־יָגַע־בּוֹ הַטִּמָּא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנֶּגַעַת תִּטְמָא עַד־הָעֶרֶב: (פ)

22

And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפטרת פרשת פרה

יחזקאל ל"ו:ט"ז-ל"ח

Ezekiel 36:16-38

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים
עַל־אֲדָמָתָם וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם
וּבַעֲלִילוֹתָם כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הָיְתָה
דַּרְכָּם לִפְנָי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפָּךְ חַמְתִּי עֲלֵיהֶם עַל־הַדָּם
אֲשֶׁר־שָׁפְכוּ עַל־הָאָרֶץ וּבִגְלוּלֵיהֶם
טָמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בַּגּוֹיִם וַיִּזְרוּ בָּאָרְצוֹת
כְּדַרְכָּם וְכַעֲלִילוֹתָם שְׁפָטִיתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁם
וַיַּחֲלִלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדֶשִׁי בְּאֹמֶר לַהֵם
עַם־יְהוָה אֱלֹהֵה וּמֵאֶרְצוֹ יֵצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחֱמַל עַל־שְׁמִי קֹדֶשִׁי אֲשֶׁר חָלָלְהוּ
בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאוּ שָׁמָּה:
(פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לֵכֵן אֹמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר
אֲדֹנָי יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה
בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־לְשֵׁם־קֹדֶשִׁי אֲשֶׁר
חָלָלְתֶם בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

22

Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדְשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחַלָּל
בַּגּוֹיִם אֲשֶׁר חָלָלְתֶם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ
הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי יְהוָה נֹאֵם אֲדֹנָי יְהוָה
בְּהַקְדִּשְׁתִּי בְּכֶם לְעֵינֵיהֶם:

23

And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלִקְחֹתִי אֹתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֹתְכֶם מִכָּל־הָאָרְצוֹת וְהֵבֵאתִי אֹתְכֶם
אֶל־אֲדֹמַתְכֶם:

24

For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מַיִם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם
מִכָּל טִמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם
אֲטַהֵר אֹתְכֶם:

25

And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חָדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשָׁה
אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְהִסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְּשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26

A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר־בְּחָקִי תֵלְכוּ וּמִשְׁפָּטִי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27

And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיֵּשְׁבֹתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבוֹתֵיכֶם
וְהָיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28

And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וְקָרָאתִי אֶל־הַדֶּגֶן וְהִרְבֵּיתִי אֹתוֹ
וְלֹא־אֶתֵּן עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses;
and I will call for the corn, and will increase it,
and lay no famine upon you.

וְהִרְבֵּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וְתִגְבַּת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֶרֶפֶת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the
increase of the field, that ye may receive no more
the reproach of famine among the nations.

וְזָכַרְתֶּם אֶת־דְּרֹכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים
וּנְקַטְתֶּם בְּפִנְיֶכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם
וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your
doings that were not good; and ye shall loathe
yourselves in your own sight for your iniquities
and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי־עוֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה
יִוָּדַע לָכֶם בְּזוֹשׁוֹ וְהִכְלָמוֹ מִדְּרֹכֵיכֶם
בֵּית יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD,
be it known unto you; be ashamed and
confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בַּיּוֹם שִׁחֲרִי אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת־הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I
cleanse you from all your iniquities, I will cause
the cities to be inhabited, and the waste places
shall be builded.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תַעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר
הִיְתָה שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל־עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled,
whereas it was a desolation in the sight of all that
passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלְלוּ הַנִּשְׁמָה הִיְתָה
כְּגֹן־עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמוֹת
וְהַנִּהְרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשְׁבּוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is
become like the garden of Eden; and the waste
and desolate and ruined cities are fortified and
inhabited.

וְיָדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם
כִּי־אֲנִי יְהוִה בְּנוֹתִי הַנִּהְרָסוֹת נָטַעְתִּי
הַנִּשְׁמָה אֲנִי יְהוִה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you
shall know that I the LORD have builded the
ruined places, and planted that which was
desolate; I the LORD have spoken it, and I will do
it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה עוֹד זֹאת אֲדַרְשׁ
לְבֵית־יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרָבָה
אֹתָם כְּצֹאן אָדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be
inquired of by the house of Israel, to do it for
them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קָדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם
בְּמוֹעֲדֶיהָ כִּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת
מְלֹאוֹת צֹאן אָדָם וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי יְהוִה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem
in her appointed seasons, so shall the waste cities
be filled with flocks of men; and they shall know
that I am the LORD.

מפטיר לפרשת החודש

שמות י"ז:א'-כ'

Exodus 12:1-20

וַיֹּאמֶר יְהוִה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1

And the LORD spoke unto Moses and Aaron in
the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֶם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בַּעֲשֹׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ
שֶׂה לְבֵית-אָבֹתָא שֶׂה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם-יִמְעַט הַבַּיִת מִהֵנוֹת מִשֶּׂה וְלָקַח
הוּא וּשְׁכֵנוֹ הַקָּרֹב אֶל-בֵּיתוֹ בְּמִקְסָתוֹ
נִפְשֹׁת אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ תִּכְסּוּ עַל-הַשֶּׂה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׂה תָּמִים זָכָר בֶּן-שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן-הַכֹּבְדִּים וּמִן-הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אֲרֻבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וּשְׁחָטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֵדַת-יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן-הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל-שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת
וְעַל-הַמַּשְׁקוֹף עַל הַתְּבֵּתִים אֲשֶׁר-יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת-הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה
צֹלִי-אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל-מֵרָרִים יֹאכְלוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל-תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא וּבָשָׂל מִבָּשָׂל
בְּמַיִם כִּי אִם-צֹלִי-אֵשׁ רִאשׁוֹ
עַל-כִּרְעָיו וְעַל-קִרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר וְהִנָּתַר
מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרָפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכָכָה תֹּאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָרִים
נְעָלֵיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלַכֶּם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פָּסַח הוּא
לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בָאָרֶץ-מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהִכֵּיתִי כָל-בְּכוֹר בָּאָרֶץ מִצְרַיִם
מֵאָדָם וְעַד-בְּהֵמָה וּבְכָל-אֱלֹהֵי
מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לָאֵת עַל הַתְּבֵּתִים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרִאִיתִי אֶת-הַדָּם וּפָסַחְתִּי
עֲלֵיכֶם וְלֹא-יְהִיָּה בְּכֶם נֹגֵף לְמִשְׁחִית
בְּהַפְתִּי בָאָרֶץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחֻגֹתֶם
אֹתוֹ חֹג לַיהוָה לְדִרְתֵיכֶם חֻגַת עוֹלָם
תִּחְגְּגוּהוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial,
and ye shall keep it a feast to the LORD;
throughout your generations ye shall keep it a
feast by an ordinance for ever.

שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ אֶדְ בַּיּוֹם
הָרִאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שָׂאֵר מִבְּתֵיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל חֲמִץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשׁוֹן עַד-יוֹם
הַשְּׁבִיעִי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit
the first day ye shall put away leaven out of your
houses; for whosoever eateth leavened bread from
the first day until the seventh day, that soul shall
be cut off from Israel.

וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא-קֹדֶשׁ וְהָיָה לָכֶם
כָּל-מְלָאכָה לֹא-יַעֲשֶׂה בָהֶם אֵד אֲשֶׁר
יֹאכֵל לְכָל-נֶפֶשׁ הוּא לִבְדּוֹ יַעֲשֶׂה
לָכֶם:

16 And in the first day there shall be to you a holy
convocation, and in the seventh day a holy
convocation; no manner of work shall be done in
them, save that which every man must eat, that
only may be done by you.

וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַמִּצּוֹת כִּי בַעֲצֵם הַיּוֹם
הַזֶּה הוֹצֵאתִי אֶת-צְבֹאוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּשְׁמֹרְתֶם אֶת-הַיּוֹם הַזֶּה
לְדִרְתֵיכֶם חֻגַת עוֹלָם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened
bread; for in this selfsame day have I brought
your hosts out of the land of Egypt; therefore
shall ye observe this day throughout your
generations by an ordinance for ever.

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּעֶרֶב תֹּאכְלוּ מִצַּת עַד יוֹם הָאֶחָד
וְעֹשְׂרִים לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the
month at even, ye shall eat unleavened bread,
until the one and twentieth day of the month at
even.

שִׁבְעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצָא בְּבֵתֵיכֶם
כִּי כָל-אֹכֵל מִחֲמִצָּה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ
הַהוּא מֵעֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֹּגֵר וּבְאֻזְרָח
הָאֶרֶץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your
houses; for whosoever eateth that which is
leavened, that soul shall be cut off from the
congregation of Israel, whether he be a sojourner,
or one that is born in the land.

כָּל-מִחֲמִצָּה לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל־
מוֹשְׁבֵיכֶם תֹּאכְלוּ מִצּוֹת: (פ)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your
habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרות פרשת החודש

The Maftir for Parashat HaHodesh is Exodus 12:1-20.

יחזקאל מ"ה:ט"ז-מ"ו:י"ח

Ezekiel 45:16-46:18

כָּל הָעָם הָאֶרֶץ יִהְיוּ אֶל-הַתְּרוּמָה
הַזֹּאת לְנָשִׂיא בִּישְׂרָאֵל:

XLV:16

All the people of the land shall give this offering
for the prince in Israel.

וְעַל־הַנָּשִׂיא יִהְיֶה הָעוֹלוֹת וְהַמִּנְחָה
וְהַזֹּסֶף בַּחֲגִים וּבְחֻדָּשִׁים וּבְשַׁבָּתוֹת
בְּכָל־מוֹעֲדֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל הוּא־יַעֲשֶׂה
אֶת־הַחֲטָאֹת וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הָעוֹלָה
וְאֶת־הַשְּׁלָמִים לְכַפֵּר בְּעַד
בֵּית־יִשְׂרָאֵל: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים
וְחִטָּאתָ אֶת־הַמִּקְדָּשׁ:

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָם חֲטָאֹת וְנָתַן
אֶל־מְזוּזַת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת
הָעֹזֶרֶת לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזַת שַׁעַר
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בְּשַׁבָּעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שְׂגָה
וּמִפֶּתִי וּכְפָרְתֶם אֶת־הַבַּיִת:

בְּרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
יִהְיֶה לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים
מִצּוֹת יֹאכֵל:

וְעָשָׂה הַנָּשִׂיא בְּיוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעַד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֲטָאֹת:

וּשְׁבַעַת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עוֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעַת אֵילִים תָּמִימִם
לְיוֹם שִׁבְעַת הַיָּמִים וְחֲטָאֹת שְׂעִיר
עִזִּים לְיוֹם:

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וְשֶׁמֶן הַיֵּין לְאֵיפָה:

בְּשִׁבְעֵי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בַּחֹג
יַעֲשֶׂה כָאֵלֶּה שִׁבְעַת הַיָּמִים כַּחֲטָאֹת
כַּעֲלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה שַׁעַר הַחֲצֵר
הַפְּנִימִית הַפֹּנֶה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח:

17 And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

18 Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

19 And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר מִחוּץ
וְעָמַד עַל־מְזוּזַת הַשָּׁעַר וְעָשׂוּ הַכֹּהֲנִים
אֶת־עוֹלֹתָיו וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשָּׁעַר וַיֵּצֵא וְהַשָּׁעַר
לֹא־יִסָּגֵר עַד־הָעֶרֶב:

וְהִשְׁתַּחֲוּ עִם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשָּׁעַר
הַהוּא בַשַּׁבָּתוֹת וּבְחֻדְשֵׁים לִפְנֵי יְהוָה:

וְהַעֲלָה אֲשֶׁר־יִקְרַב הַנָּשִׂא לַיהוָה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת שֵׁשֶׁה כִּבְשִׂים תְּמִימִם
וְאֵיל תְּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׂים מִנְחָה
מִתַּת יָדוֹ וְשֹׁמֵן הֵינן לְאֵיפָה: (ס)

וּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ פָּר בֶּן־בָּקָר תְּמִימָם
וְשֵׁשֶׁת כִּבְשִׂים וְאֵיל תְּמִימָם יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וּלְכִבְשִׂים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֹׁמֵן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבְבֹא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשָּׁעַר יָבֹא
וּבְדֶרֶכוֹ יֵצֵא:

וּבְבֹא עִם־הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה
בְּמוֹעֲדִים הַבָּא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צִפּוֹן
לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב וְהַבָּא
דֶּרֶךְ־שָׁעַר נֹגֵב יֵצֵא דֶּרֶךְ־שָׁעַר צִפּוֹנָה
לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר אֲשֶׁר־בָּא בּוֹ כִּי
נָכְחוֹ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂא בְּתוֹכָם בְּבֹאֵם יָבֹא וּבִצְאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבְחֻגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה
אֵיפָה לֶפָר וְאֵיפָה לְאֵיל וּלְכִבְשִׂים
מִתַּת יָדוֹ וְשֹׁמֵן הֵינן לְאֵיפָה: (פ)

וְכִי־יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂא נִדְבָּה עוֹלָה
אוֹ־שְׁלָמִים נִדְבָּה לַיהוָה וּפֶתַח
לֹא אֶת־הַשָּׁעַר תִּפְתָּח קָדִים וְעָשָׂה
אֶת־עוֹלֹתָיו וְאֶת־שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר יַעֲשֶׂה
בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת־הַשָּׁעַר
אַחֲרֵי צֵאתוֹ:

And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

And the burnt-offering that the prince shall offer unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs without blemish and a ram without blemish;

and the meal-offering shall be an ephah for the ram, and the meal-offering for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And in the day of the new moon it shall be a young bullock without blemish; and six lambs, and a ram; they shall be without blemish;

and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs according as his means suffice, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall enter, he shall go in by the way of the porch of the gate, and he shall go forth by the way thereof.

But when the people of the land shall come before the LORD in the appointed seasons, he that entereth by the way of the north gate to worship shall go forth by the way of the south gate; and he that entereth by the way of the south gate shall go forth by the way of the north gate; he shall not return by the way of the gate whereby he came in, but shall go forth straight before him.

And the prince, when they go in, shall go in in the midst of them; and when they go forth, they shall go forth together.

And in the feasts and in the appointed seasons the meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and for the lambs as he is able to give, and a hin of oil to an ephah.

And when the prince shall prepare a freewill-offering, a burnt-offering or peace-offerings as a freewill-offering unto the LORD, one shall open for him the gate that looketh toward the east, and he shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then he shall go forth; and after his going forth one shall shut the gate.

וְכִבֵּשׁ בֶּן־שָׁנָה תָּמִים תַּעֲשֶׂה עֹלָה
לַיהוָה בִּבְקָר בִּבְקָר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

13 And thou shalt prepare a lamb of the first year without blemish for a burnt-offering unto the LORD daily; morning by morning shalt thou prepare it.

וּמִנְחָה תַעֲשֶׂה עָלָיו בִּבְקָר בִּבְקָר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשִׁמֵּן שְׁלִישִׁית הֶהָיִן
לֶרֶס אֶת־הַסֹּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקֹת
עוֹלָם תָּמִיד:

14 And thou shalt prepare a meal-offering with it morning by morning, the sixth part of an ephah, and the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour: a meal-offering unto the LORD continually by a perpetual ordinance.

(כ' ועשו) [ק' יַעֲשׂוּ] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשִּׁמֵּן בִּבְקָר בִּבְקָר
עוֹלֹת תָּמִיד: (ס)

15 Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוִה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נַחֲלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנַחֲלָה: (ס)

16 Thus saith the Lord God: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנַּחֲלָתוֹ לְאֶחָד מֵעֲבָדָיו
וְהָיְתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת
לְנָשִׂא אֲדָ נַחֲלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

17 But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂא מִנַּחֲלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנָּחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצּוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

18 Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפטרת שבת הגדול

מלאכי ג': ד'-כ"ד

Malachi 3:4-24

וְעָרְבָה לַיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יִמְנֶה עוֹלָם וְכָשָׁנִים קֶדְמֹנִית:

III:4 Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהָיִיתִי
עַד מְמָהָר בְּמִכְשָׁפִים וּבִמְנַאפִּים
וּבְנִשְׁבָּעִים לְשָׁקֵר וּבַעֲשָׂקִי
שָׁכַר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיְתוֹם וּמִשִּׁי־גֵר
וְלֹא יִרְאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

5 And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֹׁנֵי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב
לֹא כָלִיתֶם:

6 For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

לְמִיָּמֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶּם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלָי וְאֲשׁוּבָה אֲלֵיכֶם
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרֹתֶם בְּמָה
נָשׁוּב:

7 From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

הִיקָבַע אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֹתִי וְאַמַּרְתֶּם בְּמִנָּה קֹבְעֵנוּדָה הַמַּעֲשֵׂר
וְהַתְרוּמָה:

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say:
'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and
heave-offerings.

בְּמִאֲרָה אַתֶּם גָּאֲרִים וְאֹתִי אַתֶּם
קֹבְעִים הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even
this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂר אֶל-בֵּית
הָאוֹצָר וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֲנוּנִי
נָא בָּזֹאת אָמַר יְהוָה יִהְיֶה צָבָאוֹת אִם-לֹא
אֶפְתָּח לָכֶם אֶת אַרְבּוֹת הַשָּׁמַיִם
וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בִּרְכָה עַד-בְּלִי-דֵי:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house,
that there may be food in My house, and try Me
now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will
not open you the windows of heaven, and pour
you out a blessing, that there shall be more than
sufficiency. .

וְגַעַרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וּלְאִישִׁיחַת לָכֶם
אֶת-פְּרֵי הָאֲדָמָה וּלְאִתְשָׁכָל לָכֶם
הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:

11 And I will rebuke the devourer for your good,
and he shall not destroy the fruits of your land;
Neither shall your vine cast its fruit before the
time in the field, Saith the LORD of hosts.

וְאִשְׁרֵי אַתְּכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ
אִתָּם אֶרֶץ חֶפְץ חָפֶץ אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת:
(פ)

12 And all nations shall call you happy; For ye shall
be a delightful land, Saith the LORD of hosts.

חֲזָקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה
וְאַמַּרְתֶּם מִה-נִדְּבַרְנוּ עָלַי:

13 Your words have been all too strong against Me,
Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we
spoken against thee?'

אֲמַרְתֶּם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה-בִּצָּע
כִּי שָׁמַרְנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הִלְכְנוּ
קִדְרָנִית מִפְּנֵי יְהוָה צָבָאוֹת:

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what
profit is it that we have kept His charge, and that
we have walked mournfully because of the LORD
of hosts?'

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מְאֻשְׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנוּ
עֲשֵׂי רָשָׁעָה גַם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

15 And now we call the proud happy; yea, they that
work wickedness are built up; yea, they try God,
and are delivered.'

אִז נִדְּבָרוּ יִרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

16 Then they that feared the LORD Spoke one with
another; and the LORD hearkened, and heard,
and a book of remembrance was written before
Him, for them that feared the LORD, and that
thought upon His name.

וְהָיוּ לִי אֲמַר יְהוָה צָבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר
אֲנִי עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר
יִחְמַל אִישׁ עַל-בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts,
in the day that I do make, even Mine own
treasure; and I will spare them, as a man spareth
His own son that serveth him.

וּשְׁכַתֶּם וּרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עָבָדוֹ: (פ)

18 Then shall ye again discern between the
righteous and the wicked, between him that
serveth God and him that serveth Him not.

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כְּתָנוֹר וְהָיוּ
כָּל-זָדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁעָה קֵשׁ וְלִהְיוֹת
אִתָּם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צָבָאוֹת
אֲשֶׁר לֹא-יִעֲזֹב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֹנָף:

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a
furnace; and all the proud, and all that work
wickedness, shall be stubble; and the day that
cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of
hosts, that it shall leave them neither root nor
branch.

וְזָרְחָה לָכֶם יְרֵאִי שָׁמַיִם שֶׁמֶשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצְאֵתֶם וּפְשָׁתֶם
בְּעֻגְלֵי מִרְבֵּק:

20

But unto you that fear My name shall the sun of
righteousness arise with healing in its wings; and
ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסְוֹתֵם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֶפֶר תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

21

And ye shall tread down the wicked; for they
shall be ashes under the soles of your feet in the
day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זְכֹרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אוֹתוֹ בְּחֹרֵב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים
וּמִשְׁפָּטִים:

22

Remember ye the law of Moses My servant, which
I commanded unto him in Horeb for all Israel,
even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנִכִּי שֹׁלַח לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23

Behold, I will send you Elijah the prophet Before
the coming Of the great and terrible day of the
LORD.

וְהָשִׁיב לִב־אֲבוֹתַי עַל־בָּנִים וְלִב
בָּנִים עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי
אֶת־הָאָרֶץ חֲרָם: הִנֵּה אֲנִי שׁוֹלַח לָכֶם
אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the
children, and the heart of the children to their
fathers; lest I come and smite the land with utter
destruction.[Behold, I will send you Elijah the
prophet before the coming of the great and
terrible day of the LORD.]